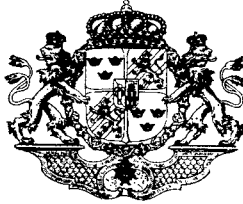

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK

HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

ALLMÄN
HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

ÅR

1912

AV

KUNGL. MEDICINALSTYRELSEN

STOCKHOLM

KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER

1914

[140149]

INLEDNING

TILL

Allmän hälso- och sjukvård / Socialstyrelsen. – Stockholm, 1913-1982. - (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1911-1979.

1911-1967 utgiven av Kungl. Medicinalstyrelsen.

1911-1950 med innehållsförteckning på franska. 1913-1950 med fransk parallelltitel: Hygiène et service sanitaire en Suède.

1951-1979 med innehållsförteckning och parallelltitel på engelska: 1951-1956: Public health and sick care in Sweden ; 1957-1979: Public health in Sweden . 1960-1979 även med sammanfattning på engelska.

Föregångare:

Bidrag till Sveriges officiella statistik. K, Hälso- och sjukvården. 1, Sundhetskollégii underdåniga berättelse för år ... – Stockholm : Norstedt, 1864-1912. - Sundhetskollégium ersattes 1879 av Medicinalstyrelsen. Täckningsår: 1861-1910 = Ny följd 1-50.

Sinnessjukvården i riket /Kungl. Medicinalstyrelsen. – Stockholm, 1913-1939. – (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1911-1939.

Efterföljare:

Hälsan i Sverige: hälsostatistisk årsbok / Statistiska centralbyrån. – Stockholm : 1988–1992. – (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1987/88-1991/92

Det civila veterinärväsendet / av Kungl. Veterinärstyrelsen. – Stockholm, 1918-1951. – (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1916-1949

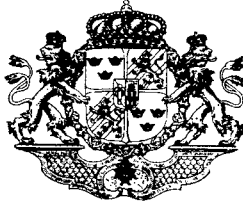
Översiktspublikation:

Historisk statistik för Sverige. Statistiska översiktstabeller : utöver i del I och del II publicerade t.o.m. år 1950 / Statistiska centralbyrån. – Stockholm, 1960

Allmän hälso- och sjukvård. År 1912. – (Sveriges officiella statistik). Digitaliserad av Statistiska centralbyrån (SCB) 2011.

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK

HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

ALLMÄN
HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

ÅR

1912

AV

KUNGL. MEDICINALSTYRELSEN

STOCKHOLM

KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER

1914

[140149]

Innehållsförteckning.

A. Berättelse jämte texttabeller.

	1. Den allmänna hälsovården	Sid. 2.
Tab. A.	Allmän översikt av de sanitära förhållandena i städer, köpingar och köpingsliknande samhällen	> 4.
> B.	Vattenledningsverk i städer, köpingar och köpingsliknande samhällen	> 10.
> C.	Avloppsledningar i städer, köpingar och municipalsamhällen	> 13.
> D.	Skyddskoppypningen i riket	> 15.
> E.	Redogörelse från Medicinalstyrelsens vaccinationskontor	> 16.
> F.	Redogörelse från vaccindepoterna i landsorten	> 16.
	2. Dödligheten i rikets städer	> 16.
Tab. G.	Översikt över dödligheten $\%$ i några av de viktigaste sjukdomarna i städer med över 10 000 invånare	> 18.
	3. De viktigaste sjukdomarnas förekomst ävensom sjukvården utom sjukhusen	> 19.
Tab. H: 1.	Översikt över antalet speläska i riket	> 21.
> H: 2 och H: 3.	Översikter av anmälda fall av smittsam könssjukdom med avseende på smittningsort, resp. ålder och kön	> 23, 24.
	4. Medicinalstyrelsens verksamhet, de civila läkarbefattningarna, utövarna av läkarkonsten, räkenskaper m. m.	> 24.
Tab. I.	Summarisk uppgift å de av Medicinalstyrelsen handlagda ärenden	> 25.
	5. Sinnessjukvården	> 31.
	6. Sjukvården vid civila sjukvårdsinrättningar	> 31.
Tab. K.	Översikt över omsättningen å civila sjukvårdsinrättningar	> 44.
> L.	Översikt av inkomster och utgifter vid civila sjukvårdsanstalter	> 48.
	7. Hälsobrunnar, badinrättningar och andra dylika kuranstalter	> 49.
	8. Rättsmedicinen	> 50.
	9. Veterinärväsendet	> 55.
Tab. M.	Översikt över antalet djur, som av veterinärer behandlats för sjukdom, kastrats eller för olika ändamål besiktigats	> 56.
> N.	Sammandrag länsvis av veterinärernas uppgifter över antalet sjuka husdjur	> 63.
> O.	Förekomsten av mjältbrand i olika län	> 67.
> P.	Förekomsten av mjältbrand och frasbrand under olika månader	> 67.
> Q.	Förekomsten av frasbrand inom de olika länen	> 69.
> R.	Förekomsten av svinsjuka inom olika län	> 69.

IV

Tab. S.	Sveriges import och export av kreatur	Sid. 74.
› T.	Antal djur slaktade i de offentliga slakthusen	› 76.
› U.	Orsakerna till hel eller partiell kassation eller särskild behandling för godkännandet av kött och inålvor samt antalet beslag vid slakthusen	› 76.

10. Apoteksväsendet . . . . . › 79.

Tab. V.	Å apoteksinrättningar tjänstgörande farmaceutisk personal	› 79.
› X.	Timade förändringar i apoteksinrättningarnas antal och tillstånd	› 79.

11. Barnmorskeväsendet . . . . . › 80.

Tab. Y.	Sammandrag av inkomna berättelser om av barnmorskor verkställda förlossningsoperationer	› 81.
---------	---	-------

12. Tandläkar- och sjukgymnastväsendet . . . . . › 81.

Tab. Z.	Antalet behandlade patienter vid sjukgymnastiska institut	› 81.
---------	---	-------

B. Tabellbilagor.

Tab. 1.	Provinsial-, extra provinsial-, stads- och stadsdistriktsläkare, samt andra praktiserande läkare, tandläkare, barnmorskor och av kommun eller landsting anställda sjuksköterskor inom varje län vid årets slut	› 84.
› 2.	Översikt över de till Medicinalstyrelsen från läkarna i riket inkomna ämbetsberättelser om medikolegala förrättningar	› 90.
› 3.	Av vederbörande läkare verkställda ämbetsresor för farsoters och smittosamma sjukdomars hämmande m. m. samt utgifter för allmän hälso- och sjukvård	› 92.
› 4.	Sammanställning av hälsovårdsnämndernas uppgifter ang. dödsorsakerna i rikets städer	› 93.
› 5.	Sammanställning av hälsovårdsnämndernas uppgifter om antalet döda i rikets städer med fördelning efter ålder och kön	› 102.
› 6.	Översikt över dödsorsakerna i rikets städer, enligt hälsovårdsnämndernas uppgifter	› 106.
› 7.	Översikt över några av de viktigaste dödsorsakerna i rikets städer med fördelning på månader, enligt hälsovårdsnämndernas uppgifter	› 108.
› 8.	Översikt över sjukdomsfall i infektionssjukdomar m. m.	› 108.
› 9.	Sammanställning av uppgifterna från lasaretten angående intagna, döda, underhållsdagar samt sjuksängar	› 116.
› 10.	Översikt över antalet intagna, döda, underhållsdagar och sjuksängar å lasarettens olika avdelningar samt å upptagningsanstalterna för sinnessjuka	› 119.
› 11.	Sammanställning av uppgifterna angående lasarettens inkomster	› 126.
› 12.	Sammanställning av uppgifterna angående lasarettens utgifter	› 129.
› 13.	Sammanställning av uppgifterna från sjukstugorna angående intagna, döda, underhållsdagar, sjuksängar samt inkomster och utgifter	› 134.
› 14.	Sammanställning av uppgifterna från epidemisjukhusen angående intagna, döda, underhållsdagar och sjuksängar samt inkomster och utgifter	› 138.
› 15.	Intagna, döda, underhållsdagar och sjuksängar samt inkomster vid vårdanstalter för tuberkulossjuka	› 146.
› 16.	Utgifter vid vårdanstalter för tuberkulossjuka	› 148.
› 17.	Enskilda sjukhus och sjukhem, barnsjukhus m. fl. sjukvårdsanstalter angående intagna, döda, underhållsdagar och sjuksängar samt inkomster och utgifter	› 150.
› 18 a.	Å lasarett, sjukstugor och epidemisjukhus intagna sjukdomsfall ävensom avlidna	› 154.
› 18 b.	Å enskilda sjukhus och barnsjukhus intagna sjukdomsfall ävensom avlidna	› 158.
› 18 c.	Å sjukhus vid försörjningsinrättningar samt vårdanstalter för obotligt sjuka intagna sjukdomsfall ävensom avlidna	› 161.

Tabl. 19. Översikt över de å lasaretten för smittsamma könssjukdomar intagna, med hänsyn till kön, civilstånd och ålder samt sättet för smittans överförande	Sid. 162.
» 20. Översikt över de å lasaretten för smittsamma könssjukdomar intagna, med hänsyn till smittningsort	163.
» 21. Översikt över operationer utförda å patienter intagna å civila sjukhus	» 164.
» 22 a. Översikt över å lasarett och sjukstugor intagna fall av skador och förgiftningar, med hänsyn till skadans natur och påföljd	» 167.
» 22 b. Översikt över å lasarett och sjukstugor intagna fall av skador och förgiftningar, fördelade efter skadans tillkomstsätt	» 168.

» 23. Sammanställning av uppgifter angående antalet kurgäster vid hälsobrunnar, bad- och kallvattenkuranstalter	» 170.

» 24. Veterinärernas antal och fördelning inom varje län vid årets slut	» 171.
» 25. Av veterinärer verkställda tjänsteresor för hämmande av sjukdomar bland husdjuren	» 172.

» 26. Översikt över befintliga apoteksinrättningars antal och natur inom varje län	» 173.

Table des matières.

A. Rapport avec quelques tableaux de statistique insérés dans le texte.

1. Hygiène général . . . . .

Pag. 2.

Tabl. A. Aperçu général de l'état sanitaire dans les villes, les bourgs, etc.	» 4.
» B. Conduites d'eau établies dans les villes, les bourgs etc.	» 10.
» C. Égouts dans les villes, les bourgs, etc.	» 13.
» D. La vaccination dans le pays	» 15.
» E. Vaccin délivré du dépôt central	» 16.
» F. Vaccin délivré des dépôts dans les provinces	» 16.

2. Mortalité dans les villes du pays . . . . .

» 16.

Tabl. G. Aperçu général de la mortalité en ‰ par quelques-unes des maladies les plus importantes dans les villes ayant plus de 10 000 habitants	» 18.
---	-------

3. Les maladies les plus importantes, ainsi que les soins aux malades en dehors des hôpitaux . . . . .

» 19.

Tabl. H: 1. La léprositè dans le pays	» 21.
» H: 2 et H: 3. Cas des maladies vénériennes, observés par les médecins dans tout le royaume en 17—31 12, avec répartition d'après lieu d'infection, resp. âge et sexe	» 23, 24.

4. Activité de l'Administration médicale de l'État, les médecins civils, comptes, etc. . . . .

» 24.

Tabl. I. Résumé des affaires portées devant l'Administration médicale	» 25.
---	-------

5. Assistance médicale aux aliénés . . . . .

» 31.

	6. Assistance médicale aux malades des hôpitaux civils	Pag. 31.
Tabl. K.	Relevé du mouvement des hôpitaux civils	» 44.
» L.	Relevé des recettes et des dépenses des hôpitaux civils	» 48.
	7. Eaux minérales, stations balnéaires, etc.	» 49.
	8. Médecine légale	» 50.
	9. Service vétérinaire	» 55.
Tabl. M.	Nombre des animaux traités par les vétérinaires, castrés, ou examinés pour différents buts	» 56.
» N.	Relevé des rapports des vétérinaires sur le nombre des animaux domestiques malades	» 63.
» O.	Fréquence du charbon (typhus charbonneux) et de l'emphysème du charbon par département	» 67.
» P.	Les cas du typhus charbonneux et de l'emphysème du charbon, répartis par mois	» 67.
» Q.	Fréquence de l'emphysème du charbon par département	» 69.
» R.	Fréquence de la pneumo-entérite infectieuse	» 69.
» S.	Importations et exportations d'animaux de Suède	» 74.
» T.	Nombre des animaux abattus dans les abattoirs publics	» 76.
» U.	Causes de cassations (partielles ou totales), mesures prises avant l'approbation des viandes saisies, ainsi que le nombre des saisies opérées aux abattoirs	» 76.
	10. Service pharmaceutique	» 79.
Tabl. V.	Personnel des pharmacies	» 79.
» X.	Modifications survenues dans le nombre et l'état des pharmacies	» 79.
	11. Sages-femmes	» 80.
Tabl. Y.	Résumé des rapports parvenus à l'Administration médicale sur les accouchements effectués avec instruments	» 81.
	12. Médecins dentistes et gymnastes médicaux	» 81.
Tabl. Z.	Nombre des malades traités aux instituts de gymnastique	» 81.

B. Tableaux annexés.

Tabl. 1.	Médecins départementaux (ordinaires et extraordinaires), médecins cantonaux, médecins de ville et de districts urbains, ainsi que d'autres médecins praticants, sages-femmes et garde-malades au service des Communes et des Conseillers généraux, avec répartition par département	» 84.
	<i>Col. 1.</i> Districts ordinaires et extraordinaires des médecins cantonaux ainsi que les villes. <i>Col. 2.</i> Médecins départementaux, médecins cantonaux (ordinaires, extraordinaires et assistants), ainsi que médecins de ville et de districts urbains. <i>Col. 3.</i> Autres médecins praticants. <i>Col. 4.</i> Dentistes. <i>Col. 5.</i> Sages-femmes. <i>Col. 6.</i> Garde-malades.	
» 2.	Relevé des rapports médico-légaux envoyés à l'Administration médicale de l'Etat	» 90.
	<i>Col. 1.</i> Départements, villes. <i>Col. 2-7.</i> Autopsies des embryons. <i>Col. 2.</i> Mort violente par voies de fait. <i>Col. 3.</i> Idem par accident. <i>Col. 4.</i> Mort criminelle par défauts de soins. <i>Col. 5.</i> Mort naturelle. <i>Col. 6.</i> Morts-nés. <i>Col. 7.</i> Cause de décès inconnue. <i>Col. 8.</i> Totaux. <i>Col. 9-38.</i> Autres autopsies judiciaires. <i>Col. 9-33.</i> Mort violente. <i>Col. 9, 10.</i> Ecrasements, hommes, femmes. <i>Col. 11, 12.</i> Piqûres ou incisions. <i>Col. 13, 14.</i> Coups de feu. <i>Col. 15-22.</i> Suffocation par pendaison, strangulation, submersion ou autre, hommes, femmes. <i>Col. 23, 24.</i> Intoxication, h.	

f. Col. 25, 26. Combustion, h., f. Col. 27, 28. Congélation, h., f. Col. 29, 30. Totaux, h., f. Col. 31, 32. Dont es cas vraisemblable de suicide. h., f. Col. 33. Dont les cas causés par avortement. Col. 34, 35. Faim et défaut de soins, h. f. Col. 36, 37. Mort naturelle, h., f. Col. 38. Cause de décès inconnue. Col. 39, 40. Autopsies pour incinérations, h., f. Col. 41—45. Examens de personnes vivantes sur la disposition d'esprit, pour mauvais traitements, pour grossesse, pour impudicité, pour autre cause. Col. 46. Autres examens médico-légaux. Col. 47. Montants payés d'avance par l'Administration médicale.

Tabl. 3. Voyages d'office des médecins publics pour épidémies et maladies infectieuses etc., et dépenses afférentes au service sanitaire public . . . . . Pag. 92

Col. 1. Départements. Col. 2—16. Voyages par suite de Variole, Scarlatine, Typhus exanthématique, Fièvre typhoïde, Dysenterie, Poliomyélite, Diphthérie, Lèpre, Maladies infectieuses vénériennes, Maladies mentales, Autres maladies, Vaccination, Hygiène, Totaux. Col. 17. Frais de voyages des médecins départementaux. Col. 18—21. Dépenses de voyages pour maladies mentales, Hygiène et maladies corporelles, Assistance médicale dans divers districts, Totaux.

4. Relevé des rapports des Commissions municipales de santé concernant les causes de décès dans les villes . . . . . 93.

Col. 1. Départements, villes. Col. 2. Morbi primæ conceptionis. Col. 3. Marasmus senilis. Col. 4. Septicæmia puerperalis. Col. 5. Alii morbi e graviditate et partu. Col. 6. Septicæmia, Pyosepticæmia. Col. 7. Erysipelas. Col. 8. Variola. Col. 9. Morbilli. Col. 10. Scarlatina. Col. 11. Diphtheria. Col. 12. Pertussis. Col. 13. Influenza epidemica. Col. 14. Typhus exanthematicus. Col. 15. Febris typhoides, Parathypus. Col. 16. Dysenteria. Col. 17. Cholera asiatica. Col. 18. Poliomyelitis anterior acuta. Col. 19. Meningitis cerebrospinalis acuta. Col. 20. Tetanus. Col. 21. Tuberculosis pulmonum. Col. 22. Tuberculosis organorum aliorum. Col. 23. Lepra. Col. 24. Syphilis hereditaria. Col. 25. Syphilis acquisita. Col. 26. Febris intermittens. Col. 27. Aliæ infectiones. Col. 28. Morbi sanguinis. Col. 29. Alcoholismus chronicus. Col. 30. Aliæ intoxicationes chronicæ. Col. 31. Diabetes mellitus. Col. 32. Aliæ cachexiæ. etc. Col. 33. Hæmorrhagia cerebri et meningum, Emollitio cerebri. Col. 34. Alii systematis nervosi morbi. Col. 35. Morbi mentis. Col. 36. Endocarditis chronica. Vitium organicum cordis. Myocarditis chronica. Cardiosclerosis. Col. 37. Alii organorum circulationis morbi. Col. 38. Bronchitis acuta et chronica. Col. 39. Pneumonia acuta. Col. 40. Alii organorum respiracionis morbi. Col. 41. Gastroenteritis acuta. Col. 42. Gastroenteritis chronica. Col. 43. Apendicitis. Col. 44. Ileus, Hernia intestinalis. Col. 45. Alii organorum digestionis morbi. Col. 46. Morbi organorum uropœticorum et generationis. Col. 47. Morbi articulationum et ossium. Col. 48. Carcinoma. Col. 49. Tumores alii. Col. 50. Casus mortiferi. Col. 51. Suicidium. Col. 52. Homicidium. Col. 53. Aliæ morbi causæ. Col. 54. Totaux.

5. Relevé des rapports des Commissions municipales de santé sur le nombre des décédés dans les villes, avec répartition par âge et par sexe . . . . . 102.

Col. 2—10. Hommes. Col. 11. Totaux des hommes. Col. 12—20. Femmes. Col. 21. Totaux des femmes. Col. 22. H. et f. Col. 2—12. Au-dessous de 1 an. Col. 9, 19. 60 ans et au-dessus. Col. 10, 20. Ages inconnus.

6. Récapitulation des causes de décès dans les villes d'après les rapports desdites Commissions . . . . . 106.

Col. 1. Causes de décès. Pour les causes différentes, voir Tabl. 4, col. 2—53. Col. 2—22. Voir Tabl. 5, col. 2—22.

7. Relevé de quelques-unes des principales causes de décès dans les villes, avec répartition par mois, d'après les rapports desdites Commissions . . . . . 108.
Causes de décès, voir Tabl. 6.

8. Relevé des cas de maladies infectieuses, etc. . . . . 108.

Les cas de maladies par mois. — Col. 1. Maladies dans les différents départements (villes). a. Variola; b. Morbilli; c. Scarlatina; e. Febris typhoides; f. Dysenteria; h. Cholera nostras, Cholera infantum; i. Meningitis ce-

rebrosinalis acuta; j. Poliomyelitis anterior acuta; k. Pertussis; l. Influenza epidemica; m. Diphtheria; n. Septicæmia puerperalis; o. Febris intermittens; p. Trachoma; q. Pneumonia acuta (pleuritis inclus dans la plupart des gouvernements); r. Gastritis et enteritis acuta.

Tabl. 9.	Relevé des rapports des hôpitaux (pour maladies corporelles) sur les entrés et les décédés, les jours d'entretien et les lits disponibles	Page 116.
	<i>Col. 1.</i> Départements (villes), hôpitaux. <i>Col. 2, 3.</i> Entrés, décédés pendant l'année. <i>Col. 4.</i> Jours d'entretien. <i>Col. 5.</i> Nombre des lits. <i>Col. 6.</i> Moyennes des soignés par jour. <i>Col. 7.</i> Maximum des malades soignés un jour. <i>Col. 8.</i> Séjour moyen des soignés.	
› 10.	Relevé du nombre des entrés, des décédés, des jours d'entretien et des lits disponibles dans les différentes sections de ces hôpitaux et dans les refuges provisoires d'aliénés	› 119.
	<i>Col. 1—8.</i> Voir Tabl. 9, col. 1—8. <i>Col. 1. A.</i> Sections des hôpitaux pour maladies corporelles (sauf vénériennes). <i>B.</i> Sections des hôpitaux et refuges provisoires pour maladies mentales. <i>C.</i> Sections des hôpitaux pour maladies vénériennes.	
› 11.	Recettes des hôpitaux (pour maladies corporelles)	› 126.
	<i>Col. 1.</i> Départements (villes), hôpitaux. <i>Col. 2—7.</i> Recettes, en couronnes. <i>Col. 2.</i> Totaux. <i>Col. 3.</i> Contributions des malades. <i>Col. 4.</i> Dernier hospitalier. <i>Col. 5.</i> Allocation par les Conseils généraux. <i>Col. 6.</i> Idem par les Communes. <i>Col. 7.</i> Loyers et fermages, intérêts.	
› 12.	Dépenses des hôpitaux (pour maladies corporelles)	› 129
	<i>Col. 1.</i> Départements (villes), hôpitaux. <i>Col. 2—15.</i> Dépenses, en couronnes. <i>Col. 2.</i> Totaux. <i>Col. 3.</i> Salaires et pensions. <i>Col. 4.</i> Médicaments. <i>Col. 5.</i> Articles de pansement. <i>Col. 6.</i> Eaux minérales, vins, glace, préparations alimentaires, etc. <i>Col. 7.</i> Instruments, appareils et fournitures. <i>Col. 8.</i> Vêtements, inventaires et fournitures. <i>Col. 9.</i> Alimentation des malades. <i>Col. 10.</i> Autre alimentation. <i>Col. 11.</i> Chauffage, éclairage et fournitures. <i>Col. 12.</i> Blanchissage, nettoyage et fournitures. <i>Col. 13.</i> Fournitures, non comprises ci-dessus. <i>Col. 14.</i> Entretien des immeubles (y compris celui des parcs et des voies). <i>Col. 15.</i> Constructions et reconstructions.	
› 13.	Relevé des rapports des infirmeries concernant les entrés, les décédés, les jours d'entretien, les lits disponibles, ainsi que les recettes et les dépenses . . .	› 134.
	<i>Col. 1.</i> Départements, infirmeries. <i>Col. 2—8.</i> Voir Tabl. 9, col. 2—8. <i>Col. 9—12.</i> Recettes, en couronnes. <i>Col. 9.</i> Totaux. <i>Col. 10.</i> Rétributions des malades. <i>Col. 11.</i> Allocation des Conseils généraux. <i>Col. 12.</i> Allocations des Communes. <i>Col. 13—15.</i> Dépenses, en couronnes. <i>Col. 13.</i> Totaux. <i>Col. 14.</i> Alimentation des malades. <i>Col. 15.</i> Constructions et reconstructions.	
› 14.	Relevé des rapports des hôpitaux épidémiques sur les entrés, les décédés, les jours d'entretien, les lits disponibles, ainsi que les recettes et les dépenses .	› 138.
	<i>Col. 1.</i> Départements, hôpitaux épidémiques. <i>Col. 2—5.</i> Voir Tabl. 9, col. 2—5. <i>Col. 6, 7.</i> Idem col. 7, 8. <i>Col. 8—12.</i> (Recettes) Voir Tabl. 13, col. 9—13. <i>Col. 12, 13.</i> (Dépenses) Idem 13 et 15.	
› 15.	Entrés, décédés, jours d'entretien, recettes des établissements antituberculeux .	› 146.
	<i>Col. 1.</i> Etablissements. <i>Col. 2—8.</i> Voir Tabl. 9, col. 2—8. <i>Col. 9—12.</i> Recettes. <i>Col. 9, 10, 12.</i> Voir Tabl. 13, col. 9, 10, 12. <i>Col. 11.</i> Intérêts des fondations, dons. <i>Col. 13—15.</i> Voir Tabl. 13, col. 13—15. <i>Col. 1. A.</i> Etablissements antituberculeux. <i>B.</i> Hôpitaux privés et maisons privées de santé. <i>C.</i> Etablissements pour enfants malades. <i>D.</i> Maisons de convalescence. <i>E.</i> Refuges provisoires des malades. <i>F.</i> Hôpitaux annexés à des hospices. <i>H.</i> Maternités. <i>J.</i> Asyle pour personnes affectées de la lèpre. <i>K.</i> Maisons d'alcoolisme.	
› 16.	Dépenses des établissements antituberculeux	› 148.
	<i>Col. 2—15.</i> Voir Tabl. 12, col. 2—15.	
› 17.	Hôpitaux privés, maisons privées de santé et autres établissements hospitaliers concernant les entrés, les décédés, les jours d'entretien et les lits disponibles, ainsi que les recettes et les dépenses, etc.	› 150.

Tabl. 18 a. Maladies et décédés dans les hôpitaux et les infirmeries départementales ainsi que dans les hôpitaux épidémiques	Pag. 154.
<i>Col. 1.</i> Numéro de la nomenclature des maladies. <i>Col. 2.</i> Maladies. <i>Col. 3—6.</i> Entrés et décédés pendant l'année, h., f.	
› 18 b. Maladies et décès dans les établissements privés de santé	› 158.
<i>Col. 1—6.</i> Voir Tabl. 18 a.	
› 18 c. Maladies et décès aux hôpitaux annexés à des hospices	› 161.
<i>Col. 1—6.</i> Voir Tabl. 18 a.	
› 19. Relevé des admissions pour maladies vénériennes aux hôpitaux, avec répartition de l'âge, du sexe, de l'état-civil et de la manière dont l'infection a été communiquée	› 162.
<i>Col. 1.</i> Maladies. — <i>Syphilis recens:</i> hommes, femmes non prostituées, femmes prostituées. <i>Gonorrhœa acuta:</i> Idem. <i>Ulcus molle:</i> Idem. <i>Col. 2—13.</i> Infectés par suite de cohabitation. <i>Col. 2.</i> Totaux. <i>Col. 3.</i> Célibataires. <i>Col. 4.</i> Mariés. <i>Col. 5—13.</i> Ages. <i>Col. 14.</i> Infectés d'une autre manière que par suite de cohabitation.	
› 20. Relevé des admissions pour maladies vénériennes aux hôpitaux, avec indication des départements où l'infection a été communiquée	› 163.
<i>Col. 1.</i> Départements (villes): st = villes, ld = campagnes. <i>Col. 2, 6, 10.</i> Hommes. <i>Col. 3, 7, 11.</i> Femmes, non prostituées, <i>Col. 4, 8, 12.</i> Femmes prostituées. <i>Col. 5, 9, 13.</i> Totaux.	
› 21. Opérations effectuées aux hôpitaux et infirmeries départementales ainsi qu'aux hôpitaux épidémiques	› 164.
› 22 a. Cas de lésions corporelles et d'empoisonnements, admis aux hôpitaux et aux infirmeries départementales, avec indication de la nature et des suites de l'accident	› 167.
<i>Col. 1.</i> Nature de l'accident. <i>Col. 2—4.</i> Entrés pendant l'année, h., f., totaux. <i>Col. 5—7.</i> Suite de l'accident. <i>Col. 5.</i> Mort. <i>Col. 6.</i> Mal qui en résulte, <i>Col. 7.</i> Guérison.	
› 22 b. Cas de lésions corporelles et d'empoisonnements, admis aux hôpitaux et aux infirmeries départementales, repartis d'après l'origine de l'accident	› 168.
<i>Col. 1—7.</i> Voir Tabl. 22 a.	
› 23. Nombre des personnes traitées aux établissements hydrothérapiques et balnéaires	› 170.
› 24. Les médecins vétérinaires d'après département	› 171.
<i>Col. 1.</i> Département. <i>Col. 2.</i> Vétérinaires militaires. <i>Col. 3.</i> Vétérinaires départementaux. <i>Col. 4.</i> Vétérinaires de villes et des abattoirs. <i>Col. 5.</i> Vétérinaires de haras. <i>Col. 6.</i> Vétérinaires de districts. <i>Col. 7.</i> Vétérinaires privés, légitimés. <i>Col. 8.</i> Vétérinaires privés, non légitimés. <i>Col. 9.</i> Totaux. <i>Col. 10.</i> Accroissement (+) ou diminution (—).	
› 25. Voyages d'office effectués par les médecins vétérinaires pour cause d'épizooties chez les bestiaux	› 172.
<i>Col. 1.</i> Département. <i>Col. 2—10.</i> Voyages d'office. <i>Col. 2.</i> Examens aux marchés concernant <i>Aphthæ epizooticæ.</i> <i>Col. 3.</i> <i>Paronychia contagiosa.</i> <i>Col. 4.</i> <i>Anthrax.</i> <i>Col. 5.</i> <i>Empysema infectiosum bovis.</i> <i>Col. 6.</i> <i>Diphtheritis, septichæmia hemorrhagica suis.</i> <i>Col. 7.</i> <i>Erysipelas suis.</i> <i>Col. 8.</i> Maladies inconnues. <i>Col. 9.</i> Evaluation des vaches affectées de la tuberculose avant abattage. <i>Col. 10.</i> Totaux. <i>Col. 11.</i> Indemnités pour les voyages des vétérinaires.	
› 26. Nombre et nature des pharmacies reparties d'après département	› 173.
<i>Col. 1.</i> Départements. (villes). <i>Col. 2—4.</i> Pharmacies à patentes personnelles. <i>Col. 5.</i> Pharmacies à patentes vendables jusqu'à 1921. <i>Col. 6.</i> Pharmacies filiales. <i>Col. 7.</i> Dépôts de médicaments. <i>Col. 8.</i> Totaux.	

TILL KONUNGEN.

Härmed överlämnas till Eders Kungl. Maj:ts underdånig berättelse om hälso- och sjukvården i riket för år 1912, jämte vederbörliga tabellbilagor.

Berättelsen innehåller särskilda redogörelser för

1. Den allmänna hälsovården.
2. Dödligheten i rikets städer.
3. De viktigastesjukdomarnas förekomst ävensom sjukvården utom sjukhusen.
4. Medicinalstyrelsens verksamhet, de civila läkarebefattningarna samt utövarna av läkarkonsten.
5. Sinnessjukvården. Berättelse härom särskilt, se Bidrag till Sveriges officiella statistik: K) Hälso- och sjukvård, II, Sinnessjukvården i riket.
6. Sjukvården vid civila sjukvårdsinrättningar.
7. Hälsobrunnar, badinrättningar och andra dylika kuranstalter.
8. Rättsmedicinen. (Statsmedicinska anstalten.)
9. Veterinärväsendet.
10. Apoteksväsendet.
11. Barnmorskeväsendet.
12. Tandläkar- och sjukgymnastväsendet.

1. Den allmänna hälsovården.

Styrelsens statistiker, R. W. Moosberg.

I likhet med de föregående åren meddelas här nedan några sammanställningar av uppgifter från *städer, köpingar och municipalsamhällen*. Dessa uppgifter avse först och främst vatten- och avloppsledningar, vidare renhållningsväsendet samt kött- och fläskkontrollen.

I **Tab. A.** lämnas en allmän översikt av de sanitära förhållandena i städer och köpingsliknande samhällen år 1912. För att giva en föreställning om samhällenas storlek lämnas även uppgift om folkmängden vid årets början.

Vattenledningsverk funnos vid årets slut i 122 samhällen, underjordiskt avloppsnät i 187, eget epidemisjukhus i 165; i några samhällen voro dock anordningarna rätt primitiva. Avträdesrenhållningen ombesörjdes i 33 samhällen av kommunala renhållningsverk, i 87 av entreprenörer.

I **Tab. B.** redogöres närmare för vattenledningsverken. Vattentillgången har i allmänhet varit riklig och beskaffenheten god; anmärkningar däremot hava gjorts i Borg, Eksjö, Höganäs, Mariestad (»dåligt till lukt och smak»), Karlstad och Umeå. I Gnesta och Huskvarna användes vattenledningsvatten ej till dricksvatten.

Vattenledningsverk hava under året färdigbyggts i Hagalund (247 000 kr.), Sundbyberg (16 000 m., kostnad 450 000 kr.), Värnamo (färdigt 1911, jämte kloakledningar 193 000 kr.) och Trälleborg (11 778 m., 28 000 kr.). Nya anläggningar äro ifrågasatta i flera samhällen. Ledningsnätens utvidgning i samtliga samhällen uppgick för året till 85,9 km. och kostnaderna för samtliga utvidgningsarbeten till 2,68 mill. kr. I denna summa är dock ej inräknat värdet å förutnämnda nyanläggningar, ej heller avloppsledningar i 12 samhällen, vilka ej blivit särskilt värdesatta; detta ouppdelade värde uppgick till 0,31 mill. kr.

Nedanstående sammanställning lämnar en översikt över anslutningen till vattenledningarna inom resp. städer:

	Hus med vattenledning i % av samtliga:								Okänt	Sum
	0/50	50/60	60/70	70/80	80/90	90/100				
1912: antal städer	5	1	5	8	16	38	4		77	
Motsvar. städers folkmängd i % av samtl. städers	1.7	0.2	4.7	6.4	11.1	67.8	4.0		95.9	
1900: antal städer	12	2	6	12	5	17	—		54	
Motsvar. städers folkmängd i % av samtl. städers	7.8	2.7	2.5	8.7	4.1	62.5	—		88.3	

Vid 1912 års slut fanns vattenledning i 77 av rikets 97 städer; vid 1900 års slut i 54. Under dessa 12 år hava således ej mindre än 23 städer erhållit vattenledning. Av jämförelsen framgår för övrigt, att anslutning inom varje stad avsevärt ökats; år 1900 voro i 12 städer mindre än 50 % av samtliga hus försedda med vattenledning, år 1912 endast i 5 o. s. v.

Vattenförbrukningen¹ pr dygn och person i dessa städer var mycket växlande. En hög siffra visar Norrköping samt även Linköping med resp. 164 och 163 liter (Djursholm 166 liter). Närmast därefter kommo bland städer Kristinehamn (153 l.), Kristianstad (152 l.) och Sundsvall (150 l.); i fråga om de två sistnämnda må därvid märkas, att anslutningen till vattenledningen var relativt liten, resp. 80 och 62 %. Lägsta siffran visar Lysekil och därefter Kalmar med resp. 25 och 39 liter, men anslutningen är i båda städerna ringa, något över 60 %.

En sammanställning av vattenförbrukningen i liter pr dygn och person år 1912 må här lämnas, samt till jämförelse även för 1900.

Antal städer år	α 25	25/50	50/75	75/100	100/125	125/150	150/175	175/ ω	Okänt	Summa
1912	1	2	8	14	20	9	5	—	18	77
1900	3	3	10	10	7	6			15	54

Tab. C lämnar en översikt av underjordiska avloppsledningar. Nedlagda kostnader å samtliga ledningar under året uppgick till 1.8 mill. kr. för de samhällen som härom lämnat uppgift; häri även värdet å vattenledningar i 12 samhällen (se sid. 2). Huvudledningarnas längd ökades med 91.0 km.

Förslag till avloppsledningar hava planlagts för Svegsmon, men ännu ej godkända. Ledningar beslutade för Charlottenburg till en kostnad av 17 000 kr.

Svåra bristfälligheter hava beträffande avloppsledningarna förekommit i Mariestad och i Melleruds köping (Älvsb. län).

Nedanstående sammanställning lämnar en kort översikt för rikets städer över den omfattning i vilken de bebyggda tomterna i städerna voro försedda med underjordiska avloppsledningar vid 1912 års slut.

	Med avloppsledningar försedda tomter i % av samtliga bebyggda										Okänt	Summa
	0/10	10/20	20/30	30/40	40/50	50/60	60/70	70/80	80/90	90/100		
Antal städer	5	—	1	2	1	3	7	5	20	50	1	95
Motsvarande folkmängd } i % av samtliga städers }	0.6	—	0.1	0.8	0.2	0.5	4.9	3.7	17.9	70.9	0.1	99.7

¹ Förbrukningen beräknad på samhällets samtliga invånare.

Tab. A. Allmän översikt av de sanitära förhållandena i städer, köpingar och köpingsliknande samhällen år 1912.

Samhälle	Invånare vid årets början	Antal med boplatser byggda tomter d. 31/12	Vattenledningsverk finnes	Underjordiskt avloppsnät finnes	Avträdesrenhållningen ombesörjes av			Gatu- och gårdrensningen ombesörjes av		Epidemi-sjukhus finnes	Kött- och fläskkontroll			
					kommun renhållningsverk	entreprenör	hustigare	kommun renhållningsverk	hustigare		Tillsyn av salubidna varor	Obligatorisk besiktning av		Frivillig
												kött	fläsk	
Stockholms stad	346 599	5 900	1	1	1	—	1	—	1	1	2 1	2 1	—	—
Stockholms län.														
Södertälje	11 271	735	1	1	1	1	1	1	1	1	—	1	1	—
Vaxholm	1 685	282	—	1	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—
Norrköping	3 871	397	—	1	1	1	—	1	1	1	1	1	—	—
Östhammar	337	119	1	4	1	—	1	—	1	1	1	1	—	—
Öregrund	1 178	280	—	1	—	1	—	1	1	1	—	—	—	—
Sigtuna	659	100	—	1	—	1	1	—	1	1	—	—	—	—
Bromsten	1 951	295	—	—	—	1	—	1	1	1	—	—	—	—
Djursholm	3 674	612	1	1	—	1	—	1	1	1	—	—	—	—
Duvbo	1 752	253	—	1	—	6 1	—	6 1	7	1	—	—	—	—
Hagalund	4 502	232	1	1	1	—	—	1	7	1	—	—	—	—
Lånby	924	40	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Lidingö	4 795	759	3 1	3 1	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—
Liljeholmen	10 244	—	1	1	—	1	—	1	1	1	—	—	—	—
Mariehäll	1 585	71	—	1	—	6 1	—	6 1	—	—	—	—	—	—
Nya Huvudsta	3 242	131	—	1	1	—	—	1	7	1	—	—	—	—
Nynäshamn	1 895	270	—	1	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—
Råsunda	1 127	71	1	1	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—
Saltsjöbaden	2 413	354	1	1	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—
Solhem	1 339	320	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—
Stocksund	915	173	1	1	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—
Sundbyberg	4 780	320	1	1	1	—	1	1	—	1	—	—	—	—
Tumba	972	142	—	6 1	—	1	—	1	—	1	—	—	—	—
Uppsala län.														
Uppsala	26 586	1 035	1	1	1	—	1	—	1	1	—	—	1	1
Enköping	5 219	221	1	1	—	1	—	1	1	1	—	—	1	1
Tierp	683	71	—	1	—	1	—	1	—	1	—	—	1	1
Södermanlands l.														
Nyköping	10 137	549	1	1	1	—	1	—	1	—	—	—	1	1
Eskilstuna	28 485	712	1	1	1	—	1	—	1	—	—	1	1	—
Torsås	1 835	196	—	1	—	1	—	1	—	1	1	—	—	—
Strängnäs	3 084	240	1	1	—	1	1	—	1	1	—	—	1	1
Mariefred	1 372	98	—	1	—	1	—	1	—	1	—	—	—	—
Trosa	983	140	—	1	—	1	—	1	—	1	—	—	1	1
Flen	1 676	216	—	1	—	1	—	1	—	1	1	—	—	—
Gnesta	1 388	178	1	1	—	1	—	1	—	1	—	—	1	1
Katrineholm	3 472	329	1	1	—	1	—	1	—	1	—	—	1	1
Malmköping	802	93	1	1	—	1	—	1	—	1	—	—	1	1
Oxelösund	2 306	112	1	1	—	1	1	1	1	1	1	—	—	—
Vingåker	737	54	—	1	—	1	—	1	—	1	1	—	—	—

Anm. Mediealstil (1, 2, 3, 4, 5 . .) betecknar, att siffrorna äro osäkra; att uppgift saknas, utmärkes med punkt.

¹ Förslag härom väckt. — ² Fr. o. m. 8 febr. 1912. — ³ Äges av villablag. — ⁴ En privat ledning för några få egendomar finnes. — ⁵ För järnvägspersonalen, men tillräckligt även för samhället. —

⁶ Genom Sundbybergs renhållningsverk. — ⁷ Gemensamt för hela kommunen.

Samhälle	Invånare vid årets början	Antal med bo- nings- hus be- bygda tomter d. ^{31/12}	Vatten- led- nings- verk finnes	Under- jordiskt av- lopps- nät finnes	Av- trädes- hållningen ombesörjes av			Gatu- och gårdsren- hållningen ombesörjes av			Epi- demi- sjuk- hus fin- nes	Kött- och fläsk- kontroll			
					kommun, pro- vins- hållningsverk	entreprenör- hållning	hållning	kommun, ten- hållningsverk	entreprenör- hållning	hållning		Tillsyn av salu- blinda varor	besiktning av		
													Obliga- torisk kött	fläsk kött	Fri- villig fläsk kött
Östergötlands län.															
Linköping	23 021	.	2 1	2 1	2 1	—	2 1	—	—	1	—	—	1	1	
Norrköping	46 629	1 176	1	1	—	1 1	—	1 1	1	1	—	—	1	1	
Söderköping	2 047	.	—	1	—	1 1	—	1 1	1	1	—	—	1	—	
Motala	2 827	196	1	1	—	1 1	—	1 1	1	1	—	—	1	1	
Vadstena	2 951	221	1	1	—	1	—	1	3	1	—	—	1	1	
Skänninge	1 321	148	—	1	—	1	—	1	1	1	—	—	1	1	
Borg	786	71	1	1	—	1	—	1	3	1	—	—	—	—	
Kisa	1 271	.	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	
Mjölby	3 265	293	1	1	—	1	—	1	1	1	—	—	1	1	
Norrköpings n.n. förstad	4 932	.	1	1	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	
Yaldemarsvik	1 050	.	—	—	—	1	—	1	3	1	—	—	1	1	
Åtvidaberg	2 536	235	1	1	—	1	—	1	—	1	—	—	1	1	
Jönköpings län.															
Jönköping	27 226	925	1	1	—	1 1	—	1 1	1	1	—	—	1	1	
Eksjö	5 332	148	1	1	—	1	—	1	—	1	—	—	1	1	
Huskvarna	6 235	428	1	1	1	—	—	1	—	1	—	—	—	—	
Gränna	1 202	160	1	1	—	1	—	1	—	1	—	—	1	1	
Forserum	1 365	157	—	—	—	1	—	1	—	1	—	—	—	—	
Näsjö	2 858	242	1	1	—	1	—	1	—	1	—	—	—	—	
Vetlanda	2 412	215	—	—	—	1	—	1	—	1	—	—	1	1	
Sävsjö	1 016	202	—	1	—	1	—	1	—	1	—	—	1	1	
Tranås	1 145	141	1	1	—	1	—	1	—	1	—	—	1	1	
Värnamo	1 175	114	1	1	—	1	—	1	—	1	—	—	—	—	
Kronobergs län.															
Växjö	8 441	272	1	1	—	1	—	1	—	1	5	1	—	1	
Alvesta	1 135	95	—	1	—	1	—	1	3	1	5	1	—	—	
Ljungby	1 186	123	—	1	—	1	—	1	—	1	—	—	1	1	
Ryd	418	89	—	1	—	1	—	1	—	1	—	—	—	—	
Strömnäs bruk	1 068	127	—	—	—	1	—	1	—	1	—	—	—	—	
Åseda	933	143	—	—	—	1	—	1	—	1	—	6	—	—	
Almhult	1 116	125	—	1	—	1	—	1	3	1	—	—	—	—	
Kalmar län.															
Kalmar	15 722	1 169	1	1	—	1	—	1	—	1	—	—	1	1	
Oskarshamn	8 065	551	7	7	1	1	—	1	—	1	—	—	1	1	
Västervik	10 161	534	1	1	1	—	—	1	—	1	—	—	1	1	
Vimmerby	2 701	156	1	1	—	1	—	1	—	1	—	—	1	—	
Borgholm	1 145	183	1	1	1	—	—	1	—	1	—	—	1	1	
Fiegholm	335	73	—	—	—	1	—	1	—	3	1	—	—	—	
Gamleby	375	44	1	1	—	1	—	1	—	1	—	—	—	—	
Mönsterås	1 358	141	—	1	—	1	—	1	—	1	—	—	1	1	
Mörbylånga	392	69	—	1	—	1	—	1	—	1	—	—	—	—	
Nybro	1 965	223	—	1	—	1	—	1	—	1	—	—	—	—	

¹ Förslag härom väckt. — ² Här sesves planlagda området, exkl. St Lars förs. — ³ Provisoriskt. —
⁴ Slakthus under uppförande. — ⁵ Ordningsstadgor för slakterier, charkuterier och bagerier samt försäljningslokaler för mjölk, kött och bagerivaror antagna. — ⁶ Stadga för utövande av slakterirörelse och tillverkning av korv m. m. antagen. — ⁷ Under ombyggnad.

6 TAB. A (Forts.) ALLMÄN ÖVERSIKT AV DE SANITÄRA FÖRHÅLLANDENA I STÄDER ETC.

Samhälle	Invånare vid årets början	Aotal med bopningshus bebygda tomter d. 31/12	Vattenledningsverk finnes	Underjordiskt avloppsnät finnes	Avträdesrenhållningen ombesörjes av			Gatu- och gårdsrenhållningen ombesörjes av			Epidemisjukhus finnes	Kött- och fläskkontroll			
					kommunrenhållningsverk	entreprenör	hushållare	kommunrenhållningsverk	entreprenör	hushållare		Utlämn av salubjudna varor			
												obligatorisk besiktning av kött	obligatorisk besiktning av fläsk	frivillig besiktning av kött	frivillig besiktning av fläsk
Gottlands län.															
Visby	10 022	900	—	2 1	—	1	—	1	—	1	1	1	—	—	
Hemse	409	92	—	1	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	
Klintehamn	722	183	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	
Blekinge län.															
Karlskrona	27 496	1 328	1	1	1	—	—	1	—	1	—	—	1	1	
Ronneby	3 503	351	1	1	—	1	1	1	1	1	—	—	1	1	
Karlshamn	7 283	575	1	1	—	1	1	1	1	1	—	—	1	1	
Sölvesborg	3 067	162	—	1	—	1	1	—	1	1	—	—	1	1	
Kristianstads län.															
Kristianstad	11 704	410	1	1	1	—	—	1	—	1	—	—	1	1	
Simrishamn	2 176	286	—	1	—	1	—	1	—	1	—	—	1	1	
Ängelholm	4 145	265	1	1	—	1	1	1	1	1	—	—	1	1	
Båstad	615	125	1	1	—	1	—	1	—	1	—	—	1	1	
Vilan	1 552	130	—	3 1	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	
Vitemölla	419	100	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	
Hässleholm	2 771	314	—	3 1	—	—	1	—	1	1	—	—	1	1	
Åby-Klippan	2 134	276	—	1	—	—	1	—	1	1	—	—	1	1	
Skillinge	522	121	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	
Tomelilla	1 285	267	—	1	—	—	1	—	1	—	—	—	1	1	
Vinslöv	647	159	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	1	1	
Åhus	425	354	—	1	—	—	1	—	1	—	—	—	1	1	
Malmöhus län.															
Malmö	89 719	2 925	1	1	1	—	—	1	—	1	—	—	1	1	
Lund	20 340	1 190	1	1	1	—	—	1	—	1	—	—	1	1	
Landskrona	16 265	957	1	1	1	—	—	1	—	1	—	—	1	1	
Hälsingborg	33 225	1 420	1	1	1	—	—	1	—	1	—	—	1	1	
Ystad	11 459	1 043	—	1	1	—	—	1	—	1	—	—	1	1	
Trälleborg	10 138	390	1	1	1	—	—	1	—	1	—	—	1	1	
Eslöv	6 005	648	1	1	1	—	—	1	—	1	—	—	1	1	
Skånör med Falsterbo	1 036	307	—	—	—	—	—	1	—	1	4	—	—	—	
Arlöv	3 100	251	—	1	—	—	—	1	—	1	—	—	1	1	
Bjurrp	2 450	235	1	1	—	—	—	1	—	1	—	—	1	1	
Furulund	1 157	147	—	1	1	—	—	1	—	1	—	—	—	—	
Vellinge	794	139	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	
Höganäs	5 230	771	1	1	—	—	—	1	—	1	—	—	1	1	
Hörby	1 337	231	—	1	—	—	—	1	—	1	—	—	1	1	
Höör	1 066	209	—	1	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	
Kjävlinge	2 012	211	—	1	—	—	—	1	—	1	—	—	1	1	
Köpinge	282	101	—	1	—	—	—	1	—	1	5	—	—	—	
Limhamn	9 333	960	—	1	1	—	—	1	—	1	—	—	1	1	
Lomma	2 416	320	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	
Löberöd	567	104	—	1	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	
Mölle	717	184	—	1	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	
Raus plantering	3 521	313	—	1	—	—	—	1	—	1	5	1	1	1	
RÅ	1 999	—	—	1	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	
Sjöbo	960	185	—	1	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	
Skurup	1 317	249	—	1	—	—	—	1	—	1	—	—	1	1	
Svedala	1 456	151	—	1	—	—	—	1	—	1	—	—	1	1	

¹ Provisoriskt. — ² Inom ringmuren. — ³ Förslag till mera planmässigt system föreligger. — ⁴ Byggnad härav beslutat. — ⁵ Epidemisjukhuset i Rå gemensamt för hela Raus socken. — ⁶ Åtgärder föreslagna.

TAB A. (Forts.) ALLMÄN ÖVERSIKT AV DE SANITÄRA FÖRHÅLLANDENA I STÄDER ETC. 7

Samhälle	Invånare vid årets början	Antal med boplatser bebyggda tomter d. 31/12	Vattenledningsverk finnes	Underjordiskt avloppsnät finnes	Avträdesrenhållningen ombesörjes av			Gatu- och gårdrenhållningen ombesörjes av		Epidemi-sjukhus finnes	Kött- och fläskkontroll				
					kommun. renhållningsverk	entreprenör hushållare	hushållare	kommun. renhållningsverk	entreprenör hushållare		Tillsyn av råbjudna vnor	Obligatorisk besiktning av			Fläsk
												kött	fläsk	kött	
Hallands län.															
Halmstad	18 297	870	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Laholm	1 952	135	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Falkenberg	4 521	171	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Varberg	7 219	249	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Kungsbacka	1 150	107	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Nyhem	2 309		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Oskarström	2 460	190	—	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Göteborgs och Bohus län.															
Göteborg	170 606	3 700	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Kungälv	1 714	143	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Marstrand	1 878	167	—	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Lysekil	4 365	550	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Uddevalle	12 736	984	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Strömstad	2 955	290	—	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Björneröd och Kroken	1 293	140	—	—	—	—	1	1	1	1	1	1	1	1	
Bovallstrand	646	122	—	—	—	—	1	1	1	1	1	1	1	1	
Ellö	392	80	—	—	—	—	1	1	1	1	1	1	1	1	
Fiskebäckskil	577	179	—	—	—	—	1	1	1	1	1	1	1	1	
Fjällbacka	627	250	—	1	—	—	1	1	1	1	1	1	1	1	
Flatholmen	113	23	—	—	—	—	1	1	1	1	1	1	1	1	
Gravarne o. Bäckevik	1 483	310	—	—	—	—	1	1	1	1	1	1	1	1	
Gräbbestad	980	203	3	1	—	—	1	1	1	1	1	1	1	1	
Grundсанд	1 113	269	—	—	—	—	1	1	1	1	1	1	1	1	
Gullholmen	730	195	—	3	1	—	1	1	1	1	1	1	1	1	
Gårda	6 578	107	1	1	—	—	1	1	1	1	1	1	1	1	
Hasselöсанд	182	46	—	—	—	—	1	1	1	1	1	1	1	1	
Hannebostrand	1 758	286	3	1	—	—	1	1	1	1	1	1	1	1	
Hällevikstrand	505	152	—	—	—	—	1	1	1	1	1	1	1	1	
Klädesholmen o. Kholmén	774	200	—	—	—	—	1	1	1	1	1	1	1	1	
Krokslätt	5 243	226	1	1	—	—	1	1	1	1	1	1	1	1	
Kyrkesund och Björkholmén	507	143	—	—	—	—	1	1	1	1	1	1	1	1	
Käringö	643	192	—	—	—	—	1	1	1	1	1	1	1	1	
Lunden	5 376	171	1	1	—	—	1	1	1	1	1	1	1	1	
Långedrag	473	105	3	1	3	1	—	—	1	—	—	—	—	—	
Malmö	1 075	200	—	—	—	—	1	1	1	1	1	1	1	1	
Mollösund	974	227	—	—	—	—	1	1	1	1	5	1	—	—	
Skårhamn	795	167	—	—	—	—	1	1	1	1	1	1	1	1	
Smögen	1 498	300	—	—	—	—	1	1	1	1	1	1	1	1	
Tjornekalv	255	66	—	—	—	—	1	1	1	1	1	1	1	1	
Tängen	477	98	—	—	—	—	1	1	1	1	1	1	1	1	
Väjern	287	60	3	1	—	—	1	1	1	1	1	1	1	1	
Ästol	392	76	—	—	—	—	1	1	1	1	1	1	1	1	
Älvsborgs län.															
Vänersborg	7 701	473	1	1	—	—	1	1	1	1	1	1	1	1	
Älvsås	5 152	272	1	1	—	—	1	1	1	1	1	1	1	1	
Borås	21 997	1 070	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	1	1	

1 Förslag härom under utredning. — 2 Därav 24 i villastaden. — 3 Ett fåtal enskilda ledningar finnas. —
 4 Allt torgfört kött besiktigat i Göteborg. — 5 Provisoriskt. — 6 Infört under 1912. — 7 Se not 3 å följ. sida.

Sambälle	Invånare vid årets början	Antal med bo- nings be- bygda tomter d. 31/12	Vatten- led- nings- verk finnes	Under- jordiskt av- loppts- nät finnes	Avträdes- ren- hållningen ombesörjes av			Gatu- och gårdsren- hållningen ombesörjes av			Epi- demi- sjuk- hus fin- nes	Kött- och fläsk- kontroll				
					kommun. ren- hållningsverk	entreprenör husägare	husägare	kommun. ren- hållningsverk	entreprenör husägare	husägare		Tillaggn av salu- bidna varor	Obliga- besiktning av kött	Fris- köt	Fris- villig	fläsk
Ulricehamn	2 324	150	^{2,5} 1	1	—	—	1	—	—	³ 1	1	1	—	—	1	1
Ämål	4 345	216	¹ 1	1	—	—	1	—	—	1	1	1	1	1	—	—
Trollhättans landf.	8 203	342	1	1	1	—	1	—	—	1	1	1	—	—	1	1
Lilla Edet	1 694	226	—	—	—	—	1	1	—	1	1	—	—	—	—	—
Mellerud	694	108	² —	^{2,5} 1	—	—	—	—	1	³ 1	1	—	—	—	—	—
Skaraborgs län.																
Mariestad	4 710	200	² 1	1	—	—	1	—	—	1	1	1	—	—	—	—
Lidköping	7 057	482	1	1	—	—	1	—	—	1	1	1	—	—	—	—
Skara	5 719	350	1	1	—	—	1	—	—	1	1	1	—	—	—	—
Skövde	6 703	286	1	1	—	—	³ 1	—	—	³ 1	1	1	—	—	—	—
Hjo	2 293	122	1	1	—	—	1	—	—	1	1	1	—	—	—	—
Tidaholm	4 608	170	—	1	—	—	1	—	1	1	1	1	—	—	—	—
Falköping	4 958	366	1	1	—	—	1	—	—	1	1	1	—	—	—	—
Axvall	346	51	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—
Grästorp	565	90	—	1	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—
Töreboda	796	101	—	1	—	—	1	—	—	1	—	1	—	—	—	—
Vara	917	112	—	1	—	—	1	—	—	1	1	1	—	—	—	—
Värmlands län.																
Karlstad	17 728	701	1	1	—	—	1	—	—	1	—	1	⁴ —	—	1	1
Kristinehamn	8 810	653	1	1	² —	—	1	—	—	1	1	1	—	—	1	1
Filipstad	4 486	152	1	1	—	—	1	—	—	1	1	1	—	1	—	1
Arvika	5 024	396	1	1	—	—	1	—	—	1	1	1	⁴ —	—	1	1
Charlottenberg	791	110	—	² —	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—
Forsåhaga	3 000	240	—	—	—	—	³ 1	—	—	³ 1	—	—	—	—	—	—
Kil	679	54	1	1	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	1	1
Säffle	1 886	173	² —	1	—	—	1	—	—	1	1	1	—	—	1	1
Sunne	1 091	155	¹ 1	1	—	—	³ 1	—	—	³ 1	⁶ 1	⁴ —	—	—	—	—
Torsby	449	48	⁵ 1	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—
Örebro län.																
Örebro	31 066	3 378	1	1	1	—	1	—	—	1	—	1	1	—	1	1
Åkersund	2 076	147	1	1	—	—	1	—	—	1	1	1	—	—	1	1
Nora	2 105	147	1	1	—	—	1	—	—	1	1	1	—	—	1	1
Lindesberg	2 858	214	1	1	—	—	1	—	—	1	1	1	—	—	1	1
Hallsberg	1 616	149	² —	1	—	—	1	—	—	1	1	1	—	—	—	—
Karlskoga	2 508	303	1	1	—	—	1	—	—	1	1	1	—	—	—	—
Kopparberg	1 605	181	1	1	—	—	1	—	—	1	1	1	—	—	—	—
Kumla	1 089	181	² —	1	—	—	1	—	—	1	1	—	—	—	—	—
Västmanlands län.																
Västerås	19 803	1 090	1	1	1	—	1	—	—	1	—	1	1	—	1	1
Sala	7 642	264	1	1	1	—	1	—	—	1	—	1	1	—	1	1
Köping	5 006	219	—	1	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	1
Arboga	5 070	269	1	1	1	—	1	—	—	1	—	—	—	—	1	1
Kungsör	1 563	189	1	1	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	1	1
Norberg	559	83	—	1	—	—	1	—	—	1	1	1	—	—	1	1

¹ Utom planlagda området 300. — ² Förslag om nyanläggning el. utvidgning föreligger. — ³ Anmärkningar i avsevärd grad beträffande avträden el. anordningar för uppsamling av köksavfall och sopor. — ⁴ D:o beträffande slakterier, mejerier, bagerier eller saluhallar. — ⁵ Några enskilda ledningar. — ⁶ Provisor.

TAB. A (Forts.) ALLMÄN ÖVERSIKT AV DE SANITÄRA FÖRHÅLLANDENA I STÄDER ETC. 9

Sambälle	Invånare vid årets början	Antal med böningshus bebyggda tomter d. 31/12	Vattenledningsverk finnes	Underjordiskt avloppsnät finnes	Avträdesrenhållningen ombesörjes av			Gatu- och gårdsrenhållningen ombesörjes av			Epidemisk sjukhus finnes	Kött- och fläskkontroll			
					kommun. renhållningsverk	entreprenör	hushållare	kommun. renhållningsverk	entreprenör	hushållare		Tillsyn av stads- eller andra värder			
												Obli- gatorisk besiktning av kött	Obli- gatorisk besiktning av fisk	Fri- torisk kött	villig besiktning av fisk
Kopparbergs län.															
Falun	11 691	908	1	1	—	—	1	1	—	1	1	—	—	1	1
Säter	1 128	101	1	1	—	—	1	1	—	1	1	—	—	—	—
Hedemora	2 784	161	1	1	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	1
Aveala	4 776	422	6	6	—	—	2	1	1	2	1	1	1	—	—
Borlänge	1 546	142	1	1	—	—	1	1	—	1	1	—	—	—	—
Krylbo	1 411	119	—	—	—	—	1	1	—	1	—	—	1	—	—
Leksands Norret	1 023	149	1	1	—	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—
Ludvika	2 359	251	—	1	—	—	1	1	—	1	1	—	1	—	—
Morastrand	1 287	168	1	1	—	—	1	1	—	1	1	—	—	—	—
Rättvik	520	58	1	1	—	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—
Smedjebacken	1 801	156	—	—	—	—	1	1	—	1	1	—	1	—	—
Vansbro	890	105	—	—	—	—	2	1	—	2	—	—	—	—	—
Gävleborgs län.															
Gävle	35 719	1 418	1	1	—	1	1	—	1	1	1	—	—	1	1
Söderhamn	11 439	495	1	1	—	1	1	1	—	1	1	—	—	—	—
Hudiksvall	7 847	615	1	1	—	—	1	1	—	1	1	—	—	—	—
Bollnäs	997	77	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—
Västernorrlands l.															
Härnösand	9 785	560	1	1	—	—	1	1	—	1	1	1	—	—	—
Sundsvall	16 894	885	1	1	—	1	—	1	—	1	—	—	1	1	—
Örnsköldsvik	3 826	175	1	1	—	—	1	—	—	1	1	1	—	1	—
Alby	1 563	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	—	—	—
Gångviken	553	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—
Nyland	213	35	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—
Skönsberg	2 355	—	—	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Skönsmon	3 171	251	4	1	4	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Sollefteå	1 682	188	1	1	—	—	1	—	—	1	1	1	—	1	1
Jämtlands län.															
Östersund	8 469	314	1	1	—	—	1	—	—	1	1	—	—	—	1
Bräcke	1 151	90	1	1	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—
Hjärpen	986	112	—	5	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Odenslund	1 582	134	—	5	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Strömsund	824	88	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Västerbottens län.															
Umeå	5 939	643	1	1	—	—	1	—	—	1	1	—	—	1	1
Skellefteå	1 524	130	1	1	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—
Djupviken	435	60	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Vännäs	365	35	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Norrbottnens län.															
Luleå	9 004	423	1	1	1	1	2	1	1	2	1	—	—	1	1
Piteå	2 560	335	—	5	1	—	—	—	—	2	1	—	—	—	—
Haparanda	1 442	123	—	5	1	—	—	—	—	2	1	—	—	—	—
Boden	4 405	198	1	—	—	—	—	—	—	2	1	—	—	—	—
Gällivare	1 800	191	—	—	—	—	—	—	—	1	—	7	1	—	—
Kiruna	7 040	505	1	1	—	—	1	—	—	1	—	—	—	1	1
Malmberget	3 169	219	—	1	—	—	1	—	—	1	1	7	1	—	—
Svartöstadén	885	123	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—

¹ Förslag till nyanläggning föreligger. — ² Anmärkningar i avsevärd grad beträffande avträden eller anordningar för uppsamling av köksavfall och sopor. — ³ Av trä. — ⁴ I Kubikenborg enskilda ledningar. — ⁵ Några enskilda ledningar. — ⁶ Under anläggning. — ⁷ För hela Gällivare socken.

Tab. B. Vattenledningsverk i städer, köpingar och köpingsliknande samhällen år 1912.

Samhälle	Ägare	Hus med vattenledning i % av samtliga d. 31/19	Vattenledningsverkets utvidgning under året			Vattenförbrukning		Vattentillrängan			Vattnets beskaffenhet		
			Antal hus som fått vattenledn.	Nya ledningsrör, m.	Kostnader, kr.	totalt under året, i 1 000 kbm.	pr dygn och person, liter ⁹	riklig	tillräcklig	otillräcklig	god	någorlunda tillfredsställande	dålig
Stockholms stad	Samhället	100	165	5 185	807 957	13 816	105	1	—	—	1	—	—
Stockholms län.													
Södertälje	>	80	8	251	22 819	333	79	1	—	—	1	—	—
Djursholm	Djursholms a.-b.	100	19	2 509	17 583	196	166	1	—	—	1	—	—
Hagalund ⁴	Samhället.	84	84	5 187	247 100	72	38	1	—	—	1	—	—
Råsunda	>	85	10	76	3 706	144	157	1	—	—	1	—	—
Saltsjöbaden	A.-b. Stockholm	95	9	3 800	.	.	.	1	—	—	1	—	—
Stocksund	Saltsjön												
Sundbyberg ⁴	Samhället	87	18	.	.	24	73	1	—	—	1	—	—
	>	80	233	16 000	450 000	33	.	1	—	—	1	—	—
Uppsala län.													
Uppsala	>	³ 100	24	1 030	7 978	1 227	126	1	—	—	1	—	—
Enköping	>	89	5	46	656	197	102	1	—	—	1	—	—
Södermanlands län.													
Nyköping	>	97	17	710	26 054	315	87	—	1	—	1	—	—
Eskilstuna	>	85	15	1 163	41 741	1 253	141	1	—	—	1	—	—
Strängnäs	>	88	13	805	20 710	98	87	1	—	—	1	—	—
Gnesta	>	⁵ 59	3	.	.	.	7.	—	—	1	—	—	7
Katrineholm	>	98	20	586	8 426	.	.	1	—	—	1	—	—
Malmköping	>	85	2	80	.	.	.	—	1	—	1	—	—
Oxelösund	Ensk. bolag	100	—	—	—	117	131	1	—	—	1	—	—
Östergötlands län.													
Linköping ¹	.	100	32	2 044	22 064	1 123	163	—	1	—	—	1	—
Norrköping	Samhället	100	3	1 882	48 092	2 814	164	—	1	—	1	—	—
Motala	>	96	5	—	895	299	106	—	1	—	1	—	—
Vadstena	Vadstena	57	11	216	.	.	.	—	1	—	1	—	—
Borgs villastad	Borgs tomt-bol.	100	4	—	—	.	.	—	1	—	—	1	—
Mjölby	>	96	7	454	1 715	.	.	—	1	—	1	—	—
Åtvidaberg ⁴	>	11	21	.	26 000	.	.	—	1	—	1	—	—
Jönköpings län.													
Jönköping	Samhället	100	13	826	14 359	787	80	—	1	—	1	—	—
Eksjö	>	85	9	467	2 985	214	107	1	—	—	—	1	—
Gräna	>	28	1	100	.	.	.	—	1	—	1	—	—
Huskvarna	>	97	12	130	2 761	.	7.	—	1	—	—	—	7
Näs sjö	>	90	22	200	1 000	.	.	—	1	—	1	—	—
Sävsjö	Sävsjö sanat.	.	.	.	.	.	.	—	1	—	1	—	—
Tranås	Samhället.	98	11	1 045	41 000	.	.	—	1	—	1	—	—
Värnamo	>	71	2	—	—	43	60	—	1	—	—	1	—
Kronobergs län.													
Växjö	.	96	11	2 450	43 154	305	98	—	1	—	—	1	—
Kalmar län.													
Kalmar	Samhället.	61	40	1 054	9 815	228	39	—	1	—	1	—	—
Oskarshamn ⁸	.	.	.	.	.	.	.	—	—	1	1	—	—
Västervik	Samhället.	96	34	3 190	27 500	144	73	—	1	—	1	—	—

Anm. Medieavstäl (1, 2, 3, 4, 5, . . .) betecknar, att siffrorna äro approximativa; att uppgifter saknas utmärkes med punkter.

¹ Uppgifterna avse endast stadens planlagda område, ej den nyl. inkorporerade S:t Lars förs. — ² Inkl. kostnader för kloaknätets utvidgning. — ³ Avser stadens planlagda område. — ⁴ Färdigt 1912. — ⁵ Nyligen inkorporerat område inräknat. — ⁶ Beräknat i regeln på samtliga invånare. — ⁷ Ödugligt till dricksvatten. — ⁸ Beslut om byggande av fullständig ledning fattat; sedan 1909 endast en mindre ledning från Herrgårds-sjön.

TAB. B (Forts.) VATTENLEDNINGSVÄRK I STÄDER, KÖPINGAR O. KÖPINGSL. SAMHÄLLEN. 11

Samhälle	Ägare	Hus med vattenledning i % av samtliga d. ^{31/12}	Vattenledningsverkets utvidgning under året			Vattenförbrukning		Vattentillgången			Vattnets beskaffenhet		
			Antal hus som fått vattenledn.	Nya ledningsrör, m.	Kostnader, kr.	totalt under året, i 1 000 kbm.	pr dygn och person, liter ¹	riklig	tillräcklig	otillräcklig	god	någorlunda tillfredsstäl-lande	dålig
Vimmerby	Samhället	85	6	.	2 649	67	68	—	1	—	1	—	—
Borgholm	"	93	8	.	2 265	6	16	1	—	—	1	—	—
Garnleby	"	2	—	—	—	.	.	—	1	—	1	—	—
Blekinge län.													
Karlskrona	Samhället.	77	83	1 495	17 223	1 227	123	—	1	—	—	1	—
Ronneby	"	92	12	306	2 633	162	127	—	1	—	—	1	—
Karlshamn	"	86	3	165	1 970	397	149	—	1	—	1	—	—
Kristianstads län.													
Kristianstad	"	100	1	—	—	685	152	1	—	—	1	—	—
Sjmrishamn	"	3	—	—	—	.	.	1	—	—	1	—	—
Ängelholm	Samhället.	90	47	1 300	10 000	90	70	1	—	—	1	—	—
Båstad	L. Nobel o. köpingen.	57	3	110	699	.	35	1	—	—	1	—	—
Malmöhus län.													
Malmö	Samhället.	90	40	3 753	114 677	2 916	88	—	1	—	1	—	—
Lund	"	100	14	755	17 477	895	120	—	1	—	1	—	—
Landskrona	"	97	25	881	37 500	478	85	—	1	—	1	—	—
Hälsingborg	"	100	16	686	11 049	1 088	93	—	1	—	1	—	—
Trälleborg ⁵	"	.	.	.	.	.	.	—	1	—	1	—	—
Eslöv	"	41	11	116	1 376	107	51	—	1	—	1	—	—
Bjuv	"	.	.	.	.	.	.	—	1	—	—	1	—
Höganäs	Höganäs bolag.	.	.	100	.	200	104	—	1	—	—	—	1
Hallands län.													
Halmstad	Samhället.	71	9	—	—	830	123	—	1	—	1	—	—
Laholm	"	81	5	46	120	.	70	—	1	—	1	—	—
Falkenberg	"	95	4	—	210	204	122	—	1	—	1	—	—
Varberg	"	70	10	970	14 282	324	120	—	1	—	7	1	—
Kungsbacka	"	4 96	—	—	—	.	.	—	1	—	1	—	—
Nyhem	"	75	1	—	—	.	.	—	1	—	1	—	—
Göteborgs och Bohus län.													
Göteborg	"	5 100	38	1 770	40 806	6 733	112	—	1	—	1	—	—
Kungälv	"	75	4	188	377	.	.	—	1	—	1	—	—
Lysekil	"	65	21	1 594	36 138	37	25	—	1	—	1	—	—
Uddevalla	"	37	45	480	10 808	213	50	—	1	—	1	—	—
Gårda	Göteborg.	100	1	—	—	67	28	—	1	—	1	—	—
Krokslätt	"	15	—	—	—	.	.	—	1	—	1	—	—
Lunden	"	40	—	—	—	.	.	—	1	—	1	—	—
Älvsborgs län.													
Vänersborg	Samhället.	99	4	220	.	388	138	1	—	—	1	—	—
Alingsås	"	91	15	288	2 757	164	90	1	—	—	1	—	—
Borås	"	85	30	1 532	5 56 165	.	.	—	1	—	1	—	—
Ulricehamn	"	35	—	—	—	.	.	—	—	1	1	—	—
Amål	"	99	8	56	2 000	143	90	1	—	—	1	—	—
Trollhättans landsförs.	"	75	33	683	20 556	181	60	—	1	—	1	—	—
Skaraborgs län.													
Mariestad	"	87	7	.	.	.	.	1	—	—	—	—	1
Lidköping	"	83	12	576	6 767	244	93	1	—	—	1	—	—
Skara	"	99	13	776	7 861	149	100	1	—	—	1	—	—
Skövde	"	99	4	983	16 653	.	.	—	1	—	1	—	—
Hjo	"	85	2	—	—	.	.	—	1	—	1	—	—
Falköping	"	96	17	757	17 971	.	.	1	—	—	1	—	—

¹ Beräknat i regeln på samtliga invånare. — ² Endast till dryck. — ³ Några få gårdar. — ⁴ I villastaden 98 %. — ⁵ Stadsområdet söder om älven. — ⁶ Inkl. kostnader för avloppaledningar. — ⁷ Vid regnväder i hög grad opalescent. — ⁸ Färdigt 1912.

Samhälle	Ägare	Hus med vattenledning i % av samtliga d. 31/12	Vattenledningsverkets utvidgning under året			Vattenförbrukning		Vattentillgången			Vattnets beskaffenhet	
			Antal hus som fått vattenledn.	Nya ledningsrör, m.	Kostnader, kr.	totalt under året, i 1 000 kbm.	pr dygn och person, liter ¹	riklig	tillräcklig	otillräcklig	god	någorlunda tillfredsstäl- lande
Värmlands län.												
Karlstad	Samhället.	61	8	503	121 000	651	100	—	1	—	—	1
Kristinehamn	"	80	27	302	4 379	494	153	—	1	—	1	—
Filipstad	"	92	5	60	513	133	82	—	1	—	1	—
Arvika	"	97	2	—	—	239	130	—	1	—	1	—
Kil	"	98	3	127	405	80	133	—	1	—	1	—
Sunne	"	80	10	1 110	2 022	31	70	1	—	—	1	—
Örebro län.												
Örebro	"	82	41	1 653	24 952	961	105	1	—	—	1	—
Askersund	"	75	—	—	—	487	130	—	1	—	1	—
Nora	"	99	5	170	850	—	105	1	—	—	1	—
Lindesberg	"	93	5	450	2 800	—	110	1	—	—	1	—
Kopparberg	"	96	2	—	—	86	—	1	—	—	1	—
Karlskoga	"	75	5	137	7 748	—	—	1	—	—	—	1
Västmanlands län.												
Västerås	"	79	25	1 454	24 660	749	102	1	—	—	1	—
Sala	"	96	3	—	—	135	74	1	—	—	1	—
Arboga	"	81	1	—	—	72	79	1	—	—	1	—
Kungälv	"	58	20	2 486	10 004	—	33	1	—	—	1	—
Kopparbergs län.												
Falun	"	81	12	529 ²	28 176	446	102	—	1	—	1	—
Säter	"	35	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—
Hedemora	"	95	6	457	2 780	114	111	—	1	—	1	—
Borlänge	"	94	8	—	223	88	156	—	1	—	1	—
Krylbo	Stat. jernv.	5	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—
Leksands Noret	"	91	3	149	187	—	—	—	1	—	1	—
Morastrand	Bolag.	25	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Rättvik	Ensk. fören.	72	1	100	200	—	—	—	1	—	1	—
Smedjebacken	Ensk. ledn.	18	1	—	—	—	—	1	—	—	1	—
Gävleborgs län.												
Gävle	Samhället.	—	19	344	12 938	1 912	145	1	—	—	1	—
Söderhamn	"	64	7	35	—	153	81	—	1	—	1	—
Hudiksvall	"	75	4	57	1 519	—	101	—	1	—	1	—
Västernorrlands län.												
Härnösand	"	90	29	—	—	—	—	—	1	—	—	1
Sundsvall	"	62	23	591	6 685	923	150	—	1	—	1	—
Örnsköldsvik	"	80	11	305	12 518	119	85	—	1	—	1	—
Sollefteå	"	90	15	550	5 000	—	—	—	1	—	1	—
Jämtlands län.												
Östersund	"	99	5	635	7 790	345	112	1	—	—	1	—
Västerbottens län.												
Umeå	"	77	6	153	1 071	—	—	—	1	—	—	1
Skefteå	"	98	2	25	30	—	—	1	—	—	1	—
Norrbottnens län.												
Luleå	"	90	5	—	—	206	63	1	—	—	1	—
Kiruna	Malmbolaget.	28	37	1 714	78 615	245	80	1	—	—	1	—

¹ Beräknat i regeln på samtliga invånare. — ² Inkl. kostnader för avloppsledningar. — ³ I den ursprungl. stadsplanen 100 %. — ⁴ Källvatten. — ⁵ 13 gårdar.

Tab. C. Avloppsledningnar i städer, köpingar och municipalsambhällen år 1912.

Sambhälle	Egen- domar med under- jordiskt avlopp i % av samtl.	Avloppsnetzets utvidg- ning under året			Sambhälle	Egen- domar med under- jordiskt avlopp i % av samtl.	Avloppsnetzets utvidg- ning under året			
		Antal egen- domar samt avlopp	Nyttill- komna huvud- lednin- gars längd, m.	Kostna- der för avlopps- väsen, kr.			Antal egen- domar samt avlopp	Nyttill- komna huvud- lednin- gars längd, m.	Kostna- der för avlopps- väsen, kr.	
Stockholms stad	93	64	6 148	294 539	Nässjö	99	200	1 066		
Stockholms län.					Sävsjö	44	—	—		
Södertälje	80	8	251	122 819	Tranås	98	9	—		
Vaxholm	33	2	40	200	Värnamo	77	3	—		
Norrälta	91	4	37	170	Kronobergs län.					
Öregrund	8	—	—	—	Växjö	96	5	1 230	7 000	
Östhammar	5	2	100	—	Alvesta	75	2	83	375	
Duvbo	—	—	—	—	Elmhult	47	—	37	130	
Djarvholm	100	12	3 073	2 24 649	Ljungby	70	1	—	—	
Hagalund	97	15	1 142	5 835	Kalmar län.					
Lilla Alby	75	—	—	200	Kalmar	64	34	1 184	6 069	
Mariehäll	80	—	—	84	Oskarshamn	96	—	—	—	
Nya Huvudsta	96	—	—	—	Västervik	97	34	3 190	31 000	
Nynäshamn	33	50	3 000	—	Vimmerby	85	6	—	—	
Råsunda	100	10	120	—	Borgholm	97	7	—	—	
Saltsjöbaden	95	9	3 800	—	Gamleby	14	1	—	—	
Stocksund	100	9	—	—	Mönsterås	15	3	76	197	
Sundbyberg	90	8	835	6 156	Gottlands län.					
Tumba (Statens järnv.)	—	—	—	—	Visby	90	3	1 375	17 500	
Uppsala län.					Blekinge län.					
Uppsala	100	24	1 030	12 551	Karlskrona	87	26	968	17 141	
Enköping	95	—	—	—	Ronneby	86	3	48	260	
Tierp	41	—	—	—	Karlshamn	87	9	254	1 527	
Södermanlands län.					Sölvesborg	64	3	310	1 760	
Nyköping	97	17	710	126 054	Kristianstads län.					
Eskilstana	85	15	1 266	141 741	Kristianstad	100	21	1 115	17 322	
Torsbälla	—	2	125	656	Simrishamn	92	8	450	3 719	
Strängnäs	88	13	636	107 110	Angelholm	90	10	150	500	
Mariefred	80	—	—	—	Bästad	75	11	563	3 464	
Trosa	21	3	220	—	Vilan (Ensk. ledn.)	—	—	—	—	
Flen	85	8	614	1 327	Hässelholm	17	7	396	29 626	
Gnesta	59	3	—	—	Klippan	66	4	—	—	
Katrineholm	98	12	240	1 200	Tomelilla	50	5	408	6 500	
Malmköping	91	2	200	—	Åhus (Ensk. ledn.)	18	1	—	—	
Oxelösund	100	—	—	—	Malmöhus län.					
Vingåker	92	—	—	—	Malmö	98	14	4 135	24 254	
Östergötlands län.					Lund	95	15	195	1 026	
Linköping	100	41	3 009	174 817	Landskrona	100	—	110	600	
Norrköping	100	4	714	6 470	Hälsingborg	100	23	1 523	28 679	
Söderköping	96	3	—	—	Ystad	100	22	660	3 300	
Motala	95	5	—	—	Trälleborg	37	15	459	4 307	
Skänninge	51	—	1 054	3 175	Eslöv	60	7	100	1 300	
Vadstena	75	6	302	—	Arlöv	98	4	34	604	
Borg	100	4	—	—	Bjuv	—	—	—	22	
Mjölby	95	7	368	1 300	Furulund	10	14	1 100	6 400	
Atvidaberg	11	21	—	—	Höganäs	—	10	400	1 200	
Jönköpings län.					Höör	25	10	100	—	
Jönköping	70	26	1 034	31 202	Hörby ³	27	62	6 777	54 610	
Eksjö	95	9	467	—	Kävlinge	95	3	—	20	
Gränna	52	1	200	500						
Huskvarna	97	12	130	1 761						

Anm. Medrävalstil betecknar att siffrorna äro approximativa; att uppgift saknas utmärkes med punkter.

¹ Inkl. kostnader för vattenledn.-verkets utvidgning. — ² Inkl. upprensningarbeten. — ³ Färdig under 1912.

⁴ Inom planlagda området.

Samhälle	Egen- domar med under- jordiskt avlopp i % av samtl.	Avloppsnätets utvidg- ning under året			Samhälle	Egen- domar med under- jordiskt avlopp i % av samtl.	Avloppsnätets utvidg- ning under året		
		Antal egen- domar som fått avlopp	Nyttill- komna huvud- lednin- gars längd, m.	Kostna- der för avlopps- väsen, kr.			Antal egen- domar som fått avlopp	Nyttill- komna huvud- lednin- gars längd, m.	Kostna- der för avlopps- väsen, kr.
Köpinge	75	—	—	—	Kil	95	3	—	4 560
Limhamn	95	37	724	3 900	Säffe	80	2	160	1 950
Löberöd	40	—	—	—	Sunne	80	10	1 110	1 642
Mölle	1 30	10	800	6 000	Örebro län.				
Raus plantering	90	—	—	—	Örebro	82	41	2 914	62 399
Råå	75	—	—	—	Askersund	76	—	135	800
Skurup	75	4	—	—	Nora	99	5	170	340
Svedala	100	10	400	1 500	Lindesberg	93	2	621	24 200
Vellinge	—	—	—	—	Halsberg	1 25	—	—	—
Hallands län.				—	—	—	—	—	
Halmstad	71	10	1 230	14 850	Kopparberg	96	2	165	1 230
Laholm	70	—	20	70	Kumla	1 —	—	800	—
Falkenberg	92	4	—	—	Karlskoga	75	2	—	—
Varberg	94	—	435	6 331	Västmanlands län.				
Kungsbacka	2 96	1	5	12	Västerås	7 82	27	2 175	47 583
Nyhem	30	2	50	—	Sala	99	4	—	—
Oskarström	15	—	—	—	Köping	90	4	373	1 761
Göteborgs o. Boh. L.				—	8 80	1	48	240	
Göteborg	100	54	4 373	384 731	Kungörs	49	22	2 457	7 580
Kungälv	92	—	408	240	Kopparbergs län.				
Marstrand	100	—	—	—	Falun	81	12	468	5 25 176
Lysekil	65	21	720	6 420	Hedemora	95	5	112	372
Uddevalia	4 100	45	215	3 661	Borlänge	95	8	—	—
Strömstad	5	1	10	75	Krylbo	33	—	—	—
Gårda	100	—	—	—	Leksands Noret	69	3	408	891
Krokslätt	50	—	—	—	Ludvika	23	2	235	1 200
Lunden	100	—	—	—	Mora strand	45	7	650	3 000
Älvsborgs län.				—	Rättvik	72	1	50	100
Vänersborg	99	4	120	3 410	Smedjebacken	22	1	24	50
Alingsås	92	5	136	3 690	Gävleborgs län.				
Borås	81	30	1 368	5 56 165	Gävle	87	21	183	4 382
Ulricehamn	41	—	—	—	Söderhamn	88	9	125	1 500
Åmål	85	8	56	5 2 000	Hudiksvall	95	6	79	922
Lilla Edet	35	—	—	—	Västernorrlands län.				
Mellerud	—	—	—	—	Härnösand	83	30	—	—
Trollhättans landsförs.	75	7	—	—	Sundsvall	62	—	—	—
Skaraborgs län.				—	Örnsköldsvik	80	11	305	—
Mariestad	87	7	200	800	Sollefteå	90	15	550	5 0 000
Lidköping	96	11	352	3 216	Jämtlands län.				
Skara	99	13	878	12 488	Östersund	99	5	635	5 708
Skövde	99	4	578	5 16 653	Bräcke	65	8	340	1 600
Hjo	100	—	—	—	Västerbottens län.				
Falköping	92	16	780	5 17 971	Umeå	68	6	121	1 339
Tidaholm	6 56	—	—	—	Skellefteå	98	3	110	400
Töreboda	75	1	25	75	Norrbottnens län.				
Vara	3	3	300	2 920	Luleå	90	5	—	—
Grästorp	—	—	—	—	Haparanda	3	—	—	—
Värmlands län.				—	Boden	10	—	—	—
Karlstad	61	8	364	7 500	Kiruna	28	37	1 714	5 78 615
Kristinehamn	80	27	577	2 512	Malmberget	7	—	—	—
Filipstad	90	5	60	514	—	—	—	—	—
Arvika	97	2	—	—	—	—	—	—	—

¹ Enskilda ledningar. — ² I villastaden 80 %. — ³ Inkl. opprensningsarbeten. — ⁴ Den egentl. staden. — ⁵ Inkl. kostnader för vattenledning. — ⁶ För 1911 inom planlagda områden; för hela köpingen 18 %. — ⁷ Inom gamla stadsplanen 100 %. — ⁸ Do: 94 %.

Skyddskoppymningen.

Av styrelsens kamrer har lämnats följande redogörelse för *vaccinationsfondens inkomster och utgifter* under året.

Behållning från år 1911	76 970 84	
Statsanslag	7 700 00	
Uppdebiteras	400 00	85 070 ⁸⁴
Arvoden och biträden	4 300 00	
Belöningar:		
Medaljer	26 37	
Vaccinationsinstrument	293 00	
Peningar	1 445 00	
Diverse, bl. a. utredning till statsmedicinska anstalten	5 903 87	
Behållning till år 1913	75 099 60	85 070 ⁸⁴

Karantänsväsendet 1912.

Karantänsanstalten å Käsö har under året varit bestämd till karantäns- och observationsplats för såväl pest som kolera.

Karantänsanstalten å Fejan har under året icke behövt öppnas. För anstalten hava läkare och erforderlig betjäning varit anställda med skyldighet att vid förefallande behov genast träda i tjänst samt att under året öva erforderlig tillsyn å anstalten och vårda därstädes befintliga inventarier, såsom maskinerier m. m. — Av de båda observationsanstalterna för kolera har anstalten i Hälsingborg hållits öppen från den 3 januari och anstalten i Malmö från den 15 april, båda till årets slut.

Tab. D. Skyddskoppymningen i riket år 1912.

Stad, län	Antal levande födda år 1911	Antal med framgång vaccinerade år 1912	Procent med framgång vaccinerade	Stad, län	Antal levande födda år 1911	Antal med framgång vaccinerade år 1912	Procent med framgång vaccinerade
Stockholms stad . . .	7 751	4 057	52.3	Göteborgs och Bohus län	9 555	4 807	50.3
> län . . .	5 719	3 316	58.0	Älvsborgs >	6 252	4 274	68.4
Uppsala > . . .	2 904	1 965	67.7	Skaraborgs >	4 973	3 145	63.2
Södermanlands > . . .	4 041	2 736	67.7	Värmlands >	5 708	3 653	64.0
Östergötlands > . . .	6 653	3 380	50.8	Örebro >	4 860	2 847	58.6
Jönköpings > . . .	4 985	2 079	41.7	Västmanlands >	3 803	1 842	48.4
Kronobergs > . . .	3 530	2 384	67.5	Kopparbergs >	5 616	2 962	52.7
Kalmar > . . .	5 042	2 979	59.1	Gävleborgs >	6 503	2 944	45.3
Gottlands > . . .	1 161	769	66.2	Västernorrlands >	6 838	2 604	38.1
Blekinge > . . .	3 718	1 953	52.5	Jämtlands >	3 050	868	28.5
Kristianstads > . . .	5 626	3 203	56.9	Västerbottens >	4 722	2 547	53.9
Malmöhus > . . .	11 263	6 297	55.9	Norrbottens >	5 302	2 592	48.9
Hallands > . . .	3 402	2 081	61.2				
				Summa	182 977	72 284	54.86

Anm. Antalet levande födda, som förut tagits ur första provinsialläkarnas årsrapporter, är fr. o. m. årg. 1912 hämtat ur den officiella statistiken.

Tab. E. Redogörelse från Medicinalstyrelsens vaccinationskontor år 1912.

Antal vaccinportioner ¹	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Summa	Summa
													portioner animal vaccin.	portioner humani- siserad vaccin.
inlämnade från Stockholms 3 vaccindepåer	50	—	—	48	—	127	—	—	—	—	—	100	—	325
levererade från Statsmedi- cinska anstalten	331	158	920	2 888	13 750	15 646	3 547	5 292	5 812	975	790	420	50 529	—
Summa	381	158	920	2 936	13 750	15 773	3 547	5 292	5 812	975	790	520	50 529	325
utlämnade till depåerna i landsorten	—	—	55	100	299	513	150	169	92	40	25	25	1 454	14
utlämnade kostnadsfritt till vaccinatörer	270	92	535	1 579	992	1 085	135	403	443	143	456	241	6 921	53
försålda	71	66	330	1 029	12 498	13 755	3 576	4 666	5 415	842	388	140	42 776	—
Summa	341	158	920	2 708	13 789	15 353	3 861	5 238	5 950	1025	869	406	50 551	67

Tab. F. Redogörelse för vaccindepåerna i landsorten år 1912.

Antal vaccinportioner utlämnade från depåen i	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Summa
Norrköping	—	—	—	3	22	28	23	53	22	3	—	—	154
Jönköping	—	—	2	—	20	54	9	26	3	—	—	4	131
Visby	—	—	—	—	—	20	—	25	3	—	—	—	53
Karlskrona	—	—	4	1	6	27	101	30	41	10	—	85	305
Malmö	—	—	—	—	—	89	51	30	5	1	—	—	176
Göteborg	—	—	—	—	1	41	150	83	39	30	2	—	346
Örebro	—	—	—	—	—	24	18	4	6	10	—	—	62
Gävle	—	—	—	—	—	17	13	7	6	5	—	—	48
Härnösand	—	—	—	—	—	4	8	8	6	8	4	—	38
Östersund	—	—	—	—	—	5	17	7	5	5	—	—	56
Umeå	—	—	—	—	—	—	23	—	—	25	—	—	48
Luleå	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	27
Summa	—	4	10	13	250	483	186	239	111	48	2	89	1 444

2. Dödligheten i rikets städer.

Styrelsens statistiker, R. W. Moosberg.

Hälsövardsnämndernas uppgifter om dödsorsaker i rikets städer återfinnas specificerade enligt 1911 års dödsorsaksnomenklatur ävensom med fördelning efter de avlidnas ålder och kön samt efter dödsmanad i Tab. 4—7. Emellertid må påpekas, att dessa siffror av vissa orsaker ställa sig rätt avsevärt lägre än de som publiceras av K. Statistiska centralbyrån.

¹ En »portion» animal vaccin här = 1 kapillarrör; 1 flaska animal vaccin = 10 kap.-rör. 1 kapillarrör räcker till vaccinering av 3—4 personer; 1 flaska till 40—50 personer. — ² Därav 5 portioner humaniserad vaccin. — ³ Därav 34 portioner humaniserad vaccin.

Nämnda uppgifter förete fortfarande en viss ojämnhet i uppställningen. För att emellertid åstadkomma större enighet härutinnan och för att tillmötesgå de förfrågningar som från olika håll gjorts, torde vara lämpligt att giva en kort framställning av de principer, som i fråga om dödsorsaksstatistiken tillämpas vid utarbetandet av Stockholms stads hälsovårdsberättelse.

I äldre berättelser för Stockholms stad hava i regel redovisats ungefär 200 å 400 dödsfall mindre än i rikets officiella befolkningsstatistik, beroende till stor del därpå, att dödsbevis ej erhållits för alla i Stockholm kyrkoskrivna personer, särskilt gäller detta för många med dödsort utom Stockholm. Alltjämt, ehuru i något mindre utsträckning, förefinnes, oaktat gjorda kompletteringar ur kyrkoboksutdragen, en sådan skillnad och är anledningen därtill de olika principer, som vid en redogörelse för befolkningsförhållandena med avseende på upptagandet av dödsfallen ur rent sanitär synpunkt ansetts böra tillämpas. Sälunda har i fråga om dödsfall i *kroniska* sjukdomar, i den mån det varit möjligt, den verkliga bostaden, ej kyrkoskrivningsorten varit bestämmande; vid dödsfall i *akuta* sjukdomar, särskilt epidemiska, och i fråga om *våldsamma dödsfall* av alla slag åter den ort, där akut sjukdom enligt uppgift ådragits eller olyckshändelsen o. s. v. skett (oftast dödsorten). I antalet döda ingå därför icke i denna berättelse sådana personer som vid dödstillfället voro kyrkoskrivna i Stockholm, men, såvitt ur mantalsuppgifterna framgår, faktiskt ej där boende — för den händelse de ej avlidit i staden av akut sjukdom eller genom våldsam död — samt ej heller i Stockholm kyrkoskrivna personer (oavsett om verkligt bosatta där eller ej), som avlidit å annan ort i akut sjukdom eller på våldsamt sätt. I någon mån, dock ganska ofullständigt, neutraliseras detta av inräknandet — med iakttagande i övrigt av ovan antydda grundsatsar — i dödssiffran av personer, som vid dödstillfället verkligen bodde i Stockholm, ehuru där ej skrivna, ävensom därav att i Stockholm inträffade dödsfall i akuta (epidemiska etc.) sjukdomar, genom olyckshändelse, våld eller självmord medtagits, även om den avlidne varit bosatt å annan ort.

Siffrorna för barnadödligheten speciellt äro avsevärt lägre i hälsovårdsberättelserna än i riksstatistiken, och ligger orsaken härtill dels i fasthållandet vid bostadssynpunkten, som bl. a. haft till följd, att utom Stockholm utackorderat barn av moder skriven i staden ej medtagits, ifall dödsorten varit någon annan än Stockholm, dels däri att i fråga om avlidna nyfödda i hälsovårdsberättelserna ej medräknas sådana, som enligt verkställd undersökning måste betraktas såsom icke livsdugliga foster, medan rikets officiella statistik här liksom eljest endast har att följa prästerskapets kyrkoboksutdrag.

En jämförelse av dödlighetssiffrorna i svenska städer samt i några huvudsakligen större utländska utvisar — med reservation för uppgifternas ofullständighet och olika beräkningsgrunder — att ett lägre dödstal år 1912 än för Stockholm förekom i flera svenska städer, varibland särskilt Hälsingborg och Eskilstuna har att uppvisa exceptionellt låga siffror, resp. 10·02 och 10·01; Örebro, Malmö och Gävle förete mycket låga siffror, resp. 10·75, 11·27 och

Tab. G. Översikt över dödligheten (‰) i några av de viktigaste sjukdomarna i städer med över 10000 invånare år 1912.

S t a d.	Invånare- antal vid årets början.	Ålderoms- avvynh.	Vårber.	Mässing.	Scharlaks- feber.	Difteri.	Kikhosta.	Inflyensa.	Nervfeber och paratyphus.	Akut barn- förslutning.	Lungsol.	Luftrörshän- sning, akut och kronisk.	Akut lung- inflammation.	Kräfta.	Olyckshändelse.	Stålmord.	Samtliga dödsorsaker.
Stockholm	346 599	0.76	0.20	0.30	0.06	0.08	0.14	0.07	0.02	0.01	2.24	0.47	1.08	1.20	0.33	0.34	14.44
Södertälje	11 271	1.06	0.35	—	0.35	—	0.18	0.09	—	0.09	1.42	0.35	1.77	0.53	0.98	0.27	13.66
Uppsala	26 586	1.24	0.04	—	—	0.08	0.08	—	—	0.15	1.99	0.64	0.94	1.88	0.26	0.23	14.90
Nyköping	10 137	1.68	0.49	—	—	0.10	—	—	—	—	2.76	0.30	1.38	0.20	1.68	—	15.09
Ekilistuna	28 485	1.19	0.07	0.14	0.04	0.11	0.04	0.04	—	0.04	2.04	0.39	1.09	0.14	0.74	0.21	10.01
Linköping	23 021	1.52	—	—	—	0.18	0.26	—	0.17	0.13	1.56	0.22	1.82	0.48	1.65	0.26	14.88
Norrköping	46 629	1.67	0.04	—	—	0.15	0.39	—	0.02	0.06	1.67	0.24	1.03	0.39	1.07	0.24	13.32
Jönköping	27 226	1.87	0.11	—	0.11	0.04	0.22	—	—	0.07	1.91	0.66	0.99	0.44	1.40	0.29	13.11
Kalmar	15 732	1.97	—	0.25	—	—	0.06	—	—	—	1.65	0.64	0.89	0.19	0.76	0.32	12.98
Västervik	10 161	1.48	0.10	0.10	—	0.20	—	—	0.20	—	1.57	1.38	1.57	0.49	0.79	0.69	15.94
Visby	10 022	1.10	0.20	—	—	—	0.40	0.10	0.50	—	1.20	1.00	0.60	0.40	1.20	0.50	13.07
Karlskrona	27 496	1.38	0.07	0.86	—	0.07	0.25	—	—	0.07	1.67	0.62	0.95	0.32	0.69	0.15	11.86
Kristianstad	11 704	1.11	0.09	—	—	—	—	—	—	—	2.22	0.68	0.94	0.17	0.94	0.60	13.41
Malmö	89 719	0.76	0.19	0.21	0.19	0.18	0.07	0.01	0.04	0.06	1.72	0.86	0.74	0.23	0.77	0.21	11.27
Lund	20 340	1.42	0.05	—	0.10	0.05	0.34	0.10	0.05	—	1.03	0.29	0.84	0.49	1.13	0.29	13.08
Landskrona	16 265	2.03	0.06	—	—	—	0.25	0.06	—	—	1.23	0.18	0.43	0.43	0.92	0.37	10.76
Hälsingborg	33 225	1.26	0.03	—	0.03	—	0.30	0.09	—	—	1.11	0.45	0.60	0.30	0.84	0.18	10.02
Ystad	11 459	1.92	0.09	—	—	0.09	0.09	—	—	—	0.79	0.35	0.79	0.61	0.61	0.35	11.61
Trälleborg	10 188	0.89	0.10	—	—	0.10	0.39	—	—	0.10	0.89	0.20	1.68	0.20	0.59	0.49	10.65
Halmstad	18 297	0.93	0.22	0.11	—	—	—	0.27	0.16	0.27	1.86	0.38	0.93	—	1.26	0.71	14.27
Göteborg	170 606	1.16	0.40	0.01	0.03	0.27	0.25	0.01	0.05	0.10	2.23	0.53	0.89	0.29	0.89	0.33	13.24
Uddevalla	12 736	1.57	—	—	—	—	0.08	—	—	—	2.20	0.47	1.33	0.16	1.02	0.31	12.01
Borås	21 997	1.55	0.05	—	—	—	0.09	—	—	0.18	1.86	0.73	0.77	1.18	0.59	0.36	12.23
Karlstad	17 728	0.73	0.11	0.73	—	0.06	—	0.06	—	—	1.86	0.23	0.90	0.17	0.96	0.11	11.45
Örebro	31 066	0.61	0.03	—	0.03	0.23	0.13	0.10	—	0.13	1.71	0.39	0.68	0.26	0.68	0.32	10.75
Västerås	19 803	0.56	0.05	0.56	0.20	0.25	0.35	—	0.05	—	1.77	0.35	1.06	0.45	1.06	0.30	11.97
Falun	11 691	2.22	—	—	—	0.09	0.09	—	—	—	1.97	0.26	0.68	0.34	0.86	0.09	11.72
Gävle	35 719	0.92	0.17	—	—	0.08	0.06	0.03	0.06	—	2.07	0.39	0.81	0.42	0.64	0.42	11.28
Söderhamn	11 439	0.61	0.09	—	—	—	—	—	—	—	2.45	0.70	0.70	0.79	1.14	0.17	14.16
Sundsvall	16 894	0.65	—	0.12	—	0.06	0.5.3	—	—	0.06	2.31	0.53	0.12	0.53	1.01	0.41	13.26
Samtliga städer i riket . . .	1 412 743	1.17	0.12	0.13	0.04	0.12	0.16	0.04	0.03	0.05	1.87	0.52	1.01	0.35	1.02	0.31	13.01

Anm. Folkmängden är här, liksom annorstädes i denna berättelse, den kyrkoskrivna utom för Stockholm, där den mantalskrivna använts.

11·28. I Göteborg var dödligheten 13·24. Uppsala kom Stockholm närmast med 14·90. — Bland upptagna utländska städer (huvudstäder och andra med vilka en jämförelse är av större intresse) hade år 1912 endast ett fåtal mindre relativ dödlighet (räknat på *medelfolkmängden*) än Stockholm, däribland Amsterdam, ofta intagande en rangplats härvidlag, med 11·24. Närmast efter Stockholm kommo Berlin med 14·39, Hull 14·43, Åbo 14·61, Chicago 14·83 och Lübeck 14·86. Som ytterlighetstal i andra riktningen förtjäna nämnas 40·20 för Cairo och 35·85 för Alexandria (i bägge fallen endast för inhemska befolkningen) samt 39·77 för Bombay, bland europeiska städer 21·95 för Petersburg, 20·92 för Venedig och 20·48 för Dublin. Dödlighetstalen voro för London 13·52, Hamburg 13·58, Kristiania 13·82, New York 14·11, Köpenhamn 14·14, Wien 15·44, Edinburg 15·72, Paris 16·38, Rom 16·63 och Prag 17·05.

I **Tab. G** lämnas för städer med mer än 10 000 inv. en översikt av dödligheten i de viktigaste dödsorsakerna (dödsfall på 1 000 av folkmängden vid årets början). För samtliga städer uppgå de registrerade dödsfallen till 13·01 på 1 000 invånare mot 12·82 föregående år.

3. De viktigaste sjukdomarnas förekomst ävensom sjukvården utom sjukhusen.

Referent: Medicinalrådet H. Petersson.

Enligt den översikt över sjukdomsfall i infektions- m. fl. sjukdomar, som meddelas i **Tab. 8**, hava av vederbörande läkare (se anm. till nämnda tabell) anmälts 123 374 fall av ifrågavarande sjukdomar. En sammanställning för åren 1903—1912 utvisar följande:

År 1903	124 776
» 1904	134 683
» 1905	136 962
» 1906	115 508
» 1907	127 937
» 1908	157 339
» 1909	99 952
» 1910	133 462
» 1911	130 549
» 1912	123 374

Difteri, scharlakansfeber, tarmtyfus och akut barnförlamning hava uppträtt med följande antal anmälda sjukdomsfall:

	Difteri.	Scharlakansfeber.	Tarmtyfus.	Akut barnförlamning. ¹
År 1903	13 933	7 081	1 550	.
» 1904	14 994	8 312	1 717	.
» 1905	18 996	11 473	2 313	1 199
» 1906	15 298	8 122	1 823	429
» 1907	11 460	4 918	1 732	467
» 1908	8 856	5 750	1 916	316
» 1909	9 602	7 617	1 130	172
» 1910	10 460	9 614	1 866	186
» 1911	12 027	12 000	1 916	3 646
» 1912	10 294	9 043	1 214	4 112

Märkligare epidemier år 1912.

Av andra smittsamma sjukdomar än barnförlamning har ej några märkligare epidemier under år 1912 inträffat. Redogörelse för den akuta barnförlamningens utbredning under åren 1912 och 1913 kommer främdeles att lämnas.

Spetälska. En översikt över antalet spetälska meddelas i **Tab. H: 1.**

Ämbetsresor. Se härom **Tab. 3.**

Sjukdomsförhållandena i fångelserna. Se K. Fångvårdsstyrelsens berättelse: *Sveriges officiella statistik, Fångvård.*

Svenska Nationalföreningen mot tuberkulos.

Upplysningsarbetet har fortgått såsom förut genom anordnandet av föreläsningar inom skilda delar av landet. Sålunda hava 93 tuberkulosföredrag på Nationalföreningens initiativ och till en stor del på dess bekostnad hållits av 7 olika föreläsare. Åhörarnas antal har uppgått till 11 151. Sammanlagt hava under åren 1904—1911 hållits 1 292 föredrag med 197 679 åhörare.

I Stockholm har tuberkulosundervisningen huvudsakligen meddelats å Nationalföreningens *tuberkulosutställning* i huset n:r 23 Birger Jarlsgatan. Å denna, som utan inträdesavgift varit öppen tre gånger i veckan, hava tuberkulosföredrag hållits 1 gång i veckan. 3 450 personer hava under året besökt utställningen.

Hela antalet personer, som tagit utställningen i betraktande, sedan den öppnades i april 1906, har utgjort 71 861.

Föreningens *kvartalskrift* har under året utkommit, varje gång i en upplaga på omkring 20 000 ex., som portofritt utdelats till föreningens medlemmar, sanatorier, tidningar m. fl.

Även under 1912 har till samtliga vid inskrivningsförrättning sig inställande värpiktiga utdelats en för ändamålet tillkommen broschyr.

Under året har av Nationalföreningens Meddelande N:o 11 utgivits, och består samlingen nu av följande uppsatser:

- Meddelande N:o 1. Löpsedel, som utdelas vid föreläsningar.
- » » 2. Råd till bröstsjuk, som väntar på inträde å sanatorium, av *N. E. Wadstein, C. E. Waller* och *J. Tillman.*
- » » 3. Råd till lungsjuka och deras omgivning beträffande förhållandet inom hemmet.

¹ För åren före år 1905 saknas uppgifter.

Tab. H: 1. Översikt över antalet spetälska i riket år 1912.

H e m o r t .	Tillkomna (nyupp- täckta) fall	Avförda såsom friska	Avlidna		Vid årets slut befintliga	
			i hem- orten.	å Järvsö sjukhus.	i hem- orten.	å Järvsö sjukhus.
<i>Stockholms stad</i>	—	—	—	—	—	2
<i>Stockholms län.</i>						
Gräsö socken	—	—	—	—	1	—
<i>Uppsala län.</i>						
Tegelsmora socken	—	—	—	—	1	—
<i>Kalmar län.</i>						
Kalmar stad	—	—	—	—	1	—
<i>Gottlands län.</i>						
Klinte socken	—	—	—	—	—	1
Västerhejde »	—	—	—	—	—	1
Stenkumla »	1	—	1	—	—	—
<i>Göteborgs och Bohus län.</i>						
Tossene socken	—	—	—	1	—	—
Tanums »	—	—	—	—	—	1
<i>Älvsborgs län.</i>						
Fotskäls socken	—	—	—	—	—	1
<i>Kopparbergs län.</i>						
Leksands socken	1	—	—	—	3	—
Malungs »	—	—	—	—	—	1
Mora »	—	—	—	1	6	3
Ore »	—	—	—	—	1	1
Orsa »	—	—	—	—	1	2
Älvdalens »	—	—	—	—	—	1
Falu stad	1	—	—	—	1	—
<i>Gävleborgs län.</i>						
Arbrå socken	—	—	—	—	1	—
Bergsjö »	—	—	—	—	—	1
Bjuråker »	—	—	—	—	2	—
Bollnäs »	—	—	—	—	—	1
Delsbo »	2	—	1	—	—	4
Enångers »	—	—	—	—	2	1
Forssa »	—	—	—	—	—	1
Färila »	1	—	—	—	1	3
Järvsö »	—	—	—	—	2	2
Jättendal »	—	—	—	—	1	—
Ljusdal »	—	—	—	—	—	4
Namsjö »	—	—	—	—	1	—
Skog »	—	—	—	—	1	—
Söderala »	—	—	—	1	1	—
Trönö »	—	—	—	—	1	—
Hudiksvalls stad	—	—	—	—	1	—
<i>Västernorrlands län.</i>						
Borgsjö socken	—	—	—	—	—	1
Nordingrå »	—	—	—	—	1	—
Ådalslidens »	—	—	—	—	1	—
Sundsvalls stad	—	—	—	—	—	2
<i>Jämtlands län.</i>						
Fors socken	—	—	—	—	—	1
Nyhems »	—	—	—	—	—	1
Summa	6	—	2	3	31	36

1 Fallet konstaterades år 1911, men intogs då ej i översikten.

Meddelande N:o 4. Lungsotsskräcken.

- » » 5. Dispensärverksamheten i Baden, av dr. *Gustaf Neander*.
- » » 6. Förekomsten av tuberkulos bland järn- och metallarbetare i Eskilstuna, av dr. *Nils Holm*.
- » » 7. Tuberkulosanstalter i Sverige.
- » » 8. Vägledning vid tillsyn över bostädernas sundhet, av dr. *N. Lundberg*.
- » » 9. Förhandlingar vid Nationalföreningens dispensärmöte 1912.
- » » 10. Upprop till Sveriges manliga ungdom.
- » » 11. Tuberkulosens utbredning bland befolkningen inom södra Gottlands sandstensdistrikt, av *Hilding Berglund*.

Å Uppsala läns förenings mot tuberkulos sjukhem vid *Vattholma* hava vårdats 73 lungsjuka i olika stadier.

De genom Nationalföreningens medverkan tillkomna *dispensärerna* i Uppsala, Linköping (för Östergötlands län), Malmö, Västerås, Gävle och Sundsvall hava likaledes fungerat under året. Dessutom har dispensärverksamheten på landsbygden bedrivits inom Stockholms, Gottlands, Blekinge, Västmanlands och Norrbottens län. Likaledes hava dispensärsköterskor varit anställda inom Kalmar och Malmöhus län.

Det *social-hygieniska försöket i Neder-Luleå socken* har fortgått efter samma plan som förut. De tuberkulösa hemmens vård har av läkaren och sköterskan noga övervakats, dessutom hava på den med försöket förenade anstalten »Hälsan» vårdats 31 lungsjuka. 8 friska barn ur tuberkulösa familjer hava omhändertagits å anstalten. I Hälsans badanstalt hava 1 914 bad serverats.

Å lantkolonien *Blinkarp*, som den 1 april 1912 överlämnades till Malmöhus läns förening mot tuberkulos, ha under året vårdats 51 manliga patienter (26 vårdplatser) med inalles 7 936 underhållsdagar.

I Nationalföreningens *bostadshus i Stockholm för lungsiktiga arbetare* med friska barn hava 12 familjer med 30 barn varit boende.

Genom Nationalföreningens *barnvårdsutskott* hava 133 friska barn från tuberkulösa familjer varit utackorderade i fosterhem och 33 i föreningens barnhem i Kungsör. Dessutom hava 30 barn per dag varit intagna å hemmet »*Födelsedagen*» vid Göteborg. 7 å *Stinneröds* samt 5 å *Grebbeasts* barnhem.

Föreningens *inkomster* hava under året uppgått till kr. 53 552·13, därav av medlemsavgifter kr. 19 278·20 och gåvor kr. 10 128·01. Vålgörenhetsmärkena hava dessutom inbragt kr. 68 319·93 samt lyxblanketterna kr. 8 715·30. *Utgifterna* belöpa sig till kr. 40 682·97, varjämte ur fonden för vålgörenhetsmärkena utanordnats kr. 15 298·82.

Smittsamma könssjukdomar.

I enlighet med Kungl. läkarinstruktionen den 30 december 1911 tillkommer det numera varje läkare att anmäla de fall av smittsamma könssjukdomar, han under utövning av sin läkarverksamhet iakttagit, och som veterligen icke förut blivit av annan läkare iakttagna eller behandlade. Jämlikt Kungl. medicinalstyrelsens cirkulär den 26 juni 1912 trädde detta anmälningssystem i verksamhet från och med 1 juli 1912. I **Tab. H: 2** och **H: 3** lämnas översikter av de sammandrag, vilka gjorts av förste provinsialläkarna, av förste stadsläkarna i Stockholm och Göteborg samt av stadsläkaren i Malmö över till dem inkomna uppgifter om fall av smittsamma könssjukdomar.

Tab. H: 2. Översikt av anmälda fall av *smittsam könssjukdom* år 1912 (¹/₇—³¹/₁₂) med hänsyn till uppgiven smittningsort.

Smittningsort.	Syphilis.		Gonorrhoea.		Ulcus molle.	
	Män.	Kvinnor.	Män.	Kvinnor.	Män.	Kvinnor.
Stockholms stad	331	144	2 251	662	457	45
Stockholms län	1	1	6	3	—	—
Uppsala län	5	5	39	15	—	1
Södermanlands län	9	2	31	5	1	—
Östergötlands län	2	1	8	7	1	—
Jönköpings län	5	2	59	7	—	—
Kronobergs län	1	—	7	1	—	—
Kalmar län	9	7	103	20	6	—
Gottlands län	3	4	23	4	3	—
Blekinge län	3	2	17	—	5	—
Kristianstads län	—	—	7	1	—	—
Malmö stad	1	—	8	—	—	—
Malmöhus län	—	2	3	—	1	—
Hallands län	2	1	12	—	—	—
Göteborgs stad	2	—	5	1	—	—
Göteborgs och Bohus län	1	—	4	2	—	—
Älvsborgs län	1	1	2	—	—	—
Skaraborgs län	9	3	43	6	6	—
Värmlands län	—	—	2	—	—	—
Örebro län	1	—	16	1	4	—
Västmanlands län	4	2	11	5	—	—
Kopparbergs län	30	19	187	56	8	3
Gävleborgs län	8	8	67	10	7	1
Västernorrlands län	6	4	18	9	—	—
Jämtlands län	25	3	37	1	8	—
Västerbottens län	—	1	5	—	—	—
Norrbottnens län	110	38	535	95	39	4
Norge	4	4	22	2	1	1
Danmark	3	3	6	5	—	—
Finland	6	2	30	6	1	—
Obekant	2	—	7	—	—	—
Andra länder	—	—	11	1	—	—
Summa	5	4	49	7	3	—
	—	1	18	3	—	—
	9	4	52	9	1	—
	2	—	13	4	—	—
	5	5	39	5	1	—
	2	—	10	2	—	—
	1	1	16	1	—	—
	4	1	27	4	—	—
	8	8	46	2	2	—
	5	3	25	8	1	—
	11	5	42	5	4	—
	2	4	22	10	1	—
	7	3	32	3	1	1
	1	1	11	1	—	—
	1	1	1	2	—	—
	2	—	9	—	—	—
	1	—	3	1	—	—
	2	—	4	—	1	—
	18	—	23	—	4	—
	2	1	1	—	—	—
	11	2	81	2	17	1
	—	—	2	—	—	—
	—	2	5	2	—	—
	95	3	237	2	67	—
	43	17	29	5	8	—
Summa	821	328	4 386	1 003	650	57

Tab. H: 3. Översikt av inkomna uppgifter om fall av smittsam könsjukdom år 1912 ($1/7-31/12$) med hänsyn till ålder och kön.

Sjukdom.	Summa.	Den smittades ålder										
		under 1 år.	1-10 år.	10-15 år.	15-20 år.	20-25 år.	25-30 år.	30-40 år.	40-50 år.	50-60 år.	över 60 år.	okänd.
Syphilis. . . {m. kv.	821	6	2	1	45	247	208	194	62	43	12	1
	326	8	7	—	50	111	52	60	24	11	3	—
Summa	1 147	14	9	1	95	358	260	254	86	54	15	1
Gonorrhoea . {m. kv.	4 386	2	5	3	401	1 528	1 197	924	226	70	24	6
	1 003	3	48	13	186	344	202	144	45	14	3	1
Summa	5 389	5	53	16	587	1 872	1 399	1 068	271	84	27	7
Ulcus molle . {m. kv.	659	—	—	—	40	237	186	145	28	17	2	4
	57	—	—	—	12	16	12	11	4	2	—	—
Summa	716	—	—	—	52	253	198	156	32	19	2	4

4. Medicinalstyrelsens verksamhet, de civila läkarbefattningarna samt utövarna av läkarkonsten m. m.

A. Medicinalstyrelsens organisation och verksamhet.

Tjff. sekreteraren A. E. Bastman.

Sedan Riksdagen med bifall till därom av Kungl. Maj:t gjord framställning för bestridande av utgifterna för ett vetenskapligt råd vid Medicinalstyrelsens sida m. m. på extra stat för år 1913 beviljat ett anslag av 17 650 kronor, har Kungl. Maj:t genom nådigt brev den 6 december 1912 förordnat, att ett vetenskapligt råd vid Medicinalstyrelsens sida skall för år 1913 inrättas med den sammansättning och de åligganden, som finnas angivna i Kungl. Maj:ts sistnämnda dag utfärdade nådiga instruktion för samma råd. Antalet medlemmar har av Kungl. Maj:t tillika bestämts till nio.

Genom nådigt brev den 31 december 1912 har Kungl. Maj:t förordnat nedannämnda personer att under år 1913 vara medlemmar av det vetenskapliga rådet och inom detsamma företräda följande vetenskapsgrenar eller specialfack, nämligen:

professorn vid Karolinska mediko-kirurgiska institutet, medicine doktor Bror Edvard Gadelius och professorn vid Kungl. universitetet i Uppsala, medicine doktor Frey Herman Svensson, *psykiatri*;

professorn vid Karolinska mediko-kirurgiska institutet, medicine doktor Adolf Henrik Algot Key-Åberg och läraren i rättsmedicin vid medicinska fakulteten vid universitetet i Uppsala, laboratorn, medicine doktor Artur Edvard Vestberg, *rättsmedicin*;

läraren i tillämpad värmelära och teknisk hygien vid Kungl. tekniska högskolan, medicine doktor Klas Gustaf Anders Sondén, *hygien*;

f. d. professorn, medicine och filosofie doktor Salomon Eberhard Henschen, *medicin*;

professorn vid Karolinska mediko-kirurgiska institutet, medicine doktor John Vilhelm Berg, *kirurgi*;

professorn vid Karolinska mediko-kirurgiska institutet, medicine doktor Mauritz Johan Salin, *obstetrik* samt

innehavaren av apoteket »Vita Björn» i Stockholm, apotekaren Karl Abraham Ahlberg, *farmaci* och *apoteksväsende*.

Genom nådigt brev den 31 december 1912 förordnades förste provinsialläkaren i Stockholms län, medicine licentiat Fredrik Gottlieb Bissmark att, i egenskap av tillförordnat medicinalråd, tillsvidare under år 1913 vara ledamot i Medicinalstyrelsen.

Genom förenämnda nådiga brev den 6 december 1912 inrättades jämväl två medicinalrådsassistentsbefattningar i Medicinalstyrelsen.

Med anledning av under året rådande mul- och klövsjukeepizooti bemyndigades Medicinalstyrelsen genom nådigt brev den 26 april 1912 att tillsvidare, så länge behov förefunnnes eller Kungl. Maj:t annorlunda bestämde, förordna en av notarierna hos Styrelsen att i egenskap av sekreterare biträda vid handläggning av veterinärärenden.

Provisorisk lönereglery för befattningshavare i Styrelsen har av Kungl. Maj:t och Riksdagen beviljats jämväl för år 1913 och har anslag för ändamålet genom nådigt brev den 29 juni 1912 ställts till Medicinalstyrelsens förfogande.

Av de smärre uppsatser, som under den gemensamma titeln »Meddelanden från Kungl. Medicinalstyrelsen» utgivits alltsedan år 1898 har under år 1912 utkommit från trycket »N:o 18 Redogörelse för länsveterinärmötet i Stockholm den 11 och 12 mars 1912».

Angående omfattningen av Medicinalstyrelsens ämbetsverksamhet må följande meddelas.

De *utgående expeditionerna* utgöra under år 1912 tillhopa 8 928, vartill komma 318 skrivelser från Medicinalstyrelsens räkenskapskontor och 834 expeditioner ang. expektantplats å hospital. De egentliga kansliskrivelsernas fördelning framgår av **Tab. I.**

Tab. I. Summarisk uppgift å från kansliet utgångna skrivelser.

Underdåniga utlåtanden.				Utlåtanden och skrivelser i medicolegala mål.			Kungörelser och cirkulär samt cirkulärskrivelser.				Övriga expeditioner.				I allt
Hosp. ärenden	Veterinär-ärenden	Allm. ärenden	S:a	Psyk.	Rätts-med.	S:a	H.	V.	A.	S:a	H.	V.	A.	S:a	
91	301	503	895	106	34	140	17	18	29	64	2 097	724	5 008	7 829	8 928

De *inkomna ärendena* utgöra under år 1912 tillhoppa 19 791. Av dessa äro 2 930 hospitalsärenden, 3 544 veterinärärenden och återstående 13 317 allmänna ärenden. Bland de inkomna ärendena finnas 703 nådiga brev och ämbetskrivelser m. m. från statsdepartementen samt 595 nådiga remisser. Sistnämnda två grupper av ärenden fördela sig på det sätt, att 66 nådiga brev m. m. och 28 remisser tillhöra gruppen hospitalsärenden, 247 resp. 274 gruppen veterinärärenden och 390 resp. 293 gruppen allmänna ärenden.

Bland *kungörelser och cirkulär*, utfärdade av Medicinalstyrelsen år 1912, märkas följande:

Den 10 januari ang. utdelning av dagböcker till samtliga barnmorskor i riket.

Den 10 januari ang. giftiga och häftigt verkande läkemedels utlämnande från apotek.

Den 22 januari ang. biljettprisnedsättning å statens järnvägar för sjuksköterskor.

Den 26 januari ang. insändande vid misstänkt fall av svinpest eller svin-sjuka av djurkropp eller delar därav till statens veterinärbakteriologiska anstalt.

Den 12 februari ang. ändring i formulär för årsberättelser från lasarett och sjukstugor.

Den 16 februari ang. ändring av formuläret till tioårsbilagan till hälsovårdsnämndernas årsberättelser.

Den 19 februari med »Råd ang. mul- och klövsjuka».

Den 21 februari ang. insändande till Medicinalstyrelsen av tioårsbilaga till hälsovårdsnämndernas årsberättelser.

Den 21 februari ang. anordnande av undervisningskurs för sjukvårdsbejning vid hospitalen.

Den 6 mars ang. formulär till redogörelse för juvertuberkulosförrättning.

Den 18 mars med »Råd ang. smittsam mul- och klövsjuka».

Den 29 mars ang. beskaffenheten av och priset å brun sältran vid försäljning från apotek.

Den 6 april med »Råd mot mul- och klövsjuka».

Den 10 april ang. fastställt formulär för läkarbetyg, avsett att företes för inskrivning vid sjömanshus.

Den 15 april ang. svensk författningssamling.

Den 29 » » fastställt kreaturspass vid kreatursutförsel till Tyskland.

Den 29 april ang. biljettprisnedsättning å statens järnvägar för sjuksköterskor.

Den 17 maj ang. inhiberande tillsvidare av förenämnda kreaturspass.

Den 14 juni ang. biljettprisnedsättning å statens järnvägar för sjuksköterskor.

Den 26 juni ang. formulär för uppgift å fall av smittsam könssjukdom med mera.

Den 12 juli ang. kurser för vinnande av behörighet till förste provinsialläkarbefattning.

Den 17 juli med vissa bestämmelser ang. »skummad mjölk», som levereras till hospitalen.

Den 17 juli ang. erinran om sättet för framställningar om fortvaro av e. prov.-läkardistrikt m. m.

Den 26 juli ang. åtgärder mot barnförlamning.

Den 23 augusti ang. beredande av lokaler för förste provinsialläkares tjänstestearkiv.

Den 23 augusti med föreskrifter rörande diarium, arkivhandlingar m. m.

Den 23 september ang. viss ändring i utspisningsstaten för allmän klass vid rikets hospital och asylor.

Den 4 oktober ang. repetitionskurser under år 1913 för äldre barnmorskor.

Den 11 oktober ang. uppgift om antalet exportslakterier m. m.

Den 14 oktober i fråga om anmälningar enligt lagen ang. civila tjänstnehavares rätt till pension.

Den 13 november med erinringar ang. besiktning av kött.

Den 23 december ang. ändring av allmänna bestämmelser.

Resestipendier, reseunderstöd m. m.

Resestipendier, tillfälliga reseunderstöd m. m. hava av Kungl. Maj:t på Styrelsens förslag under året tilldelats följande personer med nedanstående belopp:

överläkaren vid Stockholms hospital för sinnessjuka, professorn, medicine doktor Bror Edvard Gadelius 500 kronor, att utgå av 1912 års reservationsanslag till resestipendier åt vid rikets hospital och asylor anställda läkare (nådigt brev den 26 jan. 1912),

provinsialläkaren i Nordmalings distrikt, medicine licentiat Nils Adolf Lundh, provinsialläkaren i Tierps distrikt, medicine licentiat Noach Palmqvist, extra provinsialläkaren i Nybro distrikt, medicine licentiat Rudolf Birger Liedholm; stadsläkaren i Kungsbacka, medicine licentiat Herman Dahlin; och extra provinsialläkaren i Tjörns distrikt, medicine licentiat Anders Edvard Lindfelt, en var 500 kronor, utgörande de till restipendier åt förste provinsialläkare, provinsialläkare, extra provinsialläkare, biträdande provinsialläkare och stadsläkare utgående resestipendier (nådigt brev den 2 februari 1912),

läkaren vid länslasarettet i Härnösand, medicine doktor Fritz Richard Kaijser, läkaren vid länslasarettet i Mora, medicine licentiat Karl Emanuel Johannes Landelius och läkaren vid länslasarettet i Smedjebacken, medicine licentiat Axel Walter Uhlemann, en var 500 kronor, utgörande 1912 års s. k. lasarettsläkarstipendier (nådigt brev den 2 februari 1912),

assistenten vid Veterinärinstitutet Gustaf Bernhard Hülphers 1 200 kronor samt regementsveterinären vid Kungl. Norrlands Dragonregemente Per Gustaf Widerström och distriktsveterinären i Hallsbergs distrikt Arvid Dahlqvist, vardera 500 kronor, utgörande de till legitimerade veterinärer årligen utgående resestipendier (nådigt brev den 9 februari 1912),

föreståndaren för statsmedicinska anstaltens medicinskt-bakteriologiska avdelning, professor Alfred Pettersson 2 500 kronor för deltagande i femtonde internationella kongressen för hygien och demografi i Washington år 1912 m. m. (nådigt brev den 12 juli 1912),

överläkaren vid undervisningsanstalten för barnmorskor i Stockholm, professor, medicine doktor E. F. E. Alin 300 kronor för deltagande i en internationell gynekologkongress i Berlin år 1912 m. m. (nådigt brev den 3 augusti 1912),

ingenjören Carl A. Rossander 500 kronor för att i Amerikas Förenta Stater studera isolatorer m. m. (nådigt brev den 3 augusti 1912),

medicinalrådet Gustaf Kjerrulf 450 kronor för deltagande i den permanenta kommitténs för ordnande av de internationella veterinärkongresserna sammanträde i Lyon år 1912 m. m. (nådigt brev den 13 september 1912),

professor Jacob Eriksson 500 kronor för beivrande av första internationella kongressen för jämförande patologi i Paris år 1912 (nådigt brev den 13 september 1912), samt

marinläkaren av andra graden i Kungl. Flottans reserv, medicine doktor Wilhelm Edvard Wernstedt 2 000 kronor och t. f. överläkaren vid Nyköpings hospital, läkaren vid Visby hospital, medicine licentiat Karl Fredrik Magnusson 1 500 kronor, utgörande de för år 1912 utgående riksstatens resestipendier för civila läkare (nådigt brev den 15 november 1912).

Civila läkarbefattningar.

Av extra provinsialläkardistrikt hava under år 1912 följande erhållit förlängning på ett år av rätten för sin läkare till tjänstårsberäkning lika med civila läkare i statens tjänst nämligen Smedjebackens, Åhus, Ljungskile, Fjällbacka, Ludvika och Tollarps distrikt.

Förlängning av rätten ej blott till tjänstårsberäkning utan även till statsbidrag för läkarens avlöning har under året beviljats för ett år åt Hög-säters och Gräsö distrikt.

Under året hava två nya extra provinsialläkardistrikt tillkommit, nämligen Högbo distrikt i Gävleborgs län och Degerfors distrikt i Örebro län med tjänstårsberäkning det förra till och med år 1912 och det senare till och med år 1914.

Civila sjukvårdsinrättningar.

Kungl. Maj:t har beviljat tjänstårsberäkning lika med civila läkare i statens tjänst åt en andre stadsläkare i Karlskrona, en biträdande lärare i kirurgi vid universitetet i Uppsala, ytterligare en amanuens vid Maria sjukhus i Stockholm, läkaren vid svenska nationalföreningens mot tuberkulos sanatorium och social-hygieniska försöksanstalt Hälsan, en andre stadsläkare i Norrköping, en vid fattigvården därstädes anställd läkare, en vid föreningens för bistånd åt vanföra i Göteborg klinik anställd läkare, en vid Kristianstads läns tuberkulossjukvårdsanstalt vid Broby anställd läkare, en ama-

nuens vid patologiska avdelningen å Sabbatsbergs sjukhus, en andre läkare vid föreningens för bistånd åt lytta och vanföra i Stockholm ortopediska klinik och poliklinik, samt åt medicinalrådsassistent i Medicinalstyrelsen.

B. Summarisk redogörelse för de till Kungl. Medicinalstyrelsens disposition för olika ändamål (utom för hospitalen) ställda medel år 1912 enligt samma års huvudbok.

Kamrer F. Nordberg.

Inkomster.	Kronor.	Utgifter.	Kronor.
Behållning från år 1911	155 802·63		
Ordinarie staten.		Ordinarie staten.	
<i>Andra huvudtiteln.</i>		<i>Andra huvudtiteln.</i>	
Medikolegala besiktningar	4 000—	Medikolegala besiktningar	1 851·72
<i>Sjätte huvudtiteln.</i>		<i>Sjätte huvudtiteln.</i>	
Kungl. Medicinalstyrelsen och dithörande stater	150 750—	Kungl. Medicinalstyrelsen och dithörande stater	147 199·61
Allmänna Elektricitetsinrättningen	750—	Allm. Elektricitetsinrättningen . .	739·55
Resestipendier åt ord. läkare v. läns-lasarett	1 500—	Resestipendier åt ordinarie läkare vid länslasarett	1 500—
, , förste provinsialläkare m. fl.	2 500—	, , förste provinsialläkare m. fl.	2 000—
, , hospitalsläkare	500—	, , hospitalsläkare	500—
Civila läkarestipendiater	7 500—	Civila läkarstipendiater	7 500—
Resestipendier åt civila läkare . .	3 500—	Resestipendier åt civila läkare . .	3 500—
Svenska läkaresällskapet	3 000—	Svenska läkaresällskapet	3 000—
Kostnader för allmän hälso- och sjukvård	205 000—	Kostnader för allmän hälso- och sjukvård	205 000—
Vaccinationens befrämjande	7 700—	Vaccinationens befrämjande	11 571·24
Järvsö sjukhus för spetälske	22 000—	Järvsö sjukhus för spetälske	22 000—
Skrivmaterialier, ved, expenser m. m.	25 000—	Skrivmaterialier, ved, expenser m. m.	25 717·62
Ålderstillägg	7 000—	Ålderstillägg	7 000—
<i>Åttonde huvudtiteln.</i>		<i>Åttonde huvudtiteln.</i>	
Allm. barnbördshuset och barnmorskeundervisningsanstalterna	62 175—	Allm. barnbördshuset och barnmorskeundervisningsanstalterna	61 735·25
Ålderstillägg	600—	Ålderstillägg	600—
<i>Nionde huvudtiteln.</i>		<i>Nionde huvudtiteln.</i>	
Förekommade och hämmande av smittosamma sjukdomar bland husdjuren	365 000—	Förekommade och hämmande av smittosamma sjukdomar bland husdjuren	364 735·54
Civila veterinärstipendiater	2 400—	Civila veterinärstipendiater	1 500—
Besparingsfonden: Till plomberings-tänger, blanketter m. m.	—	Besparingsfonden: till plomberings-tänger, blanketter m. m.	425—
<i>Sjätte huvudtiteln.</i>		<i>Sjätte huvudtiteln.</i>	
Besparingsfonden: Till löneförbättring åt e. o. tjänstemän m. fl. enl. Kungl. brevet den 21. juni 1912	5 500—	Besparingsfonden: Till löneförbättring åt e. o. tjänstemän m. fl. enl. Kungl. brevet den 21. juni 1912	5 500—

Extra ordinarie staten.*Sjätte huvudtiteln.*

Till provisorisk lönerereglering för ordinarie befattningshavare i Kungl. Medicinalstyrelsen	15 950—
Till personligt lönetillägg åt medicinalrådet Stenbeck	600—
Till avlönnande av en extra vaktmästare	1 175—
Till kontrollant av hospitalens ekonomiska förvaltning	5 800—
Till bekostande av behandling enligt den s. k. ljusmetoden av medellösa lupussjuka	17 500—
Till täckande av brist i anslag till Järvsö sjukhus	8 250—
Till bidrag för driftkostnaden vid tuberkulossjukvårdsanstalter	255 000—
Till stipendier för läkare, som genomgå kurser i tuberkulossjukvård	2 700—
Till anordnande av provisoriska sjukvårdsanstalter vid Sätters och Västervicks hospital	102 500—

Åttonde huvudtiteln.

Repetitionskurser för äldre barnmorskor	2 000—
Undersökning vid folk- och småskolor angående hälsovård	5 000—
Vetenskapliga undersökningar på alkoholfrågans område	10 000—

Nionde huvudtiteln.

Veterinärbakteriologiska anstalten, avlöning enligt stat	12 720—
D:o D:o, tillfälliga biträden, tuberkulin, serum, instrument, frakt m. m.	8 600—
D:o D:o, enl. Kungl. brevet den 10. juni 1912	7 500—
Uppförande av en karantänsanstalt för husdjur i Haparanda	—

Förskott mot framdeles redovisning.

Till åtgärder mot kolerans införande och utbredning	—
Till koloxidapparater vid karantänsanstalterna å Fejan och Käsö	—
Till undersökning av personer, lidande av barnförlamning	1 800—
Till utbildningskurser för länsveterinäraspiranter	8 000—

Extra ordinarie staten.*Sjätte huvudtiteln.*

Till provisorisk lönerereglering för ordinarie befattningshavare i Kungl. Medicinalstyrelsen	15 908 87
Till personligt lönetillägg åt medicinalrådet Stenbeck	600—
Till avlönnande av en extra vaktmästare	1 175—
Till kontrollant av hospitalens ekonomiska förvaltning	5 800—
Till bekostande av behandling enligt den s. k. ljusmetoden av medellösa lupussjuka	17 500—
Till täckande av brist i anslag till Järvsö sjukhus	8 250—
Till bidrag för driftkostnaden vid tuberkulossjukvårdsanstalter	250 428—
Till stipendier för läkare, som genomgå kurser i tuberkulossjukvård	2 140—
Till anordnande av provisoriska sjukvårdsanstalter vid Sätters och Västervicks hospital	98 107 30

Åttonde huvudtiteln.

Repetitionskurser för äldre barnmorskor	2 000—
Undersökning vid folk- och småskolor angående hälsovård	5 000—
Vetenskapliga undersökningar på alkoholfrågans område	2 250—

Nionde huvudtiteln.

Veterinärbakteriologiska anstalten, avlöning enligt stat	12 470—
D:o D:o, tillfälliga biträden, tuberkulin, serum, instrument, frakt m. m.	5 917 92
D:o D:o, enl. Kungl. brevet den 10. juni 1912	5 441 97
Uppförande av en karantänsanstalt för husdjur i Haparanda	670 22

Förskott mot framdeles redovisning.

Till åtgärder mot kolerans införande och utbredning	8 085 30
Till koloxidapparater vid karantänsanstalterna å Fejan och Käsö	33 247 11
Till undersökning av personer, lidande av barnförlamning	1 800—
Till utbildningskurser för länsveterinäraspiranter	7 927 92

Till kanslibiträde vid handläggning av veterinärens ärenden	1 200—	Till kanslibiträde vid handläggning av veterinärens ärenden	1 200—
Till gäldande av ersättning åt sekre- terare	200—	Till gäldande av ersättning åt sekre- terare	200—
<i>Extra utgifter.</i>		<i>Extra utgifter.</i>	
Till täckande av brist i anslaget till Kungl. Medicinalstyrelsen	1 400—	Till täckande av brist i anslaget till Kungl. Medicinalstyrelsen	1 400—
		Behållning till år 1913	138 977.49
∑ 1 500 072.63		∑ 1 500 072.63	

5. Sinnessjukvården.

Berättelse härom utgives särskilt: *Sveriges officiella statistik: Hälso- och sjukvård, Sinnessjukvård.*

6. Sjukvården vid civila sjukvårdsinrättningar.

I. Nybyggnader och utvidgningar av sjukvårdsinrättningar.

Referent: t. f. Medicinalrådet E. Sederholm.

A. Lasarett.

Under året avslutade till- och ombyggnader:

<i>Gävle</i>	lasarett (tillbyggnad till ekonomiafdelningen).
<i>Jönköpings</i>	» (tillbyggnad till ekonomihuset).
<i>Mora</i>	» (nybyggnad).
<i>Norbergs</i>	» (reparation och tillbyggnad).
<i>Skellefteå</i>	» (reparation och tillbyggnad).
<i>Sollefteå</i>	» (tvättinrättning).
<i>Ängelholms</i>	» (ekonomihus).
<i>Örnsköldsviks</i>	»
<i>Sabbatsbergs</i>	sjukhus i Stockholm.

Vid årets slut pågingo vid följande lasarett om- och tillbyggnader:

<i>Eskilstuna</i>	lasarett.
<i>Falkenbergs</i>	»
<i>Nyköpings</i>	»
<i>Umeå</i>	»

Ur berättelserna må anföras:

Gävle lasarett.

Den redan under förra året påbörjade om- och tillbyggnaden av ekonomiafdelningen har under året slutförts och avsynats den 9, 10 och 19 okt. 1912.

Arbetet omfattar dels tillbyggnad av södra delen av byggnaden med en flygel åt vardera sidan, dels en mindre tillbyggnad åt öster för desinfektionsugn och ny tork, samt dels påbyggnad av en våning på mittpartiet och norra delen av byggnaden.

Genom tillbyggnaden har vunnits, dels behöflig utvidgning av själva köket som fått ett särskilt utlämningsrum, ett nytt skafferi samt diskrummet utvidgat till dubbla storleken.

Därjämte innehåller tillbyggnaden å nedre botten två större matrum för sköterskor och betjäning och ett mindre för underläkare.

En trappa upp finnas 6 nya bostadsrum för ekonomibetjäningen, som förut varit ytterst trångbodd, samt i den påbyggda våningen två familjebostäder å två rum och kök för respektive maskinist- och vaktmästare samt två enkelrum för nattsköterska och elever.

De gamla bostäderna för maskinist etc. ha delvis använts för vidgning av tvättavdelningen.

Grundmurarna äro av betong med sockel av huggen granit, lik den gamla delen av byggnaden.

Bjälklagen utgöras av betongvalv på järnbjälkar utom i övre våningen vid bostadsrummen, där bjälklagen utgöras av furubjälkar med furugolv.

I kök, diskrum och utlämningsrum äro inlagda viktoriaiplattor. Matrummen hava golv av stålslipad cement, vilka efter fullständig uttorkning skola beläggas med linoleum.

Yttertaket å nybyggnaden är täckt med svart järnplåt, oljemålad på båda sidor.

Som de gamla kokapparaterna, vilka tjänstgjort sedan lasarettet byggdes, voro delvis utslitna, dels för små för nuvarande beläggning, hava för köket anskaffats: tre stjälpbara kokapparater med innerpannor av nickel eller gjutjärn å 150—200 liters rymd, tre dito mindre kokapparater, en större gasspis (Bolinders).

I diskrummet ha uppsatts två diskblådor av koppar samt en sköljlåda av emaljerat gjutjärn samt i rensningsrummet två sköljlådor av gulglaserat lergods.

Till den utvidgade tvättavdelningen ha nyanskaffats två koktunnor av koppar (Calors typ), en såplösningskoktunna, en koktunna för bandageartiklar, fyra handtvätthoar av vitgulglaserat lergods, två blötbasänger, en centrifug, en stenslivemangel samt en torkinrättning med femton torkbästar.

Kostnaderna för tillbyggnader ha uppgått till kr. 97 112'04.

Under året ha uppförts två st. piskskjul för tillsammans 1 508 kronor.

Jönköpings lasarett.

På grund av 1912 års landstingsbeslut om uppförande under 1913 av en tillbyggnad till ekonomihuset, innefattande dels matsal, samlingsrum och bostadsrum för sköterskepersonalen dels boställsvåning om 4 rum, kök och jungfrukammare åt underläkaren hava en del förflyttningar å ekonomigården blivit nödvändiga och under året har sålunda anordnats en ny större isbox.

För övrigt ha en del mindre betydande reparationer ägt rum, den största en reparation av vattenledningsrören; linoleummattor ha inlagts i ett sjukrum och i åtskilliga rum i boställsvåningarna.

Mora lasarett.

Efter gjorda kommittéutredningar beslöt 1908 års landsting att uppföra ett läns-lasarett, avsett för 55 patienter, å lägenheten Norsborg i Mora Noret. På våren 1910 tog byggnadsarbetet sin början och den 9 jan. 1912 kunde lasarettet börja sin verksamhet.

Mora läns-lasarett är beläget c:a 1.5—2 km. från Mora-Norets och Mora järnvägsstationer, invid landsvägen Mora—Orsa. Avståndet till Morastrands köping är 2.5 km. Utom ovannämnda järnvägskommunikationer har lasarettet sommartid daglig ångbåtslägenhet på Siljan och Orsasjön till brygga å lasarettets område.

Lasarettet ligger i södra kanten av en barrskog, som skyddar det mot norr och öster, mera fritt mot söder och väster med en ståtlig utsikt över Mora och Siljan med dess

tillflöde, Österdalälven. Med ett mindre strandparti, avskilt från huvudområdet genom järnvägen, når lasaretsområdet ned till älven.

Lasarettet har egen vattenledning från källor i den nordost om liggande skogen, vattnet är gott och rikligt.

Å området äro uppförda: den egentliga lasaretsbyggnaden, ekonomihuset, förbundet med den förra genom en täckt gång, läkarbostad, portvaktstuga, likbod, piskpaviljong, vedbodar och kolskjul samt isbod. De två förstnämnda byggnaderna äro uppförda av tegel och ljusputsade samt hava oljestrukna plåttak. Övriga byggnader äro av trä under tegeltak och rödmålade. Lasaretsbyggnaden är uppförd i två våningar med källarvåning och vindsvåning och har fasad mot söder. Huvudingången är belägen på östra sidan av den utbyggnad mot norr, som inrymmer mottagnings- och operationslokaler. Alla sjukrummen äro belägna mot söder, korridorerna ha fönster mot norr. Innerväggarna äro putsade och målade i glada färger, den vita takfärgen har dragits ned ett stycke på väggarna och avgränsas mot väggfärgen av en hård i olika mönster. Dörrar och fönsterposter äro vita. Väggarna i operationsavdelningens rum äro helt vita. Golven äro klädda med linoleum-mattor i sjuk- och bostadsrum samt i korridorerna i bottenvåningen och i våningen en trappa upp. Korridorerna i källarvåningen och vindsvåningen ha oklädda cementgolv. I bad-, slask- och klosettrum äro golven asfalttäckta. I operationsavdelningens rum äro golven av helgjuten cementmosaik. Trösklarna till sjukrummen hava avjämnsats för underlättande av transporter.

Källarvåningen innehåller dels tre värmekammare dels badavdelning med tre kar (därav ett i särskilt rum för inkommande patienter) och en liten badstu, dels förrädsrum och förvaringsrum för patienternas kläder.

Bottenvåningen innehåller en sjukavdelning för 26 patienter, fördelade på två salar för 8 sängar vardera, 2 rum för 3 sängar, 2 rum för 2 sängar och ett sköterskerum, alla med fönster åt söder. Rummens höjd är 3.75 m. och luftkuben per säng c:a 30 kbm, Rummen ligga utmed en i riktning öster till väster gående korridor 2.5 m. bred, som i vardera ändan utmynnar i en inbyggd balkong. Å norra sidan har korridorerna i vardera ändan en utvidgning tjänande i stället för dagrum. Likaså på korridorrens norra sida ligga intill dessa utvidgningar kombinerade klosett- och slaskrum, 2 för var avdelning.

I utbyggnaden åt norr finnes i bottenvåningen väntrum, mottagningsrum, laboratorium, mörkrum, operationsrum för septiska operationer och polikliniskt behov samt ett litet förbandsrum.

I våningen en trappa upp är inrymd en sjukavdelning för 26 patienter lika med den i bottenvåningen och ovanför mottagningsavdelningen en operationsavdelning bestående av tvättrum, tillika korridor, steriliseringsrum, aseptisk operationssal, ett förberedelse- och sövningsrum och ett röntgenrum samt operationssköterskans rum.

I tvättrummet finnas 2 tvättställ och en slask; steriliseringsrummet är utrustat med sterilisationsapparater för förband, instrument, porslin, vatten och koksaltvatten, de bägge senare med tappningsrör indragna i operationssalen. I operationssalen finns ett tvättställ och en sköljlåda. Operationssalen har ett stort fönster mot norr och takljus. Dörrarna äro, mindre lämpligt, vanliga döbattangdörrar av trä med träposter. Golven i operationsavdelningen äro av helgjuten cementmosaik med golvbrunn; spolningsanordningar finnas. Operationssalen uppvärms dels från varmluftkammare, dels med radiatorer framför fönstret och har temperaturen även under den kallaste vinter med -30° utetemperatur kunnat hållas omkring $+25^{\circ}$.

Å vinden finnes ett sjukrum för 2 sängar och 2 rum för 3 sängar, avsedda för sköterskebiträden och elever, dessutom hava inretts å de stora sidovindarna 2 reservrum lika stora som 3-sängsrummen för att användas vid behov av isolering eller eljest om utrymmet bleve för hårt anlitat. Denna åtgärd har visat sig synnerligen välbetänkt, i det svårighet att bereda plats för inträdessökande nästan ständigt gjort sig gällande och allt disponibelt utrymme måst tagas i anspråk. Utöver det till 54 bestämde antalet sängplatser har sålunda vid behov kunnat beredas 9 ordentliga sängplatser.

Uppvärmningen inom sjukhusbyggnaden sker dels från varmluftkammare i källarvåningen dels med radiatorer under fönstren. Ventilationen sker genom varmluftkammarna. Evakueringen sker genom utsugningskanaler. I varmkammaren för operationsavdelningen är dessutom insatt en elektrisk fläkt.

Ekonomihuset är uppfört i två våningar jämte källare och vindsvåning. Det inrymmer köks- och tvättlokaler, sysslomanskontor och bostadsrum för personal. Ångpannorna äro inrymda i en särskild utbyggnad, som jämväl inrymmer desinfektionsugnen.

Lasarettet har uppförts för en kostnad av 307 368 kr. Utrustningen med lösa inventarier har gått till 37 338 kr., varav kommer på instrument och apparater kr. 7 354⁹², på Röntgenutrustningen kr. 6 000, på kläder och sängutredning kr. 6 612⁴² och på möbler och inventarier andra slag kr. 17 371⁰⁷.

Norbergs lasarett.

Norbergs lasarett har under åren 1911—12 genomgått en mycket genomgripande restaurering i förening med nybyggnader. Norra flygeln har tillbyggt för beredande av utrymme åt ny badavdelning, sjukrum och operationsavdelning. Köksbyggnaden har påbyggt en våning och en ordentlig köksavdelning inrättats. Ny vaktmästarbostad har uppförts och tvätthuset uppsnygats. Lasarettet har försetts med ny värmeledning, nya vattenledningar (såväl kall- som varmvatten-) och avloppsledningar, nya elektriska och ringledningar. Högttryckspanna har inlagts och ny Röntgeninstallation gjorts. Vidare ny sterilisationsanläggning för förband m. m. samt komplettering av inventarier. Dessutom en hel del moderniserings- och restaureringsarbete inom gamla lasarettet, så att lasarettet i sin helhet numera måste anses fullt modernt och förstklassigt.

Lasarettet består av själva huvudbyggnaden, ekonomibyggnaden, uthusen med vaktmästarbostad samt tvätthuset.

Huvudbyggnaden har på mitten stora entrén med kapprum och till vänster därom läkarens mottagningsavdelning, bestående av mottagningsrum, laboratorium, mörkrum och poliklinisk operationssal. En halvcirkelformad utbyggnad på korridoren mitt för stora entrén (nybyggnad) tjänstgör som väntrum. Till höger om entrén ligga sysslomannens rum med kassavalv samt rum för avdelningssköterska. Från entrén leder en trappa upp till andra våningen, som längs hela fasaden har sjukrum samt ett rum för över-sköterskan.

Norra flygelns nedre våning innehåller W. C., slaskrum, tekök, 2 st. sjukrum med plats för 10 patienter, dagrum och toaletterum. I källarvåningen under tillbyggnaden härstädes ligger den nya badavdelningen innehållande ett badrum för män med badkar och dusch samt ångskåp, ett badrum för kvinnor med samma inredning, vidare badstuga samt ett badrum för personalen. Korridoren, som å denna flygel förr gick på södra sidan, har flyttats till norra, så att sjukrummen komma åt söder.

Norra flygelns övre våning innefattar W. C., slaskrum, toaletterum, dagrum samt tekök, vidare Röntgenrum med mörkrum samt operationsavdelning, bestående av ett förberedelserum, stora operationssalen samt ett steriliseringsrum med förråd. Operations-salen ligger mot norr och får sitt ljus genom ett mycket stort fönster (4 × 4 m.) med spegelglas, så konstruerat, att det även lämnar överljus åt rummet.

Södra flygelns nedre våning har en stor sjuksal med plats för 10 patienter samt W. C., slaskrum och toaletterum.

Övre våningen, motsvarande inredning — en stor sjuksal för 10 patienter, W. C., slask- och toaletterum.

Å huvudbyggnadens vind finnes 2 st. rum för sjukvårdsbetjäning, vidare förråd för manliga patienters kläder, för kvinnliga patienters dito, rum för smutskläder, stora linneförrådet, förbandsförråd samt ett förråd för diverse.

Ekonomibyggnaden står genom korridorer i samband med huvudbyggnaden och innefattar å nedre våningen: stora köket, diskrum, två skafferier, serveringsrum samt matsal för betjäning; å övre våningen: 2 sjukrum; å för hushållerskan samt en mindre matsal för sköterskorna. Å ekonomibyggnadens vind finnas 2 rum för köksbetjäning samt ett förråd för hushållsvaror. Ekonomibyggnaden har sin utgång åt gården.

Cirka 100 meter från lasarettet ligger tvätthuset invid den förbiflytande Norbergsån. Huset är av trä i tvenne våningar och innehåller stora tvättrummet med nyanlagd klappbassäng m. m., stryk- och mangelrum, rum för tvätterskor samt en större torkvind.

Värmeledningen i lasarettet är fullkomligt omlagd och även införd i ekonomiavdelningen, där förut järnkaminer funnits. Stora rörgångar ha upptagits under korridorerna för samtliga huvudstammar och alla rör ligga fritt åtkomliga. I pannrummet finnas 2 st. vanliga varmvattenpannor som eldas direkt med koks, men därjämte står här som reserv en s. k. motströmsapparat (förvärmare), med samma värmeeffekt som en av pannorna, i vilken värmes med reducerad ånga från högtryckspannan. Uppvärmningen sker enligt varmvattensystemet med undantag för badavdelningen, som värmes med reducerad ånga från högtryckspannan, alldestund den ligger så lågt i förhållande till pannrummet att returvattnet icke skulle kunna rinna tillbaka till värmepannorna. Båda operationssalarna ha dubbel uppvärmning, dels med varmvatten, dels med ånga, varför å polikliniska operationssalen ett extra ångelement är insatt samt å stora operationssalen en särskild värmekammare med ångelement är anordnad vid sidan om densamma. Luftintaget till värmekammaren sker direkt utifrån, men dessutom finnes ett s. k. cirkulationsgaller med luftintag från själva operationsrummet.

Steriliseringsanläggningen är fullständigt ny och innehåller en stor bandagesteriliseringssugn, en kokapparat för kärl, en för instrument samt en för silke; dessutom 2 st. behållare för sterilt vatten och fysiologisk koksaltlösning, vardera på 50 liter samt för påfyllning av dessa och ovanpå desamma en behållare på cirka 100 liter för destillerat vatten. Förbandssteriliseringssugnen är så konstruerad, att den på samma gång kan tjänstgöra som destilleringsapparat. Det destillerade vattnet tryckes med ångan från förbandsugnen upp i ovannämnda behållare, och från denna tappas det vid behov i behållaren för sterilt vatten och fysiologisk koksaltlösning. Här kokas vattnet ånyo under 1½ kgs tryck och inställes med kylvatten på den temperatur man vill ha. Tappkranarna för det sterila vattnet och fysiologiska koksaltlösningen befinna sig på andra sidan väggen i själva operationsrummet och äro så inrättade, att kranmyningarna kunna desinficeras med strömmande ånga. Samtliga till steriliseringsrummet hörande apparater stå under 1½ kgs ångtryck. Som reserv finnes på steriliseringsrummet en kontakt för inkoppling av elektrisk kokapparat.

För att skaffa lasarettet gott nytt vatten har en stor ny brunn sprängts i berget cirka 150 m. från lasarettet. Från denna pumpas vattnet med ångpump upp till tvenne cisterner å lasarettets vind rymmande tillsammans 9 000 liter, och från dessa fördelas sedan vattnet till lasarettets olika avdelningar även till tvätten och vaktmästarebostaden.

För varmvattenberedningen finnes i pannrummet en s. k. varmvattenberedare av koppar på cirka 1 000 liters rymd.

Samtliga avloppsledningar inom lasarettet mynna ut i stora huvudröret i rörkanalen, vilket går igenom grundmuren vid lasarettets norra flygel, för att sedan fortsätta ned till en cirka 200 m. nedom lasarettet. Från tvättstugan och uthusen gå särskilda avlopp till stora huvudavloppet.

Upplysningen sker med elektricitet och lasarettet får sin ström från Norbergs elektricitetsverk. Strömmen är växelström enfas—110 volt, 50 perioder i sek. Alla ledningar äro nya, inlagda i väggarna i s. k. Bergmans rör. Utom belysningsledningarna gå särskilt starka ledningar för kokapparater till polikliniska operationssalen, bada teköken samt steriliseringsrummet. Samtliga ringledningar, likaledes nya, äro inlagda i väggarna och så ställbara att nattetid alla ledningar kunna ställas på nattvaktens rum.

5 lokaltelefoner äro uppsatta på olika ställen inom lasarettet och läkarebostaden samt en å vaktmästarebostaden.

Den gamla Röntgenapparaten är kasserad och en ny av helt annan typ är anskaffad, som bättre lämpar sig för den här befintliga strömkällan (växelström), nämligen en s. k. högspänningslikriktare med tillhörande apparater från Siemens-Halske i Berlin.

En ny läkarbostad har uppförts av trä, i två våningar, reverterad, innehållande 7 rum, kök, jungfrukammare, serveringsrum, badrum m. m., är försedd med värmeledning, varm- och kallvattenledning, elektriskt ljus, W. C. o. s. v.

Beträffande yttre anordningar må anföras, att allmänna landsvägen, som förr gick förbi alldeles intill lasarettets väggar, har flyttats cirka 50 meter från lasarettet, varjämte en ny uppfartsväg till lasarettet upptagits. Nytt staket har uppförts såväl vid lasarettet som läkarebostaden med cementstolpar. Den emellan lasarettet och ån lig-gande åkern, uppgående till inemot 3 tunnland har anslagits till parkanläggning.

Skellefteå lasarett.

1911 års landsting biföll vissa förslag till omändringar och tillbyggnader vid lasarettet och beviljade medel härtill. Ofördröjligen sattes arbetet i gång. Å lasarettsvinden inreddes ett större rum för sjukvårdsbetjäningen, varjämte inreddes 5 st. garderober för betjäningens kläder. Å östra gaveln av lasarettbyggnaden uppfördes en tillbyggnad i 2 våningar, i vilken inreddes klosettrum för de sjuka och personalen, samt slaskrum. De förutvarande klosettskrubbarna omändrades till förrådsrum för avdelningarna. I f. d. dårhusbyggnaden insattes kakelugnar i de två därstädes befintliga sjukrummen i stället för den från forna tider befintliga gemensamma uppvärmningsanordningen från korridoren. Det bredvid dessa befintliga rummet, som användes som bostadsrum åt sjukvårdsbetjäningen, omändrades till sjukrum med plats för 4 sängar. I korridorens ena ända inreddes en klosettskrubb för de sjuka. Dessa omändringar voro färdiga i slutet av året, så att från 1912 års början allt kunde tagas i bruk. Härigenom vann lasarettet en välbehöfvig tillökning av 4 platser.

Sollefteå lasarett.

Under år 1912 har lasarettets nya tvättinrättning blivit färdig och har tagits i bruk.

Byggnaden ligger nordost om lasarettet och är uppförd av kalksandtegel i en våning med vindsrum. Den innehåller rymligt tilltagna tvättrum, torkrum samt rum för mangel och strykning. Maskineriet är levererat av A.-B. Calor; maskinerna drivas av elektricitet från köpingens ledningsnät; ånga erhålles från lasarettets högtrycksångpanna. — En ny, större högtrycksångpanna har inköpts och insatts i ångpannehuset.

Den elektriska mathissen har även blivit färdig och har tagits i bruk under året.

Den gamla tvättstagan har börjat repareras för att användas såsom bostadsrum åt betjäningen.

Ångelholms lasarett.

I början av året insynades ekonomihusets tillbyggnad åt söder. Genom tillbyggnaden förbättrades tvättavdelningen och erhöill köksavdelningen helt nya, rymliga lokaler. I stället för skilda rum (strykrum och torkrum på nedre botten och mangelrum 1 tr. upp) finns nu ett gemensamt rymligt stryk- och mangelrum med torkhästar; mangeln drives med elektrisk motor. Ett rum med spjälavbalkningar för orena kläder har tillkommit. Å nedre botten ligga därjämte: en vestibul med trappor, en korridor, ledande från köket till en förbindelsegång (se nedan), 2 matsalar för personal, ett rymligt kök med spisar, ångkokapparater och varmbord, ett renseri, ett skafferi och ett diskrum. I källaren ligga: ett kylrum med hiss till diskrummet, 2 badrum för personal och 4 förrådsrum. Å vinden i tillbyggnaden och i den gamla byggnaden hava inrättats ett arbetsrum för sommerskan och 8 bostadsrum med toaletter och garderober åt ekonomipersonal. Vattenklosetter finnas å nedra botten och å vinden.

Invid huvudbyggnadens södra flygel (längst åt söder, vid västra väggen) har uppförts en 3-våningars tillbyggnad, rymmande tékök med varmbord och annat och elektrisk mathiss. För att underlätta mattransporten, som sker med en vagn, har mellan köksavdelningen i ekonomihustillbyggnaden och teköksbyggnaden anlagts en förbindelsegång, det är en på marken liggande och med tak försedd cementbana.

Då lågtrycks pannorna i lasarettshuvudbyggnaden blevo bristfälliga vidtogs anordningen att uppvärma byggnaden med reducerad högtrycksång från ångpannorna i ekonomihuset; denna omändring kostade 1 900 kronor.

Ekonomihusets tillbyggnad åt väster har jämte inläggning av ny ångpanna (se årsberättelsen för år 1911) kostat c:a 7 190 kr. Tillbyggnaden åt söder jämte anordnande av vindsrum i det gamla ekonomihuset har dragit en kostnad av c:a 30 625 kr. I dessa siffror ingår även förändring av takbetäckning å det gamla ekonomihuset från papp till plåt och eternit. Ångkök, värmeledning, bad- och diskrumsinredning m. m. 12 170 kr. Anbringande av elektrisk belysning c:a 1 290 kr. Förbindelsegången 1 180 kr. Teköksbyggnaden c:a 4 325 kr. Varmbord, radiatorer etc. c:a 2 730 kr. I sistnämnda två sifferuppgifter inräknas teköksinredning i ett förut befintligt rum. Elektrisk mathiss 2 490 kr. Kloakledningar — huvudledningen nående till lasarettets huvudbyggnad — c:a 1 685 kr.

Örnsköldsviks lasarett.

Östra vinden i lasarettbyggnaden har under året blivit inredd till barnavdelning för 9 patienter. Från vindsvåningens korridor, som slutar med ett glasparti, kommer man in i ett förrum till sjuksalen, och är detta genom mindre träväggar så avdelat, att dels tvenne förråd och dels en tambur anordnats, varigenom sjuksalen är väl isolerad från övriga sjukrum i vindsvåningen och de sjuka i dessa ej kunna störas av barnens skrik. Genom anordnandet av detta förrum har sjuksalen en något oregelbunden form med en större del åt söder samt en mindre, avsedd för dag- och lekrum åt barnen, mot norr. Fyra sängar äro placerade på den västra och 5 på den östra väggen. Nästan hela södra väggen upptages av ett stort sjukopplat fönster. Å norra väggen finnes vidare ett fönster och å östra väggen är i norra delen även anbragt tvenne intill varandra liggande fönster (1 × 1²⁵ meter vardera). Genom alla dessa fönsterpartier har salen ett synnerligen ljusst och glatt utseende. Den har ett djup av 9 meter och en bredd i sydligare delen, som är 4³ meter djup, av 6³ meter, och i nordligare delen, som är 4² meter djup, av 4² meter. Dess höjd är 3³ meter. Salens kubikinnehåll är sålunda 155⁷ kubikmeter.

Golvet består som i de övriga sjuksalarna av linoleummatta på cement.

Väggarna hava dubbel panel med papp samt fyllning mellan panelerna med kalkgrus. Den inre sidan av väggen är behandlad med rörning och puts. Hörnen äro avrundade. Taket består av dubbel panel med rörning och puts.

Väggarna och taket äro oljemålade liksom i övriga sjuksalar.

Kostnaden för den nya barnavdelningen belöper sig på 2 284 kronor, 75 öre.

Den gamla barnsalen, som bestod av 6 sängar, är upplåten at betjäningen, vilken förut varit väl trångbodd.

Under år 1912 hava inspektioner av följande lasarett ägt rum:

Lasarettet i *Södertälje*,
 > i *Västervik*,
 > i *Uddevalla*.

B. Sjukstugor.

Vid *sjukstugan i Svenljunga* har under året uppförts ny läkarbostad för en kostnad av 19 719⁵⁰ kronor.

C. Epidemisjukhus och -sjukstugor.

Nya epidemisjukhus hava under året uppförts:

Inom *Lidingö* köpingsamhälle. Epidemisjukhuset inrymmer 20 platser. Därför har den gamla epidemisjukstugan utvidgats.

Inom *By* distrikt (Kopparbergs län). Nybyggnaden har kostat 8 376 kronor.

D. Tuberkulossjukvårdsanstalter.

Sedan 1909 och följande års riksdagar beviljat medel till bidrag för uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter inom landet ävensom till bidrag för driftkostnaderna vid sådana anstalter, har en livlig byggnadsverksamhet på detta område inom alla delar av landet ägt rum. Jämlikt nämnda kungörelserna den 18 juni 1909, den 4 juli 1910, och den 22 juni 1911 har åt Medicinalstyrelsen blivit uppdraget att verkställa behöfliga avsyningar av dessa anstalter, ävensom att godkänna dem såsom tuberkulossjukvårdsanstalter. På grund härav hava nedanstående tuberkulossjukvårdsanstalter blivit efter avsyning godkända:

år 1909.

Tuberkulospaviljongen vid *Sabbatsbergs sjukhus* i Stockholm,

» » » *Sjukhuset S:t Göran* i Stockholm,

Tuberkulossjukvårdsanstalten vid *Vattholma*,

Tuberkulospaviljongen vid *Akademiska sjukhuset* i Uppsala,

Tuberkulossjukhuset vid *Blommenhov* (Nyköping),

» » » *Stratomta*,

Kustsjukhuset å *Styrsö* samt

Tuberkulossjukvårdsanstalten i *Trollhättan*;

år 1910.

Söderby tuberkulossjukhus vid Stockholm,

Tuberkulospaviljongen vid *Löwenströmska lasarettet*,

Tuberkulossjukvårdsanstalten vid *Norrby*,

» » » *Fur*,

Kustsanatoriet vid *Barkåkra*,

Tuberkulospaviljongen vid *Allmänna sjukhuset* i Malmö,

Malmö stads tuberkulosanstalt,

Tuberkulossjukvårdsanstalten vid *Hälsingborg*,

Kustsanatoriet vid *Apelviken* (Varberg),

Hemmet för lungotssjuka i Göteborg,

Tuberkulossjukvårdsanstalten vid *Lindesberg* samt

Tuberkulossjukstugan vid *Kolbäck*;

år 1911.

Tillbyggnad vid *Vattholma* tuberkulossjukvårdsanstalt,

Tuberkulospaviljongen vid *Lunds lasarett*,

» » » *Allmänna och Sahlgrenska sjukhuset* i Göteborg,

Tuberkulossjukhuset vid *Svenshögen*,

Kroppefjälls sanatorium (Stora Bäckebo),

Tuberkulossjukhuset vid *Arvika*,

» » » *Västerås*,

Folkarbo tuberkulossjukvårdsanstalt (Bjurfors) samt

Tuberkulossjukvårdsanstalten vid *Domnarvet*;

år 1912.

Tuberkulossjukvårdsanstalten vid *Ånsta* (Örebro) och
» » *Sandviken*.

Hittills hava statsbidrag till *byggnadskostnaderna* utgått till följande anstalters upp-
förande eller inrättande med nedanstående belopp:

år 1910.

Tuberkulossjukvårdsanstalten i <i>Bollnäs</i>	18 000 kr.
» i <i>Östersund</i>	40 000 »
» vid <i>Fur</i>	47 000 »
	<hr/>
	105 000 kr.

år 1911.

Tuberkulospaviljongen vid <i>Löwenströmska lasarettet</i>	74 000 kr.
Tuberkulossjukvårdsanstalten vid <i>Norrbys</i>	25 000 »
» » <i>Hälsingborg</i>	44 000 »
» » <i>St. Bäckebo</i>	51 000 »
» » <i>Lindesberg</i>	25 000 »
» » <i>Ludvika</i>	12 000 »
» » <i>Högbo</i>	67 000 »
» » <i>Gärle</i>	35 000 »
	<hr/>
	333 000 kr.

år 1912.

Tuberkulossjukvårdsanstalten vid <i>Vattholma</i>	13 000 kr.
» » <i>Svenshögen</i>	80 000 »
» » <i>Arvika</i>	112 000 »
» » <i>Västerås</i>	70 000 »
» » <i>Bjurfors</i>	29 000 »
	<hr/>
	304 000 kr

Under året hava öppnats följande vårdanstalter:

Örebro tuberkulossjukhus vid *Ånsta* och
Medelpads » » *Sundsvall*.

Rörande dessa sjukhus må anföras följande:

Örebro.

Örebro stads sjukhem är beläget omkring 5 kilometer söder om staden å ett från *Ånsta* n:r 1 i *Ånsta* socken inköpt område, vilket utgör en fortsättning åt söder av *Ånsta* kronopark. Nämnda område utgöres av en mot söder, öster och väster sakta sluttande grusås, beväxt med reslig furuskog, vilken giver skydd mot nordliga, östliga och västliga vindar. Mot söder är skogen gallrad och lämnar mellan sina stammar utsikt över här vidtagande stora åkerfält.

Byggnadskomplexet är uppfört å granitsockel av fogstruket, rött tegel i två våningar jämte källar- och vindsvåning samt är täckt med taktegel. Det utgöres av ett i öster och väster sig sträckande *huvudparti* samt tvenne vinkelrätt från detta mot norr utskjutande *flyglar*. Såsom en förlängning av *huvudpartiet* åt väster vidtager en *träbyggnad*, innehållande en undre och en övre liggveranda.

Huvudpartiet innehåller sjukavdelningarna; den östra flygeln inrymmer den egentliga ekonomivdelningen och den västra är upptagen av toalettavdelningen.

Huvudingången är belägen på komplexets östra sida och för in till en hall, från vilken huvudtrappan till övre våningen leder. Från denna hall föra dörrar till läkarens

rum, bottenvåningens sjukavdelning samt till köksavdelningen, vilken dock äger särskild ingång.

Bottenvåningen. Huvudpartiet innehåller 1 dagrum, 2 enskilda, 3 halvenskilda och 2 allmänna sjukrum samt 1 sköterskerum. Samtliga dessa rum hava sina fönster mot söder. Dessutom finnas här förrådsrum och tekök. Efter hela norra långsidan av huvudpartiet löper en bred korridor, i vilkens västra ända finnes utgång till den undre liggyverandan; där finnes också en från källaren till vinden ledande kommunikations-trappa.

I östra flygeln äro belägna läkarens mottagningsrum, såsom förut nämnt med ingång från hallen, samt å var sin sin sida om detta laboratorium och mörkrum. Vidare äro här inrymda kök och skafferi samt, med särskild ingång utifrån, bostadslägenhet på ett rum och kök för vaktmästaren. Mitt genom denna flygel löper en korridor, vid vilkens norra ända finnes en från källaren till vinden förande förbindelsetrappa.

Vänstra flygeln genomlöpes likaledes av en korridor och utrymmena å ömse sidor om denna upptages av bad-, toalett-, klosett- och sköljrum.

Övre våningen. I östra flygeln äro förlagda matsalar för patienter och betjäning, serverings- och diskrum samt rum för köksförestånderskan.

I övrigt överensstämmer denna våning med bottenvåningen med undantag av att, motsvarande dagrummet i den senare, här finnas 2 allmänna rum samt att huvudpartiets korridor åt öster utmynnar i en trapphall.

Å *vinden* finnes en stor loggia eller promenadhall, öppen åt öster, vidare ett arbetsrum, tre sovrum för betjäningen, ett med rymliga skåp försett rum för patienternas kläder, ett klosettrum samt förrådsrum.

I källarvåningen inrymmas mat- och vedkällare, bak- och tvättstuga, tork-, mangel- och strykrum, kol-, ångpanne- och verkstadsrum samt magasins- och desinfektionsrum, vilket senare dock icke ännu är monterat. Dessutom finnes här, under västra flygeln, likbod.

Taken i rummen och övre delen av *väggarna* äro vitlimmade; nedre delen av de senare är målad med oljefärg.

Golven äro av cement och belagda med linoleummattor utom i korridorer och kök, där de bestå av helgjuten mosaik.

För *luftväzlingen* finnas utsugningskanaler i alla rum. Fönstrens övre bågar äro försedda med en lätthandterlig och ställbar öppningsanordning, utförd av förnicklad metall.

Uppvärmningen sker medels lågtrycksånga, och finnas härför trenne ångpannor.

För *belysning* och kraft användes elektricitet, vilken erhålles från stadens elektricitetsverk.

Vatten av utmärkt beskaffenhet fås från en omkring 300 meter öster om byggnaden belägen rörbrunn, från vilket det medels en automatisk, av elektromotor driven pump pressas direkt in i rörsystemet. *Avloppsledningen* mynnar i en, med automatisk spolning försedd uppsamlingsbrunn, från vilket vattnet rinner ut i ett avloppsdike.

För *renhållningen* användes torvströklosetter.

Sundsvall.

Sjukhuset är ett kooperativt företag, åstadkommet genom samverkan av samtliga Medelpads kommuner utom tre, som visserligen en gång förklarar sig villiga att deltaga, men sedermera dragit sig tillbaka. En hel mängd bolag och privatpersoner ha lämnat frikostiga bidrag, staten har bidragit med 100 000 kronor till bygghandlet och länets landsting har skänkt gamla lasaretsbyggnaden jämte 13 800 kronor. Kommunernas bidrag har växlats mellan 38 750 kronor från de mindre landskommunerna inom Medelpad. Inalles uppgingo dessa kommunala anslag och gåvor till 165 597 07 kronor.

Totalkostnaderna för sjukhuset uppgå till ungefär 300 000 kronor, vartill kommer inredningen omkring 30 000 kronor. I denna summa ingå dock en del uthusbyggnader, planering och hägnader, som ej ännu äro fullt slutförda. Totalkostnaden torde likväl kunna sättas till 330 000 kronor eller 3 300 kronor per säng.

Sjukhusets område omfattar c:a 4 tunnland jord bevuxen med hög tallskog och runtom omgiven av liknande skog, hörande till stadens område (norra stadsparken, Baldershage). Ehuru sålunda sjukhusets eget område är obetydligt finnes gott utrymme och goda promenadvägar tillgängliga inom stadsparkens område, som åtminstone delvis får användas. Läget över havet är 85 meter och utsigten över havsfjärden och stora inloppet till hamnen är storartad. Från staden leder en lång backe av ca 1 km:s längd upp till sjukhuset. Alla vägar underhållas av staden, även snöplogningen på vintern, som kan vara nog så besvärlig. På grund av sjukhusets läge högt över staden är sjukhusets område befriat från det mesta av dimman, vilken under höst och vår är ganska besvärlig nere i staden. Likaså har sjukhuset mera sol och mindre blåst än vad som är fallet nere i staden.

Huvudbyggnaden har sin längdfasad åt sydsydost. Husets väggar äro uppförda på en sockel av granit och tegel av friskt kärntimmer från gamla lasaretsbyggnaden. Utan och innan äro träväggarna beklädda med puts, som på innersidan oljemålats. — Sjuksalarna äro alla belägna åt söder i första och andra våningen. Vidsvåningen rymmer betjäningsrum och i källarvåningen inrymmes allt maskineri, tvättstuga, mangel, två drängkammare, kolkällare, desinfektionsugn m. m.

Åt norr förefinnes en tillbyggnad, innehållande kök, diskrum, badrum, kontor, två rum för läkarens mottagning, röntgenrum och två sköterskerum, allt i första våningen. I andra våningen av denna utbyggnad finnas matsal, två sköterskerum, två rum och kök för maskinisten och två rum för underläkaren.

Av sjuksalarna finnas tre typer, dels tio salar med 8 sängar, dels fyra rum med 3 sängar och fyra med 2 sängar. Dessutom fyra dagrum, ett för varje avdelning, belägna ett i varje ända av korridorerna. Enskilda rum finnas ej. — De små rummen med två sängar i varje användas egentligen som isoleringsrum för de patienter, vilkas tillstånd fordra ro och ensamhet.

I första våningen äro kvinnliga patienter förlagda och denna våning innehåller jämt hälften av sjuksalarna, alltså fem salar med plats för 8 sängar, två rum med plats för 3 sängar och två rum med 2 sängar i varje — förutom två dagrum. Den manliga andra våningen är i allo lika med den kvinnliga. Till var och en av de fyra avdelningarne (2 kvinnliga och 2 manliga) höra ett sköljrum, ett toaletterum och en W. C. I sköljrummet äro uppsatta särskilda sputumledningar, där sputum spolas direkt ur spottkopparna genom vertikala ledningar ner i en autoklav i källaren, som rymmer 50 liter och i vilken sputum kokas medelst ånga vid 110° Celsius och 2 atm. övertryck i 1½ timme, varpå sputum går i kloakledningen som utmynnar i havet. Spottkopparna kokas efter urspolningen i kopparcisterner i sköljrummen. Två mindre tēkōk finnas i bottenvåningen. Vatten ledes från tvenne håll, dels från stadens vattenledning nedanför tomtens, dels från en källa i skogen ovanför tomtens upp till en cistern på vinden som rymmer fyra kubikmeter. Sjukhusets maskineri består av en högtryckspanna, som alstrar elektrisk ström till hiss, motorer, belysning, tvätt, röntgenapparat, pumpar m. m., dels av två lågtryckspannor för uppvärmning med ånga. Ackumulatorbatteri är installerat bredvid maskinrummet.

Vindsvåningen rymmer två rum för husmor, sex betjäningsrum, två förrådsrum och ett syrum (reservrum) jämte W. C. för betjeningen.

Uthusen bestå av en isbod, en vedbod, ett stall (med vagnbod), likrum och obduktionsrum, varjämte en piskhall för sängkläder med det snaraste skall uppföras.

Ligghallen ligger omedelbart framför sjukhusets södra fasad och har plats för 40 liggstolar; mitt på densamma är anordnat ett rum med eldstad till förvaring av filter och fällar för liggstolarna.

E. Barnsjukhus.

Under året avslutades byggnadsarbetet å den med donationsmedel uppförda av Malmö stad underhållna *Flensburgska vårdanstalten för sjuka barn* i Malmö.

F. Konvalescenthem.

Konvalescenthemmet i Stockholm, en på donationer grundad stiftelse, som senast varit inrymd i Malmskillnadsg. 41 B, har under året inflyttat i sina nybyggda lokaler å Stortorp i Södertörns villastad (Brännkyrka socken). Hemmet, som öppnades den 1 juni 1912, har utrymme för 33 patienter och har kostat c:a 170 000 kr.

II. Omsättningen å de civila sjukhusen m. m.

Styrelsens statistiker, R. W. Moosberg.

En översikt över omsättningen å de civila sjukhusen år 1912 meddelas i **Tab. K.**

I **Tab. 18 a** ingå uppgifterna från epidemisjukhusen tillsammans med uppgifterna från lasarett och sjukstugor. För några av de viktigare sjukdomarna meddelas här nedan uppgifter för **epidemisjukhusen** ensamt.

	Under året					Under året			
	intagna		avlidna			intagna		avlidna	
	m.	kv.	m.	kv.		m.	kv.	m.	kv.
Variola	1	2	—	—	Diphtheria. (Croup.)	2 943	3 711	121	94
Morbilli	304	276	8	15	Rubeola	82	109	—	—
Scarlatina	2 443	2 868	41	40	Meningitis cerebrospinalis epidemica	19	8	12	4
Febris typhoides. Paratyphus	289	299	22	23	Poliomyelitis anterior acuta	802	693	86	60
Parotitis epidemica	24	14	—	—	Angina tonsillaris	528	690	—	1
Pertussis	50	67	—	3					

Å **polikliniken vid sjukhuset St Görän** i Stockholm hava behandlats följande fall af veneriska sjukdomar:

	Män.	Kvinnor.
Syphilis hereditaria	28	20
» acquisita	750	348
därav recens	94	—
Gonorrhoea	1 335	204
därav urethritis acuta	1 306	—
urethritis chronica	26	—
epididymitis	307	—
prostatitis	23	—
strictura urethrae	21	—
lymphadenitis	—	—
endometritis, salping. perit.	—	—

	Män.	Kvinnor.
Ulcus molle	287	12
Erythema multiforme et nodosum	9	16
Urticaria. Prurigo	41	105
Psoriasis	91	26
Eczema	382	628
Acne	74	42
Sycosis	51	—
Scabies	273	155
Impetigo	106	99

Under året hava behandlats en del dermatiter och eezem, försakade genom användning av lazarol och lazarin (175 fall), varav några rätt svårartade.

Polikliniken har varit besökt av 6 820 personer, därav manliga avdelningen av 4 556 patienter och kvinnliga av 2 264.

Ljusbehandlingen vid S:t Görans Finsen-Röntgen-radiumavdelning:

Behandlade patienter	379	Antal seancer	5 328
därav å Finsenavd.	38	därav med Finsenbehandling	5 485
> > Röntgenavd.	124	> > Röntgenbehandling	1 154
> > Radiumavd.	75	> > Radiumbehandling	1 092
Av de behandlade under året tillkomna	177	> > kvartslampbehandling	597
av dessa från Stockholm	116		
> > > landsorten	61		

De för året nya patienterna hava behandlats för:

Lupus vulgaris	112	Nævus pigmentosus	3
Scrophuloderma	7	Acne vulgaris	4
Lupus erythematosus	45	> roacea	14
Lymphadenitis tub.	1	Eczema	21
Epithelioma (cancer)	13	Psoriasis	2
Tuberculides	11	Struma	3
Alopecia areata	—	Papilloma	4
Trichophytia capillitii	14	Angioma	—
> barbæ	10	Pruritus ani	5
> unguinem	3	> vulvæ	4
Favus capillitii	3	> senilis	2
Sycosis vulg.	16	Övriga	44
Nævus vasculos	38		
		Summa	379

Dödsorsakerna för de å de offentliga barnbördshusen (Tab. 17, H: a) avlidna kvinnorna hava varit:

Hæmorrhagia (placenta prævia)	1 fall	Empyema pleuræ	— fall
Eclampsia	8	> Pneumonia acuta	3
Sepsis puerperalis	4	> Stenosis valv. mitr.	—
Graviditas extrauterina	—	> Peritonitis	1
Hæmorrhagia (ruptura uteri).	—	> Nephritis	2
Tuberculosis	1	> Suffocatio	—
Vitium org. cordis	6	> Fosforförgiftning	—
Anæmia	3		
Embolia art. pulm.	—	Summa	29 fall

Tab. K. Översikt över omsättningen å civila sjukvårdsinrättningar under år 1912.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Antal anstäl- ter	Vård- platser	Under året intagna	avlidna	Underhålls- dagar	Döda i proc. av intagna	Medeltal vårdade för dag	Medel- längd av sjukhus- vistelsen, dagar
Sjukhus enligt Tab. 9 ¹	85	11 566	111 226	5 991	3 628 824	5·39	9 914·8	32·6
Lasarett i egentlig bemärkelse ² (Tab. 9)	80	10 318	109 777	5 752	3 217 381	5·24	8 790·7	29·3
Lasarettavdelningar ³ (Tab. 10, avd. A.)	80	8 361	98 915	5 368	2 724 143	5·13	7 443·0	27·5
Avdelningar o. upptagningsanst. för sinnessjuka (Tab. 10, avd. B.)	42	1 468	1 259	94	445 468	7·16	1 217·1	353·8
» för sinnessjuka, men fränsett särskilda upptagningsanstalter ⁴	31	510	843	36	187 323	4·27	375·2	162·9
» för veneriskt sjuka (Tab. 10, avd. C.)	44	906	3 014	16	167 811	0·53	458·5	55·7
Sjukstugor ⁵ (Tab. 13)	78	1 132	12 022	632	295 974	5·26	808·7	24·6
Lasarett (egentliga) och sjukstugor ^{2, 5}	158	11 450	121 799	6 384	3 513 255	5·24	9 599·1	28·8
Lasarettavdelningar och sjukstugor ^{3, 5}	158	9 493	110 937	6 000	3 020 117	5·41	8 251·7	27·2
Epidemisjukhus ⁶ (Tab. 14)	186	4 869	17 288	650	453 476	3·76	1 239·0	26·2
däraf bekostade av landsting eller kommun	178	4 748	17 089	642	449 173	3·76	1 227·2	26·3
Lasarett (egentliga), sjukstugor och epidemisjukhus ⁷	344	16 319	139 087	7 034	3 966 731	5·06	10 838·1	28·5
» » » » » ⁸	344	15 754	134 806	6 692	3 777 403	4·96	10 320·8	28·0
Samtliga vårdanstalter för tuberkulossjuka ⁹ (Tab. 15)	56	2 816	6 523	799	913 579	12·25	2 496·1	140·1
jubileumsfondens lungotsanatorier »	3	368	847	5	126 684	0·59	346·1	149·6
landstings, kommuners, menigheters » (inkl. avd. vid lasarett)	38	1 989	4 743	739	655 801	15·58	1 790·4	138·2
enskilda »	15	459	933	55	131 594	5·89	359·5	141·0
Enskilda sjukhus och sjukhem ⁹ (Tab. 17)	29	540	5 755	198	125 144	3·44	341·9	21·7
Barnsjukhus ⁹ »	10	506	3 440	295	156 781	8·58	428·4	45·6
Barnhus ⁹ »	2	82	187	13	13 884	6·95	37·9	74·2
Kustsanatorier för barn »	4	452	935	19	124 621	2·03	340·5	133·2
Upptagningsanst. för hastigt insjuknade ⁹ »	2	22	1 869	—	3 510	—	9·6	18·8
Konvalescenthem ⁹ »	4	163	1 449	3	33 568	0·21	91·7	23·2
Anstalter för vanföra ⁹ »	4	179	548	3	49 438	0·55	135·1	90·2
Sjukhus vid försörjningsinrättningar ⁹ »	18	3 767	6 651	1 401	1 241 256	21·06	3 391·4	186·6

Sjukhem för obotligt sjuka ⁹	11	599	142	117	206 971	82 39	565·5	4 år
Barnbördshus	11	402	12 236	30	123 560	0·25	337·6	10·1
Asyl för spetälska	1	45	4	3	11 314	75·00	30·9	7·7 år
Alkoholisthem ⁹	6	111	150	1	31 393	0·67	85·8	209·2
Samtliga civila sjukvårdsinrättningar för kroppssjukdomar ¹⁰	501	25 438	174 695	9 574	6 812 422	5·48	18 613·2	39·0
Uptagningsanstalter för sinnessjuka ¹¹	7	122	252	13	20 460	5·16	55·9	81·1
Samtliga anstalter (civila) för sjukvård ¹²	502	25 560	174 947	9 587	6 832 882	5·48	18 669·1	39·1
Sjukvårdsanstalter, tillhörande stat, landsting eller kommun ¹³	410	22 664	162 653	8 973	6 051 181	5·52	16 533·3	37·2
Sjukvårdsanstalter, tillhörande stiftelser ¹⁴	36	1 874	7 236	461	564 686	6·37	1 542·9	78·0
Sjukvårdsanstalter vid bruk och industriella verk eller tillhörande föreningar eller enskilda personer ¹⁵	56	1 022	5 058	153	217 015	3·02	592·9	42·9

¹ Sjukhuset Eiras 2 avd. räknade som ett sjukhus. Uppgifterna från konvalescentavdelningarna vid Sabbatsbergs och Sahlgrenska sjukhusen äro ej medtagna. I platsantalet äro ej medräknade inalles 79 sängplatser i evakuationspaviljonger, isoleringsrum och å upptagningsanstalten vid Sabbatsbergs sjukhus. — ² Se not. 1; Serafimerlasäts avdr. för stad och län räknade som ett sjukhus. Sjukhuset vid Långbro, Provisor. sinnessjukhusen i Stockholm samt upptagn.-anst. i Nyköpning, Växjö, Lund, Vänersborg, Kristinehamn och Härnösand äro uteslutna, vidare Söderby sjukhus, Löwenströmska tub.-sjukhuset och Barnsjukhuset S. och M. Sachs minne, men däremot ej avd. för barnsjukdomar vid Lunds lasarett och lasarettens barnbörds- och tub.-avdelningar. — ³ Här äro uteslutna barnbördsavd. i Uppsala, Lund och Malmö, avd. för barnsjukdomar i Lund (se Tab. 17), tuberkulosavdelningarna vid Sabbatsberg, St Görans, Akademiska sjukhuset i Uppsala, Allmänna sjukhuset i Malmö, Lunds lasarett, Allmänna och Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg (se Tab. 15) samt Barnsjukhuset Simon o. Matilda Sachs minne. — ⁴ Sjukhuset vid Långbro, upptagningsanstalterna i Ulvsunda, Uppsala, Nyköping, Växjö, Lund, Göteborg, Vänersborg, Kristinehamn, Säters och Härnösand, vilka äro upptagna i K. Styrelsens berättelse, II. — ⁵ Sjukstugan i Falkenberg jämte upptagningsanst. fr. o. m. 1912 räknad såsom lasarett. — ⁶ Det torde emellertid finnas ännu några epidemisjukstugor tillhöriga enskilda bruksbolag, för vilka uppgifter ej ingått. — ⁷ Se not 2, 5 och 6. — ⁸ Här äro uteslutna de i not 2 omnämnda vårdanstalterna för sinnessjuka, tuberkulosjukhus och Barnsjukhuset S. och M. Sachs minne, vidare de i not 3 uppräknade barnbörds- och tub.-avdelningarna samt avd. för barnsjukdomar vid Lunds lasarett, vilka avd. upptagas nedan under resp. rubriker (se not 10). — ⁹ Uppgifterna avse endast anstalter, från vilka berättelser ingått. — ¹⁰ Lasarettens barnbörds- och tub.-avdelningar, ävensom avd. för barnsjukdomar vid Lunds lasarett äro ej räknade såsom särskilda anstalter (kol. 2); diakonissanstaltens sjukhus och sjukhem äro räknade som en anstalt. Uptagningsanstalterna för hastigt insjuknade och konvalescenthemmen äro räknade som särskilda anstalter, ehuru båda upptagningsanstalterna och 2 av konvalescenthemmen äro nära förbundna med lasarett. — ¹¹ Här ingå endast Provisoriska sinnessjukhusen å Södermalm i Stockholm (se Tab. 10, avd. B); upptagningsanstalterna vid hospitalen, ehuru lydande under lasarettstadgan, hava ej ansetts böra här medtagas, enär de återfinnas i Styrelsens berättelse, del. II. — ¹² Se not 10 och 11. — ¹³ Uppgifterna omfatta lasarett, sjukstugorna och en del epidemisjukhus (se ovan), jubileumsfondens lungots sjukvårdsanstalter och övriga i Tab. 15, II a och III a nämnda, i Tab. 17 avd. A omnämnda Ekmanska sjukhemmet, allmänna barnbördshuset med undantag av Pro Patria, desutom sjukhusen vid försörjningsinrättningarna samt asylen för spetälska. — ¹⁴ Diakonissanstaltens sjukhus, Sofiahemmet, Röda korsets sjukhem, Heijensköldska sjukhuset i Arboga, samtliga barnsjukhus utom S. och M. Sachs minne och avd. för barnsjukdomar vid Lunds lasarett, vidare barnhusen, kustsanatorier, barnbördshuset Pro Patria, samtliga sjukhem för obotligt sjuka, alkoholisthemmen. — ¹⁵ Förutom några sjukstugor och epidemisjukhus samt alla under Tab. 15, II b och III: b, nämnda enskilda vårdanstalter, vidare de i Tab. 17, avd. A upptagna utom Diakonissanstaltens och Röda korsets sjukhem, Sofiahemmet, Ekmanska sjukhemmet i Göteborg och Heijensköldska sjukhuset i Arboga.

Bland de intagna kvinnorna hava av följande *sjukdomar* samt *komplika- tioner till havandeskap och förlossning* iakttagits:

Eclampsia	81 fall	Ruptura perinei completa	28 fall
Nephritis	236 »	Fistula urogenitalis	— »
Hydramnion	25 »	Febris resorptionis	740 »
Mola hydatidosa	4 »	Sepsis puerperalis	16 »
Placenta prævia	63 »	Parametritis. Pelveoperitonitis	28 »
Graviditas extrauterina	— »	Phlebitis. Periphlebitis	112 »
Pelvis justo minor	79 »	Mastitis	133 »
Tumor	70 »	Psychosis	6 »
Prolapsus funiculi umbil. seu extremitatum	32 »		
Salpingo-oophoritis	9 »	Syphilis	70 »
Prolapsus uteri	9 »	Gonorrhæa	12 »
Ruptura uteri vel vaginæ	6 »	Tuberculosis	54 »
Inversio uteri	1 »	Cystitis	101 »
Atonia uteri (värk- och krystningssvaghet)	135	Vitium org. cord.	87 »
Retentio placentæ	108 »	Pneumonia ac.	15 »
Hæmorrhagia [gravis] post partum	137 »	Appendicitis	2 »

Från Göteborgs barnbördshus uppgives 30 fall av tumor. Sannolikt hava andra än förlossningar komplicerande fall upptagits.

Antalet till *sjukhus* från barnbördshusen *överförda* kvinnor uppgår till 119.

Följande *förlossningsoperationer* hava å barnbördshusen förekommit under år 1912:

Vändning (inre)	93 fall	Frånkallande av förtidig börd	57 fall
Utdragning {	mannell	Käjsarsnitt	9 »
	med krok o. slynga	Vaginalt käjsarsnitt	7 »
	» tång	Laparotomi	3 »
	» kranioklast	Hebostotomi	— »
Neddragning av fot	2	Dilation enl. Bossi	4 »
Borring	23	» m. metreuryse	4 »
Styckning	7	Hysterotomia vagin.	4 »
Placentaroperation	114	Perinectomia	70 »
Abortoperation	337		

Å anstalterna födda barn.

Levande födda	1 085	Dödfödda	264
därav mankön	5 605	därav mankön	156
kvinnkön	5 252	kvinnkön	108
ofullgångna	743	ofullgångna	108
efter vändning	56	efter vändning	29
efter instrumentförlossning	354	efter instrumentförlossning	51

Tvillingsbörd . . . . . 141 fall | Trillingsbörd . . . . . 3 fall | Missfall . . . . . 711 fall

Å anstalterna arlidna barn.

	Efter naturlig förlossning	Efter vändning	Efter tångförlossning	Efter käjsarsnitt	S:a.
Under 1:sta levnadsdygnet	98	6	7	—	111
» 2:dra »	55	2	4	—	61
» 3:dje »	26	1	3	—	30
Övriga	79	1	6	—	86
Summa	258	10	20	—	288

Dödsorsaker hos å anstalterna avlidna barn.

Döda före födelsen	174		
» under »	99		
Döda efter födelsen	{	Missfoster och bildningsfel	28
		Ofullgångenhet	92
		Medfödd svaghet. Bristande lungutvidgning	99
		Medfödd syfilis	12
		Sepsis	2
		Trauma	5
Andra orsaker	49		

III. Kostnader för sjukvården.

Styrelsens statistiker, R. W. Moosberg.

En översikt över *inkomster och utgifter* vid de civila sjukvårdsinrättningarna under år 1912 meddelas i **Tab. L.**

Kostnaden för underhållsdag, efter frånräkning av utgifter för ny-, till- och ombyggnader, har vid de särskilda *lasaretten* uppgått till följande belopp:

Stockholms stad.	Kr.	Kalmar län.	Kr.	Skaraborgs län.	Kr.
Kungl. Serafimerlasarettet	3:42	Borgholms lasarett	3:29	Falköpings lasarett	2:01
Sabbatsbergs sjukhus	3:26	Kalmar »	2:50	Lidköpings »	2:35
Sjukhuset S:t Göräus	2:57	Oskarshamns »	2:35	Mariestads »	2:35
Katarina sjukhus	2:96	Västerviks »	2:33		
Maria »	3:28			Värmlands län.	
Provisoriska sjukhuset	4:14	Gottlands län.		Filipstads lasarett	2:54
Barnsjukh. S. o. M. Sachs minne	3:35	Visby lasarett	3:05	Karlstads »	2:29
Söderby sjukhus	2:79			Örebro län.	
Sjukhuset vid Långbro	2:53	Blekinge län.		Örebro lasarett	2:30
Sjukhuset Eira	2:21	Karlsхамns lasarett	2:95		
		Karlskrona »	2:91	Västmanlands län.	
Stockholms län.		Kristianstads län.		Köpings lasarett	3:56
Löwenströmska lasarettet	2:17	Kristianstads lasarett	2:44	Norbergs »	3:00
» tub.-afd.	2:36	Simrishamns »	3:16	Sala »	2:66
Norrhälje lasarett	2:33	Ängelholms »	2:77	Västerås »	2:40
Södertälje »	2:33			Kopparbergs län.	
Östhammars »	2:73	Malmöhus län.		Falu lasarett	2:97
		Hälsingborgs lasarett	2:85	Mora »	4:97
Uppsala län.		Hörby »	3:26	Smedjebackens »	3:11
Akademiska sjukh. i Uppsala	2:49	Järns krona »	2:98		
		Lunds »	3:10	Gävleborgs län.	
Södermanlands län.		Trälleborgs »	2:97	Gävle o. Gästriklands lasarett	2:41
Eskilstuna lasarett	1:97	Ystads »	3:25	Hudiksvalls lasarett	3:14
Flens »	2:95			Söderhamns »	3:02
Nyköpings »	2:11	Malmö stad.			
Östergötlands län.		Allmänna sjukhuset	3:09	Västernorrlands län.	
Finspångs lasarett	2:43			Backe lasarett	3:35
Kisa »	1:98	Hallands län.		Härnösands »	2:78
Linköpings »	2:37	Halmstads lasarett	2:55	Sollefteå »	2:85
Norrköpings »	2:42	Falkenbergs »	2:20	Sundsvalls »	2:53
Söderköpings »	2:26	Varbergs »	3:29	Örnsköldsviks »	2:46
Vadstena »	2:14			Jämtlands län.	
		Göteborgs och Bohus län.		Östersunds lasarett	2:68
Jönköpings län.		Kungälv lasarett	2:40		
Jönköpings lasarett	2:94	Strömstads »	4:05	Västerbottens län.	
Ulfspårre-Hägerflychtska lasarettet i Eksjö	2:35	Uddevalds »	2:83	Skellefteå lasarett	2:92
				Umeå »	2:48
Kronobergs län.		Göteborgs stad.		Norrbottnens län.	
Ljungby lasarett	2:52	Allm. o. Sahlgrenska sjukh. (inkl. konvalesc.-avd.)	2:65	Haparanda lasarett	3:84
Växjö »	2:84	Holtermannska sjukhuset	2:47	Luleå »	2:47
				Piteå »	2:57
		Älvsborgs län.			
		Alingsås lasarett	2:98		
		Borås »	3:08		
		Vänersborgs »	3:09		

Tab. L. Översikt av *inkomster och utgifter* vid civila sjukvårdsanstalter år 1912.

1	2				3		4		5		6		7		8		9		10		11	
	U t g i f t e r, k r.											I n k o m s t e r, k r.										
	Summa.	därav för ny-, till- och ombyggnader.	pr underhålls- dag, kostnaden för ny-, till- och ombyggnader		Summa.	d ä r a v																
inräknad.			ej inräknad.	patient-avgifter.		avkastning av donationer, gåvor m. m.	personlig sjukvårdsavgift och anslag av landsting.	anslag av kommuner.	anslag av staten.													
Lasarett i egentlig bemärkelse ¹	9 335 902	1 379 665	3 04	2 56	9 403 238	2 421 042	8 989	4 817 837	1 859 587	137 734												
Sjukstugor ²	893 924	85 697	2 82	2 53	830 268	223 402	—	468 288	65 493	—												
Epidemisjukhus ³	1 667 541	285 201	3 68	3 55	1 706 672	92 843	—	289 236	1 206 267	—												
Lasarett (egentl.), sjukstugor o. epidemisjukhus ⁴	11 837 367	1 750 563	3 11	2 65	11 940 178	2 737 287	8 989	5 575 361	3 131 347	137 734												
Enskilda sjukhus och sjukhem ⁵	336 979	—	4 23	4 23	194 547	135 068	21 119	—	23 000	—												
Sjukvårdsanstalter för barn ⁶	584 122	26 782	2 32	2 21	978 214	91 685	561 073	4 671	209 319	22 731												
Barnbördshus ⁶	375 636	0	0	3 80	389 057	162 053	21 198	—	150 213	32 139												
Sjukhus vid försörjningsinrättningar ³	1 411 389	59 685	1 19	1 14	1 411 389	44 551	—	—	1 366 839	—												
Sjukhem för obotl. sjuka ^{3, 6}	426 575	598	2 10	2 10	655 426	162 470	474 249	—	2 000	—												
Anstalter för tuberkulossjuka	2 720 729	141 968	3 08	2 92	2 743 044	889 174	295 541	295 541	704 778	488 386												
jubileumsfondens lungotsanatorier	448 306	12 991	3 54	2 44	467 932	189 550	107 945	—	—	200 000												
landstings, kommuners, menigheters ⁷	1 848 192	122 465	2 82	2 65	1 799 499	336 726	67 493	289 541	702 753	235 007												
enskilda	424 231	6 512	4 14	4 07	475 613	362 898	80 094	6 000	2 025	3 879												
Asyl för spetälske	27 400	8 250	2 42	1 69	30 613	—	—	—	—	30 250												
Alkoholisthem	150 243	29 173	4 78	3 86	152 277	51 059	10 000	—	—	51 400												

¹ Här äro uteslutna sjukhuset vid Långbro, Stockholms stads provisoriska sinnessjukhus, upptagningsanstalterna för sinnessjuka i Uppsala, Nyköping, Växjö, Lund, Göteborg, Vänersborg, Kristinehamn och Härnösand, lasarettens tuberkulosavdelningar, Barnsjukhuset S. och M. Sachs minne samt konval-avd. vid Sabbatsbergs sjukhus; däremot ingå de med lasarettens förenade barnbördsavdelningarna. — ² Upptagningsanstalten för sinnessjuka i Falkenberg liksom föreg. är sammanförd med sjukstugan och räknad såsom lasarett. — ³ Från en del hava ej några uppgifter om inkomster och utgifter erhållits. Vid beräkning av kostnaden för underhållsdag hava endast de sjukhus medtagits, från vilka fullständiga uppgifter ingått. — ⁴ Se not. 1—3. — ⁵ Barnbördsavd. vid Uppsala, Lunds och Malmö sjukhus ingå bland lasarett. — ⁶ Diskonissanstallets sjukhem ingår ej här. — ⁷ Här äro medtagna tuberkulosavdelningarna vid St. Görans och Sabbatsbergs sjukhus, Akademiska sjukhuset i Uppsala, lasarettens i Lund, Allmänna sjukhuset i Malmö samt Allmänna och Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg (jfr not 1). — ⁸ Utom Barnsjukhuset i Lund. — ⁹ Här ej medräknat Allmänna barnbördshusets i Stockholm nybyggnadskostnader, vilka, fördelade på flera år, uppgå till ca 1 040 000 kr.

7. Hälsobrunnar, badinrättningar och andra dylika kuranstalter.

Referent: t. f. Medicinalrådet E. Sederholm.

Östhammar. Genom tillbyggnad av gymnastikhuset har plats vunnits till läkarmottagningsrum samt väntrum. (Berg.)

Gustavsberg. På undertecknads initiativ undersöktes Gustavsbergs källa av apotekaren doktor Gustaf Berg. Vattnets radio-aktivitet höll 136 volt-enheter. (Levertin.)

Ljungskile. Restaurantavdelning har inrättats i societetshuset, omfattande matservering och kafé. Musikpaviljong har uppförts i parken. (Dahlberg.)

Lysekil. Under våren 1912 nybyggdes societetshusets fasad allt ifrån grunden; härigenom vanns två rymliga, över varandra liggande täckta verandor med sammanhängande tornbyggnader å ömse sidor. Även den nordöstra sidan av societetshuset ombyggdes och försågs med en nedre täckt och en övre öppen veranda.

Vinterbad är anordnat i en del av varmbadhuset och hålles öppet tre dagar i veckan. På särskilda tider är billighetsbad (bastu med bassäng) tillgängligt för arbetare och från hösten 1912 även för skolbarn. (Wide.)

Djursätra. En sedan länge kännbar brist på lämpliga mottagnings- och behandlingslokaler för läkarna och tillräckligt antal goda närbelägna gästrum torde nu i väsentlig mån avhjälpas genom en större nybyggnad, som för närvarande är under uppförande för anstaltens räkning och beräknas vara färdig till 1913 års säsong. (Liljeqvist.)

Loka. Under hösten 1912 har påbörjats byggandet av ett stort nytt societetshus. Detta skall vara färdigt till 1913 års säsong. (Rystedt.)

Eda. Ett nytt tidsenligt inrett varmbadhus har under detta år tagits i bruk. Det är uppfört av trä på hög stenfot, inom vilken maskineri och ångpanna finnas, samt inrymmer liggande kring en större vestibul dam- och herravdelningen med tillsammans 24 avklädningshytter och 12 badrum, av vilka 4 brukas vid gyttje- och tvålmassagebad, samt dessutom en särskild med 6 avklädningshytter försedd vattenkuravdelning, i vilken anordningar finnas för halv- och sitt-, ång- och varmluftsbad samt duscher av flera slag.

Ur den strax nedom anstalten flytande Vrångsälven tages badvattnet, vilket medels motor uppfordras i tvenne å badhusets vind placerade cisterner, vardera rymmande 3 000 liter. (Möller.)

Storlien. Behandlingen utgöres huvudsakligen av terrängkurer. I övrigt har högfjällen besökts av personer i huvudsakligt syfte för rekreation. Resten äro turister, vilka icke uppsöka läkaren och vilka uppehålla sig här 1—2 högst 7 dagar. (Morsing.)

8. Rättsmedicin.

Referent: Medicinalrådet H. Petersson.

I **Tab. 2** meddelas ett sammandrag av alla under året till medicinalstyrelsen inkomna ämbetsberättelser från läkare i riket rörande av dem på vederbörligt förordnande verkställda medikolegala besiktningar.

En översikt över de mål, som för avgivande av rättsmedicinskt utlåtande till medicinalstyrelsen inkommit år 1912, meddelas här.

Yttrandet avgivet	Våldsam död.	Barnmord.	Postfördrivning.	Barnuppfostningsbidrag.	Misshandel.	Skadeståndersättning.	Sedlighetsbrott.	Tjänste- och arbetslöshigheten.	Knektanveri.	Sinnesbeskaffenhet.	Annat förhållande.	Summa.
Till Konungen	1	1	—	—	—	—	—	—	—	5	3	10
› Hovrätt	2	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	5
› Järnvägsstyrelsen	—	—	—	—	—	2	—	2	—	—	—	4
› Poststyrelsen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	3
› Civilkommissionen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
› Statskontoret	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
› Riksförsäkringsanstalten	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	5
› Krigsrätt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	3
› Underdomstolar i städer	4	—	—	—	—	—	—	—	—	36	—	40
› › › › › landsbygden	2	—	—	1	—	2	1	—	—	57	1	64
Summa	9	1	—	1	—	4	1	2	—	113	5	136

Statsmedicinska anstalten.

Referent: t. f. Medicinalrådet E. Sederholm.

Ur den av föreståndaren för den *medicinskt bakteriologiska avdelningen*, professor ALFRED PETTERSSON, avgivna årsrapporten må anföras följande:

Under året hava utförts 298 undersökningar på tyfus och paratyfus. I 64 fall har tyfus och i 45 fall paratyfus konstaterats.

För att söka utröna sättet för spridningen av barnförlammningssmittan påbörjades på grund av Kungl. styrelsens beslut föregående år en serie undersökningar, vilka under innevarande år fortsatts och i viss mån även avslutats. Särskild rapport har därom blivit till Kungl. styrelsen avlämnad. Undersökningarna hava utförts av med. dr Carl Kling och Wilhelm Vernestedt samt undertecknad. Över dessa undersökningar utarbetades dessutom för XV:e internationella kongressen för Hygien och Demografi i Washington 1912 en särskild redogörelse på engelska språket, vilken genom avdelningens för-

¹ Av dessa hava 69 förklarats i saknad av förståndets bruk, 11 i saknad av förståndets fulla bruk och 33 tillräkneliga.

sorg översändes till kongressen och utdelades till kongressdeltagarna. I september månad ankom till anstalten avdelningsföreståndaren vid Institut Pasteur i Paris, d:r C. Levaditi, avsånd av nämnda institut för att i Sverige studera barnförblämningen, vilken börjat uppträda även i Frankrike. Under september, oktober och november utförde han tillsammans med d:r C. Kling utförliga epidemiologiska och experimentella undersökningar, vilka bekostades dels av Statsmedicinska anstalten dels av Institut Pasteur i Paris.

För fyllande av behovet av animal vaccin vaccinerades under året 41 stycken kalvar. Av dessa användes 11 för att erhålla stamvaccin genom retrovaccinering med human vaccinlymfa erhållen från Allmänna barnhuset. Från tvenne kalvar n:o 4 och n:o 40, den ena ympad med human lymfa den andra med stamvaccin, erhöles intet utbyte. Den levererade vaccinen härstammade sålunda från 28 kalvar. Från Medicinalstyrelsens vaccinationskontor rekvirerades under året 3 144 flaskor och 19 134 rör vaccin.

Av antidifteriserum hava kontrollerats d:r Selanders emissioner n:ris 142—150 utgörande 17 029 flaskor och Mercks emissioner n:ris 293, 300, 304—307, 309—315 tillsammans uppgående till 2 335 flaskor. Sedan tillräcklig mängd antidifteriserum av den av Kungl. medicinalstyrelsen bestämda minimistyrkan erhållits och vederbörlig lagring av detsamma verkställt, utsläppte avdelningen i slutet av våren sitt difteriskyddsserum i handeln. Alla praktiserande läkare underrättades om att antidifteriserum numera levererades från anstalten. Åtgången däraf blev dock under året jämförelsevis ringa.

Under året har icke förekommit någon undersökning på kolera eller pest.

Som assistent vid avdelningen förordnades den 1 januari med. lic. John Reenstjerna. Semester åtnjöts av föreståndaren från och med den 2 september till och med den 16 oktober, av assistenten J. Reenstjerna under november månad. Som extra assistenter hava enligt Kungl. styrelsens förordnande tjänstgjort: med. d:r W. Wernstedt fr. o. m. 1 januari t. o. m. 31 mars och med. lic. M. Herrlin fr. o. m. 1 t. o. m. 31 januari. Föreståndarebefattningen uppehölls under undertecknads semester av assistenten J. Reenstjerna samt assistentbefattningen under samma tid av med. lic. M. Herrlin. Under assistenten Reenstjernas semester uppehölls hans befattning av med. lic. M. Herrlin.

Följande personer hava vid avdelningen längre eller kortare tid sysslat med vetenskapliga arbeten: docenten vid Karolinska institutet med. d:r Carl Kling, med. d:r Wilhelm Wernstedt, avdelningsföreståndaren vid Institut Pasteur i Paris, med. d:r C. Levaditi och statskonsulenten veterinär Olof Stenström.

Följande arbeten hava under årets lopp fullbordats:

1:o Recherches sur le mode de propagation de la paralysie infantile épidémique (maladie de Heine-Medin); Troisième mémoire. Av Carl Kling, Wilhelm Wernstedt och Alfred Pettersson. I Zeitschrift für Immunitätsforschung.

2:o » » » » ; Quatrième mémoire. Av Carl Kling, Wilhelm Wernstedt och Alfred Pettersson. I Zeitschrift für Immunitätsforschung.

3:o Investigations on epidemic infantile paralysis. Report from the State medical institute of Sweden to the XV international Congress on Hygiene and Demography, Washington 1912.

4:o Ueber die Kultivierbarkeit des Lepraerregers und die Uebertragung der Lepra auf Affen. Av John Reenstjerna. I Deutsche Med. Wochenschrift.

5:o Beiträge zum Studium der anaphylaxieerregenden Substanzen. Av J. Felländer. Stockholm.

6:o Untersuchungen über die Bildungsstätten des anaphylaktischen Reaktionskörpers. Av J. Felländer och Carl Kling. I Zeitschrift für Immunitätsforschung.

7:o Études sur la poliomyélite aiguë épidémique. Av Carl Kling och C. Levaditi. Inlämnade till Annales de l'Institut Pasteur.

8:o Undersökningar över inverkan av serum mot kalvdiarrhé på infektioner av bakterier tillhörande Coli-Aérogenesgruppen. Av Olof Stenström. I Svensk Veterinär-Tidskrift.

Angående den *rättskemiska avdelningen* meddelas i en av dess föreståndare professor VALTER LINDBERGER avgiven redogörelse för verksamheten under året:

Under år 1912 har personalen vid Statsmedicinska anstaltens rättskemiska avdelning varit densamma, som under de föregående åren, av avdelningens verksamhet, nämligen undertecknad, föreståndare samt assistenten A. Wahlstedt och vaktmästaren C. G. Flodin.

Undertecknad har varit i tjänst hela året med undantag av tiden från och med den 2 juli till och med den 15 augusti, då jag åtnjöt mig tillkommande semesterledighet. Under denna tid var assistenten Wahlstedt jämlikt K. Medicinalstyrelsens förordnande avdelningens föreståndare.

Assistenten Wahlstedt åtnjöt semesterledighet under senare hälften av december månad, och uppehölls assistentbefattningen under tiden enligt förordnande av K. Medicinalstyrelsen av medicine licentiaten B. Lindberger.

Vid ingången av år 1912 överbalanserades till detsamma 5 undersökningar, som inkommit till avdelningen under år 1911 och ej hunnit utföras under detta år, men utfördes under början af år 1912.

Under år 1912 hava till avdelningen remitterats 66 undersökningar, av vilka vid årets slut 62 voro avslutade och 4 såsom ej avslutade överfördes till år 1913.

Hela antalet av under år 1912 vid Statsmedicinska anstaltens rättskemiska avdelning utförda undersökningar utgör sålunda 67.

Av dessa undersökningar har undertecknad utfört 48 och däröver avgivit protokoll med utlåtande i tvenne exemplar till K. Medicinalstyrelsen.

De öfriga 19 undersökningarna hava självständigt utförts av assistenten Wahlstedt, som däröver uppsatt protokoll med utlåtande, vilka av mig på föreskrivet sätt överlämnats till K. Medicinalstyrelsen med bifogande till samtliga sålunda inlämnade protokoll av en beräkning av den kostnad, som dessa rättskemiska undersökningar ansetts hava förorsakat statsverket.

Därjämte har undertecknad enligt anmodan av K. Medicinalstyrelsen avgivit yttrande rörande vissa frågor i sammanhang med undersökningen angående arsenikförekomsten i gamla riksdagshuset.

Undersökningsföremålens beskaffenhet.

Undersökningsföremålen hava utgjorts av likdelar i	50 fall
och därav likdelar enbart i	46 fall
och likdelar jämte andra bifogade föremål i	4 »
Av andra föremål än likdelar i	17 fall
	Summa 67 fall

I. Undersökningsföremålen ej likdelar.

Dessa undersökningsföremål bestodo av:

- 1) Terpentinolja, prov å svensk,
- 2) Yxa, fläckar å,
- 3) Tvenne knivar, fläckar å,
- 4) Batgers hosttabletter,
- 5) Trenne »medicin»flaskor med innehåll,
- 6) Klädespersedlar, fläckar å,
- 7) »Extract of Witch-hazel»,
- 8) Yxa och hammare, fläckar å,
- 9) Kvacksalvarmedicin,
- 10) Konserveringsmedlet »Royal»,

- 11) Gurgelvatten, Kneipps örtsyruv, Feberdroppar, Bröstdroppar och Helios sår-balsam,
- 12) Flugpapper,
- 13) Tvenne »medicin»flaskor med innehåll,
- 14) Rock, fläckar å,
- 15) »Rat-extern»,
- 16) »Giktolin»,
- 17) Skjorta och linne, fläckar å.

II. Undersökningsföremålen likdelar.

I 4 fall voro jämte likdelarna även andra föremål insända till undersökning.

Dessa föremål utgjordes av:

- 1) Oblatkapslar med innehåll,
- 2) Flaska med innehåll samt ett pulver,
- 3) Flaska med innehåll,
- 4) Flaska med innehåll.

Undersökningsföremålen enbart likdelar i 46 fall.

Undersökningsföremålen utgjordes här av på vanligt sätt tillvaratagna likdelar eller av enbart blodprov.

Resultaten af de rättskemiska undersökningarna.

I. Undersökningsföremålen ej likdelar.

Härav förekommo 17 fall.

- 1) Terpentinoljan motsvarade ej svenska farmakopéns fordringar.
- 2) Å yxan anträffades ej blod.
- 3) Å kniven ej blod.
- 4) Batgers hosttabletter innehöllo stärkelse, oxidium ferricum sacchar., lakritsrot och anethol.
- 5) Den ena »medicin»flaskan innehöll en växtdekokt med 3·7 % klorammonium. Den andra innehöll en växtdekokt med 2·2 % ammoniak.
- 6) Blodfläckar anträffades å ett ljust underliv.
- 7) Extract of Witch-Hazel innehöll 15 % alkohol, något flyktig olja samt spår av extraktivämne.
- 8) Å yxa eller hammare ej blod.
- 9) Kvacksalvarmedicinen utgjordes av sockergryn med något stärkelse i vissa fall.
- 10) Konserveringsmedlet »Royal» utgjordes av en blandning av borsyra, borax och socker.
- 11) Gurgelvattnet utgjordes av en 3·87 %-ig lösning av kaliumklorat. Kneipps örtsyruv innehöll sockerlösning, extraktivämne samt ett aromatiskt ämne. Feberdropparna voro en lösning av eucalyptol i sprit. Bröstdropparna utgjordes av farmakopéns liquor pectoralis. Helios sårbalsam var en salva av ullfett, perubalsam, dermatol och zinkoxid.
- 12) Flugpapperen innehöllo betydande mängder arsenik.
- 13) Den ena »medicin»flaskan innehöll en lösning av bromammonium, bromkalium och bromnatrium (5·5 %) jämte riklig bottensats av magnesia. Den andra innehöll en vätska med 3 % ammoniak samt ej närmare bestämbara extraktivämnena.
- 14) Å rocken ej blod.

- 15) Rat-extern: giftiga ämnen kunde ej påvisas i det samma.
 16) Giktolin var en lösning av terpentinolja och capsicumextrakt (0.233 %) i sprit.
 17) Å skjortan och linnet blod — men ej spermaffäckar.

II. Undersökningsföremålen likdelar.

Härav förekommo 50 fall:

Intet gift anträffades i	16 fall
Positivt resultat i	34 »
	Summa 50 fall

I de 34 fall där resultatet blev positivt anträffades

Koloxid i	7 fall
Karbolsyra	4 »
Etylalkohol	4 »
Kvicksilverförening	3 »
Arsenik (i 2 fall därjämte koppar)	3 »
Klorvätesyra	3 »
Veronal	2 »
Cyanväte (blåsyra)	2 »
Vismutförening	1 »
Blyförening	1 »
Antifebrin	1 »
Ättiksyra	1 »
Salpetersyra	1 »
Morfin	1 »
	Summa 34 fall

III. Andra undersökningsföremål bifogade likdelarna.

Härav förekommo 4 fall.

Resultatet av undersökningarna av dessa föremål var följande:

- 1) Oblatkapslarna innehöllo stycken av kvicksilverklorid.
- 2) Flaskan innehöll ej något gift. Pulvret utgjordes av aloë och natriumsulfat.
- 3) Flaskan innehöll karbolsyra.
- 4) Flaskan innehöll cyankalium.

De lokaler, som disponeras av Statsmedicinska anstaltens rättskemiska avdelning, hava ej under år 1912 undergått någon förändring vare sig i fråga om belägenhet, utrymme eller inredning.

För avdelningens räkning hava inköpts nödiga reagenser samt övriga förbrukningsartiklar såsom glas- och porslinsvaror m. m.

9. Veterinärväsendet.

Referent: Medicinalrådet G. Kjerrulf.

Undervisningsanstalter.

*Kungl. Veterinärinstitutet.*¹ Undervisningen vid det nya institutet, som den 17 oktober 1912 blev av H. M. Konungen invigt, har under läsåret 1912—13 fortgått i huvudsaklig överensstämmelse med den nya examensstadgans bestämmelser, vartill nådigt medgivande lämnats genom kungl. brevet den 29 mars 1912. Lärarepersonalen har utgjorts av 5 professorer, 2 lektorer, 1 adjunkt, 4 laboratorer, 2 assistenter och 1 extra lärare eller tillsammans 15. De studerandes antal uppgick vid läsårets början till 103 varav nyantagna 25. Av dessa hava 15 (12)² avlagt fullständig veterinär-examen och en avgått utan examen. Vid läsårets slut var antalet sålunda 87.

Veterinärexamen avlades den 14 dec. 1912 och den 30 maj 1913.

Vid institutets *hovbeslagssmedja* hava under läsåret 7 militära och 13 civila hovslagarlärningar åtnjutit undervisning.

Vid institutet ha under läsåret utförts 115 *obduktioner*, varav 48 på häst, 1 på nötkreatur och 57 på hundkadaver.

Till *bakteriologiska och patologisk-anatomiska* avdelningen hava under samma tid insänts, dels för utrönande av sjukdomens karaktär, dels att användas som demonstrationsmateriel, 42 *sjukligt förändrade organ, organdelar* eller *sjukliga produkter*.

I **Tab. M** ingår en översikt av institutets verksamhet som sjukvårdsanstalt. I övrigt hänvisas till den av institutets rektor med biträde av dess lärare av trycket utgivna berättelsen.

Veterinärinrättningen i Skara. I likhet med föregående år hava vid inrättningen utbildats hovslagare, varjämte därstädes underhållits en sjukvårdsanstalt för husdjur. Undervisningen har bestritts av en föreståndare och lektor (veterinär) och en instruktionssmed. Lärjungarna utgjordes av 12 (24) militära och 7 (4) civila hovslagarlärningar, av vilka 12 (12) militära och 7 (4) civila utexaminerades som hovslagare.

I avseende på inrättningens verksamhet såsom sjukvårdsanstalt för husdjur hänvisas till **Tab. M** samt beträffande verksamheten i övrigt till den av föreståndaren avgivna, till trycket befordrade årsberättelsen.

¹ Institutets årsberättelse omfattar läsåret 1912—13.

² Siffrorna inom parentes angiva motsvarande tal för år 1911.

Tab. M. Översikt över antalet djur, som av veterinärer behandlats för sjukdom, kastrerats eller för olika ändamål besiktigats år 1912.

L ä n m. m.		Hästar	Nöt- kreatur	Får	Svin	Hundar	S u m m a		
							För sjuk- dom be- handlade	Kastre- rade	Besik- tigade
Stockholms stad	S ¹	4 183	313	—	1	932	5 429	94	2 109
	K ²	12	8	—	72	2			
	B ³	1 190	704	—	—	215			
Veterinärinstitutet i Stockholm ⁴	S	2 671	407	—	18	1 274	4 370	61	1 930
	K	28	—	—	7	26			
	B	867	787	—	—	276			
Stockholms län	S	6 058	8 779	10	443	315	15 605	1 091	3 494
	K	709	29	36	295	22			
	B	1 966	1 049	—	464	15			
Uppsala »	S	4 588	3 912	8	166	147	8 821	766	1 664
	K	685	35	—	40	6			
	B	1 617	47	—	—	—			
Södermanlands »	S	6 749	9 605	23	358	343	17 078	747	3 904
	K	559	44	56	61	27			
	B	2 054	1 823	—	1	26			
Östergötlands »	S	11 045	12 108	29	611	516	24 309	1 866	11 206
	K	1 140	116	81	510	19			
	B	5 180	5 278	180	548	20			
Jönköpings »	S	3 878	4 253	13	253	216	8 613	591	1 621
	K	457	59	5	61	9			
	B	1 424	181	1	14	1			
Kronobergs »	S	1 600	1 065	13	105	112	2 895	190	542
	K	176	6	—	4	4			
	B	531	9	—	—	2			
Kalmar »	S	5 762	6 025	26	584	222	12 619	1 152	2 874
	K	685	114	29	302	22			
	B	2 673	198	—	1	2			
Gottlands »	S	2 309	1 367	4	179	86	3 945	473	677
	K	393	48	24	4	4			
	B	677	—	—	—	—			
Blekinge »	S	2 081	1 425	8	37	216	3 767	366	3 238
	K	316	8	—	21	21			
	B	920	2 316	—	—	2			
Kristianstads »	S	10 208	9 720	22	1 289	302	21 541	1 837	6 067
	K	1 563	43	26	190	15			
	B	2 893	2 441	—	732	1			
Malmöhus »	S	24 211	20 735	85	2 980	750	48 761	2 418	49 025
	K	2 163	81	10	150	14			
	B	13 038	25 727	696	9 560	4			
Hallands »	S	4 477	3 013	13	478	122	8 103	893	606
	K	861	9	5	15	3			
	B	1 595	6	—	—	5			
Göteborgs o. Bohus län	S	8 643	4 781	11	435	1 271	15 141	1 061	7 884
	K	756	35	9	245	16			
	B	3 659	3 248	745	86	96			

¹ För sjukdom behandlade. — ² Kastrerade. — ³ För olika ändamål besiktigade. — ⁴ Omfattar tiden 1 januari—31 augusti 1912.

Tab. M (forts.). Översikt över antalet djur, som av veterinärer behandlats för sjukdom etc. 1912.

L ä n m. m.	Hästar	Nöt- kreatur	Får	Svin	Hundar	S u m m a			
						För sjuk- dom be- handlade	Kastre- rade	Besik- tigade	
Älvsborgs län	S	6 604	5 689	46	501	226	13 066	1 999	5 508
	K	1 258	16	—	111	14			
	B	3 535	1 888	25	51	9			
Skaraborgs »	S	11 113	10 849	70	453	208	22 693	2 087	4 564
	K	1 936	69	32	45	5			
	B	3 904	656	—	4	—			
Veterinärinrättningen i Skara	S	1 892	491	2	14	31	2 430	151	213
	K	140	—	—	10	1			
	B	208	5	—	—	—			
Värmlands län	S	6 029	4 991	9	585	437	12 051	1 011	3 193
	K	803	3	7	178	20			
	B	2 637	450	—	78	28			
Örebro »	S	6 089	6 770	—	414	277	13 500	495	2 461
	K	489	—	—	—	6			
	B	2 320	141	—	—	—			
Västmanlands »	S	7 491	5 558	22	424	328	13 823	911	4 185
	K	818	12	16	42	23			
	B	3 807	355	—	6	17			
Kopparbergs »	S	6 589	6 470	25	769	372	14 225	481	4 104
	K	343	6	13	106	13			
	B	3 579	450	—	74	1			
Gävleborgs »	S	5 459	3 750	3	352	292	9 856	309	1 578
	K	285	5	1	10	8			
	B	1 529	25	2	7	15			
Västernorrlands »	S	3 611	2 074	7	166	246	6 104	330	796
	K	206	1	10	109	4			
	B	539	253	—	1	3			
Jämtlands »	S	4 411	2 432	8	251	157	7 259	441	1 043
	K	366	2	—	68	5			
	B	885	135	—	2	21			
Västerbottens »	S	2 757	1 395	6	351	94	4 603	273	594
	K	244	—	10	19	—			
	B	428	154	5	2	5			
Norrbottens »	S	1 360	673	1	20	67	2 121	103	1 684
	K	96	—	—	7	—			
	B	1 250	415	4	14	1			
Summa år 1912	237 320	186 146	2 484	26 513	10 480	314 050	20 843	123 050	
						462 943			
1911	237 195	185 643	2 774	32 238	10 409	468 259			

Anm. I tabellen icke inberäknade med tuberkulin undersökta djur.

Statens veterinärbakteriologiska anstalt.

Arbetet med anstaltens inredning och ordnande har under året fortgått, och har Kungl. Maj:t med riksdagen för ändamålet anvisat särskilda medel.

På förekommen anledning har föreståndaren gjort underdånig hemställan om medgivande att för anstaltens räkning få från utlandet importera veterinära vacciner och sera och även mot självkostnaden utdela därav på rekvisition av landets veterinärer. — Anstalten har medgivits rätt att för dess behov få från vissa regementen i Stockholm uttaga 20 st. kasserade stamhästar. — Medicinalstyrelsen har den 16 oktober fastställt taxa för vid anstalten utförda sero-diagnostiska undersökningar angående smittsam kastning hos nötkreatur. — Hos Medicinalstyrelsen hade Kristianstads läns förening för kreturstuberkulosens bekämpande hemställt att Statens veterinärbakteriologiska anstalt måtte åtaga sig alla för föreningens verksamhet erforderliga bakteriologiska undersökningar. Efter föreståndarens hörande har Medicinalstyrelsen, som anser att dylika undersökningar, om möjligt, böra utföras vid anstalten, funnit skäligt att på vissa villkor och efter vissa ersättningsgrunder tills vidare bifalla föreningens framställning.

Anstaltens personal har under året utökats med ett biträde vid tuberkulinberedningen men är i övrigt oförändrad.

Anstaltens verksamhet. Under året hava för undersökning å juvertuberkulos insänts 1 102 mjölkprov, 2 harpunprov och 207 juver, varom närmare under avdelning VI. Å insänt material har i övrigt verkställts 480 diagnostiska undersökningar av bakteriologisk, serologisk eller patologisk-anatomisk natur. Und sökningsmaterialet härstammade med följande antal fall från:

häst	39
nötkreatur	304
får	4
get	1
ren	3
svin	68
hund	7
hare	3
kanin	4
marsvin	1
fåglar	26
fiskar	3
kräftor	8
diverse (hä, korv m. m.)	9
	480

Vid 1912 års ingång övertog anstalten den tuberkulinberedning, som förut sedan 1894 bedrivits å veterinärinstitutets bakteriologiska avdelning, och har under året till lantbruksstyrelsen levererats 43 000 gram tuberkulin.

Under året har framställts *pyogenesserum* mot vissa sjukdomar hos nötkreatur och svin samt påbörjats beredning av *coliserum* mot kalvdiarré.

Under året har från anstalten utgivits: »Meddelande I från Statens veterinärbakteriologiska anstalt» innehållande: *Smittsam hornhinneinflammation, keratitis infectiosa, hos ren* samt »Meddelande II» innehållande: *Bidrag till kännedom om virusbärare vid rosartad influensa, influenza erysipelatos hos häst*. Dessutom har utarbetats en populär uppsats *Om mul- och klövsjuka*, som till trycket befordrats av medicinalstyrelsen.

Författningar, kungl. brev och ämbetskrivelser rörande veterinärväsendet.

Under året hava utkommit följande författningar rörande veterinärväsendet.

1912.		Svensk författnings- samling N:r	
Januari	3	Medicinalstyrelsens kungörelse angående de ställen i riket, till vilka införsel sjöledes av idisslande djur, svinkreatur och djur, hörande till hästsläktet, må äga rum	91
»	10	Medicinalstyrelsens cirkulär angående giftiga och häftigt verkande läkemedels utlämnande från apoteken	9
»	19	Kungl. kungörelse angående desinfektion i visst fall av järnvägsvagn, som använts till transport av saltade hudar	13
»	»	Kungl. kungörelse med bestämmelser att iakttagas vid införsel landvägen från Finland av vissa levande djur	51
Februari	16	Kungl. kungörelse angående ändrad lydelse av § 8 i Kungl. Maj:ts förnyade reglemente för ridskolan vid Strömsholm den 26 februari 1904	26
Mars	19	Kungl. kungörelse angående bestämmelser att iakttagas vid införsel av fodermedel från land eller del därav, som förklarats smittat av smittsam mul- och klövsjuka	24
»	21	Kungl. kungörelse angående införsel från land eller del därav, som förklarats smittat av smittsam mul- och klövsjuka, av begagnade tomsäckar	30
»	29	Medicinalstyrelsens kungörelse angående tillägg till medicinaltaxan	46
April	26	Kungl. kungörelse om ändrad lydelse av den vid nädiga giftstadgan den 7 december 1906 fogade förteckning III	76
»	27	Kungl. kungörelse angående fastställelse av försäljningspris för de ämnen, som finnas upptagna uti förteckning III vid nädiga giftstadgan den 7 december 1906, samt grunderna för taxering av därav framställda beredningar	77
Maj	11	Medicinalstyrelsens kungörelse angående de ställen i riket, till vilka införsel av idisslande djur, svinkreatur och djur, hörande till hästsläktet, må äga rum	92
Juni	10	Lag om ändrad lydelse av 5 och 6 §§ i lagen den 11 oktober 1907 angående civila tjänst innehavares rätt till pension	150
Juli	5	Kungl. Maj:ts cirkulär till Kungl. Maj:ts befallningshavande i länen angående statsbidrag till distriktsveterinärers avlöning	138
»	»	Kungl. Maj:ts brev till generaltullstyrelsen angående vad som skall förstås med uttrycket fodermedel i kungörelsen den 19 mars 1912 angående bestämmelser att iakttagas vid införsel av fodermedel från land eller del därav, som förklarats smittat av smittsam mul- och klövsjuka	161
»	19	Medicinalstyrelsens kungörelse angående tillstånd till införsel sjöledes till staden Hårnösand av nötboskap med flera djur	162
Oktober	29	Kungl. kungörelse angående ändrad lydelse av § 32 i instruktionen för arméförvaltningen den 11 oktober 1907	265
November	1	Kungl. kungörelse om tillägg till kungörelsen den 19 mars 1912 angående bestämmelser att iakttagas vid införsel av fodermedel från land eller del därav, som förklarats smittat av smittsam mul- och klövsjuka	314
»	8	Kungl. kungörelse angående villkoren för transport av idisslande djur samt djur hörande till hästsläktet ävensom svinkreatur medelst ångfärja mellan Sverige och utlandet	343
»	11	Medicinalstyrelsens kungörelse angående ändringar i gällande medicinaltaxa	269
»	28	Kungl. Maj:ts cirkulär till statens förvaltningsmyndigheter angående stavnings-sättet i från trycket utkommande officiella skrifter	350
December	6	Kungl. kungörelse angående föreskrifter i fråga om utförsel av svinkött	331
»	18	Medicinalstyrelsens kungörelse angående besiktning och undersökning m. m. av svinkött, avsett att utföras till utlandet	332
»	20	Kungl. kungörelse om ändring i kungörelsen den 30 november 1894 angående förbud mot införsel av nötkreatur m. m. från Amerika	365

1912.		Svensk författnings- samling Nr
December 20	Kungl. kungörelse angående villkoren för erhållande av understöd vid be- mödanden till förekommande och hämmande av tuberkulos inom mindre ladogårdsbesättningar	376
» »	Kungl. kungörelse angående ersättning till veterinär, som på rekvisition av ladugårdsinnehavare verkställt undersökning med tuberkulin av ladugårds- besättning	400
» 31	Kungl. Maj:ts veterinärinstruktion	426
» »	Kungl. kungörelse angående statsbidrag till distriktveterinärens avlöande . .	427

Utav de, veterinärväsendet rörande kungl. brev och ämbetskrivelser från Kungl. Maj:ts kansli, vilka under år 1912 ankommit till medicinalstyrelsen, anföras följande såsom varande av mera allmänt intresse:

Januari 13. Ang. ersättning åt C. A. C. för djur, nedslaktade på grund av elakartad katarralfeber.

Januari 19. Ang. anställande av extra veterinärer för bekämpande av mul- och klövsjukan.

Februari 2. Ang. möte i Stockholm av veterinärer för överläggning ang. mul- och klövsjukan.

Februari 9. Ang. resestipendier för år 1912 åt legitimerade veterinärer.

Mars 1. Ang. tillkallande av sakkunnige för avgivande av förslag till åtgärder mot kreaturstuberkulosen.

Mars 29. Ang. tiden för avgivande av rektors vid veterinärinstitutet årliga berättelse om undervisningen m. m.

Mars 29. Ang. tillämpningen tills vidare av ny undervisnings- och examensstadga vid veterinärinstitutet.

April 12. Ang. användningen av inkomsten av veterinärinstitutets stall och smedja.

Maj 14. Ang. järnvägsstyrelsens underrättande om föreskrifter rörande in- och utförelse av djur.

Maj 17. Ang. länsveterinär Nordenssons transport till Medelpads läns veterinärdistrikt.

Juni 10. Ang. anslag för år 1913 till uppehållande av statens veterinär-bakteriologiska anstalt.

Juni 10. Ang. av riksdagen beviljade anslag till anställande av civila veterinärstipendiater samt till distriktsveterinärens avlöande.

Juni 29. Ang. anställande av karantänsvakt vid karantänstanstalten för husdjur i Haparanda.

Juli 25. Ang. besvär i mål rörande tillstånd för C. P. att till Danmark utföra korvkött.

Juli 25. Taxa å avgifter för köttbesiktning i Sölvesborg.

Augusti 17. Ang. uppehållande av viss del av den, professorn i kirurgi vid veterinärinstitutet åliggande undervisningsskyldighet.

- September 6. Taxa å avgifter för köttbesiktning i Vimmerby.
- September 20. Taxa å avgifter för köttbesiktning i Hälsingborg.
- Oktober 11. Ang. C. P. N:s ansökan om dispens från gällande villkor för att kunna uppföras å förslag till länsveterinärtjänst.
- Oktober 11. Ang. C. P. N:s utnämning till länsveterinär i Mora.
- Oktober 18. Taxa å avgifter för köttbesiktning i Falkenberg.
- Oktober 18. Tilläggsföreskrifter rörande Falkenberg i fråga om köttbesiktning m. m. (organtvång).
- Oktober 18. Ang. statsbidrag för 1913 till Skandinavisk veterinärtidskrift.
- Oktober 25. Ang. tillkallade sakkunnige för omarbetning av veterinärinstruktionen.
- November 1. Ang. statsbidrag till Svensk veterinärtidskrift för år 1913.
- November 1. Ang. kostnader för vissa utredningar vid statens veterinärbakteriologiska anstalt.
- November 7. Ang. upphävande av införselförbud för nötkreatur från Amerika.
- November 15, 22, 28. Ang. vissa kompletteringskurser för icke legitimerade veterinärer.
- November 15. Taxa för Malmö slakthus.
- November 22. Ang. gäldande av förskjutna kostnader för byggnadsarbeten vid statens veterinärbakteriologiska anstalt.
- November 28. Ang. ändring i föreskrifterna rörande besiktning och stämpling av kött i Stockholm (inskränkning av organtvånget).
- November 28. Ang. ifrågasatt inrättande av två köttbesiktningsbyråer i Linköping. (Avslag.)
- December 6. Taxa å avgifter för köttbesiktning i Karlshamn.
- December 13. Ang. ändring i föreskrifterna rörande besiktning och stämpling av kött i Göteborg (inskränkning av organtvånget).
- December 20. Ang. åtgärder under år 1913 till förekommande av nötkreaturstuberkulosen. (Lantbruksstyrelsen.)
- December 31. Taxa å avgifter för köttbesiktning i Ronneby.
- December 31. Ang. statsbidrag till avlönande av dirtriktsveterinärer inom 17 län.
- December 31. Ang. användning av anvisade medel till kompletteringsarbeten vid statens veterinärbakteriologiska anstalt.
- December 31. Ang. statsbidrag till distriktsveterinärerna inom Malmöhus län.
- December 31. Ang. taxor för distriktsveterinärernas inom vissa landstingsområden tjänsteförrättningar.

Veterinärernas antal och verksamhet.

Veterinärernas antal uppgick vid slutet av år 1912 till 410 (398), såsom av **Tab. 1** närmare framgår, och voro däribland 31 (30) länsveterinärer, 20 (18) stads- och slakthusveterinärer, 35 (35) militärveterinärer, 2 (2) stuteriveterinärer.

närer, 184 (177) distriktsveterinärer, 106 (104) enskilda, legitimerade veterinärer och 32 (32) privata, icke legitimerade veterinärer.

Rätt till *tjänstårsberäkning* i likhet med länsveterinärer har under året genom särskilda kungliga brev medgivits för:

11 distriktsveterinärer i *Södermanlands län* den 2 februari; för distriktsveterinären *F. Persson* (retroaktivt) den 10 maj; för distriktsveterinärerna i *Lidköpings, Hjärpås* samt *Åse och Viste* distrikt den 30 augusti; för distriktsveterinären *A. H. Welin* (retroaktivt) den 31 december; för distriktsveterinärerna *E. A. Norinder, O. Sylvén, S. E. Tengdahl, T. Hallenborg, O. P. Engström* och *G. L. Högman* (retroaktivt) den 31 december samt för distriktsveterinären *H. E. P. Frisk* (retroaktivt) den 31 december.

Enahanda rätt har Kungl. Maj:t medgivit den 2 februari för följande veterinärer i Stockholms stads tjänst nämligen: *förste stadsveterinären, andre stadsveterinären* och *föreståndaren för kontrollbyrån för importerade födoämnen*; den 30 augusti för *förste veterinärassistenten* vid hushållningssällskapets marknadsplats i Malmö.

Tre veterinärer hava under året avlidit, och fjorton hava legitimerats, varjämte en dansk veterinär efter genomgången kompletteringskurs vid veterinärinstitutet medgivits rätt att praktisera inom landet.

Årsberättelser hava till medicinalstyrelsen inkommit från kungl. veterinärinstitutet, statens veterinärbakteriologiska anstalt, veterinärinrättningen i Skara, slakthusstyrelserna i Göteborg, Malmö, Eskilstuna, Stockholm och Linköping, hälsovårdsnämnden m. fl. i Hälsingborg, Malmöhus läns hushållningssällskaps bakteriologiska laboratorium och marknadsplats, kontrollanten för ratin, 32 länsveterinärer därav en tillförordnad, 300 (293) övriga veterinärer samt från 14 tullkammare, gränsstationer, kronolänsmän och kommunalnämndsordförande.

Enligt **Tab. M**, som utgör en *översikt över veterinärernas verksamhet* inom de särskilda länen, hava av landets veterinärer för sjukdom behandlats, kastrerats eller för olika ändamål besiktigats 462 943 (468 259) djur.

Fördelningen av detta antal på de särskilda kategorierna djur framgår av följande tablå:

	Hästar.	Nötkreatur.	Får.	Svin.	Hundar.
Sjuka	157 230	134 738	456	12 214	9 412
Kastrerade	16 802	714	370	2 654	303
Besiktigande . . .	63 288	50 694	1 658	11 645	765
	237 320	186 146	2 484	26 513	10 480
1911:	237 195	185 643	2 774	32 238	10 409

Sjukdomar bland husdjuren.

Tab. N utgör ett sammandrag av veterinärernas uppgifter angående antalet av i vissa sjukdomar insjuknade husdjur. I denna tabell hava även uppgifter från veterinärinstitutet och veterinärinrättningen i Skara upptagits.

Tab. N. Sammandrag länsvis av veterinärernas uppgifter över antalet sjuka husdjur i nedannämnda sjukdomar år 1912 samt översikt för åren 1907—11.

Län m. m.	Benskötet (Osteomalacia)	Blekesot, elakartad (Anæmia perniciosa)	Blodstallning hos nöt (Proprietas bovis)	Engelska sjukan (Rachitis)	Fläckfeber (Morbus maculosus)	Karlousingslammet (Paratuberculosis puerilis)	Indiensen, rosartad (Influenza erysipelosa)	Kaldarr, smittsam (Gastroenteritis infectiosa vith)	Kastning, smittsam (Abortus infectiosus)	Katarrfeber hos nöt (Febris catarrhalis bovis)	(Rhinitis streptococica)	Langröta (Influenza pectoralis)	Munsjuka, smittsam (Stomatitis pustulosa contagiosa equi)	Skidkarr, smittsam (Colitis granulosa)	Stelkramp (Tetanus)	Strålsvampsjuka (Actinomyces)	Tuberkulos (Tuberculosis)
Stockholms stad	—	—	21	4	—	18	—	—	6	1	57	60	—	—	3	11	5
Veterinärinstitutet	3	1	6	—	2	18	—	—	6	1	15	93	—	—	3	8	—
Stockholms län	67	—	290	15	13	126	1	—	158	25	718	23	1	73	7	402	129
Uppsala	—	—	46	63	12	70	—	—	92	10	407	105	—	—	13	180	125
Södermanlands	129	—	417	104	11	230	—	—	133	52	702	5	—	108	16	359	215
Östergötlands	173	4	593	221	7	255	—	—	59	67	932	29	4	—	23	256	209
Jönköpings	22	—	453	48	4	91	—	—	53	38	228	35	—	2	4	37	39
Kronobergs	18	—	109	31	5	15	—	—	—	20	117	—	—	—	2	15	12
Kalmar	93	1	370	264	26	118	—	—	52	124	60	823	—	8	12	286	54
Gottlands	50	—	137	14	40	35	—	—	5	4	577	—	—	—	3	9	3
Blekinge	—	—	90	42	4	55	—	—	5	7	206	—	—	—	2	47	1
Kristianstads	47	2	441	608	22	343	7	93	228	17	689	8	29	208	38	169	472
Malmöhus	75	—	191	2 254	27	486	13	145	556	23	1 140	372	10	261	60	499	466
Hallands	7	—	88	232	3	138	6	20	59	18	180	3	1	20	14	78	29
Göteborgs och Bohus	168	3	165	147	1	183	—	10	31	10	373	35	—	133	23	91	52
Älvsborgs	204	1	384	109	171	271	1	19	117	48	413	1	—	—	14	56	87
Skaraborgs	223	—	448	134	9	124	22	97	157	127	438	6	7	42	18	134	192
Veterinärinrättningen i Skara	2	—	12	8	—	—	—	—	10	7	29	—	—	—	2	7	17
Värmlands län	192	18	142	240	8	147	—	—	27	27	585	5	—	—	19	30	44
Örebro	77	3	295	124	1	187	—	45	92	33	351	40	—	—	11	48	145
Västmanlands	36	—	56	131	13	153	—	106	56	20	610	49	186	18	10	195	106
Kopparbergs	178	20	27	463	5	190	—	—	44	27	83	—	—	76	12	26	53
Gävleborgs	127	9	22	126	11	121	—	—	76	41	529	18	—	19	30	68	68
Västernorrlands	112	101	38	57	6	109	7	—	67	35	264	—	13	7	9	5	58
Jämtlands	161	33	260	92	8	25	4	8	48	22	214	52	31	—	2	19	6
Västerbottens	58	4	5	201	5	37	—	—	20	8	105	6	—	5	8	3	—
Norrbottnens	4	5	—	—	1	29	—	—	50	2	13	—	—	3	1	3	—
Summa 1912	2 226	205	6 006	5 736	416	3 574	61	986	2 410	723	10 748	940	282	959	845	3 038	2 590
» 1911	1 741	170	4 260	2 929	398	3 499	76	901	2 296	741	13 080	860	84	1 110	329	2 414	2 565
» 1910	1 441	194	4 459	2 213	186	4 458	103	1 044	2 722	670	7 974	1 700	11	1 062	341	2 617	2 794
» 1909	1 849	133	4 685	2 249	190	4 658	91	1 082	2 780	654	7 985	1 162	8	1 553	314	2 863	3 413
» 1908	1 624	272	4 190	2 058	202	4 539	128	981	2 405	617	7 002	1 596	22	2 010	256	2 683	2 344
» 1907	2 044	238	4 039	2 406	194	4 726	275	1 077	2 084	699	10 652	2 838	61	2 352	285	2 972	2 325

Uppgifter om tuberkulos i juvret hos nötkreatur samt mjältbrand, frasbrand och svinsjuka meddelas i särskilda tabeller och äro ej upptagna i **Tab. N.**

Utav de *smittsamma husdjurssjukdomar*, på vilka förnyade nådiga förordningen den 9 december 1898 angående vad iakttagas bör till förekommande och hämmande av smittsamma sjukdomar bland husdjuren, nådiga kungörelsen den 3 november 1906 angående åtgärder mot svinpest, svinsjuka samt rödsjuka hos svin samt nådiga kungörelsen den 28 september 1906 angående åtgärder mot hönskolera och hönspest skola tillämpas, hava under år 1911 fall förekommit av *smittsam mul- och klövsjuka, mjältbrand, frasbrand (mjältbrandsemfysem), svinsjuka och rödsjuka* hos svin, varemot fall av boskapspest, elakartad lungsjuka, rots eller springorm, koppor hos får, skabb hos får, elakartad klövsjuka hos får och getter, vattuskräck, svinpest, hönspest och hönskolera icke förekommit.

I. Mul- och klövsjuka.

Såsom av Styrelsens årsberättelse för år 1911 framgår förekommo under nämnda års tre sista månader fall av mul- och klövsjuka på fyra gårdar inom Malmöhus län, och blevo samtliga djurbesättningar å såväl nämnda gårdar som ock en annan omedelbart närgränsande på grund härav nedslaktade, och grundlig desinfektion verkställd. Härmed såg det också ut som om sjukdomen skulle hava upphört, i det att under två månader efter det att den senast smittade gården Haga den 15 december friförklarats inga nya fall förekommo. Den 13 februari 1912 anmäldes dock till styrelsen att ett nytt fall inträffat även nu inom Malmöhus län på den i Bunkeflo socken belägna gården *Petersborg*. Kraftiga åtgärder för hindrande av smittans spridning vidtogos genast förmedelst utfärdandet av utförselförbud från visst område, bevakning av det smittade området, nedslaktning av den smittade besättningen samt desinfektion på sätt förut skett vid föregående fall under år 1911. Den 27 februari anmäldes att sjukdomen utbrutit å gården *Hagestaborg* belägen inom sydöstra delen av Kristianstads län. Härefter förekommo i rask följd anmälningar om utbrott av mul- och klövsjuka vid *Råga Hörstad* den 10 mars, *Västraby* den 16 mars, *Löderup N:o 16* den 18 mars, *Torset* den 19 mars, *Norra Skrävlänge N:o 4* den 24 mars, *Buskeröd N:o 2* den 27 mars, *Oregården* den 28 mars, *Dalby N:o 26* den 10 april, *Ivarstorp* den 17 april och *Lilla Hörstad N:o 7* den 3 maj. Av dessa gårdar voro *Löderup* och *Oregården* belägna i Kristianstads län, de övriga i Malmöhus län.

Å samtliga gårdar företogos liknande åtgärder, som här ovan nämnts vid utbrottet å *Petersborg*, i det att samtliga kreatursbesättningar blevo under strängaste kontroll nedslaktade och ersatta med statsmedel.

Omedelbart efter varje särskilt utbrott av sjukdomen igångsattes undersökningar i syfte att få utrönt, varifrån och på vad sätt smittan kommit och spritt sig, men dessa undersökningar blevo oftast nog utan något resultat och, med undantag möjligen för ett enda fall, har man icke med bestämdhet kunnat påvisa smittvägarna utan fått nöja sig med förmodanden.

Vid Västraby förekom största djurbesättningen bestående av 221 nötkreatur och 58 svin, som tillsammans med ett större antal fjäderfä ersattes med 75 000 kr. Hela antalet för mul- och klövsjuka nedslaktade djur under den tid sjukdomen förekom inom landet eller från 14 oktober 1911 till 31 maj 1912 utgjorde:

1 008 nötkreatur
 542 svin
 45 får
 1 bock och omkring
 2 470 fjäderfä,

för vilka till djurägarna utbetalades ersättningar med tillsammans 338 594 kronor, häri även inbegripet ersättning för en del uppbränt foder.

Den sist smittade gården Lilla Hörstad friförklarades den 31 maj, varefter landet varit fritt från sjukdomen.

Bland särskilda åtgärder, som i övrigt förutom här ovan nämnda och förutom i gällande författningar anbefallda vidtagits för hindrande av sjukdomens införande från utlandet och dess spridande inom landet må här nämnas: förbud mot införsel av fodermedel i förut begagnade säckar, förbud mot införsel av begagnade tomsäckar, desinfektion av utländska arbetares företrädesvis galiziers kläder, anordnande av länsveterinärmöte, förordnande av extra veterinärer för sjukdomens bekämpande, skärpt veterinärkontroll över kreatursmarknader, desinfektion av järnvägsvagnar, utfärdande av råd och anvisningar.

Hela kostnaden för mul- och klövsjukans bekämpande uppgick vid årets slut inberäknat här ovan angivna ersättningssumma för nedslaktade kreatur till kr. 400 223: 52.

I övrigt hänvisas till, i »Meddelanden från Kungl. Medicinalstyrelsen N:r 20» lämnad redogörelse för *Mul- och klövsjukeepizootien i Skåne 1911—1912*, vars slutord här må anföras.

»Om man besinnar de ofantliga förluster, mul- och klövsjukan alltid framkallar i ett land, där den fått fotfäste — och framför allt gäller detta beträffande ett land, vilket liksom Sverige exporterar levande djur, kött, smör och andra animaliska produkter, ävensom hö m. m. — måste man erkänna, att bekämpandet av den ifrågavarande mul- och klövsjukeepizootien blivit på ett lyckligt och jämförelsevis billigt sätt genomfört. Härför har man i avsevärd grad att tacka icke allenast den närmast intresserade allmänheten, som i regel haft blicken öppen för de stora ekonomiska värden, det här gällde att rädda, utan även och främst de administrerande myndigheterna och bland dessa icke minst de veterinärer, som haft den närmaste ledningen av detta såväl jäktande som i hög grad ansvarsfulla arbete. Det vunna resultatet torde väl emellertid huvudsakligen få tillskrivas den använda metoden för bekämpandet, nämligen nedslaktningen, utan vilken sjukdomen helt säkert spritt sig till åtskilligt flera ställen och antagligen till flera län. Här torde ock med tacksamhet böra erkännas det kraftiga stöd rege-

ringen, herr statsrådet och chefen för kungl. jordbruksdepartementet ävensom Kungl. Maj:ts vederbörande befallningshavande lämnade kungl. medicinalstyrelsen i dess fullgörande av det enligt nådiga brevet den 22 december 1892 meddelade ansvarsfulla uppdraget att vidtaga alla de åtgärder, som styrelsen kunde finna nödiga för mul- och klövsjukans bekämpande, då den inom riket yppade sig.»

II. Mjältbrand.

Antalet av under år 1912 inträffade mjältbrandsfall har varit högst väsentligt mindre (30 %) än under år 1911.

Under år 1901 anmäldes 199 dödsfall			
»	»	1902	» 228 »
»	»	1903	» 249 »
»	»	1904	» 386 »
»	»	1905	» 446 »
»	»	1906	» 302 »
»	»	1907	» 242 »
»	»	1908	» 247 »
»	»	1909	» 237 »
»	»	1910	» 369 »
»	»	1911	» 439 »
»	»	1912	» 308 »

Av de döda djuren voro 295 nötkreatur, 11 hästar, 1 get och 1 svin.

Av **Tab. O** framgår att sjukdomen förekommit inom samtliga län utom Göteborgs och Bohus.

Sammanlagt förekom mjältbrand inom 297 (mot 424 år 1911) besättningar.

De flesta smittade besättningar finner man inom Malmöhus, Östergötlands, Södermanlands och Kristianstads län med respektive 46, 34, 25 och 24 smittade besättningar.

Av **Tab. P** framgår, att de flesta mjältbrandsfallen inträffade under januari, februari och mars med resp. 43, 37 och 34 smittade besättningar. Minsta antalet fall förekom under september månad, då endast 7 besättningar av K. Maj:ts befallningshavande förklarades smittade.

Antalet *besättningar*, som förklarats smittade vid

4	olika tillfällen	utgjorde	1
2	»	»	7.

Antalet *kommuner*, inom vilka mjältbrand förekommit, var 234 (312) eller 9·8 (13·1) % av Sveriges 2 385 landskommuner.

Inom 30 (52) kommuner uppträdde sjukdomen inom 2 besättningar

»	10 (9)	»	»	»	»	3	»
»	3 (4)	»	»	»	»	4	»

Mjältbrandens utbredning under de olika kvartalerna gestaltar sig så, att under 1:a kvartalet det största antalet besättningar eller 114 (121) var

Tab. O. Förekomsten av mjältbrand inom de olika länen år 1912.

L ä n	Antal smittade besättningar	Antal döda djur	A n m ä r k n i n g a r
Stockholms stad	2	3	Därav 3 hästar.
Stockholms län	10	11	
Uppsala »	7	7	
Södermanlands »	25	24	» 1 svin.
Ostergötlands »	34	36	» 1 häst.
Jönköpings »	7	8	» 2 hästar.
Kronobergs »	5	5	
Kalmar »	14	14	
Gottlands »	9	9	
Blekinge »	6	6	
Kristianstads »	24	25	
Malmöhus »	46	48	
Hallands »	9	8	» 1 häst.
Göteborgs och Bohus län	—	—	
Älvsborgs län	11	11	» 1 häst.
Skaraborgs »	17	18	» 1 »
Värmlands »	19	20	» 1 »
Örebro »	12	12	
Västmanlands »	17	19	» 1 get.
Kopparbergs »	7	7	
Gävleborgs »	4	3	
Västernorrlands »	4	5	
Jämtlands »	1	1	1 häst.
Västerbottens »	3	4	
Norrbottnens »	4	4	
Summa 1912	297	308	
1911	424	439	
1910	355	369	
1909	224	237	
1908	214	247	
1907	219	242	
1906	266	302	
1905	375	446	

Tab. P. Förekomsten av mjältbrand och frasbrand under de olika månaderna av år 1912.

M å n a d	Antal besättningar, smittade av mjältbrand	Antal besättningar, smittade av frasbrand	M å n a d	Antal besättningar, smittade av mjältbrand	Antal besättningar, smittade av frasbrand
Januari	43	4	Augusti	27	2
Februari	37	1	September	7	3
Mars	34	5	Oktober	8	6
April	31	2	November	9	2
Maj	32	5	December	18	1
Juni	21	9			
Juli	30	9	Summa	297	49

smittat samt under 2:a, 3:e och 4:e kvartalet resp. 84, 64 och 35 (139, 80 och 84).

Av veterinärernas rapporter framgår, att 41 (56) av de i mjältbrand döda djuren störtat ute på bete.

Av de angripna djuren hava 64 (97) blivit nedslaktade.

Vad angår orsaken till mjältbrandsutbrotten, så har denna endast sällan kunnat av veterinärerna konstateras. Bland uppgivna och antagna orsaker nämnas i rapporterna utländskt vetekli och foderkakor, sporer i åkerjorden, råttor o. s. v. Dessutom påpekas smitta från andra angripna gårdar samt från föregående mjältbrandsfall å samma gård.

Kött efter i mjältbrand sjukt eller dött djur har i 13 (11) fall använts till föda eller torgförts för försäljning till människoföda, men beslagtagits.

Enligt veterinärernas rapporter har mjältbrand i 7 (7) fall överförts på människor.

Av veterinärer ha tillsammans företagits 616 (866) tjänsteresor för mjältbrand.

Följande sjukdomar, som misstänkts vara mjältbrand, hava i nedanstående antal fall givit anledning till tjänsteresa av veterinär:

<i>Förgiftningar</i>	6 fall
<i>Hjärtäcksinflammation (traumatisk)</i>	5 »
<i>Katarralfeber</i>	3 »
<i>Kolik, trumsjuka och tarmkatarr</i>	6 »
<i>Juverinflammation</i>	2 »
<i>Sommarsjuka</i>	4 »
<i>Sjukdomar av annat slag</i>	12 »

III. Frasbrand.

Antalet anmälda dödsfall av denna sjukdom var 51 eller 26 mindre än under 1911.

Av de döda djuren voro 50 nötkreatur och 1 häst. Sammanlagt förekom sjukdomen inom 49 (72) besättningar. Av dessa tillhörde de flesta eller 18 (30) Kalmar län. Därefter förekommo de flesta fallen inom Blekinge län med 7 (12) fall. Se **Tab. Q**. Av **Tab. P** framgår att de flesta besättningar, smittades under juni och juli (augusti) månader.

Antalet kommuner, inom vilka frasbrand under året förekommit, var 37 (1911: 57; 1910: 50; 1909: 42; 1908: 41; 1907: 40; 1906: 43; 1905: 44; 1904: 38; 1903: 34; 1902: 29; 1901: 33) eller 1.6 % (1911 2.4 %; 1910: 2.1 %; 1909: 1.7 %; 1908: 1.7 %; 1907: 1.7 %; 1906: 1.8 %; 1905: 1.8 %; 1904: 1.6 %; 1903: 1.4 %; 1902: 1.2 %; 1901: 1.4 %) av landets kommuner.

I fyra kommuner uppträdde sjukdomen inom 2 besättningar och i två kommuner inom 3 besättningar.

Beträffande sjukdomens förekomst under de olika kvartalen så voro under 2:a kvartalet de flesta besättningar, eller 16 (17), smittade samt under 3:e, 1:a och 4:e kvartalen resp. 14, 10 och 9 (30, 4 och 21) besättningar smittade.

Under betesgång störtade 17 (43) av frasbrand angripna djur.

Tab. Q. Förekomsten av fräsbrand inom de olika länen år 1912 jämte översikt för åren 1905—1911.

L ä n	Antal smittade besättningar	Antal döda djur	L ä n	Antal smittade besättningar	Antal döda djur
Stockholms stad	1	1	Älvsborgs län	1	1
Stockholms län	2	2	Västernorrlands »	1	1
Södermanlands »	2	3	Summa 1912	49	51
Östergötlands »	1	1	1911	72	77
Jönköpings »	4	4	1910	57	63
Kronobergs »	5	5	1909	54	61
Kalmar »	18	20	1908	56	60
Gotlands »	2	1	1907	49	50
Blekinge »	7	7	1906	54	50
Kristianstads »	3	3	1905	55	66
Malmöhus »	1	1			
Hallands »	1	1			

Tab. R. Förekomsten av svinsjuka inom de olika länen under år 1912.

L ä n	Kvarstående smittade besättningar från 1911	Under år 1912 smittade besättningar	Under år 1912 friska eller nedslaktade besättningar	Kvarstående smittade besättningar till år 1913
Stockholms län	—	2	2	—
Uppsala »	1	—	1	—
Östergötlands »	1	1	1	1
Kalmar »	—	2	2	—
Kristianstads »	1	2	3	—
Hallands »	—	1	1	—
Skaraborgs »	—	1	1	—
Värmlands »	—	1	1	—
Örebro »	—	1	—	1
Summa	3	11	12	2

IV. Svinsjuka.

Av Tab. R framgår att under året 14 (14) besättningar varit av denna sjukdom smittade. Inga av svinsjuka angripna eller därför misstänkta djur hava under året å statens bekostnad nedslaktats. Sjukdomen har under året föranlett 90 tjänsteresor av veterinär.

V. Rödsjuka.

Från K. Maj:ts befallningshavande i riket har till medicinalstyrelsen under året anmälts att fall av rödsjuka förekommit inom 6 (3) svinbesättningar, som alla förklarats smittade. Sjukdomen har föranlett 9 tjänsteresor av veterinär.

VI. Tuberkulos hos nötkreaturen.

Antalet för *juvertuberkulos* nedslaktade kor inom de olika länen, framgår av följande tabell:

	1898— 1905	1906	1907	1908	1909	1910	1911	1912	Summa
Stockholms stad	—	1	—	—	—	—	—	—	1
Stockholms län	18	6	3	2	9	14	11	17	80
Uppsala »	3	2	1	3	1	10	2	3	25
Södermanlands »	7	3	1	3	7	8	15	14	58
Östergötlands »	18	4	7	11	17	25	17	17	116
Jönköpings »	1	—	—	—	—	2	1	1	5
Kronobergs »	1	—	—	1	3	—	—	1	6
Kalmar »	6	3	—	1	1	2	5	—	18
Gottlands »	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Blekinge »	3	—	—	—	—	—	—	1	4
Kristianstads »	28	3	1	7	10	10	24	28	111
Malmöhus »	54	27	55	54	63	94	123	103	573
Hallands »	2	2	1	—	1	1	1	2	10
Göteborgs och Bohus län	4	—	—	1	—	—	1	2	8
Älvsborgs län »	3	—	1	1	1	1	1	1	9
Skaraborgs »	15	3	3	4	9	6	8	3	51
Värmlands »	3	—	—	—	—	—	2	4	9
Örebro »	19	5	2	7	8	3	7	5	56
Västmanlands »	26	2	4	5	7	11	5	4	64
Kopparbergs »	1	—	1	1	—	—	—	—	3
Gävleborgs »	5	2	4	1	—	—	—	—	12
Västernorrlands »	1	1	—	—	—	—	—	1	3
Jämtlands »	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Västerbottens »	—	—	—	—	—	1	1	—	2
Norrbottnens »	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	218	64	84	102	137	188	224	207	1224

Av statsmedel utbetald *ersättning* för på grund av juvertuberkulos nedslaktade kor anges i nedanstående tabell:

Å r	Nedslaktade kor			Å r	Nedslaktade kor		
	Antal	Ersättning, kr.			Antal	Ersättning, kr.	
		I allt	I medeltal			I allt	I medeltal
1898	17	2 071	121·82	1904	50	5 260·01	105·20
1899	12	642	53·50	1905	32	8 636·93	105·33
1900	8	1 020	127·50	1906	64	6 761·38	105·65
1901	10	1 034	103·40	1907	84	10 110·86	120·37
1902	12	1 029	85·76	1908	102	11 320·73	110·99
1903 { Januari—juli enl.	7	754·75	107·82	1909	137	15 445·16	112·73
k. kung. ^{15/10} 97				1910	188	22 257·99	118·03
Augusti—december				1911	224	26 573·10	118·63
enf. k. kung. ^{1/8} 03	20	2 084·19	104·21	1912	207	22 861·94	110·98

Till statens veterinärbakteriologiska anstalt hava för *undersökning på tuberkelbaciller* i juver och juversekret under nedannämnda år insänts följande antal prov.

Å r	Mjolkprov		Harpunprov		Jurer	
	Insända	Tuberkel- baciller påvisade	Insända	Tuberkel- baciller påvisade	Insända	Tuberkel- baciller påvisade
1898	37	3	2	1	7	3
1899	51	8	4	1	20	16
1900	71	9	1	—	9	6
1901	72	13	1	1	14	12
1902	69	10	—	—	10	10
1903	179	27	1	1	22	20
1904	227	54	1	—	52	50
1905	420	80	—	—	² 76	74
1906	382	68	2	1	² 59	58
1907	455	85	1	1	76	72
1908	616	108	1	1	102	95
1909	822	136	2	1	³ 133	130
1910	1 049	195	1	1	185	184
1911	1 223	239	1	—	220	218
1912	1 102	215	2	2	207	184

Av de insända 1 102 mjolkproven innehöllo 215 eller 19 % tuberkelbaciller. År 1911 var motsvarande siffra 19·5 %, 1910: 18·6 %, 1909: 16·5 %, 1908: 17·5 %, 1907: 18·7 % och 1906: 19 %.

I de icke tuberkulösa proven hava anträffats:

Streptokocker	187
Mikrokokker	119
Bacillus pyogenes	37
Syrefasta stavar	26
Colibakterier	3

Beträffande *tuberkulosen hos nötkreatur* i övrigt och de åtgärder, som i övrigt blivt vidtagna till förekommande och hämmande av denna sjukdom, hänvisas till den av lantbruksstyrelsen härom avgivna berättelsen.

För de av statsmedel, jämlikt föreskriften i § 43 mom. 4 av nåd. förordningen den 9 december 1898 ang. vad iakttagas bör till förekommande och hämmande av smittosamma sjukdomar bland husdjuren, ersatta desinfektionsmedel uppgingo kostnaderna till 7 749·91 (4 772·95) kr.

Slakthusen.

De offentliga slakthusens antal har under året ökats med två i det att slakthusen i Stockholm och Linköping börjat sin verksamhet. I Karlskrona och Norrköping äro dylika anstalter under uppförande.

¹ Fibrom. — ² Ett fall av *aktinomykom*. — ³ Syrefasta stavar i 3 prov.

Slakthuset i Malmö.

Under år 1912 hava 102 (131) personer begagnat sig av slakthuset för slakt av kreatur. Antalet slaktade kreatur har utgjort 85 607 (77 717), vilket jämfört med första året av slakthusets verksamhet eller år 1905, då 38 412 djur slaktades, visar en stegring av 47 195 djur. — Av de slaktade djuren voro 27 289 (25 161) storboskap, 11 007 (10 432) kalvar, 7 483 (8 807) får, 4 (3) getter, 38 964 (32 504) svin och 860 (810) hästar. Orsaken till den stora ökningen av antalet slaktade kreatur är att söka i den betydande köttexport, som under årets första månader förekommit. Då Tyskland emellertid i slutet av april månad — för första gången efter 15 år — åter öppnades för införsel av levande svensk boskap sjönk tillförseln till slakthuset omedelbart på ett i ögonen fallande sätt. Medeltillförseln, som sålunda vid årets början var 9 657 djur pr månad utgjorde under sista åtta månaderna endast 5 872 djur. Tillsammans har under året exporterats köttet efter 27 186 (21 287) djur — därav 17 354 (15 984) storboskap — med en sammanlagd vikt av 5 749 014 (4 878 172) kg. Största antalet kött, 19 042, exporterades under årets fyra första månader. Tisdagen har även under 1912 varit huvudslaktdag med i medeltal 449 (430) djur, och på lördagen har slaktats minst eller i medeltal 56 (61) djur.

Tillförseln av färskt kött, slaktat utom staden, till köttbesiktningsbyråerna har under 1912 varit 13 185 hela och 18 halva kött mot 30 331 hela och 15 halva år 1905.

Hela tillförseln till staden har under år 1912 utgjort 27 523 (25 382) storboskap, 18 740 (19 501) kalvar, 9 613 (10 645) får, 41 780 (35 355) svin och 1 136 (1 025) hästar eller tillsammans 98 792 (91 908) djur, av vilka 86·6 (85) % (storboskap 99 (99) %, svin 93 (92) %) slaktats å slakthuset. Motsvarande siffror år 1905 voro 56 % (97 %, 59 %). Totalt kasserats hava 73 (100) nöt-, 263 (392) kalv-, 6 (4) fårkött, 88 (45) fläsk och 9 (16) hästkött. Efter avdrag av vad som exporterats och kasserats återstå 9 792 (9 268) nöt-, 15 912 (17 581) kalv-, 9 547 (10 576) får-, 32 718 (31 619) fläsk och 1 096 (972) hästkött eller tillsammans kött efter 69 065 (70 018) djur med en köttvikt av 5 574 766 kg., som sålunda visar köttkonsumtionen i Malmö. På varje stadens invånare komma sålunda 60·42 kg.

Av köttet ha tillsammans 34 734 (46 472) kg., utgörande kött efter 186 (162) nötkreatur, 5 (11) kalvar, 137 (144) svin samt 49 (86) mindre köttpartier godkända till människoföda först efter särskild behandling genom ångkokning eller kylhusbehandling. Sekundastämpel för kött av sämre kvalitet har åsatts 7 559 (14 625) hela kött.

Under året hava anmärkningar på grund av sjukliga förändringar gjorts i slakthuset å 12 140 (11 177) kött utgörande 20·5 (14·4) % av slaktade och å köttbesiktningsbyråerna å 845 (995) eller 6·4 (7) % av tillförda.

Angående orsakerna till kassation eller särskild behandling se **Tab. U.**

Slakthuset i Göteborg.

Under år 1912 hava 240 (298) personer begagnat sig av slakthuset i egen-skap av yrkesmän. Antalet slaktade kreatur utgjorde 77 475 (79 286) mot 27 532 år 1906, slakthusets första verksamhetsår, vilket sålunda visar en ökning av 49 943 st. Av de slaktade djuren voro 27 337 (30 627) storboskap, 16 225 (17 851) kalvar, 8 801 (9 428) får, 24 580 (20 895) svin och 532 (485) hästar. Köttexporten har även under år 1912 varit ganska betydande och utgjorde 6 275 st. kött med en sammanlagd vikt av 694 928 kg. Omkring $\frac{2}{3}$ härav exporterades till Tyskland. Torsdagen har liksom under föregående år varit huvudslaktdag.

Till köttbesiktningsbyråerna hava under 1912 införts 58 204 (63 466) hela (därav storboskap 754 (868)) och 645 (685) halva och fjärdedels kött mot 94 087 (storboskap 7 098) och 3 510 år 1906. Härav framgår att tillförseln till Göteborg fortfarande i avsevärd grad går genom köttbesiktningsbyråerna, men att den dock betydligt minskats. I särskilt hög grad har tillförseln av slaktad storboskap minskats.

Av hela tillförseln under år 1912 har totalt kasserats 84 (61) nötkreatur, 512 (494) kalvar, 10 (6) får, 23 (21) svin och 16 (9) hästar. Efter avdrag av dessa och av exporterat kött samt med tillägg av från andra städer införda 83 nötkött, 992 fläsk, 343 kalvkött och 33 fårkött, samtliga förut undersökta och stämplade, har för konsumtion inom Göteborgs stad använts köttet efter 26 418 (29 580) storboskap, 39 329 (41 413) kalvar, 20 558 (22 816) får, 43 485 (41 122) svin och 754 (828) hästar eller tillsammans 130 544 (135 759) djur med en köttvikt av 11 128 224 (11 942 916) kg., som fördelade på stadens invånare utgör pr individ och år 64·32 (70·25) kg. kött.

Inbegripet de totalt kasserade hava under året anmärkningar på grund av förekomsten av sjukliga förändringar gjorts i slakthuset å 9 182 av 77 475 besiktigade djurkroppar eller 11·85 (15·8) % och å köttbesiktningsbyråerna hos 3 147 av 58 849 besiktigade eller 5·4 (4·5) %.

Angående orsakerna till kassation eller särskild behandling se **Tab. U.**

Slakthuset i Eskilstuna.

Under 1912 hava slaktats 13 635 (14 141) djur, nämligen 2 844 (3 235) storboskap, 5 956 (5 721) kalvar, 697 (950) får, 3 844 (3 862) svin och 294 (373) hästar. Under samma tid har till köttbesiktningsbyrån införts 142 (91) nöt-, 2 746 (2 726) kalv-, 391 (679) fårkött, 758 (1 009) fläsk och 66 (39) hästkött. Tillförseln har sålunda i allt varit 17 738 (18 685) djur, av vilka 77 (76) % slaktats i slakthuset.

Hos 2 945 (3 459) djur eller 21·6 (24) % av alla å slakthuset besiktigade, hava anmärkts sådana sjukliga förändringar, att köttet måste helt eller delvis kasseras eller undergå särskild behandling. Motsvarande siffror för anmärkningar å köttbesiktningsbyrån utgjorde 471 (525) och 11 (12) %. Efter avdrag av det kasserade köttet har för konsumtion inom staden använts

Tab. S. Sveriges import och export av kreatur under år 1912.

A. Import.

	Hästar			Nötkreatur				Får		Svin		Djur av andra slag
	Föl	Hingstar	Andra slag	Yngar	Oxar	Kor	Andra slag	Beggar	Andra slag	Färgaltar	Andra slag	
Till Haparanda . . .	1	13	1 177	119	2	235	1	7	9	—	36	—
› Luleå . . .	—	—	66	82	—	169	—	—	—	—	—	—
› Härnösand . . .	—	—	71	68	—	713	—	—	—	—	4	—
› Sundsvall . . .	—	—	25	77	1	1 055	—	—	—	—	1	—
› Gävle . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	120
› Stockholm . . .	—	6	47	—	—	2	—	—	—	—	—	7 734
› Kalmar . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	180
› Trälleborg . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4 004
› Malmö . . .	70	45	81	—	—	—	—	—	—	—	—	8 796
› Lund . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	108
› Landskrona . . .	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—
› Hälsingborg . . .	—	—	20	—	—	—	—	—	—	—	—	4 181
› Halmstad . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	407
› Göteborg . . .	—	4	303	—	—	10	—	—	—	—	—	3 646
› Strömstad . . .	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	95	—
› Falun . . .	—	1	75	—	—	1	—	—	—	—	18	3
› Karlstad . . .	—	2	54	—	—	5	1	10	—	—	220	—
› Östersund . . .	—	1	12	—	11	175	1	52	59	—	10	—
› gränstullarna mot Norge . . .	8	10	124	1	—	70	7	—	4	—	428	641
Summa	79	82	2 063	347	14	2 435	10	59	82	—	812	29 820
och fördelar sig förenämnda import på följande länder:												
Från Norge . . .	8	19	271	1	11	261	9	52	73	—	771	1 041
› Finland . . .	1	14	1 345	346	3	2 174	1	7	9	—	41	674
› Ryssland . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5 000
› Tyskland . . .	30	2	13	—	—	—	—	—	—	—	—	11 718
› Danmark . . .	1	10	81	—	—	—	—	—	—	—	—	7 188
› Belgien . . .	39	33	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—
› Storbritannien . . .	—	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	2 351
› Frankrike . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	514
› Österrike . . .	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1 130
› Island . . .	—	3	337	—	—	—	—	—	—	—	—	—
› Ostindien . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
› Anstralien . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	200

köttet efter 2 887 (3 326) storboskap, 8 150 (8 446) kalvar, 1 088 (1 629) får, 4 593 (4 871) svin och 357 (412) hästar eller efter tillsammans 17 075 (18 686) djur.

Angående orsakerna till kassation eller särskild behandling se Tab. U.

Slakthuset i Stockholm.

Personalen vid slakthuset med tillhörande anstalter, vid salutorg och saluhallar utgjorde 148 personer, därav 12 veterinärer och 23 mikroskopister.

B. Export.

	Hästar			Nötkreatur				Får		Svin		Djur av andra slag
	Föi	Hingstar	Andra slag	Tjurar	Oxar	Kor	Andra slag	Bögar	Andra slag	Färgaltar	Andra slag	
Från Umeå	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» Stockholm	—	3	16	12	—	27	6	—	3	2	46	281
» Visby	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» Trälleborg	28	—	1040	279	494	533	294	—	—	—	—	404
» Malmö	33	—	3 181	3 010	4 030	5 674	4 469	4	305	2	1 152	250
» Landskrona	—	—	69	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» Hälsingborg	403	2	1 493	379	44	2 328	1 388	19	290	9	5 974	1 039
» Halmstad	—	—	—	—	—	43	—	—	—	—	—	—
» Göteborg	102	4	288	57	187	154	2	—	—	1	2	—
» Strömstad	—	—	18	431	18	1 534	29	337	404	—	—	—
» Karlstad	—	—	—	1	—	5	1	—	—	—	—	—
» gränstullarna mot Norge	4	—	114	1 861	111	5 087	1 861	207	518	—	—	—
Summa	570	11	6 222	6 030	4 884	15 385	8 050	567	1 520	14	7 174	1 974
och fördelar sig ex- porten på följande länder:												
Till Norge	4	—	132	2 293	129	6 626	1 891	544	922	—	—	—
» Finland	—	4	18	9	—	—	6	—	3	2	46	1
» Ryssland	—	—	—	17	—	52	7	—	—	—	—	280
» Tyskland	48	1	1 095	3 019	4 059	5 404	649	—	17	—	—	404
» Danmark	518	4	4 957	615	336	1 539	5 462	23	578	11	7 126	1 289
» Nederländerna	—	—	—	—	—	1 716	—	—	—	1	2	—
» Belgien	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» Österrike	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» Ungern	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» Schweiz	—	—	—	77	360	48	35	—	—	—	—	—
» Bulgarien	—	—	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» N. Förenta stater	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Slakthuset började sin verksamhet den 8 februari, och antalet slaktade kreatur utgjorde under återstående delen av året 83 194 st., varav 31 513 storboskap, 21 587 kalvar, 11 493 får, 17 516 svin och 1 085 hästar.

Arbetet har varit tämligen jämnt fördelat på de olika veckodagarna, dock minst på lördagen.

Till köttbesiktningbyråerna hava under året införts 211 746 hela och 2 426 halva och fjärdedels kött. Tillsammans hava sålunda sedan slakthuset började sin verksamhet till Stockholm införts och besiktigats 296 029 djur, av vilka 28 % slaktats å slakthuset.

Köttkonsumtionen inom samhället beräknas under hela året 1912 hava uppgått till 26 500 000 kg.

Totalt kasserats hava å slakthuset 123 kött efter olika djur och å köttbesiktningbyråerna 1 459. Efter särskild behandling hava godkänts respektive 382 och 302 och efter förstöring av sjukligt förändrade organ eller delar respektive 20 564 och 21 300 kött. Tillsammans hava sålunda anmärkningsar

Tab. T. Antal djur slaktade i offentliga slakthusen under följande år.

Slakthus	År	Storboskap	Kalvar	Får	Getter	Svin	Hästar	Summa	% av hela tillförseln
Malmö	1905	8 629	4 886	7 222	3	17 044	678	38 412	56
	1906	8 654	6 151	6 776	7	20 575	665	42 828	66
	1907	8 177	7 099	7 255	5	28 616	585	51 737	73
	1908	7 949	7 261	7 722	4	32 862	527	56 825	78
	1909	10 373	7 837	8 317	6	29 956	523	57 012	80
	1910	14 854	9 550	9 082	2	29 857	676	64 021	83
	1911	25 161	10 432	8 807	3	32 504	810	77 717	85
Göteborg	1912	27 289	11 007	7 483	4	38 964	860	85 607	87
	1906	17 248	2 553	2 147	—	5 142	442	27 532	22
	1907	17 365	3 161	1 692	—	9 166	345	31 729	26
	1908	18 633	3 546	1 620	—	11 735	328	35 862	28
	1909	20 938	3 453	1 615	—	8 251	309	34 566	26
	1910	27 096	8 492	7 558	—	12 537	465	56 148	44
	1911	30 627	17 851	9 428	—	20 895	485	79 286	55
Eskilstuna	1912	27 337	16 225	8 801	—	24 580	532	77 475	57
	1909	2 278	3 719	609	—	2 579	287	9 472	59
	1910	2 777	4 669	777	—	2 737	310	11 270	69
	1911	3 235	5 721	950	—	3 862	373	14 141	76
	1912	2 844	5 956	697	—	3 844	294	13 635	77

Tab. U. Orsakerna till hel eller partiell kassation eller särskild behandling före godkännandet av kött och inälvor samt antalet beslag vid slakthusen år 1912.

Sjukdom o. s. v.	Slakthuset ¹ i		
	Malmö ²	Göteborg ³	Eskilstuna ³
Blodförgiftning. Varfeber	147	389	179
Mjältbrand	—	—	—
Mjältbränd	25	37	30
Strålsvampsjuka	—	—	—
Tuberkulos	6 367	6 695	1 533
Svinsjuka, rödsjuka och nässelfeber	759	25	—
Anasarka	—	—	—
Sommarsjuka	—	5	—
Parasitsjukdomar	1 418	2 938	1 092
Engelska sjukan	54	38	5
Traumatisk mag- och mellangårdsinflammation	12	19	29
Gulset	21	30	12
Blödningar i levern. Fläcklever	60	261	73
Njurinflammation, vit fläcknjure	125	163	275
Lifmoder- och juverinflammation	653	242	76
Inflammation i leder, senor, senskidor, slemsäckar	225	663	123
Böld	—	261	54
Svulst- och cystabildning	4	110	14
Yttre skador (blod- och foderaspiration, benbrott o. s. v.)	140	412	495
Omogenhet, utmärgling	88	45	20
Elak lukt, förskämning, dålig behandling	175	444	57
Andra sjukliga förändringar	—	281	198

¹ Köttbesiktningensbyråerna inberäknade. — ² Endast de viktigaste kassationsorsakerna anföras. — ³ Flera anmärkningar hava gjorts å samma djur.

på grund av förekomster av sjukliga förändringar gjorts i slakthuset å 21 069 djurkroppar eller 25·3 % av besiktigade och å byråerna å 23 061 eller 10·8 %.

Vid slakthusets *laboratorium*, vars viktigaste uppgift är att genom bestämning av *antalet och arten av de eventuellt i köttet förekommande bakterierna* bidra till en säker och riktig bedömning av ifrågavarande kött, hava under året 297 dylika undersökningar gjorts, varvid i 134 fall (45 %) bakterier påträffats. I de flesta fall hava dessa utgjorts av *mikrokocker, streptokocker* och *kolbakterier*. Därjämte hava å laboratoriet utförts bakteriologiska undersökningar i diagnostiskt syfte samt förrättats en del obduktioner och patologiskt histologiska undersökningar.

Slakthuset i Linköping.

Den 1 februari 1912 trädde slakthuset med tillhörande inrättningar i full verksamhet. Dessförinnan hade slakthuset sedan den 15 dec. 1911 varit öppet för frivilligt begagnande.

Antalet slaktade kreatur har under året utgjort 15 404 st., varav 6 078 storboskap, 3 517 kalvar, 916 får, 4 684 svin och 209 hästar. Till utlandet exporterades tillsammans 623 storboskap, kalvar och svin huvudsakligen under årets första månader. Å köttbesiktningebyrån undersöktes tillsammans 47 240 hela samt 2 653 halva och fjärdedels kött.

Av hela tillförseln till staden hava 24 % slaktats och besiktigats i slakthuset.

Anmärkningar hava till ett antal av 2 649 (17 %) förekommit hos de på slakthuset slaktade och fullständigt besiktigade djuren samt till ett antal av 478 (0·98 %) hos de på köttbesiktningebyrån undersökta.

Karantänsanstalterna

för från utlandet sjöledes införda husdjur.

Jämlikt föreskrifterna i § 4 mom. 1 av kungl. kungörelsen den 9 december 1898 ang. vad iakttagas bör till förekommande av smittosamma husdjursjukdomars införande i riket, utfärdade medicinalstyrelsen den 3 januari kungörelse, att införsel sjöledes av idisslande djur, svin kreatur och djur hörande till hästsläktet finge äga rum till följande städer i riket, nämligen: *Göteborg, Hälsingborg, Landskrona, Luleå, Malmö, Stockholm, Sundsvall, Söderhamn, Umeå* och *Örnsköldsvik*. Den 11 maj utfärdades dylik kungörelse gällande *Haparanda* samt den 19 juli rörande *Härnösand*.

Köttexport till Norge.

Från 13 personer (icke veterinärer), vilka jämlikt föreskrifterna i § 1 mom. 2 av kungl. kungörelsen den 29 januari 1909 angående utförsel till Norge av

färskt kött av nötkreatur och häst äro berättigade att avgiva bevis vid utförelse av dylikt kött, hava inkommit rapporter för under år 1912 företagna besiktningar. Rapporterna äro avgivna av 3 tullförvaltningsföreståndare, 5 gränstationsföreståndare, 2 kronolänsmän och 3 kommunalnämndsordförande, av vilka 1 gränstationsföreståndare rapporterar att inga besiktningar förekommit. Av övriga rapportgivare hava besiktigats 143 hästkött, 1 110 nötkött och 4 100 kalvkött eller partier av dylikt kött.

Ratinkontroll.

Kontrollverksamheten har fortgått efter samma plan, som under föregående år med utfodringsförsök och praktiska försök.

Utfodringsförsöken med de fem olika preparaten hava visat följande resultat:

	Försökens antal	Utfodrade	Döda	Dödlighets- procent
Flytande ratinkultur för råttor	5	31	26	84 (75)
Fast » » »	4	30	24	80 (60)
Flytande » » » » »	4	17	17	100 (100)
Flytande ratin 2	4	19	19	100 (100)
Fast » » »	4	21	20	95 (86)

Praktiska försök hava gjorts på 7 (10) av kontrollanten för dylika försök godkända ställen, och har resultatet blivit:

att på 3 ställen uppnått total utrotning av råttorna,
       » 3   »   » nästan total   »   »   » och
       » 1   »   » betydlig minskning   »   »

Sjuka eller döda råttor hava observerats på 3 ställen, och endast vid ett tillfälle har lukt av död råttor förmärks.

Ett fall av ratininfektion har under året förekommit, i det att en 11 månader gammal gosse av våda kom att förtära ratinbröd, som ordninggjorts för att utställas för råttor. Barnet avled på tredje dagen, men det synes tvivelaktigt huruvida ratinet direkt varit orsaken till den dödliga utgången.

På grund av förfrågningar huruvida hundar kunna förgiftas av ratin hava försök anställts. Fyra hundar utfodrades med flytande ratin och erhöilo lindrig diarré men voro efter några dagar fullt återställda.

10. Apoteksväsendet.

Referent: t. f. Medicinalrådet E. Sederholm.

Tab. V redovisar för den å apoteken tjänstgörande farmaceutiska personalen. Å samtliga apotek i riket funnos anställda 83 elever för att genomgå föreskriven lärotid. Dessutom tjänstgjorde å apoteken 246 farmacie kandidater och 588 legitimerade apotekare.

Apotekens *antal* och *tillstånd* redovisas summariskt i **Tab. X**.

Genom nådiga resolutioner hava privilegier å personella apotek tilldelats J. E. Jonsson i Julita, C. E. Hallberg i Katrineholm, J. A. G. M. Ahlgren i Norsjö, C. A. Johansson i Motala, J. F. Grafström i Luleå, H. J:son Hill i Valdemarsvik, C. J. Arhén i Kristianstad, Th. Delphin å apoteket Kronan i Uppsala, F. A. E. Waller å apoteket Lejonet i Göteborg, E. R. Råsander i Molkom, K. v. Wachenfeldt i Kisa, C. O. L. Collin i Rimbo, A. J. W. Thimgren å apoteket Duvan i Göteborg, G. A. S. Wessling å apoteket Beckasinen i Karlstad, H. V. E. Nygren i Ramsele, E. W. T. Poignant i Teckomatorp, G. W. Hollberg å apoteket Tre Kronor i Karlskrona, K. Hj. Carlsson i Broby, E. J. Eriksson i Fellingsbro, E. H. Ekedahl i Vaxholm, R. Pihl i Borlänge, A. F. Beckman å apoteket Lejonet i Jönköping, A. Winberg å apoteket Enhörningen i Stockholm samt A. E. Löfgren i Jockmock.

Tab. V. Å apoteksinrättningar tjänstgörande farmaceutisk personal år 1912.

Elever	Farmacie studiosa och kandidater	Examinerade apotekare	Summa
83	246	588	917

Tab. X. Timade förändringar i apoteksinrättningarnas antal och tillstånd m. m. år 1912.

Förut befintliga apotek och deras natur		Under året nyanlagda	Vid årets slut befintliga apotek och deras natur			Av dessa kontrollerades genom		Omsättning i besittningsrätten till apotek		Beviljade, vid årets slut ännu ofullbordade	
Sällbara privilegier	Personligt privilegium	Summa	Sällbara privilegier	Personligt privilegium	Summa	Årvisitation	Inspektion	Meddelad med sällbart privilegier	Tilldelade personella privilegier	Summa	Under året beviljade
12	311	370	2	1	3	333	24	24	—	24	6
5	42	47	12	312	327	5	43	372	24	—	24

¹ Däri medräknat Drottningholms slottsapotek. — ² Apoteket Hjorten i Norrköping och medikamentsförrådet i Nynäshamn. — ³ Se Tab. 24, kol. 5. — ⁴ Se Tab. 24, kol. 2—4. — ⁵ Se Tab. 24, kol. 6. — ⁶ Medikamentsförråden i Ullared och Färila. — ⁷ Apoteken i Teckomatorp, Duvan i Göteborg, Beckasinen i Karlstad och medikamentsförrådet å Lidingö.

Följande apoteksinrättningar hava under året blivit avsynade: medikamentsförrådet i Nynäshamn, apoteken Kronan i Uppsala, Phoenix i Nyköping, i Julita, Katrineholm, Kronan och Hjorten i Norrköping, i Motala, Kisa, Valdemarsvik, medikamentsförråden i Vrigstad och Sävsjö, apoteken i Alvestad, Mönsterås, Tre Kronor i Karlskrona, Kronan i Kristianstad, i Kjävlinge, Lejonet i Göteborg, i Grästorps, Molkom, Fellingsbro, medikamentsförrådet i Ramsele, apoteken i Norsjö och Luleå.

Över förrättade årsvisitationer av förste provinsialläkarna hava från dem inkommit vederbörliga protokoll.

På uppdrag av medicinalstyrelsen hava inspektioner blivit verkställda under året av professor C. Th. Mörner nämligen å apoteksinrättningarna i Slite, Hemse, Klintehamn, Visby, Lejonet i Kalmar, Söderåkra, Pantern i Karlskrona, Karlshamn, Tingsryd, Kronan i Kristianstad, Klippan, Båstad, Markaryd, Nybro, Åsheda, Vetlanda, Gränna, Torpa Ramfall, Tjällmo och Julita. Dessutom har professor V. Lindberger inspekterat apoteksinrättningarna i Sunne, Filipstad, Dalby, Arvika, Torsby, Charlottenberg, Falken i Örebro, Kronan i Härnösand, Gudmundrå, Backe, Ramsele, Hede, Berg, Sveg, Ström, Hammerdal, Fällinge, Rätansbyn, Åsele, Burträsk, Byske, Vilhelmina, Bjurholm, Nysätra och Lycksele.

11. Barnmorskeväsendet.

Referent: Medicinalrådet H. Petersson.

Under år 1912 hava vid de två undervisningsanstalterna för barnmorskor 114 elever blivit utexaminerade i den allmänna förlossningskonsten och förklarats berättigade att utöva barnmorskeyrket. Av dessa hava 61 utgått från läroanstalten i Stockholm och 53 från den i Göteborg. Vidare hava 114 barnmorskor, därav 61 i Stockholm och 53 i Göteborg, erhållit undervisning i den instrumentala förlossningskonsten och, efter att däruti hava ådagalagt godkända insikter och färdighet, förklarats berättigade att utöva även denna del av förlossningskonsten.

Antalet inträdessökande vid barnmorskeundervisningsanstalterna var under året 340, av vilka 176 till vårterminen och 164 till höstterminen.

Jämlikt gällande föreskrifter hava bland eleverna antagits i Stockholm 12 och i Göteborg 6 till frielever, utvalda enligt vederbörande lärares förslag bland dem, som utmärkt sig för god fattningsgåva och ordentlighet samt tillika visat sig vara i behov av understöd.

Sedan på extra stat även för år 1912 av Riksdagen anvisats ett anslag av 2 000 kronor till repetitionskurser för äldre barnmorskor, hava 2 sådana kurser varit anordnade i Stockholm med tillhoppa 58 deltagarinnor samt i Göteborg ävenledes 2 kurser med 17 deltagarinnor ävensom en kurs i Lund, i vilken 6 deltagit.

Angående barnmorskornas antal och fördelning på olika landsdelar hänvisas till **Tab. I.**

I **Tab. Y** lämnas en redogörelse för från barnmorskor inkomna berättelser över under året utförda förlossningsoperationer.

Tab. Y. Sammandrag av inkomna berättelser om under år 1912 av barnmorskor verkställda förlossningsoperationer.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
	Kvinnans ålder				Först-föder-ska	Om-föder-ska	Kvinnan		Barnet		Summa förlossningar
	Under 25 år	25—30 år	31—40 år	Över 40 år			frisk	död	friskt	dött	
Förlossning med tång	73	96	113	22	212	92	298	6	279	34	¹ 304
» » krok eller slinga	—	—	1	—	1	—	1	—	1	—	1
» » skarpainstrument	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Inre vändning	4	14	43	15	1	75	71	5	60	25	¹ 76
Inre lösning av efterbörden	29	39	85	29	45	137	177	5	165	² 26	² 182
Summa	106	149	242	66	259	304	547	16	505	85	563

12. Tandläkar- och sjukgymnastväsendet.

Referent: t. f. Medicinalrådet E. Sederholm.

Tandläkare. Under år 1912 hava 30 nya tandläkare utexaminerats och 4 med döden avgått, vadan antalet tandläkare i riket alltså ökats med 26.

Sjukgymnaster. Antalet under år 1912 legitimerade sjukgymnaster utgör 63, varav 3 manliga och 60 kvinnliga.

Tab. Z. Antalet behandlade patienter vid sjukgymnastiska institut.

Stad	Institutets namn	Antal patienter	Därav fri-patienter
Stockholm	Gymnastiska Centralinstitutet	668	615
»	Gymnastiskt-ortopediska institutet	555	145
»	Dr. G. Zanders Mediko-mekaniska institut	675	22
»	Med. Lic. J. Arvedassons sjukgymnastiska institut	642	618
»	Dr. P. Haglunds gymn.-ortoped.-kirurg. privatanstalt	1 069	—
»	A. Kjellbergs sjukgymnastiska institut	1 262	1 262
»	Th. Lindfors sjukgymnastiska institut	213	5
»	E. Jonassons o. Holmers sjukgymnastiska institut	60	3

¹ I 9 fall tvillingbörd. — ² Därav 7 aborter. — ³ I 7 fall tvillingar: i 1 fall 3 foster.

Stad	Institutets namn.	Antal patienter	Därav fri-patienter
Stockholm	L. v. Bahrs o. A. Lundbergs sjukgymnastiska institut	1 ^o	—
»	Allmänna elektricitetsinrättningen	15	—
Uppsala	Sigrid Nordlings sjukgymnastiska institut	.	.
Norrköping	Karin Sandbergs gymnastikinstitut	.	.
»	A. Drakenbergs mekaniska institut	.	—
Malmö	Malmö sjukgymnastiska institut	.	—
»	Södra badinrättningens Zanderinstitut	157	7
Lund	Sydsvenska gymnastikinstitutet	333	239
»	Fröken Hilda Lysanders sjukgymnastiska institut	58	6
Hälsingborg	Löfvings sjukgymnastiska institut	82	3
»	Svedenbergs gymnastikinstitut	160	—
Göteborg	Zanderska gymnastikinstitutet (¹³ 1912— ¹⁴ 1913)	184	—
»	Sellgrens och Lamberts institut	.	.
Borås	Gunhild Svenssons sjukgymnastiska institut	95	6
Karlstad	L. Håkansons sjukgymnastiska institut	.	.
Örebro	Örebro sjukgymnastiska institut	.	.
Gävle	Gävle Mediko-mekaniska sjukgymnastiska institut	97	52
»	Margit Akermans gymnastikinstitut	.	.
Härnösand	Härnösands Mediko-mekaniska sjukgymn. institut	.	—
Sundsvall	G. Hellgrens gymnastikinstitut	.	.
Östersund	Cronstedts sjukgymnastiska institut	14	3

¹ Institutet upphörde våren 1912.

Stockholm den 31 december 1913.

Underdånigst

B. BUHRE.

GUST. KJERRULF.

HERM. PETERSSON.

RICHARD STENBECK.

E. SEDERHOLM.

FRED. BISSMARK.

A. E. Bastman.

TABELL-BILAGOR.

Tab. I. Provinsial-, extra provinsial-, stads- och stadsdistriktsläkare samt andra praktiserande läkare, tandläkare, barnmorskor och av kommun eller landsting anställda sjuksköterskor inom varje län vid 1912 års slut.

1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
Provinsial- (prld) och extra provinsialläkar-distrikt (exprld) samt städer	L:e prov., prov., ext. och bitr. prov.-läkare, stads- och stads-distr.-läk.	Övr. praktise-rande läk.	Tand-läk.	Barn-morskor	Sjuk-skö-ter-skor	Provinsial- (prld) och extra provinsialläkar-distrikt (exprld) samt städer	L:e prov., prov., ext. och bitr. prov.-läkare, stads- och stads-distr.-läk.	Övr. praktise-rande läk.	Tand-läk.	Barn-morskor	Sjuk-skö-ter-skor
Stockholms stad	18	314	129	149	.						
Stockholms län.						Södermanlands län.					
Stockholms prld.	2	14	—	49	9	Nyköpings prld.	2	—	—	9	—
Norrhälje >	1	—	—	14	2	Eskilstuna >	1	—	—	9	—
Sigtuna >	1	1	—	9	1	Katrineholms >	1	1	2	7	—
Sötholms >	1	3	—	9	1	Malmköpings >	1	3	1	7	2
Östhammars >	1	1	—	7	1	Strängnäs >	1	—	—	10	—
Rimbo >	1	—	—	14	1	Trosa >	1	—	—	4	—
Botkyrka exprld.	1	—	—	2	1	Vingåkers >	1	1	—	5	—
Dalarö >	1	—	—	2	1	Aspa exprld.	1	—	—	4	—
Djursholms >	1	3	1	2	1	Björkviks >	1	—	—	4	—
Gräsö >	—	—	—	1	—	Björnlunda >	1	—	—	3	1
Skebo >	1	1	—	5	1	Julita >	1	—	—	3	1
Sundbybergs >	1	2	—	3	1	Kungsörs > (l.-del)	—	—	—	1	—
Vaddö >	1	—	—	1	—	Oxelösunds >	1	—	—	1	—
Värmdö >	1	—	—	6	1						
Österåkers >	1	—	—	2	1	S:a å landsbygd	13	5	3	67	4
S:a å landsbygd	15	25	1	126	22	Nyköping	2	1	3	5	1
Södertälje	2	2	2	4	2	Eskilstuna	3	4	5	14	—
Vaxholm	1	2	—	3	1	Torshälla	1	—	—	1	—
Norrhälje	1	1	1	3	—	Strängnäs	2	—	1	2	—
Östhammar	—	—	—	—	—	Mariefred	1	—	—	1	—
Öregrund	1	—	—	1	—	Trosa	1	—	—	1	—
Sigtuna	—	—	—	—	—						
Summa i städer	5	5	3	11	3	Summa i städer	10	5	9	24	1
Summa för länet	20	30	4	137	25	Summa för länet	23	10	12	91	5
Uppsala län.						Östergötlands län.					
Uppsala prld.	2	—	—	20	1	Linköpings prld.	2	2	1	27	7
Enköpings >	1	—	—	21	2	Boxholms >	1	—	—	9	1
Tierps >	1	—	—	7	1	Kisa >	1	1	—	10	1
Dannemora exprld.	1	—	—	3	—	Söderköpings >	1	1	—	23	2
Lövsta >	1	—	—	3	—	Tjällmo >	1	1	—	9	—
Älvkarleö >	1	—	—	5	—	Ödeshögs >	1	—	1	5	1
S:a å landsbygd	7	—	—	57	4	Motala östra exprld.	—	—	—	—	—
Uppsala	3	17	11	7	4	Reijmyre >	1	—	—	2	2
Enköping	1	1	2	3	—	Stegeborgs >	—	—	—	3	1
Summa i städer	4	18	13	10	4	Torpa >	1	—	—	—	—
Summa för länet	11	18	13	67	8	Valdemarsviks >	1	—	—	2	1
						Åtvidabergs >	1	—	1	4	2
						S:a å landsbygd	11	5	3	94	18
						Linköping	3	9	7	9	8
						Norrköping	3	15	10	12	17
						Söderköping	1	2	—	2	1

1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
Provinsial- (prld) och extra provinsialläkar-distrikt (exprld) samt städer	I: prov., prov., ext. och bitr. prov.-läkare, stads- och stads-distr.-läk.	Övr. praktise-ran-de läk.	Tand-läk.	Baro-mor-skor	Sjuk-skö-ter-skor	Provinsial- (prld) och extra provinsialläkar-distrikt (exprld) samt städer	I: prov., prov., ext. och bitr. prov.-läkare, stads- och stads-distr.-läk.	Övr. praktise-ran-de läk.	Tand-läk.	Baro-mor-skor	Sjuk-skö-ter-skor
Motala	1	—	2	3	1	Oskarshamn prld. . .	1	—	—	3	1
Vadstena	1	5	1	3	—	Söderåkra > . . .	1	1	—	8	1
Skänninge	1	—	—	1	1	Tjüsts >	1	—	—	13	2
Summa i städer	10	31	20	30	28	Vimmerby > . . .	1	—	—	9	1
Summa för länet	21	36	23	124	46	Ölands norra > . .	1	—	—	6	1
Jönköpings län.						Ölands södra > . .	1	—	—	7	1
Jönköpings prld. . .	2	—	—	14	—	Grönskåra exprld. .	1	—	—	2	1
Eksjö >	1	1	—	8	—	Nybro >	1	—	1	6	1
Gislaveds >	1	—	—	8	1	Stranda >	1	1	—	3	1
Vetlanda >	1	—	—	11	—	Valdemarsviks >(l.-d.)	—	—	—	1	—
Vrigstads >	1	3	—	11	1	S:a å landsbygd	14	5	1	83	14
Värnamo >	1	—	—	11	—	Kalmar	2	4	4	5	1
Unnaröd >	1	—	—	3	—	Oskarshamn	1	3	2	4	1
Vetlanda exprld. >	1	—	2	1	—	Västervik	1	7	2	4	1
Mulseryds >	1	—	—	4	—	Vimmerby	1	—	1	2	1
Näsåsö >	1	1	2	4	—	Borgholm	1	—	—	2	—
Tranås >	1	3	2	3	1	Summa i städer	6	14	9	17	4
Värnamo >	1	1	1	3	—	Summa för länet	20	19	10	100	18
S:a å landsbygd	13	9	7	81	3	Gottlands län.					
Jönköping	3	5	6	12	2	Visby prld.	1	—	—	10	1
Eksjö	1	3	2	5	—	Hemse >	1	—	—	11	1
Gränna >	1	—	—	1	1	Slite >	1	1	—	10	1
Huskvarna	1	1	1	3	—	Klintehamns exprld.	1	—	—	5	—
Summa i städer	6	9	9	21	3	Ljugarns >	1	—	—	4	—
Summa för länet	19	18	16	102	6	S:a å landsbygd	5	1	—	40	3
Kronobergs län.						Visby	1	7	3	4	3
Växjö prld.	2	—	—	23	2	Summa för länet	6	8	3	44	6
Lenhovda >	1	—	—	8	2	Blekinge län.					
Ljungby >	1	3	1	17	2	Karlskrona prld. . .	2	—	—	17	5
Tingsryds >	1	—	—	7	1	Jämshögs >	1	—	—	18	4
Unnaröd > (l.-d.)	—	1	—	2	—	Ronneby >	1	—	—	10	3
Elmhults exprld. . .	1	—	—	5	2	Kyrkhults exprld. .	1	—	—	1	1
Grönskåra > (l.-del)	—	—	—	1	1	S:a å landsbygd	5	—	—	46	13
Ryds >	1	—	—	4	1	Karlskrona	1	15	4	11	4
Åsheda >	1	1	—	1	—	Ronneby	1	1	1	2	1
S:a å landsbygd	8	5	1	68	11	Karlskrona	2	2	2	3	3
Växjö	1	5	5	4	3	Sölvesborg	1	1	1	2	2
Summa för länet	9	10	6	72	14	Summa i städer	5	19	8	18	10
Kalmar län.						Summa för länet	10	19	8	64	23
Kalmar prld.	2	1	—	10	1						
Högsby >	1	1	—	4	1						
Målilla >	1	1	—	5	1						
Mörtfors >	1	—	—	6	1						

1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
Provinsial- (prld) och extra provinsialläkar-distrikt (exprld) samt städer	Le prov., prov.-, ext. och bitr. prov.-läkare, stads- och stads-distr.-läk.	Övr. praktise-ran-de läk.	Tand-läk.	Barn-mor-skor	Sjuk-skö-ter-skor	Provinsial- (prld) och extra provinsialläkar-distrikt (exprld) samt städer	Le prov., prov.-, ext. och bitr. prov.-läkare, stads- och stads-distr.-läk.	Övr. praktise-ran-de läk.	Tand-läk.	Barn-mor-skor	Sjuk-skö-ter-skor
Kristianstads län.						Trälleborg					
Kristiaustads prld.	2	—	—	29	9	Skanör med Falsterbo	—	3	2	6	—
Broby >	1	2	—	9	6	Summa i städer	15	89	37	121	4
Brösarps >	1	—	—	14	2	Summa för länet	34	101	42	379	53
Hammenhøgs >	1	2	—	31	2	Hallands län.					
Hessleholms >	1	4	2	26	7	Halmstads prld.	2	—	—	19	3
Angelholms >	1	1	—	26	8	Falkenbergs >	1	—	—	24	4
Jämshøgs > (l.-del)	—	—	—	2	1	Kungsbacka >	1	—	—	12	1
Båstads exprld.	1	—	—	3	1	Båstads exprld. (l.-d.)	—	—	—	1	—
Klippanas >	1	1	2	7	8	Oskarstrøms >	1	—	—	3	2
Västra Vrams >	1	—	—	8	2	Torups >	1	—	—	3	1
Åhus >	1	—	—	3	—	Ulkhareds >	1	—	—	3	1
Elmhults > (l.-del)	—	—	—	1	—	S:a å landsbygd	7	—	—	65	12
Hørs > (>)	—	—	—	1	—	Halmstad	2	8	5	6	3
Røsttänger > (>)	—	—	—	3	1	Laholm	1	1	1	1	—
S:a å landsbygd	11	10	4	163	47	Falkenberg	1	1	2	2	2
Kristianstad	2	5	4	7	1	Varberg	1	3	3	3	3
Sjmrishamn	1	1	1	3	1	Kungsbacka	1	—	—	1	—
Angelholm	—	4	2	2	—	Summa i städer	6	13	11	13	8
Summa i städer	3	10	7	12	2	Summa för länet	13	13	11	78	20
Summa för länet	14	20	11	175	49	Göteborgs och Bohus län.					
Malmöhus län.						Göteborgs prld.	2	2	—	24	2
Malmö prld.	2	—	—	44	5	Häby >	1	—	—	16	1
Andersløvs >	1	—	—	18	2	Jørlaunda >	1	1	—	8	1
Hälsingborgs >	1	—	—	33	8	Orusts >	1	—	—	3	1
Hørbys >	1	1	1	14	1	Tanums >	1	—	—	11	1
Åsums >	1	2	—	32	6	Tjønns >	1	—	—	6	1
Bjuvs exprld.	1	—	—	2	2	Uddevalla >	1	—	—	4	—
Esiløvs >	1	5	2	11	2	Fiskebäckskils exprld.	1	—	—	3	—
Vellinge >	1	—	—	13	1	Fjällbacka >	1	—	—	5	—
Høganäs >	1	1	1	16	8	Färsbergs >	1	—	—	4	—
Hørs >	1	—	—	5	1	Kungshamns >	1	—	—	4	—
Kjävlinge >	1	—	—	14	3	Ljungs-kile >	1	—	—	3	—
Limhamns >	1	1	—	4	2	Orusts västra >	1	—	—	6	1
Løberøds >	1	—	—	10	1	Styrso >	1	1	—	4	—
Røsttånga >	1	—	—	3	3	S:a å landsbygd	15	4	—	101	8
Sknrups >	1	2	1	6	1	Göteborg	14	68	29	99	—
Teckomatørps >	1	—	—	14	1	Kungälv	1	—	—	1	—
Trälleborgs >	1	—	—	10	1	Marstrand	1	—	—	1	—
Verberøds >	1	—	—	9	1	Lysekil	2	1	1	4	—
S:a å landsbygd	19	12	5	259	49	Uddevalla	2	4	2	7	—
Malmö	5	36	15	50	—	Strømstad	1	1	1	2	1
Land	2	27	7	29	—	Summa i städer	21	74	33	114	1
Landskroua	2	5	4	7	1	Summa för länet	36	18	33	215	9
Hälsingborg	3	14	6	23	3						
Ystad	2	4	3	6	—						

1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
Provinsial- (prld) och extra provinsialläkar-distrikt (exprld) samt städer	1:e prov.-, prov.-, ext. och bitr. prov.-läkare, stads- och stads-distr.-läk.	Övr. praktise-ran-de läk.	Tand-läk.	Barn-mor-skor.	Sjuk-skö-ter-skor	Provinsial- (prld) och extra provinsialläkar-distrikt (exprld) samt städer	1:e prov.-, prov.-, ext. och bitr. prov.-läkare, stads- och stads-distr.-läk.	Övr. praktise-ran-de läk.	Tand-läk.	Barn-mor-skor	Sjuk-skö-ter-skor
Älvsborgs län.						Värmlands län.					
Vänersborgs prld. . .	2	—	—	14	2	Karlstads prld. . .	2	1	—	6	1
Alingsås > . . .	1	—	—	24	5	Arvika > . . .	1	2	—	9	1
Borås > . . .	1	1	—	14	3	Dalby > . . .	1	—	—	5	1
Mark > . . .	1	—	—	8	1	Filipstads > . . .	1	—	—	14	1
Melleruds > . . .	1	—	—	8	1	Molkoms > . . .	1	—	—	14	—
Norra Dalslands > . . .	1	1	—	10	2	Nedre Fryksdalens > . . .	1	1	1	9	1
Svenljunga > . . .	1	—	—	10	2	Näs > . . .	1	2	1	8	1
Ulricehamns > . . .	1	—	—	10	1	Silbodals > . . .	1	—	—	5	1
Bjärke exprld. . .	1	—	—	2	1	Visnans > . . .	1	—	—	5	1
Eds > . . .	1	—	—	7	1	Övre Fryksdalens > . . .	1	—	—	5	1
Herrljunga > . . .	1	—	1	11	1	Charlottenb. exprld. . .	1	—	—	3	1
Högsäters > . . .	1	—	—	4	1	Gillberga > . . .	1	—	—	2	—
Kinna > . . .	1	—	—	5	1	Glava > . . .	1	—	—	3	—
Lilla Edets > . . .	1	—	—	2	2	Järnskogs > . . .	1	—	—	5	—
Trollhättans > . . .	2	1	2	5	3	Kils > . . .	1	—	—	6	—
Tösbo > . . .	1	—	—	5	1	Malsjö > . . .	1	—	—	4	—
S:a å landsbygd	18	3	3	139	28	Ransäters > . . .	1	—	—	5	—
Vänersborg	1	2	2	3	2	Töcksmarks > . . .	1	—	—	1	—
Alingsås	1	3	1	4	2	Uddeholms > . . .	1	—	—	7	1
Borås	2	10	5	13	1	S:a å landsbygd	20	6	2	116	11
Ulricehamn	1	1	1	3	—	Karlstad	2	6	7	14	4
Ämål	1	—	1	3	1	Kristinehamn	2	1	3	7	3
Summa i städer	6	16	10	26	6	Filipstad	1	1	2	4	2
Summa för länet	24	19	13	165	34	Arvika	—	3	3	4	2
Skaraborgs län.						Summa i städer	5	11	15	29	11
Mariestads prld. . .	2	—	—	21	1	Summa för länet	25	17	17	145	22
Falköpings > . . .	1	—	—	20	1	Örebro län.					
Hjo > . . .	1	2	—	15	1	Örebro prld. . .	2	—	—	16	3
Hova > . . .	1	—	—	8	1	Åskersunds > . . .	1	—	—	5	1
Lidköpings > . . .	1	—	—	17	1	Nora > . . .	1	—	—	4	1
Vara > . . .	1	2	2	10	1	Karlskoga > . . .	1	1	1	7	2
Grästorps > . . .	1	—	—	10	1	Grythyttededs > . . .	1	—	—	6	1
Töreboda exprld. . .	1	—	—	4	1	Åskers exprld. . .	1	—	—	4	1
S:a å landsbygd	9	4	2	104	8	Edsbergs > . . .	1	—	—	7	—
Mariestad	1	1	1	4	—	Fellingsbro > . . .	1	—	—	4	1
Lidköping	1	3	2	7	—	Hallsbergs > . . .	1	1	1	11	1
Skara	2	2	2	5	—	Iljortkvarns > . . .	—	—	—	2	—
Skövde	1	6	3	5	—	Karlskoga > . . .	1	1	—	1	1
Falköping	1	3	1	4	—	Lindesbergs > . . .	1	1	—	3	1
Hjo	1	—	1	1	—	Ljusnarsbergs > . . .	1	2	1	5	1
Tidaholm	1	—	1	3	1	Ramsbergs > . . .	1	—	—	4	—
Summa i städer	8	15	11	29	1	Ämmebergs > . . .	1	—	—	3	2
Summa för länet	17	19	13	133	9	S:a å landsbygd	15	6	3	82	16

1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
Provinsial- (prld) och extra provinsialläkar-distrikt (exprld) samt städer	1:e prov.-, prov.-, ext. och bitr. prov.- läkare, stads- och stads-distr.-läk.	Övr. prak-tise-ran-de läk.	Tand-läk.	Barn-mor-skor	Sjuk-skö-ter-skor	Provinsial- (prld) och extra provinsialläkar-distrikt (exprld) samt städer	1:e prov.-, prov.-, ext. och bitr. prov.- läkare, stads- och stads-distr.-läk.	Övr. prak-tise-ran-de läk.	Tand-läk.	Barn-mor-skor	Sjuk-skö-ter-skor
Örebro	3	12	8	18	4	Hedemora	1	—	2	2	—
Askersund	1	1	—	1	—	Summa i städer	3	8	6	9	1
Nora	1	—	1	1	—	Summa för länet	23	15	11	102	16
Lindesberg	1	—	1	2	1	Gävleborgs län.					
Summa i städer	6	13	10	22	5	Gävle prld.	2	—	—	8	2
Summa för länet	21	19	13	104	21	Alvta >	1	—	—	3	1
Västmanlands län.						Hudiksvalls >	1	—	—	7	1
Västerås prld.	2	1	—	27	1	Järvsö >	1	1	1	8	1
Heby >	1	—	—	14	2	Söderhamns >	1	1	—	14	1
Norbergs >	1	1	—	5	1	Arbrå ¹ exprld.	—	—	—	—	—
Kungsörs exprld.	1	—	—	3	—	Bergsjö >	1	—	—	5	1
Ramnäs >	1	—	—	3	—	Bollnäs >	1	1	1	5	2
Skinnskattebergs >	1	—	—	1	—	Delsbo >	1	—	—	3	1
Västansfors >	1	—	—	2	—	Enångers >	1	—	—	2	—
Oster-Våla >	1	—	—	3	2	Färilla >	1	—	—	1	—
S:a å landsbygd	9	2	—	58	6	Gysinge >	1	—	—	4	3
Västerås	2	5	3	10	3	Hofors >	1	—	—	8	1
Sala	2	2	2	3	1	Högbö >	1	—	—	4	—
Köping	1	2	1	5	2	Ljusne >	1	—	—	4	5
Arboga	2	1	2	4	—	Loos >	1	—	—	2	1
Summa i städer	7	10	8	22	6	Ockelbo >	1	—	—	3	1
Summa för länet	16	12	8	80	12	Ovanåker >	1	—	—	2	—
Kopparbergs län.						Sandviken >	1	—	—	1	2
Falu prld.	2	1	—	12	3	S:a å landsbygd	19	3	2	84	23
Hedemora >	1	—	—	6	3	Gävle	3	11	6	16	—
Leksands >	1	2	—	8	1	Söderhamn	2	4	2	6	—
Ludvika >	1	—	1	4	1	Hudiksvall	1	2	2	3	—
Malunga >	1	—	—	3	1	Summa i städer	6	17	10	25	—
Mora >	1	1	1	5	1	Summa för länet	25	20	12	109	23
Nås >	1	—	—	9	1	Västernorrlands län.					
Rättviks >	1	—	—	5	1	Härnösands prld.	2	—	—	12	3
Avesta exprld.	1	—	1	4	—	Fjällsjö >	1	1	—	5	2
By >	1	—	—	4	—	Skogs >	1	—	—	11	4
Grängesbergs >	1	—	1	1	—	Sollefteå >	1	5	2	10	8
Husby >	1	—	—	3	1	Sundsvalls >	1	—	—	12	4
Lima >	1	—	—	4	—	Torps >	1	2	—	11	3
Orsa >	1	—	—	3	1	Örnsköldsviks >	1	—	—	11	2
Smedjebackens >	1	1	1	5	—	Anundsjö >	1	—	—	10	1
Stora Tuna >	1	2	1	9	—	Ramsele >	1	—	—	3	2
Svärdsjö >	1	—	—	4	—	Alnö exprld.	1	—	—	3	1
Särna >	1	—	—	2	—	Grundsunda ¹ >	—	—	—	—	—
Älvdalens >	1	—	—	2	1	Gudmundrå >	1	—	—	3	1
S:a å landsbygd	20	7	5	93	15	Indals-Lidens >	1	—	—	2	—
Falun	1	6	4	6	1	Nättra >	1	—	—	3	—
Säter	1	2	—	1	—	Täsjö ¹ >	—	—	—	—	—
						Vivata varvs >	1	—	—	11	4
						Ytterlännäs >	1	—	—	4	1
						S:a å landsbygd	16	8	2	111	36

¹ På grund av läkarvakans är personalen inräknad i vederbörande provinsialläkar-distrikt.

1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
Provinsial- (prld) och extra provinsialläkar-distrikt (exprld) samt städer	1:te prov., prov., ext. och bitr. prov.-läkare, stads- och stads-distr.-läk.	Övr. praktise-ran-de läk.	Tand-läk.	Barn-mor-skor	Sjuk-skö-ter-skor	Provinsial- (prld) och extra provinsialläkar-distrikt (exprld) samt städer	1:te prov., prov., ext. och bitr. prov.-läkare, stads- och stads-distr.-läk.	Övr. praktise-ran-de läk.	Tand-läk.	Barn-mor-skor	Sjuk-skö-ter-skor
Härnösand	2	5	4	6	2	Jörns exprld. . .	1	—	—	5	—
Sundsvall	2	5	5	15	4	Löfvångers . . .	1	—	—	4	1
Örnköldavik	—	3	2	4	1	Malå	—	—	—	2	—
Summa i städer	4	13	11	25	7	Tärna	1	—	—	2	—
Summa för länet	20	21	13	136	43	S:a å landsbygd	18	3	—	116	9
Jämtlands län.						Umeå	1	3	2	4	2
Östersunds prld. . .	2	1	—	18	6	Skellefteå	1	1	1	1	1
Bergs	1	—	—	5	3	Summa i städer	2	4	3	5	3
Hede	1	—	—	4	1	Summa för länet	20	7	3	121	12
Ragunda	1	1	—	5	4	Norrbottnens län.					
Ströms	1	—	1	7	4	Haparanda prld. . .	1	—	—	2	—
Svegs	1	—	—	5	1	Neder-Kalix	1	—	—	9	1
Undersåkers	1	1	—	9	2	Pajala	1	—	—	3	1
Gäddede	1	—	—	1	1	Öjebyns	1	1	—	10	1
Föllinge exprld. . .	1	—	—	3	1	Råneå	1	—	—	4	1
Hammerdals	1	—	—	2	1	Vittangi	1	—	—	3	—
Rätans	—	—	1	3	—	Över-Kalix	1	—	—	3	—
Stuguns	1	—	—	2	—	Bodens	1	4	1	9	2
S:a å laudbygd	12	3	2	64	23	Arjepluogs	1	—	—	2	1
Östersund	1	9	4	9	4	Arvidsjaur	1	1	—	4	1
Summa för länet	13	12	6	73	27	Över-Torneå	1	—	—	2	—
Västerbottnens län.						Gällivare	1	—	—	5	1
Umeå prld.	2	2	—	18	—	Jockmocks	1	1	—	4	—
Lycksele	1	—	—	7	1	Edefors exprld. . .	—	—	—	1	—
Nordmalings	1	—	—	6	1	Kiruna	1	1	1	5	1
Robertsfors	1	—	—	2	1	Malmbergets	1	—	—	4	—
Skellefteå	1	1	—	16	—	Älvsby	1	—	—	3	1
Åsede	1	—	—	6	1	S:a å landsbygd	16	8	2	73	11
Burträsk	1	—	—	8	1	Luleå	1	3	2	6	1
Byske	1	—	—	7	1	Piteå	1	1	1	1	1
Norsjö	1	—	—	6	1	Haparanda	1	—	1	2	1
Sorsele	1	—	—	2	—	Summa i städer	3	4	4	9	3
Stensele	1	—	—	2	—	Summa för länet	19	12	6	82	14
Vilhelmina	1	—	—	6	—	S:a å rikets landsbygd	315	134	48	2 289	392
Vindeln	1	—	—	6	1	Summa i rikets städer	162	733	388	758	121
Bjurholms exprld. . .	1	—	—	3	—	Summa i hela riket	477	867	436	3 047	513
Bygdeå	—	—	—	5	—						
Dorotea	—	—	—	3	—						

Tab. 2. Översikt över de till Medicinalstyrelsen från läkarna i riket

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	
L ä n , s t a d	Obduktioner å foster							Andra obduktioner														
	Våldsam död	Naturlig död	Kenom bristande vård	Kenom olyckshändelse	Kenom handaverkan	Dödfödda	Obestämbar dödsorsak	Summa	Krosskada	Slick- eller särskada	Stötskada	Kvävning				Drunkning	Annan kvävning					
												Hängning	Strypning									
m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	
Stockholms stad	2	—	—	2	7	11	7	3	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	1	—	
Stockholms län	1	4	2	1	—	8	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	2	
Uppsala d:o	1	—	1	—	2	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	
Södermanlands d:o	—	—	1	—	1	3	2	1	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	
Östergötlands d:o	1	—	—	—	—	1	1	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	
Jönköpings d:o	1	—	—	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Kronobergs d:o	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	
Kalmar d:o	—	—	2	—	1	3	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	1	—	
Gottlands d:o	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Blekinge d:o	—	—	1	1	—	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Kristianstads d:o	—	—	2	—	—	2	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	
Malmöhus d:o	3	—	1	—	—	5	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	
Hallands d:o	—	—	—	—	1	2	3	—	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	7	1	—	
Göteborgs och Bohus d:o	1	—	1	4	1	7	7	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	5	—	2	
Älvsborgs d:o	1	—	2	—	4	7	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2	
Skaraborgs d:o	—	—	—	—	3	3	1	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Värmlands d:o	1	—	4	—	—	5	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Örebro d:o	—	—	1	—	1	3	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	
Västmanlands d:o	—	1	1	—	—	2	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Kopparbergs d:o	—	—	1	—	1	3	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	
Gävleborgs d:o	—	—	—	—	1	1	3	—	1	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Västernorrlands d:o	1	—	1	—	2	4	8	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	
Jämtlands d:o	1	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	
Västerbottens d:o	1	—	2	—	1	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Norrbottens d:o	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	
Summa	15	1	24	5	23	20	88	32	8	10	—	10	4	3	—	—	—	1	21	5	12	3

¹ Enligt Kungl. brev d. 27 jan. 1911 har utom beträffande Stockholm, anslaget överfört till läns-

inkomna ämbetsberättelser om medikolegala förrättningar år 1912.

ner i rättsligt syfte												38		39		40		Besiktning å levande personer för utronande av					46		47	
d ö d												Obestämbar dödsorsak		Obduktioner utförda för likbränningsändamål		följer av föregången misshandel sinnesskafvenhet					annat förhållande utövad orakt havandeskap		Andra rättsmedicinska undersökningar		Av Medicinalstyrelsen utbeholda förskott	
Pörfrysning		Pörfrysning		Pörfrysning		Summa		Därav sannolika yttverord		Svält och vanvård		Naturlig död		Na		Summa					Kr.		öre.			
m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.											
9	10					17	15	7	7	2		2	4	2	34	19		58		17				1729		
2	3					6	5		3				10	3	1	1			1		1					
3	1		1			4	2	2		1			8	1												
						4	1	1					1		1											
						3	1	1	1				5	2							1					
1	1					3	1			1					1											
						2	1								1											
1			1			6	1						3	2												
						1																				
						1								1						6						
	1					3	2						1	1												
2	1					4	3			1			8	3	1	1					1		1			
						10	1	3					2													
5						21		3					3	1												
1						6		1						2							1					
						3							3	1												
						2	2																			
	2					3	3			1	1										4					
						2		1																1		
						2	1						5								1		1			
						6	1						2													
1						6	2	1						1									1			
						4							1													
						1							1													
	1					3							1													
25	19	2	2	7	—	122	42	21	12	6	—	—	56	22	5	38	19	—	71	—	20	2	3	1729	—	

Tab. 3. Av vederbörande läkare verkställda ämbetsresor för farsoters och smittsamma sjukdomars hämmande m. m. samt utgifter för allmän hälso- och sjukvård år 1912.

Län	Ä m b e t s r e s o r																Kostnad för förste provisialläkarnas inspektionsresor					U t g i f t e r f ö r				
	Smittkoppor	Scharlakansfeber	Plocktyfus	Tarmtyfus	Rödsot	Barnförslämning	Difteri och strypsjuka	Spektiska	Smittsamma könsjukdomar	Sinnessjukdom	Andra sjukdomar	Vaccination	För allmän hälsovård	För motaegning och sjukvård	Summa resor	Resor för sinnessjukvård	Resor för hälso- och sjukvård	Resor för hälso- och sjukvård	Bifridde i sjuk- vården inom provisialläkar- distrikten	Summa						
																					17	18	19	20	21	
Stockholms län	—	65	—	6	—	23	39	—	—	48	18	—	—	—	199	823 32	1 045 80	4 368 12	3 397 26	8 810 68						
Uppsala »	—	39	—	—	—	27	60	—	—	3	19	—	6	—	188	344 95	387 14	4 362 39	752 —	5 501 53						
Södermanlands »	—	24	—	6	—	23	4	—	—	28	15	—	—	—	100	727 20	795 14	2 151 09	6 070 85	9 017 68						
Östergötlands »	—	52	—	3	—	88	43	—	—	17	19	—	—	—	222	762 85	262 10	7 204 19	4 512 35	11 978 64						
Jönköpings »	—	41	—	—	5	51	22	—	—	12	16	—	—	—	142	673 87	1 605 29	5 080 69	5 456 65	12 142 63						
Kronobergs »	—	20	—	3	—	28	59	—	—	39	14	—	—	—	163	608 15	1 153 24	5 872 06	1 669 68	8 694 98						
Kalmar »	—	35	—	25	—	44	33	—	—	7	15	—	—	—	159	853 32	1 264 87	6 276 60	2 699 50	10 241 93						
Götlands »	—	118	—	13	—	—	4	—	—	15	1	—	—	—	62	377 51	429 08	1 332 76	885 10	2 646 04						
Blekinge »	—	10	—	—	—	11	4	—	—	13	11	—	—	—	49	727 71	498 49	1 585 92	438 60	2 523 01						
Kristianstads »	—	40	—	3	—	22	69	—	—	50	1	—	—	—	185	702 95	1 031 84	3 412 17	5 405 85	9 849 86						
Malmöhus »	—	36	—	7	—	36	56	—	—	59	1	—	—	—	195	886 10	1 784 25	4 979 45	5 282 44	12 046 14						
Hallands »	—	14	—	4	2	202	47	—	—	9	14	—	—	—	292	650 92	335 —	3 993 25	387 05	4 715 30						
Göteborgs o. Bohus »	—	68	—	38	—	58	90	—	—	42	15	—	—	—	311	934 01	2 510 40	8 672 93	4 066 99	15 250 32						
Älvsborgs »	—	24	—	5	—	90	48	—	—	56	8	—	—	—	229	963 92	1 248 39	5 503 40	5 547 40	12 299 19						
Skaraborgs »	—	44	—	10	—	78	93	—	—	27	29	—	—	—	281	630 60	931 08	7 012 99	4 353 76	12 297 83						
Värmlands »	—	41	—	2	—	3	15	—	—	37	8	—	—	—	106	958 52	1 383 08	2 489 55	4 636 96	8 509 69						
Örebro »	—	57	—	3	—	42	38	—	—	16	4	—	—	—	160	980 74	592 12	3 509 71	3 012 20	7 114 03						
Västmanlands »	—	33	—	1	—	8	11	—	—	17	10	—	—	—	80	674 75	505 65	3 142 50	566 —	4 214 15						
Kopparbergs »	—	6	—	3	—	9	27	16	—	14	4	—	—	—	79	1 048 21	1 378 27	3 635 94	6 708 42	11 722 63						
Gävleborgs »	—	27	—	8	—	14	63	—	—	3	3	—	—	—	115	787 93	1 277 32	5 171 97	2 630 60	9 079 89						
Västernorrlands »	—	16	—	1	—	21	71	—	—	1	19	10	—	—	138	1 146 01	851 08	3 828 92	5 466 —	10 146 86						
Jämtlands »	—	6	—	4	—	3	9	—	—	7	6	—	—	3	38	1 320 73	705 99	2 919 89	1 982 29	5 608 17						
Västerbottens »	—	92	—	2	—	51	38	—	—	1	48	—	—	8	242	1 254 54	2 471 86	9 222 —	8 541 38	20 235 24						
Norrbottnens »	—	21	—	5	—	43	38	—	—	12	40	—	—	—	150	1 164 14	2 214 65	6 917 99	8 981 19	18 113 83						
Summa	—	839	—	153	11	932	986	16	2	639	281	—	7	38	3 860	19 008 35	26 061 49	112 646 48	93 450 58	232 758 55						

Tab. 4. Sammanställning av hälsovårdsnämndernas uppgifter om döds-
orsakerna i rikets städer år 1912.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Län och städer.	Bildningsfel och sjukdomar hos nyfödda ¹	Ålderdoms svimning	Barnsängsfeber	Andra havandekaps- och förtösningsjukdomar	Varfelber	Ros	Smittkoppor	Mässling	Scharfränskeber	Difteri	Kikhosta	Inflyensa	Fläcktyfus	Nervfeber och Paratyfus	Ködsot	Asmatisk kolera	Akut barnförblinnning	Epidemisk hjärnfeber	Stekkramp
Stockholms stad	224	263	10	7	71	16	—	104	21	29	50	24	—	7	—	—	5	3	2
Stockholms län.																			
Södertälje	7	12	1	—	4	1	—	—	4	—	2	1	—	—	—	—	1	—	—
Vaxholm	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Norrstälje	1	10	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—
Östhammar	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Oregrund	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sigtuna	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Uppsala län.																			
Uppsala	13	33	1	—	1	3	—	—	—	2	2	—	—	—	—	—	4	—	—
Enköping	5	10	—	—	—	—	—	1	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Södermanlands län.																			
Nyköping	6	17	—	—	5	1	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Eskilstuna	10	34	—	—	2	2	—	4	1	3	1	1	—	—	—	—	1	—	—
Torshälla	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Strängnäs	—	3	—	—	1	—	—	—	—	1	1	2	—	—	—	—	—	—	—
Mariefred	—	3	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Trosa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Östergötlands län.																			
Linköping	18	35	—	—	—	—	—	—	—	2	6	—	—	4	—	—	3	—	—
Norrköping	30	78	—	—	2	5	—	—	—	7	18	—	—	1	—	—	3	—	—
Söderköping	1	11	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Motala	—	3	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Vadstena	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—
Skänninge	—	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Jönköpings län.																			
Jönköping	11	51	1	—	3	2	—	—	3	1	6	—	—	—	—	—	2	—	—
Eksjö	2	7	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Gränna	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Huskarvarna	4	5	—	—	1	—	—	—	—	8	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Kronobergs län.																			
Värjö	—	9	10	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kalmar län.																			
Kalmar	8	31	—	—	—	2	—	4	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Oskarshamn	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—
Västervik	4	15	—	—	1	—	—	1	—	2	—	—	—	2	—	—	—	—	—
Vimmerby	3	4	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Borgholm	—	4	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gottlands län.																			
Visby	4	11	—	1	2	—	—	—	—	—	4	1	—	5	—	—	—	—	—

¹ Här avses sjukdomar som uppträda i första levnadsveckan.

1	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	38	34	35	36	37
Län och städer.	Tuberkulos		Svenska	Syfilis		Kronisk alkoholsjukdom	Andra paratiska sjukdomar	Blodbildande organens och blodets sjukdomar	Kronisk alkoholsjukdom	Andra kroniska förgift-sjukdomar	Sockerjuka	Andra omställnings-m. fl. sjukdomar	Hjärnhäring	Andra sjukdomar i nervsystemet och sinnesorganens sjukdomar	Sinnesjukdomar	Kronisk hjärtsjukdom	Andra cirkulationsorganens sjukdomar
	a) lungrot	b) annan tuberkulos		a) ärvd syfilis	b) förhvarad syfilis												
Stockholms stad	776	194	—	10	9	—	3	31	25	1	38	5	227	71	36	506	366
Stockholms län.																	
Södertälje	16	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	8	1	1	9	13
Vaxholm	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	4	—
Norrköping	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	7	1
Östhammar	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Öregrund	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	2
Sigtuna	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	—
Uppsala län.																	
Uppsala	53	9	—	—	—	—	—	2	—	1	—	2	21	7	1	15	54
Enköping	4	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	7	—	—	4	1
Södermanlands län.																	
Nyköping	28	4	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	5	4	—	11	7
Eskilstuna	58	14	—	—	—	—	—	1	1	—	2	—	19	4	1	30	2
Torshälla	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—
Strängnäs	5	4	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2	—	—	3	1
Mariefred	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	2
Trosa	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	3	—
Östergötlands län.																	
Linköping	36	15	—	—	—	—	—	3	—	—	2	—	21	1	2	18	38
Norrköping	78	17	—	1	—	—	—	6	1	—	9	—	33	15	1	57	48
Söderköping	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	—	8	4
Motala	2	4	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	4	—	—	3	8
Vadstena	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2	2	1	7	—
Skänninge	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	1	1
Jönköpings län.																	
Jönköping	52	12	—	—	2	—	—	2	2	—	4	1	27	8	—	26	4
Eksjö	7	2	—	—	1	—	—	1	—	—	2	—	5	—	—	4	3
Gränna	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	—	1	9
Husvarna	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	3	—	7	—
Kronobergs län.																	
Växjö	8	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	3	4	—	6	18
Kalmar län.																	
Kalmar	26	4	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	19	1	1	14	19
Oskarshamn	12	2	—	—	—	—	3	—	1	—	1	—	9	2	—	6	8
Västervik	16	5	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	8	3	1	27	1
Vimmerby	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2	3	—	3	6
Borgholm	1	1	—	—	—	—	—	2	—	—	—	1	—	—	—	1	6
Gottlands län.																	
Visby	12	5	—	—	—	—	1	2	—	—	1	1	7	—	—	15	6

¹ Om lungtuberkulos finnes angiven såsom dödsorsak jämte andra former av tuberkulos, räknas fallet så-

38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	1
Införsvinninnomation, akut och kronisk	Akut lunginflammation	Andra andringsorganens sjukdomar	Akut mag- och tarm- inflammation	Kronisk mag- och tarm- inflammation	Blindtarmsinflammation	Tarmhinder-och tarmbräck	Andra matsmältnings- organens sjukdomar	Urin- och könsorganens sjukdomar	Leddgångarnas och ben- systemets sjukdomar	Kräfta	Svulster av andra slag	Olyckshändelse eller våda	Självmord	Mord och dråp	Annan dödsorsak	Summa	Län och städer
163	374	140	113	14	34	37	102	154	16	416	67	116	119	6	1	5006	Stockholms stad.
4	20	—	6	1	—	1	2	2	—	11	2	3	5	—	—	154	Södertälje.
1	3	1	2	—	—	—	—	3	—	2	—	—	1	—	—	26	Vaxholm.
2	5	—	2	—	—	—	—	3	—	7	—	1	—	—	—	51	Norrhälje.
—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	7	Östhammar.
—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	17	Öregrund.
—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	10	Sigtuna.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Uppsala län.
17	25	28	5	2	6	2	9	10	—	50	5	7	6	—	—	396	Uppsala.
5	4	—	1	1	—	—	—	—	—	5	1	2	2	—	—	59	Enköping.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Södermanlands l.
3	14	2	2	—	2	—	4	6	2	17	3	6	—	—	—	153	Nyköping.
11	31	2	4	2	4	1	3	3	—	21	2	6	4	—	—	285	Eskilstuna.
—	2	—	1	—	—	—	2	2	—	1	—	—	—	—	—	21	Torshälla.
3	8	—	1	—	—	3	1	—	—	7	—	3	1	—	—	50	Strängnäs.
—	5	—	—	—	—	—	1	—	—	3	—	—	—	—	—	22	Mariefred.
—	7	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16	Trosa.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Östergötlands län.
5	42	3	11	2	—	4	3	2	—	38	2	6	2	1	5	331	Linköping.
11	48	—	18	3	2	7	20	24	—	50	8	11	6	—	3	621	Norrköping.
—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	3	—	1	2	—	—	33	Söderköping.
3	3	—	—	—	—	—	—	6	—	4	—	1	—	—	—	41	Motala.
2	8	—	—	—	—	—	—	1	—	2	—	—	1	—	—	36	Vadstena.
5	2	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	23	Skänninge.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Jönköpings län.
18	27	—	12	1	1	2	4	17	—	38	6	8	3	—	—	357	Jönköping.
4	3	1	1	—	—	—	2	—	—	2	1	2	1	—	—	53	Eksjö.
1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	—	1	1	—	—	23	Gränna.
1	6	—	3	—	—	—	—	2	—	—	5	3	—	—	—	53	Huskvarna.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Kronobergs län.
5	5	—	—	—	2	—	3	5	—	13	1	1	—	—	—	103	Växjö.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Kalmar län.
10	14	6	3	1	—	2	3	6	—	12	—	5	—	—	9	204	Kalmar.
13	13	—	1	—	1	—	—	4	—	9	2	3	1	—	1	104	Oskarshamn.
14	16	1	5	1	—	2	8	7	—	8	—	7	5	—	1	162	Västervik.
4	8	—	2	1	—	1	1	2	—	5	—	—	—	—	—	51	Vimmerby.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	18	Borgholm.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Gottlands län.
10	6	2	4	—	1	1	1	2	1	12	5	5	2	1	—	131	Visby.

som lungdot, även om lungtuberkulos ej angivits såsom huvuddödsorsak.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Län och städer.	Bildnings- högskola och sjukdomar hos nyfödda i	Ålderomsavvining	Barnsjukheter	Andra hvarandekeps- och fröslingsinledningar	Varfber	Ros	Smittkoppor	Mässling	Scharlakansfeber	Difteri	Kikhosta	Indiverna	Fläcktyfus	Nervfeber och Paratyfus	Rödrot	Asiatisk kolera	Akut barnförlamning	Epidemisk hjärnfeber	Selkramp
Blekinge län.																			
Karlskrona	17	38	—	—	2	1	—	10	—	2	7	—	—	—	—	—	2	—	—
Ronneby	2	2	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Karlshamn	4	8	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Sölvesborg	—	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kristianstads län.																			
Kristianstad	7	13	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Simrishamn	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ängelholm	4	7	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Malmöhus län.																			
Malmö	70	68	1	—	17	9	—	19	17	16	6	1	—	4	—	—	5	—	—
Lund	19	39	—	—	1	—	—	2	2	1	7	2	—	1	—	—	—	—	3
Landskrona	12	33	—	—	1	—	—	—	—	—	4	1	—	—	—	—	—	—	1
Hälsingborg	23	42	—	—	1	—	—	—	1	—	10	3	—	—	—	—	—	—	—
Ystad	6	22	—	1	1	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Trälleborg	11	9	—	—	1	—	—	—	—	1	4	—	—	—	—	—	1	—	1
Skånör med Falsterbo	3	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Eslöv	—	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hallands län.																			
Halmstad	13	17	2	—	4	1	—	2	—	—	—	5	—	3	—	—	5	—	1
Laholm	1	13	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Falkenberg	3	2	—	—	1	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	2	—
Varberg	6	7	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	3	—	—
Kungsbacka	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Göteborgs o. Bohus L.																			
Göteborg	103	198	—	6	17	7	—	2	3	46	42	2	—	8	—	—	17	9	2
Kungälv	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lysekil	1	8	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Marstrand	1	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Strömstad	1	15	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Uddevalla	10	20	—	—	—	2	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Älvsborgs län.																			
Vänersborg	3	11	—	—	2	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Alingsås	4	9	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	4	1	—
Borås	14	34	3	—	1	1	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	4	—	—
Ulricehamn	2	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—
Åmål	1	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Skaraborgs län.																			
Mariestad	1	6	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lidköping	4	9	1	—	2	—	—	1	—	5	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Skara	1	14	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Skövde	3	8	—	—	—	—	—	—	—	1	4	—	—	—	—	—	—	—	—
Falköping	1	7	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Hjo	—	11	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tidaholm	—	1	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1

¹ Här avses sjukdomar som uppträda i första levnadsveckan. — ² Se not 1 å föregående uppslag.

21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	1
Tuberkulos ^a		Syfilis		Spektiska	Frossa	Andra parasitära sjukdomar	Blodbildande organens och blodets sjukdomar	Kronisk alkoholsjukdom	Andra kroniska förgiftningssjukdomar	Sockerstycke	Andra omställnings- m. fl. sjukdomar	Hjärnblödning	Andra sjukdomar i nervsystemet och sinnesorganens sjukdomar	Sinnessjukdomar	Kronisk hjärtsjukdom	Andra cirkulationsorganens sjukdomar	Län och städer
a) Ingsot	b) annan tuberkulos	a) börd syfilis	b) förrädd syfilis														
Blekinge län.																	
46	16	—	—	—	—	—	5	1	—	3	—	23	2	1	16	34	Karlskrona.
5	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	3	4	—	6	6	Ronneby.
14	2	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	16	3	—	21	5	Karlshamn.
4	3	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	3	2	—	2	2	Sölvesborg.
Kristianstads län.																	
26	3	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	7	7	2	7	20	Kristianstad.
7	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	1	—	2	2	Simrishamn.
3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	5	2	Ängelholm.
Malmöhus län.																	
154	55	—	2	—	—	1	5	2	—	11	10	36	11	5	106	44	Malmö.
21	5	—	—	—	—	—	2	1	—	1	1	16	4	2	31	6	Lund.
20	5	—	1	1	—	—	1	2	—	1	2	6	5	2	13	6	Landskrona.
37	14	—	1	—	—	—	1	1	—	4	—	18	10	1	19	24	Hälsingborg.
9	5	—	—	—	—	—	1	3	—	—	—	4	3	1	14	11	Ystad.
8	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	4	2	—	14	5	Trälleborg.
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	Skånör med Falsterbo.
8	5	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	3	—	—	4	—	Eslöv.
Hallands län.																	
34	16	—	—	—	—	1	2	1	—	7	—	9	4	1	6	43	Halmstad.
1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2	1	—	3	2	Laholm.
10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	4	2	Falkenberg.
11	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	6	4	—	3	7	Varberg.
—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	Kungsåkra.
Göteborgs o. Bohus l.																	
381	89	—	8	5	—	2	17	12	2	19	4	82	46	58	179	150	Göteborg.
4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	4	—	—	1	—	Kungälv.
9	3	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	5	—	Lysekil.
2	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	1	—	—	1	—	Marstrand.
8	1	—	—	—	—	—	—	2	—	1	3	1	4	—	3	2	Strömstad.
28	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3	6	—	9	15	Uddevalla.
Älvsborgs län.																	
21	6	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	10	3	2	6	3	Vänersborg.
7	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	4	—	—	6	—	Alingsås.
41	10	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	7	7	—	17	16	Borås.
4	3	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	2	—	—	1	—	Ulricehamna.
10	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—	6	2	Åmål.
Skaraborgs län.																	
3	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	7	—	—	7	—	Mariestad.
9	3	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	11	2	1	5	3	Lidköping.
9	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	7	—	—	4	—	Skara.
6	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	2	—	6	3	Skövde.
4	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	6	1	—	1	2	Falköping.
1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	5	—	—	1	—	Iljo.
13	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	3	—	6	—	Tidaholm.

1	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54
Län och städer.	Införståndsammottning, akut och kronisk.	Akut lunginflammation	Andra andningsorganens sjukdomar	Akut mag- och tarm- inflammation	Kronisk mag- och tarm- inflammation	Blindtarmsinflammation	Tarmhinder och tarmbräck	Andra matsmältnings- organens sjukdomar	Urin- och könsorganens sjukdomar	Leddgångarnas och ben- systemets sjukdomar	Kräfta	Sjukstier av andra slag	Olycksständelse eller våld	Självmord	Mord och drifp	Annan dödsorsak	Summa
Blekinge län.																	
Karlskrona	17	36	3	9	1	—	1	5	12	—	19	2	4	1	—	—	326
Ronneby	3	9	—	2	—	—	—	2	3	—	7	—	1	—	—	—	53
Karlshamn	1	3	2	3	—	1	—	1	2	—	6	2	2	1	—	—	102
Sölvesborg	1	1	—	—	1	1	1	—	2	—	5	—	2	1	—	—	39
Kristianstads län.																	
Kristianstad	8	11	1	2	2	2	—	7	4	—	11	2	7	5	—	1	157
Sjörishamn	—	4	1	1	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	32
Angelholm	4	3	—	2	2	—	—	—	—	—	2	—	2	1	—	—	48
Malmöhus län.																	
Malmö	77	66	5	23	15	8	2	11	17	2	69	11	19	9	—	2	1011
Lund	6	17	4	10	2	2	2	9	5	1	23	7	6	7	—	—	266
Landskrona	3	7	2	7	2	2	2	2	6	2	15	—	3	4	—	—	175
Hälsingborg	15	20	4	10	2	2	4	13	13	—	28	6	10	7	—	—	333
Ystad	4	9	—	7	1	—	1	3	4	—	7	1	4	—	—	—	133
Trälleborg	2	17	2	2	—	—	1	4	2	1	6	2	5	2	—	—	108
Skånör med Falsterbo .	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	—	—	13
Eslöv	2	11	3	3	—	1	—	1	1	—	5	—	6	1	—	—	68
Hallands län.																	
Halmstad	7	17	—	—	2	1	1	4	9	—	23	4	13	5	—	—	263
Laholm	1	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	37
Falkenberg	—	10	—	1	—	—	2	1	2	—	—	—	1	1	—	—	49
Varberg	2	5	—	—	—	—	—	—	3	2	5	1	3	1	—	—	72
Kungsbacka	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	1	—	—	—	11
Göteborgs o. Bohusl.																	
Göteborg	90	151	60	49	4	9	11	32	75	7	152	15	56	30	1	1	2259
Kungälv	—	2	—	—	—	—	—	2	1	—	1	—	3	—	—	—	22
Lysekil	—	9	1	—	—	—	—	2	1	—	4	1	1	—	—	—	49
Marstrand	—	2	—	1	—	—	—	1	—	—	1	—	1	—	—	—	18
Strömstad	—	3	—	—	2	—	—	—	—	—	1	—	2	—	—	—	50
Uddevalla	6	17	—	2	—	—	2	2	3	—	13	—	4	—	—	3	153
Älvsborgs län.																	
Vänersborg	9	14	1	2	—	1	1	3	9	—	7	—	1	1	—	—	118
Alingsås	5	2	—	—	2	—	1	3	3	—	7	—	3	—	—	—	64
Borås	16	17	1	26	2	—	2	10	11	—	13	3	8	—	—	2	269
Ulricehamn	2	4	—	1	1	—	—	1	1	—	3	—	—	—	—	—	31
Amäl	1	3	—	—	—	1	—	2	1	—	8	1	—	1	—	2	55
Skaraborgs län.																	
Mariestad	—	4	—	—	—	2	—	1	2	—	3	1	—	1	—	4	45
Lidköping	6	9	2	3	—	1	—	4	2	—	5	1	3	1	—	—	95
Skara	1	4	2	1	1	—	—	—	4	—	13	—	2	—	—	—	71
Skövde	5	6	2	—	—	—	—	1	—	—	8	—	2	—	—	1	67
Falköping	7	5	—	2	1	1	—	—	2	—	5	1	3	—	—	1	56
Hjo	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	24
Tidaholm	9	2	—	1	—	—	—	1	3	—	1	—	—	1	—	—	54

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Län och städer.	Bildningsfel och sjukdomar hos nyfödda.	Ålderdomarvtyning	Barnsugsfeber	Andra hvarandokaps- och förlösningssjukdomar	Varfeber	Ros	Smittkoppor	Mässling	Scharlakansfeber	Difteri	Kikhosta	Influensa	Fläcktyfus	Nervfeber och Paratyfus	Roddsot	Asiatisk kolera	Akutt barnförämning	Epidemisk hjärnfeber	Stekkramp
Värmlands län.																			
Karlstad	19	13	1	1	2	2	—	13	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Kristinehamn	5	20	1	1	—	—	—	3	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1
Filipstad	1	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Arvika	5	5	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Örebro län.																			
Örebro	23	19	1	—	1	2	—	—	1	7	4	3	—	—	—	—	4	—	—
Askersund	1	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
Nora	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Lindesberg	1	5	—	—	—	—	—	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—
Västmanlands län.																			
Västerås	8	11	1	—	1	2	—	11	4	5	7	—	1	—	—	—	—	—	—
Sala	2	4	—	—	1	2	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Köping	2	3	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	4	—	—
Arboga	1	9	1	—	1	—	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kopparbergs län.																			
Falun	3	26	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	1	1
Säter	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—
Hedemora	6	6	—	—	1	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	1	—
Gävleborgs län.																			
Gävle	25	33	—	—	6	3	—	—	—	3	2	1	—	2	—	—	—	1	1
Söderhamn	8	7	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hudiksvall	3	9	—	—	1	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Västernorrlands län.																			
Härnösand	8	15	1	—	—	—	—	—	—	8	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Sundsvall	9	11	1	—	—	3	—	2	—	1	9	—	—	—	—	—	—	1	—
Örnsköldsvik	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Jämtlands län.																			
Östersund	8	14	—	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Västerbottens län.																			
Umeå	1	15	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Skellefteå	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Norrbottnens län.																			
Luleå	6	4	—	—	—	—	—	—	1	1	6	—	—	—	—	—	—	—	—
Piteå	4	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Haparanda	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	866	1 657	39	18	172	69	—	190	62	176	231	51	—	48	—	—	77	21	17

¹ Här avses sjukdomar som uppträda i första levnadsveckan.

1	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37
Län och städer.	1 Tuberkulos		Syfilis		Kronisk hjärtsjukdom	Kronisk alkoholsjukdom	Blodbildande organens och blodets sjukdomar	Andra parasitära sjukdomar	Krossa	Andra kroniska förgiftningsjukdomar	Sockerinjuka	Andra omsättnings- m. bl. sjukdomar	Hjärnböjning	Andra sjukdomar i nervsystemet och sinnessorgrens sjukdomar	Sinnessjukdomar	Kronisk hjärtsjukdom	Andra cirkulationsoorganens sjukdomar
	a) Jungseot	b) annan tuberkulos	a) serd syfilis	b) förvärd syfilis													
Värmlands län.																	
Karlstad	33	10	—	—	2	—	—	—	—	5	—	14	—	3	—	14	12
Kristinehamn	15	7	—	—	—	—	1	—	3	—	—	7	—	2	—	4	12
Filipstad	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	5	—	1	5
Arvika	6	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	1	8	1
Örebro län.																	
Örebro	53	7	—	—	1	—	—	—	7	2	—	2	1	16	8	3	31
Askersund	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	5
Nora	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	3
Lindesberg	3	—	—	—	—	—	—	—	2	—	1	—	—	2	—	—	2
Västmanlands län.																	
Västerås	35	15	—	—	2	—	—	—	—	2	—	3	—	2	—	—	16
Sala	7	3	—	—	—	—	—	—	1	1	—	3	—	7	—	1	12
Köping	7	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	1
Årboga	8	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	2	—	—	5
Kopparbergs län.																	
Falun	23	5	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1	13	3	1	6	8
Säter	3	—	—	—	—	—	—	—	3	—	1	—	2	—	—	—	2
Hedemora	7	2	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	6	1	—	9	1
Gärleborgs län.																	
Gävle	74	14	—	1	—	—	—	—	1	—	8	6	24	3	2	29	21
Söderhamn	28	4	—	—	2	—	—	—	—	—	1	1	12	4	1	4	17
Hudiksvall	19	7	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	7	5	—	2	10
Västernorrlands län.																	
Härnösand	20	7	—	—	—	—	—	—	1	—	2	—	7	1	1	3	7
Sundsvall	39	10	—	—	—	—	—	—	1	2	—	—	17	3	2	12	20
Örnsköldsvik	2	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	4	—
Jämtlands län.																	
Östersund	12	5	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	—	7	4	1	3
Västerbottens län.																	
Umeå	9	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	4	—	—	3
Skellefteå	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	1
Norrbottens län.																	
Luleå	16	9	—	—	—	—	1	—	—	—	2	3	7	2	—	7	15
Piteå	9	3	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	6	—	—	2	3
Haparanda	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	1	—
Summa	2 630	695	—	—	26	26	1	13	104	80	6	165	62	982	331	1 371	1 250

1 Se not 1 å sid.

88	89	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	1
Luftrörelse, akut och kronisk	Akut lunginflammation	Andra andningsorganens sjukdomar	Akut mag- och tarminflammation	Kronisk mag- och tarminflammation	Blindtarmsinflammation	Tarmhinder och tarmbrick	Andra matsmältningsorganens sjukdomar	Urin- och könsorganens sjukdomar	Ledgångarnas och ben-systemets sjukdomar	Kräfta	Svulster av andra slag	Olyckshändelse eller våda	Självmord	Mord och drifp	Annan dödsorsak	Samma	Län och städer
4	16	3	3	1	1	—	2	4	—	17	3	2	—	—	—	203	Värmlands län.
10	6	3	2	—	2	—	2	—	—	14	1	1	—	—	—	129	Karlstad.
3	13	1	1	1	—	2	—	5	—	5	1	1	—	—	—	62	Kristinehamn.
—	3	—	3	1	—	—	—	—	1	2	—	2	—	—	—	62	Filipstad.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—	—	—	47	Arvika.
12	21	7	8	2	1	—	6	13	1	21	7	10	9	1	—	334	Örebro län.
1	1	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	2	2	—	—	31	Örebro.
4	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2	1	1	—	—	—	27	Askersund.
2	6	—	2	—	—	1	2	—	—	2	—	1	—	—	—	44	Nora.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	1	—	—	—	—	Liudesberg.
7	21	4	9	2	1	—	3	7	—	21	3	6	4	1	6	237	Västmanlands län.
—	15	9	6	—	3	—	2	5	1	8	2	—	—	—	—	118	Västerås.
—	4	—	5	—	—	—	2	2	—	7	1	—	2	—	—	66	Sala.
2	3	1	2	—	—	—	—	4	—	5	—	1	1	—	—	57	Köping.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Arboga.
3	8	1	4	—	1	—	2	4	—	10	2	1	6	—	—	137	Kopparbergs län.
1	1	—	—	—	1	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	20	Falun.
2	4	—	—	1	—	—	1	2	1	5	—	—	—	—	—	60	Säter.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Hedemora.
14	29	4	15	2	2	—	10	17	—	23	6	15	6	—	—	403	Gävleborgs län.
8	8	1	9	7	1	—	8	5	—	13	4	2	5	—	1	162	Gävle.
5	4	1	3	1	—	—	1	1	—	8	—	1	2	—	—	93	Söderhamn.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Hudiksvall.
10	6	1	14	—	1	1	1	5	—	7	—	2	3	—	—	133	Västernorrlands l.
9	19	5	9	4	1	1	1	3	2	17	2	7	1	—	—	224	Härnösand.
2	5	—	—	—	—	—	3	3	—	3	—	—	—	—	—	38	Sundsvall.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Örnsköldsvik.
3	9	—	7	—	—	1	5	6	—	6	1	3	3	—	1	110	Jämtlands län.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Östersund.
1	5	—	4	3	1	—	—	1	—	4	2	1	1	—	2	62	Västerbottens län.
—	2	—	2	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	16	Umeå.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Skellefteå.
6	4	—	3	1	—	1	1	1	—	4	1	3	—	—	—	105	Norrbottnens län.
1	4	—	2	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	39	Luleå.
2	1	—	6	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	16	Piteå.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Haparanda.
738	1420	325	489	97	104	107	345	561	40	1436	203	438	308	11	55	18386	

Tab. 5. Sammanställning av hälsovårdsnämndernas uppgifter om *antalet döda* i rikets städer med fördelning efter *ålder och kön* år 1912.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	
Län och städer	M a n k ö n										K v i n n k ö n										Båda könen	
	Under 1 år	1-5 år	5-10 år	10-15 år	15-20 år	20-40 år	40-60 år	60 år och däröver	Okänd ålder	Summa	Under 1 år	1-5 år	5-10 år	10-15 år	15-20 år	20-40 år	40-60 år	60 år och däröver	Okänd ålder	Summa		
Stockholms stad .	355	179	46	28	61	510	578	765	—	2 522	280	164	37	25	48	336	415	1 179	—	2 484	5 006	
Stockholms län.																						
Södertälje	14	8	2	—	1	11	13	29	—	78	5	6	3	3	3	9	10	37	—	76	154	
Vaxholm	3	1	—	—	—	2	2	4	—	12	—	2	—	—	—	3	—	9	—	14	26	
Norrälje	2	—	1	1	1	1	4	13	—	23	3	2	—	1	7	—	—	15	—	28	51	
Östhammar	—	—	—	—	1	1	1	—	—	3	—	—	—	—	—	—	1	3	—	4	7	
Öregrund	1	—	—	—	—	2	—	7	—	10	—	—	—	—	—	—	7	7	—	10	17	
Sigtuna	—	—	—	—	—	—	2	4	—	6	—	—	—	—	—	—	—	4	—	4	10	
Uppsala län.																						
Uppsala	16	7	2	—	6	36	36	85	—	188	7	9	2	—	5	23	29	133	—	208	396	
Enköping	2	4	2	—	1	4	2	13	—	28	4	2	1	—	2	6	16	—	—	31	59	
Södermanlands län.																						
Nyköping	4	5	1	—	5	10	14	32	—	71	6	4	—	2	14	14	42	—	—	82	153	
Eskilstuna	13	8	4	2	5	28	29	54	—	143	13	15	6	3	3	21	25	56	—	142	285	
Torshälla	1	—	—	—	—	2	2	7	—	12	—	—	—	1	1	1	6	—	—	9	21	
Strängnäs	1	2	—	1	1	3	6	10	—	24	1	1	2	1	1	4	15	4	—	26	50	
Mariefred	—	—	1	—	—	1	1	9	—	12	—	—	—	—	1	2	7	7	—	10	22	
Trosa	—	—	—	—	—	—	2	7	—	9	1	—	—	—	1	2	3	—	—	7	16	
Östergötlands län.																						
Linköping	26	10	2	3	—	21	19	59	—	140	22	3	6	3	4	27	23	103	—	191	331	
Norrköping	40	26	9	3	8	43	38	122	—	289	31	20	2	5	10	46	51	167	—	392	621	
Söderköping	2	—	—	—	1	2	2	6	—	13	—	—	1	—	—	—	1	18	—	20	33	
Motala	1	—	—	—	2	3	4	8	—	18	—	3	3	—	—	—	1	16	—	23	41	
Vadstena	3	1	—	—	1	3	2	8	—	18	—	2	—	—	—	2	1	13	—	18	36	
Skänninge	—	—	—	—	—	—	1	7	—	8	2	—	—	—	—	—	1	12	—	15	23	

Jönköpings län.																					
Jönköping	22	16	1	2	10	24	29	56	—	160	14	14	2	—	9	20	29	108	1	197	357
Ekejö	1	4	—	—	1	3	4	15	—	28	2	1	3	—	1	—	4	14	—	25	53
Gräna	—	1	—	—	—	2	—	4	—	7	—	—	—	—	—	1	3	12	—	16	23
Huskvarna	7	6	4	1	2	5	4	6	—	35	2	2	—	—	—	2	5	6	1	18	53
Kronobergs län.																					
Växjö	6	2	—	—	2	4	9	16	—	39	5	2	1	1	1	7	9	38	—	64	103
Kalmar län.																					
Kalmar	7	7	4	—	—	12	12	34	—	76	11	5	3	1	2	17	21	68	—	128	204
Oskarshamn	11	2	—	1	1	8	8	24	—	55	2	5	—	1	3	6	17	15	—	49	104
Västervik	10	5	1	—	4	15	9	34	—	78	12	3	4	2	1	6	8	48	—	84	162
Vimmerby	6	1	1	1	—	2	3	7	—	21	2	3	—	—	—	4	3	18	—	30	51
Borgholm	—	—	—	—	—	3	—	6	—	9	—	—	—	1	—	2	1	5	—	9	18
Gottlands län.																					
Visby	6	2	1	3	3	11	9	21	—	56	11	3	2	1	1	11	8	38	—	75	131
Blekinge län.																					
Karlskrona	25	6	5	3	7	27	24	50	—	147	29	12	2	1	4	12	27	92	—	179	326
Ronneby	4	2	—	—	1	—	4	16	—	27	2	5	—	—	—	5	1	13	—	26	53
Karlshamn	1	1	—	1	—	7	6	26	—	42	6	1	1	—	1	6	7	38	—	60	102
Sölvesborg	2	1	—	—	1	3	2	6	—	15	—	—	3	—	—	5	4	12	—	24	39
Kristianstads län.																					
Kristianstad	10	4	4	—	4	22	15	23	—	82	6	4	—	1	1	11	14	38	—	75	157
Sjörishamn	2	1	—	—	—	—	1	10	—	14	—	2	1	—	—	4	1	10	—	18	32
Ängelholm	7	4	2	—	—	2	4	8	—	27	5	2	—	—	—	2	3	9	—	21	48
Malmöhus län.																					
Malmö	117	46	16	5	6	71	81	153	6	501	86	44	14	6	18	73	73	194	2	510	1011
Lund	28	3	2	1	4	13	17	57	—	125	12	5	3	3	2	10	26	80	—	141	266
Landskrona	14	3	3	2	4	14	7	42	—	89	13	1	—	1	—	13	22	36	—	86	175
Hälsingborg	36	14	1	2	6	11	29	76	—	175	25	3	3	2	7	23	35	58	2	158	333
Ystad	4	3	1	—	4	6	13	29	—	60	17	4	1	1	1	7	9	33	—	73	133
Trälleborg	17	—	—	—	2	5	7	19	1	51	9	3	—	3	—	5	9	28	—	57	108
Skanör med Falsterbo	1	—	—	—	—	—	2	2	—	5	2	—	1	—	1	—	—	4	—	8	13
Eslov	2	—	2	—	—	9	4	16	—	35	5	1	1	2	—	3	5	16	—	33	68

¹ Från och med 1 år intill 5 år o. s. v.

TAB. 5. (Forts.) DÖDA I RIKETS STÄDER EFTER ÅLDER OCH KÖN ENLIGT HÄLSOVÅRDSNÄMNDERNAS UPPGIFTER ÅR 1912.

Län och städer	M a n k ö n										K v i n n k ö n										Båda könen
	Under 1 år	1-5 år ¹	5-10 år	10-15 år	15-20 år	20-40 år	40-60 år	60 år och däröver	Okänd ålder	Summa	Under 1 år	1-5 år	5-10 år	10-15 år	15-20 år	20-40 år	40-60 år	60 år och däröver	Okänd ålder	Summa	
Hallands län.																					
Halmstad	15	6	7	—	6	19	24	47	—	124	12	5	1	2	4	23	18	74	—	139	263
Laholm	2	1	2	—	—	2	2	10	—	19	—	—	1	—	—	—	2	14	—	18	37
Falkenberg	8	6	1	—	1	3	3	11	—	33	4	—	—	—	—	5	2	5	—	16	49
Varberg	7	4	1	—	1	4	7	14	—	38	1	1	2	—	—	5	6	19	—	34	72
Kungsbacka	—	1	—	—	—	—	1	2	—	4	1	1	1	—	—	—	1	3	—	7	11
Göteborgs och Bohus län.																					
Göteborg	181	92	27	20	26	185	206	374	—	1 111	142	80	21	30	28	159	169	519	—	1 148	2 259
Kungälv	—	—	—	2	—	2	3	3	—	10	—	—	—	—	—	2	2	8	—	12	22
Lysakil	2	2	—	—	1	6	4	9	—	24	5	1	1	—	—	5	4	9	—	25	49
Marstrand	2	—	—	—	1	2	1	2	—	8	—	—	—	1	—	—	—	8	—	10	18
Strömstad	2	3	1	—	1	5	3	10	—	25	—	—	2	1	—	5	3	14	—	25	50
Uddevalle	16	2	—	2	1	5	14	31	—	71	9	6	1	8	—	8	5	44	—	82	153
Älvsborgs län.																					
Vänersborg	4	2	6	—	3	8	8	27	—	58	4	3	—	1	4	11	4	33	—	60	118
Alingsås	2	2	1	—	1	4	9	14	—	33	4	5	—	2	—	3	2	15	—	31	64
Borås	26	10	5	1	5	19	21	39	—	126	19	11	4	2	2	30	23	52	—	143	269
Ulricehamn	2	1	1	—	—	2	2	5	—	14	1	1	—	—	—	1	1	12	—	17	31
Åmål	1	2	—	—	1	7	1	10	—	22	—	—	2	1	2	5	5	18	—	33	55
Skaraborgs län.																					
Mariestad	2	—	2	1	—	3	3	13	—	26	—	—	1	—	2	1	6	9	—	19	45
Lidköping	5	4	2	2	—	3	7	14	—	37	6	7	—	—	2	6	12	25	—	58	95
Skara	1	3	1	1	—	5	5	15	—	31	3	—	1	1	3	3	3	29	—	40	71
Skövde	7	5	—	1	1	2	2	15	—	33	—	3	2	—	2	2	8	17	—	34	67
Falköping	3	—	—	—	—	5	7	7	—	22	2	5	—	1	—	8	3	15	—	34	56
Iljo	—	—	—	—	—	—	—	7	—	7	—	—	1	—	—	—	3	13	—	17	24
Tidaholm	—	1	2	—	2	8	4	9	—	26	3	2	1	2	2	6	1	11	—	28	54

Värmlands län.																					
Karlstad	11	12	3	—	—	9	12	39	—	86	22	6	3	5	5	19	14	43	—	117	208
Kristinehamn	12	4	1	2	2	9	12	28	—	70	3	2	—	2	1	10	8	33	—	59	129
Pilpstad	4	—	2	—	—	3	7	20	—	30	—	1	—	1	1	—	4	19	—	26	62
Arvika	3	1	—	1	—	4	6	8	—	23	7	1	1	—	2	2	3	8	—	24	47
Örebro län.																					
Örebro	27	10	7	2	4	35	34	47	—	166	18	14	10	3	6	23	24	70	—	168	334
Åkersund	—	—	1	—	—	3	2	5	—	11	1	1	—	—	2	1	5	10	—	20	31
Nora	1	—	—	—	1	—	2	8	—	12	2	1	—	—	2	2	2	7	—	15	27
Lindesberg	2	1	—	—	1	6	4	8	—	22	2	2	—	—	2	2	2	14	—	22	44
Västmanlands län.																					
Västerås	14	22	6	2	6	13	25	33	—	121	16	23	7	3	2	15	14	36	—	116	237
Sala	7	3	3	2	—	5	17	23	—	60	7	3	2	—	2	5	7	32	—	58	118
Köping	3	5	—	1	—	3	7	15	—	34	4	—	—	1	2	4	5	16	—	32	66
Arboga	2	—	1	1	1	—	8	14	—	27	2	1	1	—	3	2	9	12	—	30	57
Kopparbergs län.																					
Falun	10	3	1	1	4	12	6	26	1	64	—	1	1	1	2	9	8	50	1	73	137
Säter	—	—	—	—	—	1	2	5	—	8	—	—	—	1	1	3	2	5	—	12	20
Hedemora	4	3	—	1	—	1	5	12	—	26	2	1	1	1	—	3	9	17	—	34	60
Gävleborgs län.																					
Gävle	36	12	5	3	8	22	30	74	—	190	31	10	7	4	8	33	21	99	—	213	403
Söderhamn	13	2	—	2	6	18	14	32	—	87	10	2	—	4	4	12	5	38	—	75	162
Hudikavall	4	4	1	—	1	4	7	21	1	43	4	2	2	1	2	8	9	20	2	50	93
Västernorrlands l.																					
Härnösand	13	8	1	4	—	7	7	22	—	62	7	7	4	—	3	7	9	34	—	71	133
Sundsvall	23	11	3	2	1	15	24	38	—	117	18	7	5	—	4	15	22	36	—	107	224
Örnsköldsvik	4	3	—	1	—	1	4	3	—	16	4	5	—	—	2	2	4	5	—	22	38
Jämtlands län.																					
Östersund	5	1	1	1	2	16	10	12	—	48	12	3	1	2	1	7	17	19	—	62	110
Västerbottens län.																					
Umeå	4	1	—	1	1	4	3	14	—	28	5	2	1	—	3	5	4	14	—	34	62
Skellefteå	3	2	—	—	—	1	1	3	—	10	1	—	—	—	—	1	—	4	—	6	16
Norrbottnens län.																					
Luleå	13	3	5	1	1	4	9	15	—	51	13	3	2	1	4	6	8	17	—	54	105
Piteå	5	—	—	2	3	1	5	4	—	20	2	2	—	—	2	3	1	9	—	19	39
Haparanda	5	—	1	—	—	1	—	2	—	9	1	2	—	—	—	—	—	4	—	7	16
Summa	1346	643	216	122	233	1461	1661	3224	9	8935	1063	592	193	147	251	1236	1431	4529	9	9451	18386

¹ Från och med 1 år intill 5 år o. s. v.

Tab. 6. Översikt över dödsorsakerna i rikets städer enligt hälsovårdsnämndernas uppgifter år 1912.

Dödsorsak. (Enligt K. Med. styrs cirk. den 9 okt. 1911)	M a n k ö n										K v i n n k ö n										Båda könen
	Under 1 år	1—5 år ¹	5—10 år	10—15 år	15—20 år	20—40 år	40—60 år	60 år och däröver	Okänd ålder	Summa	Under 1 år	1—5 år	5—10 år	10—15 år	15—20 år	20—40 år	40—60 år	60 år och däröver	Okänd ålder	Summa	
Bildningsfel och sjukdomar hos nyfödda	498	8	—	—	—	—	—	—	501	361	3	—	—	—	—	—	—	1	365	866	
Ålderdomsavtyning	—	—	—	—	—	—	2	552	554	—	—	—	—	—	—	—	—	1 103	1 103	1 657	
Barnsängsfeber	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	35	—	—	—	39	39	
Andra havandeskaps- och för- lossningsjukdomar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17	—	—	—	18	18	
Varfeber	23	7	1	4	5	17	18	13	88	26	9	4	3	2	17	17	6	—	84	172	
Roa	7	—	—	1	—	3	14	8	33	11	4	—	—	1	2	3	15	—	36	60	
Smittkoppor	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Mässling	28	59	7	1	—	1	—	—	96	29	59	4	1	—	1	—	—	—	94	190	
Scharlakansfeber	2	24	6	—	1	—	—	—	33	1	20	3	2	1	2	—	—	—	29	62	
Difteri	8	53	28	5	1	4	—	—	90	5	45	21	5	—	—	—	—	1	77	176	
Kikhosta	69	41	2	—	—	—	—	—	112	57	59	3	—	—	—	—	—	—	119	281	
Influensa	2	1	—	—	—	1	3	11	18	—	1	—	1	1	3	3	24	—	33	51	
Fläcktyfus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Nervfeber och Paratyfus	—	1	1	—	3	13	6	1	25	—	—	2	—	1	12	7	1	—	23	48	
Rödsot	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Asiatisk kolera	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Akut barnförlämning	1	18	7	2	2	8	4	—	42	2	8	7	8	6	4	—	—	—	35	77	
Epidemisk hjärnfeber	1	4	—	—	1	2	2	—	10	2	4	1	2	—	1	—	—	—	11	21	
Stelkramp	5	—	2	—	—	—	1	1	9	6	1	—	—	—	—	—	—	1	8	17	
Tuberkulos	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
a) lungdot	21	29	21	23	128	639	317	133	1 311	10	39	25	41	147	650	268	147	1	1 328	2 630	
b) annan tuberkulos	55	129	44	22	18	49	14	12	344	52	112	63	27	28	46	14	9	—	351	695	
Spetalska	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Syfilis	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
a) ärvd syfilis	11	1	2	—	—	—	—	—	14	12	—	—	—	—	—	—	—	—	12	26	
b) förvärvad syfilis	—	—	—	—	—	—	15	3	18	—	—	—	—	1	3	3	1	—	8	26	
Frossa	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	
Andra parasitära sjukdomar	3	—	1	1	—	3	—	—	8	2	1	1	—	—	—	—	—	1	5	18	
Blodbildande organens och blo- dets sjukdomar	8	6	2	1	1	6	11	10	45	2	2	1	1	—	—	28	25	—	59	104	
Kronisk alkoholsjukdom	—	—	—	—	—	20	38	8	66	—	—	—	—	—	3	8	3	—	14	80	

Andra kroniska förgiftnings- sjukdomar	—	—	—	—	—	—	3	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	—	3	6
Sockersjuka	—	1	5	4	4	18	27	28	—	87	—	1	2	4	2	9	20	40	—	—	—	78	165
Andra omsättnings- m. fl. sjuk- domar	10	3	—	—	—	3	3	6	—	25	3	1	1	—	—	14	7	11	—	—	—	87	62
Hjärnbrödnig	8	1	—	—	—	17	91	315	—	432	4	2	—	—	2	10	83	448	1	—	—	550	982
Andra sjukdomar i nervvästeme- t och sinnesorganens sjukdomar	36	20	8	6	12	26	31	34	—	173	22	14	3	4	6	32	35	42	—	—	—	158	331
Sinnessjukdomar	—	1	—	—	2	18	25	28	—	74	—	—	—	1	2	15	17	28	—	—	—	63	137
Kronisk hjärtsjukdom	2	1	15	18	17	86	186	332	—	657	3	8	11	15	17	107	171	508	1	—	—	841	1 498
Andra cirkulationsorganens sjukdomar	3	1	1	2	2	31	87	428	—	555	2	4	4	7	4	21	50	603	—	—	—	695	1 250
Luftrörsinflammation, akut och kronisk	111	37	6	2	3	17	44	150	—	370	106	37	5	2	2	17	35	162	2	—	—	368	738
Akut lunginflammation	93	97	9	3	7	77	141	255	1	683	73	77	8	2	1	60	107	408	1	—	—	737	1 420
Andra andningsorganens sjuk- domar	35	29	3	—	—	19	14	61	—	161	37	31	2	1	1	6	13	72	1	—	—	164	325
Akut mag- och tarminflamma- tion	230	29	1	—	—	2	3	3	1	269	174	22	2	1	—	—	8	13	—	—	—	220	480
Kronisk mag- och tarminflam- mation	28	3	1	—	—	—	3	13	—	48	20	2	—	2	—	3	6	16	—	—	—	49	97
Blindtarmsinflammation	—	3	1	2	5	23	11	9	—	54	1	2	5	4	4	13	13	8	—	—	—	50	104
Tarmhinder och tarmbräck	3	—	1	—	—	3	4	31	—	42	2	1	2	2	—	3	17	37	1	—	—	65	107
Andra matsmältningsorganens sjukdomar	14	1	—	—	3	30	74	64	1	187	9	1	1	3	4	18	54	68	—	—	—	158	345
Urin- och könsorganens sjuk- domar	3	5	9	6	6	45	91	149	—	314	3	5	6	5	5	44	69	110	—	—	—	247	561
Ledgångarnas och bensystemets sjukdomar	4	5	3	1	1	—	3	3	—	20	2	3	1	—	1	2	3	8	—	—	—	20	40
Kräfta	—	—	1	—	—	7	178	422	—	608	—	1	—	—	1	23	285	518	—	—	—	828	1 436
Synster av andra slag	3	—	4	—	1	28	32	28	—	96	3	1	—	1	1	13	36	52	—	—	—	107	208
Olyckshändelse eller våda	13	22	24	18	27	145	63	40	3	361	8	8	5	—	4	12	12	28	—	—	—	77	438
Själv mord	—	—	—	—	2	98	90	63	2	255	—	—	—	1	5	12	27	8	—	—	—	53	308
Mord eller dråp	3	—	—	—	—	—	1	1	—	5	4	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	6	11
Annan dödsorsak	9	3	—	—	1	2	5	9	—	29	9	4	—	—	1	5	4	3	—	—	—	26	55
Summa	1 346	643	216	122	253	1 461	1 061	3 224	9	8 935	1 063	592	193	147	251	1 236	1 431	4 529	9	9 451	18 886		

¹ Från och med 1 intill 5 år o. s. v.

Tab. 7. Översikt över några av de viktigaste dödsorsakerna i rikets städer med fördelning på månader enligt hälsovårdsnämndernas uppgifter år 1912.

Dödsorsak.	Jan.	Febr.	Mars	Apr.	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Summa
Ålderdomsavtyning	178	163	158	157	144	129	99	108	103	141	126	151	1 657
Mässling	12	32	32	37	21	13	12	1	1	1	11	12	185
Scharlakansfeber	8	7	5	4	4	6	2	4	5	7	4	6	62
Difteri	19	22	13	14	9	11	7	7	12	19	19	24	176
Kikhosta	17	25	27	26	27	18	19	14	11	14	16	17	231
Influensa	2	12	15	7	4	—	—	—	—	2	2	7	51
Nervfeber och Paratyphus	6	1	2	1	3	3	4	2	6	4	2	14	48
Rödsot	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Akut barnförflämning	7	3	4	3	4	4	7	10	16	9	5	5	77
Lungst	224	215	277	275	264	222	224	182	175	209	173	199	2 639
Luftrösinflammation, akut och kronisk	64	77	92	95	72	51	40	28	33	49	67	70	738
Akut lunginflammation	130	160	165	170	176	91	81	54	58	96	108	131	1 420
Akut mag- och tarminflammation	44	42	38	25	32	41	60	72	47	31	25	32	489
Själv mord	21	11	31	28	33	37	37	25	16	25	28	16	308

Tab. 8. Översikt över sjukdomsfall i infektionssjukdomar m. m. år 1912.

Sjukdomar, län (stad)	I n s j u k n a d e												Summa
	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	
a. Smittkoppor.*													
Stockholms stad	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
Summa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
b. Mässling.													
Stockholms stad ¹	218	342	190	162	99	54	13	3	1	—	1	1	1 084
Stockholms län	50	69	61	63	133	129	27	4	—	1	6	4	547
Uppsala	12	3	4	8	6	26	6	3	—	6	9	24	107
Södermanlands	26	39	76	161	96	42	15	1	1	9	27	16	509
Östergötlands	31	25	26	1	—	5	1	—	8	—	81	25	203
Jönköpings	66	78	30	28	10	11	4	3	12	30	21	30	323
Kronobergs	45	67	26	33	20	23	4	6	10	73	125	51	483
Kalmar	6	6	9	9	48	75	71	22	43	84	118	143	624
Gottlands	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	7	—	8
Blekinge	9	26	127	196	62	31	5	1	—	10	24	102	593
Kristianstads	36	41	34	94	66	53	6	5	1	2	11	10	359
Malmöhus	8	24	20	19	30	19	16	6	—	7	39	75	263
Malmö stad ¹	3	6	4	3	9	24	10	32	17	60	350	313	831
Hallands län	6	2	3	15	—	1	3	3	1	14	85	113	246
Göteborgs o. Bohus l.	7	9	19	4	1	5	3	—	—	1	26	9	84
Göteborgs stad ¹	5	5	—	—	5	1	3	—	—	—	—	1	20
Älvsborgs län	48	35	21	21	22	22	11	9	7	13	41	12	262
Skaraborgs	29	14	15	17	8	2	15	11	—	1	6	2	120
Värmlands	24	22	107	246	306	173	107	72	82	101	159	126	1 525
Örebro	32	35	70	25	50	91	43	33	41	46	68	87	621
Västmanlands	76	83	336	184	125	71	52	16	35	57	51	6	1 092
Kopparbergs	94	137	90	95	64	65	22	24	2	8	19	6	626
Gävleborgs	89	52	51	30	42	47	48	19	14	22	28	32	474
Västernorrlands	109	92	48	16	15	17	7	8	1	4	4	30	351
Jämtlands	5	38	53	96	95	95	48	10	—	2	1	—	443
Västerbottens	5	2	25	33	43	93	42	34	25	106	57	30	495
Norrbottnens	46	35	30	17	22	24	26	27	42	87	110	84	550
Summa	1 085	1 287	1 475	1 576	1 377	1 199	609	352	343	744	1 474	1 332	12 853

Anm. Sjukdomar med asterisk [*] skola anmälas av samtliga läkare; övriga i denna tabell upptagna sjukdomar endast av provinsial- e. prov.-, bitr. provinsialläkare, samt stads- och stadsdistriktsläkare.

¹ Enligt uppgifter från distriktsläkare; avse endast fattiga sjuka.

TAB. 8 (Forts.). ÖVERSIKT ÖVER SJUKDOMSFALL I INFektionSSJUKDOMAR ETC. 109

Sjukdomar, län (stad)	I n s j u k n a d e.												Summa
	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	
c. Scharlakansfeber.*													
Stockholms stad	64	41	62	42	54	41	43	56	109	72	90	82	756
Stockholms län	24	47	32	13	6	4	22	29	25	38	97	34	371
Uppsala	22	26	22	12	5	4	3	4	6	18	27	16	165
Södermanlands »	39	33	29	20	21	27	7	17	42	48	50	32	365
Östergötlands »	53	54	40	27	19	36	46	40	27	49	40	37	468
Jönköpings »	27	35	62	76	54	33	25	42	24	42	61	58	539
Kronobergs »	7	3	4	33	5	2	2	6	4	8	3	2	79
Kalmar »	29	21	33	21	14	6	4	23	26	22	35	23	238
Gottlands »	25	17	14	29	7	120	16	7	8	3	8	5	259
Blekinge »	19	19	9	4	5	4	3	1	1	19	14	5	103
Kristianstads »	57	75	62	52	135	61	8	23	15	18	30	17	553
Malmöhus »	96	128	78	63	91	37	53	23	48	65	57	50	794
Malmö stad	58	41	33	38	34	17	19	19	42	58	45	61	465
Hallands län	8	18	13	5	8	3	12	—	4	1	7	2	81
Göteborgs o. Bohus l.	43	84	40	21	14	9	30	5	13	17	17	20	313
Göteborgs stad	20	10	16	12	8	10	17	13	20	22	20	20	188
Älvsborgs län	41	20	27	35	39	30	11	11	35	27	12	14	302
Skaraborgs »	37	16	26	40	22	17	12	3	3	4	11	2	193
Värmlands »	46	50	41	11	30	44	18	23	47	53	63	41	467
Örebro »	22	20	25	6	24	18	21	29	68	71	32	41	377
Västmanlands »	62	37	28	35	26	23	18	51	85	54	43	70	532
Kopparbergs »	23	24	16	17	11	—	—	4	1	7	3	14	120
Gävleborgs »	68	83	43	18	47	34	20	28	41	46	50	40	518
Västernorrlands »	28	32	26	5	18	2	3	3	4	13	6	1	141
Jämtlands »	5	18	2	2	5	1	10	5	4	6	9	12	79
Västerbottens »	29	7	17	28	31	22	15	12	60	87	80	50	438
Norrbottnens »	11	6	2	2	3	1	15	28	22	18	17	14	139
Summa	963	965	802	667	736	606	453	491	781	890	914	775	9 043
e. Tarntyfus.*													
Stockholms stad	2	1	3	2	2	3	1	3	4	6	7	11	45
Stockholms län	—	—	1	3	2	—	3	2	5	—	6	5	27
Uppsala	—	3	1	—	1	—	2	1	—	—	3	—	11
Södermanlands »	14	29	8	14	12	26	12	10	9	6	8	5	153
Östergötlands »	6	2	2	—	—	3	6	7	16	4	5	15	66
Jönköpings »	—	1	—	—	1	2	4	—	2	—	—	—	10
Kronobergs »	1	3	1	1	—	—	8	1	1	3	1	1	21
Kalmar »	6	—	7	3	4	2	4	17	15	3	9	6	76
Gottlands »	2	1	—	1	1	—	2	13	4	1	—	14	39
Blekinge »	—	1	2	—	1	2	—	5	7	2	—	2	22
Kristianstads »	4	—	1	2	6	5	—	1	4	6	2	3	34
Malmöhus »	5	3	6	6	3	5	22	5	6	11	11	13	96
Malmö stad	4	1	3	—	1	—	—	2	2	1	—	—	14
Hallands län	—	—	2	1	—	1	2	4	5	1	3	16	35
Göteborgs o. Bohus l.	12	4	3	6	7	4	3	11	5	4	6	7	72
Göteborgs stad	9	4	5	5	3	12	7	7	8	7	8	11	86
Älvsborgs län	1	3	4	3	1	—	2	11	16	9	9	11	70
Skaraborgs »	2	1	2	—	—	7	2	5	7	1	—	5	32
Värmlands »	1	1	5	1	2	1	—	7	3	3	3	2	29
Örebro »	1	3	2	—	—	2	9	3	3	2	2	—	27
Västmanlands »	4	3	4	—	—	10	3	5	9	11	4	9	62
Kopparbergs »	—	—	1	1	—	3	1	8	2	—	—	3	19
Gävleborgs »	4	11	8	24	6	3	5	4	5	13	2	—	85
Västernorrlands »	2	1	5	3	1	2	4	1	—	1	—	1	21
Jämtlands »	1	1	—	1	2	—	—	10	3	—	—	1	19
Västerbottens »	—	—	2	—	—	—	—	—	5	2	1	2	12
Norrbottnens »	3	—	2	1	1	4	8	2	3	5	2	—	31
Summa	84	77	80	78	57	97	110	143	149	103	93	143	1 214

S j u k d o m a r, län (stad)	I n s j u k n a d e.												Summa
	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	
f. Rödsoth.*													
Stockholms stad	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Stockholms län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Uppsala	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Södermanlands >	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Östergötlands >	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Jönköpings >	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kronobergs >	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kalmar >	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1
Gottlands >	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1
Blekinge >	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kristianstads >	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1
Malmöhus >	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Malmö stad	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hallands län	—	—	—	—	—	—	—	6	—	6	—	—	12
Göteborgs o. Bohus l. . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Göteborgs stad	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Älvsborgs län	—	—	1	—	—	—	—	9	—	—	—	—	10
Skaraborgs >	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Värmlands >	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Örebro >	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Västmanlands >	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kopparbergs >	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gävleborgs >	—	—	—	—	—	—	7	—	—	—	—	—	7
Västernorrlands >	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1
Jämtlands >	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2
Västerbottens >	—	—	—	1	—	2	11	4	—	—	1	—	20
Norrbottnens >	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
Summa	2	—	2	1	—	3	21	20	1	6	1	—	57
h. Inhemsk kolera, barnkolera.													
Stockholms stad ¹	—	—	—	—	—	2	2	1	—	—	1	—	6
Stockholms län	—	—	—	1	1	1	—	2	—	1	—	1	7
Uppsala >	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	2
Södermanlands >	—	—	—	10	—	—	—	1	—	1	—	1	13
Östergötlands >	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	1	—	4
Jönköpings >	—	—	—	—	—	—	7	—	—	—	—	—	7
Kronobergs >	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kalmar >	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gottlands >	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Blekinge >	—	—	—	—	—	—	1	3	1	—	2	—	7
Kristianstads >	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Malmöhus >	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	2
Malmö stad ¹	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	2
Hallands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Göteborgs o. Bohus l. . . .	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Göteborgs stad ¹	—	—	—	—	—	—	—	4	2	—	—	—	6
Älvsborgs län	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Skaraborgs >	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1
Värmlands >	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Örebro >	—	—	1	—	1	1	5	2	1	—	—	—	11
Västmanlands >	—	—	—	—	—	—	3	1	—	—	—	—	4
Kopparbergs >	—	—	—	1	—	1	1	—	1	—	—	—	4
Gävleborgs >	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Västernorrlands >	1	—	—	—	—	2	2	7	—	1	—	1	14
Jämtlands >	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1
Västerbottens >	—	—	5	—	2	—	—	—	—	—	—	—	7
Norrbottnens >	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1
Summa	2	1	6	13	7	8	24	25	5	3	5	3	102

¹ Enligt uppgifter från distriktsläkarna: avse endast fattiga sjuka.

Sjukdomar, län (stad)	I n s j u n k n a d e												
	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Summa
i. Epidemisk hjärnfeber.													
Stockholms stad ¹	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Stockholms län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Uppsala >	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Södermanlands >	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2
Östergötlands >	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Jönköpings >	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	2
Kronobergs >	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kalmar >	1	1	1	—	—	—	—	—	1	1	—	—	5
Gottlands >	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Blekinge >	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kristianstads >	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	2
Malmöhus >	—	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	3
Malmö stad ¹	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	—	3
Hallands län	1	—	—	1	2	1	2	—	—	—	—	—	7
Göteborgs o. Bohus l.	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Göteborgs stad	—	—	—	6	2	3	—	—	1	1	1	—	14
Älvsborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Skaraborgs >	—	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	3
Värmlands >	—	—	—	1	—	—	1	—	—	1	—	1	4
Örebro >	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Västmanlands >	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kopparbergs >	—	—	—	—	2	1	—	—	1	—	—	—	4
Gävleborgs >	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Västernorrlands >	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Jämtlands >	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Västerbottens >	—	—	—	1	4	3	3	—	3	—	—	—	14
Norrbottnens >	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	3	2	6	13	11	10	6	2	5	3	3	4	68
j. Akut barnförlämning.*													
Stockholms stad	5	—	—	2	3	2	4	7	8	3	1	2	37
Stockholms län	5	3	—	1	2	—	2	9	2	6	3	1	34
Uppsala >	—	2	3	—	1	—	3	7	15	9	11	2	53
Södermanlands >	2	2	1	2	6	4	14	17	29	11	7	5	100
Östergötlands >	18	8	8	1	3	10	78	178	131	138	30	15	618
Jönköpings >	12	4	2	—	2	—	12	28	33	14	6	4	117
Kronobergs >	3	1	7	3	3	1	1	8	22	19	11	1	80
Kalmar >	19	7	5	3	5	5	6	2	3	16	7	2	80
Gottlands >	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Blekinge >	—	2	4	—	—	—	—	14	47	17	8	8	100
Kristianstads >	2	—	1	5	2	—	10	8	35	28	8	9	108
Malmöhus >	2	1	6	3	2	6	7	45	44	28	15	8	167
Malmö stad	—	—	—	3	5	6	8	9	2	—	—	—	35
Hallands län	4	5	6	1	3	11	85	320	195	81	18	10	739
Göteborgs o. Bohus l.	2	8	13	6	6	14	20	37	49	34	12	6	207
Göteborgs stad	15	6	8	8	13	7	20	14	19	18	7	6	141
Älvsborgs län	26	7	21	17	20	24	61	147	103	47	16	10	499
Skaraborgs >	3	3	3	1	2	12	7	48	45	42	19	6	191
Värmlands >	3	1	4	2	1	—	2	11	8	9	5	2	48
Örebro >	5	2	14	11	11	9	6	14	26	26	21	9	154
Västmanlands >	10	11	8	2	3	7	8	4	13	10	4	—	80
Kopparbergs >	—	1	2	—	15	5	2	10	9	11	4	2	61
Gävleborgs >	—	2	—	3	—	1	1	5	3	—	2	—	17
Västernorrlands >	17	2	—	1	7	2	21	29	11	6	8	—	104
Jämtlands >	—	1	3	2	3	3	2	9	4	5	3	1	36
Västerbottens >	3	4	4	1	6	4	26	12	15	10	12	7	104
Norrbottnens >	5	1	3	3	2	1	21	58	67	28	12	1	202
Summa	161	84	126	81	126	134	427	1050	938	618	250	117	4112

¹ Enligt uppgifter från distriktsläkarna; avse endast fattiga sjuka.

Sjukdomar, län (stad)	I n s j u k n a d e												Summa
	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	
k. Kikhosta.													
Stockholms stad ¹	31.	32	28	14	44	32	34	28	29	21	31	54	358
Stockholms län	13.	52	62	38	48	54	23	25	22	20	18	22	397
Uppsala »	18.	24	36	19	34	17	55	33	13	30	48	48	375
Södermanlands »	11.	27	25	82	90	33	29	18	13	36	33	18	415
Östergötlands »	29.	47	106	125	130	76	107	93	88	44	63	55	983
Jönköpings »	39.	49	89	114	108	114	57	95	70	37	42	64	878
Kronobergs »	—	2	14	6	8	10	16	6	18	29	41	36	186
Kalmar »	4	9	28	21	10	10	12	8	27	30	30	31	220
Gottlands »	8	10	—	1	4	1	2	—	—	—	1	—	27
Blekinge »	55.	41	23	13	8	3	2	8	10	3	11	—	214
Kristianstads »	39.	48	39	12	29	18	12	8	8	24	70	64	371
Malmöhus »	202	187	184	153	103	93	91	42	38	25	38	71	1 227
Malmö stad ¹	61	52	48	31	16	16	9	6	14	3	4	15	275
Hallands län	55	48	77	52	31	67	20	10	10	21	38	14	443
Göteborgs o. Bohus l.	21	19	27	45	29	34	89	46	45	28	25	48	456
Göteborgs stad ¹	67	55	73	70	71	58	103	100	75	104	53	67	806
Älvsborgs län	31	90	90	70	76	67	38	36	54	55	78	84	769
Skaraborgs »	5	10	14	5	32	45	54	34	24	23	28	25	299
Värmlands »	2	8	4	6	4	5	1	6	10	22	48	35	151
Örebro »	15	12	40	79	52	63	52	51	39	57	40	41	541
Västmanlands »	64	51	42	55	52	16	21	24	17	23	18	25	408
Kopparbergs »	73	29	69	120	110	92	74	41	19	37	54	58	776
Gävleborgs »	25	33	37	44	41	22	29	28	40	39	24	46	408
Västernorrlands »	53	67	84	94	43	42	33	25	25	40	25	59	590
Jämtlands »	—	5	19	8	7	—	14	13	13	15	20	77	191
Västerbottens »	121	129	154	92	86	109	84	65	71	32	34	16	993
Norrbottnens »	38	51	58	79	96	99	116	79	89	96	71	98	970
Summa	1 080	1 187	1 470	1 448	1 362	1 201	1 207	922	879	901	978	1 162	13 797
l. Influensa.													
Stockholms stad ¹	109	158	106	73	31	16	3	7	9	21	73	87	693
Stockholms län	90	191	150	91	100	33	11	9	23	33	71	192	994
Uppsala »	110	90	97	57	70	33	10	17	22	47	72	128	753
Södermanlands »	77	102	116	104	104	37	21	22	22	33	75	83	796
Östergötlands »	132	138	80	59	61	26	20	9	9	18	46	133	731
Jönköpings »	21	78	62	56	38	34	3	3	3	14	38	37	387
Kronobergs »	34	51	57	46	20	12	1	6	4	14	9	5	259
Kalmar »	50	53	52	38	30	12	6	7	17	11	31	40	347
Gottlands »	2	35	78	6	2	2	—	3	—	—	10	37	175
Blekinge »	63	106	62	26	20	8	4	12	3	9	18	13	344
Kristianstads »	79	116	115	64	24	16	15	3	13	22	39	55	561
Malmöhus »	211	521	556	350	165	82	33	29	45	82	131	383	2 588
Malmö stad ¹	65	150	164	130	55	11	10	8	10	15	35	214	867
Hallands län	37	67	196	217	108	34	6	2	8	14	22	25	736
Göteborgs o. Bohus l.	71	182	242	208	92	35	6	11	19	21	44	72	1 003
Göteborgs stad ¹	203	244	211	189	113	32	—	5	56	73	107	122	1 355
Älvsborgs län	148	216	275	170	134	66	22	19	35	63	73	80	1 301
Skaraborgs »	31	32	37	35	16	16	5	6	2	5	7	26	218
Värmlands »	60	115	152	76	49	25	10	9	9	32	57	83	677
Örebro »	60	140	158	88	46	27	11	7	17	86	181	192	1 013
Västmanlands »	92	129	196	92	63	53	24	15	33	60	94	111	962
Kopparbergs »	146	132	133	97	91	55	41	28	17	38	67	121	966
Gävleborgs »	115	124	140	97	60	28	11	15	39	36	111	217	993
Västernorrlands »	69	144	120	80	49	26	13	13	23	25	64	186	812
Jämtlands »	35	55	70	77	67	24	13	7	5	10	13	39	415
Västerbottens »	159	177	195	132	81	37	11	6	4	31	33	40	906
Norrbottnens »	111	251	189	178	56	26	25	12	19	60	78	72	1 077
Summa	2 380	3 797	4 009	2 836	1 745	506	335	290	466	873	1 599	2 793	21 929

¹ Enligt uppgifter från distriktläkarna; avse endast fattiga sjuka.

TAB. 8 (Forts.). ÖVERSIKT ÖVER SJUKDOMSFALL I INFEKTIONSSJUKDOMAR ETC. 113

Sjukdomar, län (stad)	I n s j n k n a d e.												Summa
	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	
m. Difteri (och stryp-sjuka).*													
Stockholms stad	109	70	90	87	85	56	38	45	80	81	53	58	854
Stockholms län	39	27	12	8	14	12	9	11	12	13	12	16	185
Uppsala »	32	30	33	30	19	42	23	17	23	16	11	14	290
Södermanlands »	14	7	8	20	9	5	12	7	8	15	11	7	123
Östergötlands »	48	55	46	28	30	24	46	32	34	60	56	51	510
Jönköpings »	14	30	18	7	10	10	14	7	17	10	26	18	181
Kronobergs »	20	20	18	20	40	13	6	4	20	9	9	25	204
Kalmar »	17	10	14	18	10	6	7	10	20	11	15	4	142
Gotlands »	4	—	—	5	—	—	1	—	—	—	4	—	14
Blekinge »	25	13	7	10	19	8	4	4	5	7	10	26	138
Kristianstads »	55	35	40	45	43	39	44	16	14	49	70	52	502
Malmöhus »	111	76	85	86	52	41	53	51	31	63	99	98	849
Malmö stad	24	16	11	18	24	18	14	10	36	33	50	84	338
Hallands län	76	38	36	35	29	20	6	7	10	21	26	11	315
Göteborgs o. Bohus l.	94	68	46	43	22	25	26	71	70	73	51	57	646
Göteborgs stad	103	74	50	38	28	39	77	74	130	126	73	51	863
Älvsborgs län	61	43	32	23	21	30	20	26	45	76	64	53	494
Skaraborgs »	50	47	69	61	35	51	41	37	23	24	30	33	501
Värmlands »	14	7	5	14	4	5	8	2	7	9	27	12	114
Örebro »	70	39	40	17	40	39	4	14	3	18	29	20	333
Västmanlands »	90	40	37	44	19	18	43	38	49	49	43	57	527
Kopparbergs »	30	21	23	34	16	25	17	29	38	41	30	21	325
Gävleborgs »	73	56	48	26	24	17	18	23	55	45	39	59	483
Västernorrlands »	62	41	38	41	62	46	47	74	130	109	103	96	849
Jämtlands »	4	3	1	—	2	1	2	2	6	16	6	15	58
Västerbottens »	4	21	7	11	14	8	7	7	4	4	5	9	101
Norrbottnens »	31	17	20	14	15	5	21	19	34	57	51	71	355
Summa	1274	904	836	783	686	606	608	637	904	1035	1003	1018	10294
n. Barnsängsfeber.													
Stockholms stad ¹	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	3
Stockholms län	—	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	3
Uppsala »	—	—	—	—	—	1	—	—	2	—	—	—	3
Södermanlands »	1	—	1	1	1	1	3	1	—	—	1	1	11
Östergötlands »	—	2	1	—	1	—	1	—	1	1	—	1	8
Jönköpings »	1	2	1	3	1	1	—	—	4	—	1	1	15
Kronobergs »	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	1	1	4
Kalmar »	1	—	—	3	1	—	1	—	—	1	—	—	7
Gotlands »	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Blekinge »	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1	3
Kristianstads »	1	2	1	—	1	1	—	1	—	1	2	3	13
Malmöhus »	1	1	1	3	—	—	1	—	—	2	2	1	12
Malmö stad ¹	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Hallands län	—	—	1	1	—	—	—	—	—	3	—	—	5
Göteborgs o. Bohus l.	—	—	3	1	—	1	—	—	2	—	—	—	7
Göteborgs stad ¹	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Älvsborgs län	1	1	1	—	—	—	1	—	—	1	1	—	6
Skaraborgs »	2	1	—	1	3	—	2	—	—	—	1	—	10
Värmlands »	1	1	2	—	1	—	—	1	1	1	—	—	5
Örebro »	1	1	—	1	1	1	1	—	—	—	—	—	5
Västmanlands »	—	—	1	2	1	1	—	—	—	—	—	—	5
Kopparbergs »	—	—	2	2	—	1	—	—	2	3	2	—	12
Gävleborgs »	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	1	—	3
Västernorrlands »	2	2	2	4	4	1	1	1	2	2	1	1	23
Jämtlands »	—	1	1	1	3	—	1	—	—	—	—	—	7
Västerbottens »	2	—	2	—	—	2	—	—	1	2	—	—	9
Norrbottnens »	1	2	—	—	1	—	—	1	—	2	1	—	8
Summa	18	20	22	25	19	11	11	6	15	22	14	11	194

Ann. Se ann. å tabellens första sida.

¹ Enligt uppgifter från distriktsläkarna: avse endast fattiga sjuka.

Sjukdomar, län (stad)	I n s j u k n a d e												Summa
	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	
o. Frossa.													
Stockholms stad ¹	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	2	1	6
Stockholms län	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1
Uppsala	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Södermanlands »	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2
Östergötlands »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Jönköpings »	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1
Kronobergs »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kalmar »	—	2	2	1	1	—	—	—	1	—	—	—	7
Gottlands »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Blekinge »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kristianstads »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Malmöhus »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Malmö stad ¹	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	6	7
Hallands län	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	2
Göteborgs o. Bohus l.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Göteborgs stad	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	2
Älvsborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Skaraborgs »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Värmlands »	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Örebro »	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	2
Västmanlands »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kopparbergs »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gävleborgs »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Västernorrlands »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Jämtlands »	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1
Västerbottens »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Norrbottnens »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	1	2	2	4	3	1	—	2	7	—	3	7	32
p. Smittsam ögon- sjukdom (trachom).													
Stockholms stad ¹	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Stockholms län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Uppsala	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Södermanlands »	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1
Östergötlands »	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1
Jönköpings »	—	—	1	—	1	—	—	1	1	—	—	—	4
Kronobergs »	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	2
Kalmar »	1	2	—	—	—	2	2	4	—	1	1	1	14
Gottlands »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Blekinge »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kristianstads »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Malmöhus »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Malmö stad ¹	—	2	—	3	3	4	—	—	—	1	—	1	14
Hallands län	1	—	1	1	—	—	—	—	1	—	2	—	6
Göteborgs o. Bohus l.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Göteborgs stad ¹	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Älvsborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Skaraborgs »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Värmlands »	1	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	4
Örebro »	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1
Västmanlands »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kopparbergs »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gävleborgs »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Västernorrlands »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Jämtlands »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Västerbottens »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Norrbottnens »	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	2
Summa	3	4	3	5	4	7	4	9	3	2	3	2	49

¹ Enligt uppgifter från distriktläkarna; avse endast fattiga sjuka.

TAB. 8 (Forts.). ÖVERSIKT ÖVER SJUKDOMSFALL I INFEKTIONSSJUKDOMAR ETC. 115

Sjukdomar, län (stad)	I n s j u k n a d e												Summa
	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	
q. Lunginflammation och lungsäcksinflammation.													
Stockholms stad ^{1, 2} . . .	69	78	82	96	62	30.	21.	13	20	31	25	34	561
Stockholms län	53	74	84	93	85	43	40	19	32	31	53	53	660
Uppsala	61	71	87	99	100	61	30	21	27	49	51	63	722
Södermanlands	65	94	74	118	124	70	39	28	41	68	80	47	848
Östergötlands	56	78	79	83	96	57	32	28	24	34	30	36	633
Jönköpings	83	56	92	147	193	93	44	40	51	75	92	60	1 026
Kronobergs	46	32	55	54	66	34	23	14	17	26	51	27	445
Kalmar	84	74	87	89	87	56	33	26	32	46	87	77	778
Gottlands	16	24	21	22	18	16	11	4	9	12	16	15	184
Blekinge	57	42	55	59	58	28	15	17	22	43	47	41	484
Kristianstads ²	78	65	60	58	60	50	34	23	31	39	39	54	591
Malmöhus	110	188	158	159	131	96	67	39	55	76	92	107	1 278
Malmö stad ¹	36	53	79	34	40	22	9	12	19	24	27	64	419
Hallands län	24	22	45	59	75	25	17	15	20	29	32	34	397
Göteborgs o. Bohus l.	93	107	128	165	159	61	34	33	28	35	59	83	985
Göteborgs stad ¹	53	68	49	54	58	33	37	26	26	63	47	59	567
Älvsborgs län	145	140	84	151	140	79	60	40	32	64	86	106	1 127
Skaraborgs	45	44	40	59	62	32	42	27	24	44	37	27	483
Värmlands	70	75	87	128	107	53	40	28	35	55	75	68	821
Örebro	71	72	74	94	119	56	41	21	30	62	82	63	785
Västmanlands	74	100	110	105	112	84	42	31	43	55	65	53	874
Kopparbergs	106	126	107	138	135	87	53	58	61	99	111	84	1 165
Gävleborgs ²	126	120	149	162	176	83	41	34	66	88	111	120	1 276
Västernorrlands	87	121	122	114	87	56	41	33	33	71	79	94	938
Jämtlands	37	41	38	52	60	27	21	16	30	32	41	45	440
Västerbottens	78	112	108	117	90	62	52	38	23	59	75	69	883
Norrbottnens	93	141	119	94	87	57	33	42	57	91	74	83	971
Summa	1 916	2 218	2 273	2 603	2 587	1 451	952	726	888	1 401	1 664	1 662	20 341
r. Akut katarr o. inflammation i tarm, diarré.													
Stockholms stad ¹	73	76	70	58	57	56	68	109	92	73	69	54	855
Stockholms län	106	84	71	85	76	113	155	187	90	66	79	77	1 189
Uppsala	55	45	40	43	47	49	107	107	83	77	89	75	817
Södermanlands	97	96	95	75	93	82	136	160	126	94	80	61	1 195
Östergötlands	98	84	84	87	68	97	159	195	132	80	86	101	1 271
Jönköpings	49	54	74	53	60	52	97	143	97	52	65	39	835
Kronobergs	29	39	41	39	42	45	56	45	25	37	31	34	463
Kalmar	48	53	54	39	46	53	81	96	63	47	53	48	681
Gottlands	15	31	20	7	11	16	40	34	39	14	23	29	279
Blekinge	79	81	71	68	88	99	94	118	79	91	108	89	1 065
Kristianstads ³	73	64	76	68	77	83	121	95	92	51	50	63	913
Malmöhus	194	167	174	157	145	147	198	271	175	158	163	202	2 151
Malmö stad ¹	54	59	61	83	58	71	71	117	80	62	78	82	876
Hallands län	35	50	38	26	37	53	76	72	50	41	43	29	550
Göteborgs o. Bohus l. ³	60	51	43	37	52	77	153	222	59	62	51	29	896
Göteborgs stad ^{1, 3}	180	155	198	141	223	143	305	351	283	282	220	178	2 659
Älvsborgs ³ län	81	84	82	79	80	103	141	191	101	83	71	90	1 186
Skaraborgs	42	44	46	46	43	64	97	73	64	34	34	40	627
Värmlands ³	82	108	92	68	80	98	118	169	86	104	81	98	1 184
Örebro	106	73	92	74	81	105	146	133	102	102	114	97	1 225
Västmanlands	81	91	86	87	82	104	166	174	73	81	59	91	1 175
Kopparbergs	96	69	78	108	86	91	234	260	127	101	101	101	1 452
Gävleborgs ²	142	83	103	93	121	117	243	258	150	89	93	73	1 565
Västernorrlands	72	62	45	71	83	95	192	216	127	116	117	95	1 291
Jämtlands	54	39	52	52	41	37	86	119	36	41	35	43	635
Västerbottens	72	88	77	63	72	88	91	139	73	72	85	109	1 029
Norrbottnens	106	74	107	55	68	86	143	180	135	103	77	88	1 222
Summa	2 179	2 004	2 070	1 862	2 017	2 224	3 574	4 234	2 639	2 213	2 155	2 115	29 286

¹ Enligt nppgifter från distriktsläkarna; avse endast fattiga sjuka. — ² Uppgifterna avse endast lunginflammation. — ³ Uppgifterna inbegripa även katarr och inflammation i mage.

Tab. 9. Sammanställning av uppgifterna från lasaretten angående intagna, döda, underhållsdagar samt sjuksängar år 1912.

1	2		3	4	5	6	7	8	1	2		3	4	5	6	7	8
	Antal patienter under året									Antal patienter under året	Underhållsdagar						
Län (stad), lasarett	in-tagna	döda	Län (stad), lasarett	in-tagna	döda												
Stockholms stad.								Södermanlands län.									
Kungl. Sernimerlasarettet	4 808	406	144 496	1 429	395	467	30	Eskilstuna lasarett . . .	642	38	19 649	66	54	68	28		
Sabbatsbergs sjukhus ²	6 807	516	191 426	679	523	628	28	Flens „ „ . . .	1 016	38	21 836	85	59	73	21		
Sjukhuset St Göran . . .	3 254	172	159 622	537	436	494	49	Nyköpings „ „ . . .	1 078	39	24 672	73	67	83	23		
Katarina sjukhus ⁴ . . .	760	29	32 015	131	88	119	42	Summa	2 736	115	66 157	224					
Maria sjukhus	2 307	181	60 764	209	166	204	26	Östergötlands län									
Provisoriska sjukhuset .	804	85	27 603	100	75	100	34	(utom Norrköpings stad).									
Barnsjukhuset Simon och Matilda Sachs minne . .	229	57	16 860	54	46	52	74	Finspångs lasarett . . .	553	29	11 387	38	31	42	20		
Söderby sjukhus	771	106	152 730	452	417	459	198	Kisa „ „	293	27	8 768	38	24	39	30		
Sjukhuset vid Långbro ⁵ .	269	46	212 538	640	582	602	790	Linköpings „ „ . . .	1 366	60	41 253	146	113	139	30		
Stockholms provisor. sinnessjukhus, Hornsg. 82 ¹⁰	27	—	3 628	32	20	27	134	Söderköpings „ „ . . .	1 166	39	31 553	84	86	97	27		
Sjukhuset Eira ⁶ (stadens avd.)	798	2	22 090	100	61	82	22	Vadstena „ „	1 246	43	38 655	113	106	125	31		
Summa	20 834	1 600	1 023 772	3 363				Summa	4 630	198	131 616	419					
Stockholms län.								Norrköpings stad.									
Sjukhuset Eira ⁶ (länets avd.)	370	6	11 819	40	32	44	32	Norrköpings sjukhus . .	1 427	72	41 380	155	113	146	29		
Löwenströmska lasarettet ⁷	604	37	17 640	54	48	59	29	Jönköpings län.									
Do do								Jönköpings lasarett . . .	1 573	63	43 125	150	118	143	27		
Tuberkulossjukh. ⁷ . . .	153	30	25 687	70	70	72	168	Ulfspårre - Hågerflychtska lasarettet i Eksjö . . .	1 049	53	35 096	95	96	110	33		
Norrälje lasarett	507	36	16 168	50	44	53	32	Summa	2 622	116	78 221	245					
Södertälje „ „	880	42	20 196	50	55	67	23	Kronobergs län.									
Osthammars „ „	326	21	9 216	36	25	35	28	Ljungby lasarett	656	18	13 849	44	38	46	21		
Summa	2 840	166	100 726	300				Växjö „ „	1 569	59	38 653	140	106	129	25		
Uppsala län.								Summa									
Akademiska sjukhuset i Uppsala ⁹	4 053	227	106 570	327	291	339	26	Summa	2 225	77	52 502	184					

Kalmar län.				Hallands län.											
Borgholms lasarett . . .	375	24	9 544	34	26	38	25	Halmstads lasarett . . .	1 179	81	28 929	79	79	96	25
Kalmar > . . .	1 582	59	43 100	151	118	144	27	Falkenbergs > . . .	377	14	16 343	42	45	55	43
Oskarshamn > . . .	853	22	13 357	46	37	44	38	Varbergs > . . .	869	34	20 735	52	57	68	24
Västerviks > . . .	1 228	66	40 763	124	111	132	33								
Summa	3 538	171	106 764	355				Summa	2 425	129	66 067	173			
Gottlands län.				Göteborgs och Bohus län (utom Göteborgs stad).											
Visby lasarett	631	41	26 485	92	72	90	42	Kungälv's lasarett . . .	263	27	9 287	42	25	33	35
								Strömstads >	344	12	7 160	36	20	39	21
								Uddevalle >	1 089	53	53 688	192	147	182	49
								Summa	1 696	92	70 135	270			
Blekinge län.				Göteborgs stad.											
Karlsamns lasarett . . .	1 350	87	31 229	100	85	104	23	Allmänna och Sahlgrenska sjukhuset ¹³	4 793	314	165 913	517	453	546	35
Karlskrona >	1 527	75	36 054	115	99	121	24	Holtermannska sjukhuset	1 153	2	22 807	99	62	91	20
Summa	2 877	162	67 283	215				Summa	5 946	316	188 720	616			
Kristianstads län.				Älfsborgs län.											
Kristianstads lasarett . .	1 601	83	61 225	185	168	190	38	Alingsås lasarett . . .	897	52	30 302	101	83	100	34
Simrishamns >	739	26	21 825	72	60	78	30	Borås >	1 723	86	48 943	168	134	155	28
Ängelholms >	952	39	28 279	75	77	95	30	Vänersborgs > ¹¹	1 484	92	43 789	¹⁴ 150	120	143	30
Summa	3 292	148	111 329	332				Summa	4 104	230	123 034	419			
Malmöhus län (utom Malmö stad).				Skaraborgs län.											
Hälsingborgs lasarett . .	1 786	80	47 599	127	130	152	27	Falköpings lasarett . . .	1 601	73	50 255	160	138	170	31
Hörby >	643	22	15 652	54	43	58	24	Lidöpings >	1 357	42	38 039	120	112	120	28
Landskrona >	713	38	18 048	58	49	63	25	Mariestads >	¹ 032	50	29 406	75	79	94	28
Lunds > ¹¹	6 151	316	157 874	446	431	498	26	Summa	3 090	165	117 700	855			
Trälleborgs >	753	36	20 336	55	56	71	27								
Ystads >	526	39	17 693	60	48	59	34								
Summa	10 572	531	277 202	800											
Malmö stad.				Värmlands län.											
Allmänna sjukhuset ¹² . .	4 143	166	122 121	354	333	352	30	Filipstads lasarett . . .	788	26	17 312	50	47	58	23
								Karlstads > ¹¹	2 743	102	74 097	200	203	239	27
								Summa	3 481	128	91 409	250			

¹ Dessutom 9 platser å isoler-avd. — ² Exkl. konvalescenthemmet, men inkl. tuberkulosavd. (Se Tab. 15). Dessutom isoler-avd. med 8 pl., 6 cellpl., 2 operationspl. samt 48 i evakuationspaviljong. — ³ Inkl. 7 cellpl. — ⁴ Se not 2 till Tab. 10, avd. B; jfr även not 5. — ⁵ Såsom formellt lydande under hälsovårdsstodagen har sjukhuset här upptagits; intagna betyder här intagningar; rörande intagna personer se vidare K. styrelsens berättelse, 11. — ⁶ Stockholms stads och läns sjukhus; å stadens avd. har under ett par år till början av år 1912 använts en sal om 20 pl. till annat ändamål. — ⁷ Lasarettens tuberkulosavdelning, som är en fullt självständig anstalt, anföres här särskilt (Se Tab. 15). — ⁸ Därav 4 isoleringsplatser. — ⁹ Inkl. bröst- och barnbördsavdelningarna (Se Tab. 15). — ¹⁰ Sjukhuset öppnades omkring den 1 juli 1912. — ¹¹ Exkl. upptagningsanstalterna för sinnessjuka i Nyköping, vid Växjö, Lunds, Vänersborgs, Kristinehamns eller Härnösands hospital (se Tab. 10, avd. B). — ¹² Inkl. barubördsavdeln. — ¹³ Exkl. konvalescentavd. men inkl. avd. för tuberkulospat. (Se Tab. 15). — ¹⁴ Inkl. 6 platser för epidemiskt sjuka samt 13 å isoleringsavd.

Tab. 9. (Forts.) *Sammanställning av uppgifterna från lasaretten angående intagna, döda, underhållsdagar samt sjuksängar år 1912.*

Län (stad), lasarett	Antal patienter under året		Underhållsdagar	Antal sjuksängar	Medeltal vårdade för dag	Högsta antalet vårdade för dag	Medellängd av sjukhusvistelsen, dagar	Län (stad), lasarett	Antal patienter under året		Underhållsdagar	Antal sjuksängar	Medeltal vårdade för dag	Högsta antalet vårdade för dag	Medellängd av sjukhusvistelsen, dagar
	intagna	döda							intagna	döda					
Örebro län.								Västernorrlands län.							
Örebro lasarett	2 441	93	65 581	200	180	207	27	Backe lasarett	280	18	8 204	33	22	35	29
Västmanlands län.								Härnösands » ²	954	50	32 086	98	88	103	34
Köpings lasarett	462	21	10 756	50	29	40	23	Sollefteå »	733	33	23 270	87	64	83	31
Norbergs »	557	23	15 380	50	42	52	23	Sundsvalls »	1 917	129	60 135	200	164	207	31
Sala »	936	53	21 940	70	60	70	23	Örnsköldsviks »	1 165	53	34 898	95	95	110	30
Västerås »	1 576	60	37 926	115	104	116	24	Summa	5 049	283	158 503	513			
Summa	3 531	157	86 002	285				Jämtlands län.							
Kopparbergs län.								Östersunds lasarett	1 169	62	40 013	124	108	128	34
Falu lasarett	2 030	114	61 014	189	167	208	30	Västerbottens län.							
Smedjebackens »	361	22	9 294	28	25	33	26	Skellefteå lasarett	666	34	13 189	43	36	49	20
Mora » ³	829	41	19 967	54	56	70	24	Umeå »	1 714	65	45 184	134	124	150	26
Summa	3 223	177	90 275	271				Summa	2 380	99	58 373	177			
Gävleborgs län.								Norrbottnens län.							
Gävle och Gästriklands lasarett	2 000	115	61 030	186	167	194	31	Haparanda lasarett	235	9	4 223	32	12	26	18
Hudiksvalls lasarett	1 005	44	30 888	128	85	104	31	Luleå »	765	28	26 825	77	73	80	35
Söderhamns »	1 002	49	28 154	88	77	96	28	Piteå »	364	25	9 674	37	27	38	27
Summa	4 007	208	120 072	402				Summa	1 364	62	40 722	146			
								För hela riket							
								Egentl. lasarett ⁴							
								111 226	5 991	3 628 824	11 566				
								109 777	5 752	3 217 381	10 318				

Anm. I denna tabell medtagna lasarettens snittliga avdelningar utom konvalescentavdelningar.

¹ Därav 6 ä isoleringsrum. — ² Se not 11 å föreg. uppslag. — ³ Öppnades den 9 jan. 1912. — ⁴ Frånräknade Barnsj. S. o. M. Sachs minne, Söderby sjukhus och Löwenströmska tuberkulosejukhuset, sjukhuset vid Långbro, Provisor, sinnessjukhusen i Stockholm samt upptagningsanstalterna vid Nyköpings, Växjö, Lunds, Vänersborgs, Kristinehamns och Härnösands hospital; däremot medräknade barnbörds-avd. och tub.-avd.

Tab. 10. Översikt över antalet intagna, döda, underhållsdagar och sjuksängar å *lasarettens olika avdelningar* samt å *upptagningsanstalterna* för sinnessjuka år 1912.

1	2		3	4	5	6	7	8	1	2		3	4	5	6	7	8
	Landstingsområde, sjukvårdsinrättning									Antal patienter under året							
	in-	döda	Underhållsdagar	Antal sjuksängar	Medeltal vårdade för dag	Högsta antalet vårdade för dag	Medeltal vårdade för dag	Medeltal sjukhusvistelsen, dagar		in-	döda	Underhållsdagar	Antal sjuksängar	Medeltal vårdade för dag	Högsta antalet vårdade för dag	Medeltal sjukhusvistelsen, dagar	
A. Lasarettensavdelningar.																	
Stockholms stad.																	
Kungl. Serafimerlasarettet	3 001	237	91 425	348	250	.	30		Södermanlands län.								
Sjukh. Eira (stadens avd.)	35	—	1 544	25	4	7	44		Eskestuna lasarett . . .	631	38	19 250	60	53	67	31	
Sabbatsbergs sjukhus ¹	6 652	484	181 031	647	495	596	27		Flens > . . .	1 016	38	21 836	85	59	73	21	
Sjukhuset St Göran, avdelning för hudejukdomar ¹	812	4	15 474	²	42	11	19		Nyköpings > . . .	1 073	39	24 594	69	67	81	23	
Maria sjukhus	2 307	181	60 764	209	166	204	26		Summa	2 720	115	65 680	214				
Provisoriska sjukhuset . . .	804	85	27 603	100	75	100	34		Östergötlands län.								
Katarina sjukhus	535	16	15 183	³ 41	41	82	28		Finspångs lasarett . . .	553	29	11 387	38	31	42	20	
Summa	14 146	1 007	393 024	1 370					Kisa > . . .	293	27	8 768	38	24	39	30	
Stockholms län.																	
Kungl. Serafimerlasarettet	1 807	169	53 071	² 80	153	.	29		Linköpings > . . .	1 366	60	41 253	146	113	139	30	
Sjukhuset Eira (länets avd.)	169	5	4 992	³ 23	14	23	30		Söderköpings > . . .	1 166	39	31 553	84	86	97	27	
Löwenströmska lasarettet ¹	604	37	17 640	54	48	59	29		Vadstena > . . .	1 193	42	31 914	89	87	108	27	
Norrälje lasarett	507	30	16 168	50	44	53	32		Summa	4 571	197	124 875	395				
Södertälje >	880	42	20 196	⁴ 50	55	67	23		Norrköpings stad.								
Östhammars >	326	21	9 216	36	25	35	28		Norrköpings sjukhus . .	1 339	72	37 854	123	103	134	28	
Summa	4 293	304	121 283	293					Jönköpings län.								
Uppsala län.																	
Akademiska sjukhuset i Uppsala ⁵	3 084	188	81 023	238	221	251	26		Jönköpings lasarett . . .	1 545	63	42 281	136	116		27	
									Ulfsparre-Hägerflychtska lasarettet i Ekajö . .	956	51	21 198	55	58	74	22	
									Summa	2 501	114	63 479	191				

Anm. I denna tabell upptagas ej konvalescenthem(-avdelningar), ej heller tuberkulos- eller barnbördsavdelningar vid sjukhus (se därom Tab. 15 och 17).

¹ Härj ej inräknat tuberkulosavd. (-sjukhus). — ² Fördelningen av sängantalet för veneriskt sjuka och för hudpatienter växlande; tillsammans 293 platser (se avdeln. C.). — ³ Antalet växlande; för lasarettensavd. och avd. för veneriskt sjuka finnas inalles 40 platser. — ⁴ Härav 4 isoleringsplatser. — ⁵ Uppgifterna omfatta ej bröst- och barnbördsavdelningarna. — ⁶ Platsantalet å hela sjukhuset 131; fördelningen å dess båda avd. ej så noggrannt fixerad (jfr avd. B). — ⁷ Länsackord.

Tab. 10. (Forts.) Översikt över antalet intagna, döda, underhållsdagar och sjuksängar å lasarettens olika avdelningar samt å upptagningsanstalterna för sinnessjuka år 1912.

1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	6	7	8
Landstingsområde, sjukvårdsinrättning	Antal patienter under året		Underhållsdagar	Antal sjuk-sängar	Medeltal vårdade för dag	Högsta antalet vårdade för dag	Medel-längd av sjukhusvilsten, dagar	Landstingsområde, sjukvårdsinrättning	Antal patienter under året		Underhållsdagar	Antal sjuk-sängar	Medeltal vårdade för dag	Högsta antalet vårdade för dag	Medel-längd av sjukhusvilsten, dagar
	in-tagna	döda							in-tagna	döda					
Kronobergs län.								Malmöhus län.							
Ljungby lasarett	656	18	13 849	44	38	46	21	Hälsingborgs lasarett . .	1 786	80	47 599	127	130	152	27
Växjö »	1 554	59	38 048	130	104	128	24	Hörby »	643	22	15 652	54	43	58	24
Summa	2 210	77	51 897	174				Landskrona »	713	38	18 048	58	49	63	25
Kalmar läns norra landstingsområde.								Lunds »							
Västerviks lasarett . . .	1 204	66	39 040	106	107	127	32	Trälleborgs »	4 583	248	110 631	306	302	331	24
Kalmar läns södra landstingsområde.								Ystads »							
Borgholms lasarett . . .	375	24	9 544	34	26	38	25	Summa	9 004	463	229 959	660	48	59	34
Kalmar »	1 574	59	42 209	140	115	142	27	Malmö stad.							
Oskarshamn »	340	22	12 921	38	35	45	38	Allmänna sjukhuset * . .	2 817	156	94 335	265	258	262	33
Summa	2 289	105	64 674	212				Hallands län.							
Gottlands län.								Falkenbergs lasarett . . .							
Visby lasarett	618	41	25 850	86	71	88	42	Halmstads »	360	14	7 715	20	21	29	21
Blekinge län.								Halmstads »							
Karlshamns lasarett . . .	1 335	87	30 874	94	84	103	23	Varbergs »	1 153	81	28 242	71	77	94	24
Karlskrona »	1 506	75	34 928	106	95	116	23	Summa	2 382	120	56 752	141	57	68	24
Summa	2 841	162	65 802	200				Göteborgs och Bohus län.							
Kristianstads län.								Kungälv lasarett							
Kristianstads lasarett . . .	1 529	82	44 288	125	121	136	29	Strömstads »	263	27	9 287	42	25	33	35
Simrishamns »	739	26	21 069	69	58	75	29	Uddevalle »	344	12	7 160	36	20	39	21
Ängelholms »	938	39	26 883	65	73	91	29	Summa	1 093	52	45 465	148	124	150	44
Summa	3 206	147	92 240	259				Göteborgs stad.							
Kronobergs län.								Allmänna och Sahlgrenska sjukhuset *							
Ljungby lasarett	656	18	13 849	44	38	46	21	Holtermannska sjukhuset, avd. för budsjukd.	3 650	280	134 388	422	367	431	37
Växjö »	1 554	59	38 048	130	104	128	24	Summa	3 919	280	138 164	438	10	20	14
Summa	2 210	77	51 897	174				Malmöhus län.							
Kalmar läns norra landstingsområde.								Hälsingborgs lasarett . . .							
Västerviks lasarett . . .	1 204	66	39 040	106	107	127	32	Hörby »	643	22	15 652	54	43	58	24
Kalmar läns södra landstingsområde.								Landskrona »							
Borgholms lasarett . . .	375	24	9 544	34	26	38	25	Lunds »	713	38	18 048	58	49	63	25
Kalmar »	1 574	59	42 209	140	115	142	27	Trälleborgs »	4 583	248	110 631	306	302	331	24
Oskarshamn »	340	22	12 921	38	35	45	38	Ystads »	753	36	20 336	55	56	71	27
Summa	2 289	105	64 674	212				Summa	526	39	17 693	60	48	59	34
Gottlands län.								Malmö stad.							
Visby lasarett	618	41	25 850	86	71	88	42	Allmänna sjukhuset * . .	2 817	156	94 335	265	258	262	33
Blekinge län.								Hallands län.							
Karlshamns lasarett . . .	1 335	87	30 874	94	84	103	23	Falkenbergs lasarett . . .	360	14	7 715	20	21	29	21
Karlskrona »	1 506	75	34 928	106	95	116	23	Halmstads »	1 153	81	28 242	71	77	94	24
Summa	2 841	162	65 802	200				Varbergs »	869	34	20 795	50	57	68	24
Kristianstads län.								Göteborgs och Bohus län.							
Kristianstads lasarett . . .	1 529	82	44 288	125	121	136	29	Kungälv lasarett	263	27	9 287	42	25	33	35
Simrishamns »	739	26	21 069	69	58	75	29	Strömstads »	344	12	7 160	36	20	39	21
Ängelholms »	938	39	26 883	65	73	91	29	Uddevalle »	1 093	52	45 465	148	124	150	44
Summa	3 206	147	92 240	259				Summa	1 640	91	61 912	226			
Kronobergs län.								Göteborgs stad.							
Ljungby lasarett	656	18	13 849	44	38	46	21	Allmänna och Sahlgrenska sjukhuset *	3 650	280	134 388	422	367	431	37
Växjö »	1 554	59	38 048	130	104	128	24	Holtermannska sjukhuset, avd. för budsjukd.	269	—	3 776	16	10	20	14
Summa	2 210	77	51 897	174				Summa	3 919	280	138 164	438			

Älvsborgs län.										
Alingsås lasarett	897	52	30 302	101	83	100	34			
Borås „	1 690	86	47 976	155	131	150	28			
Vänersborgs „ „	1 445	92	42 314	142	116	140	29			
Summa	4 032	230	120 592	398						
Skaraborgs län.										
Falköpings lasarett	1 567	71	41 658	136	114	146	27			
Lidköpings „	1 337	42	37 454	110	102	116	28			
Maricestads „	1 029	50	28 332	72	77	91	28			
Summa	3 933	163	107 444	318						
Värmlands län.										
Filipstads lasarett	738	26	17 312	50	47	58	23			
Karlstads „	2 652	102	70 481	187	193	220	27			
Summa	3 390	128	87 793	237						
Örebro län.										
Örebro lasarett	2 357	92	58 126	178	159	.	25			
Västmanlands län.										
Köpings lasarett	462	21	10 756	50	29	40	23			
Norbergs „	557	23	15 380	50	42	52	28			
Sala „	936	53	21 940	70	60	70	23			
Västerås „	1 449	60	25 550	78	70	76	18			
Summa	3 404	157	73 626	248						
Kopparbergs län.										
Falu lasarett	1 979	114	58 498	160	160	187	30			
Mora „	829	41	19 967	54	55	70	24			
Smedjebackens „	364	22	9 294	28	25	33	26			
Summa	3 172	177	87 759	242						
Gävleborgs län o. Gävle stad.										
Gävle o. Gästrik. lasarett	1 882	112	53 505	150				146	166	28
Hudiksvalls lasarett . . .	978	44	26 522	100				73	91	27
Söderhamns „	951	48	21 408	55				58	73	23
Summa	3 811	204	101 435	305						
Västernorrlands län.										
Bäcke lasarett	280	18	8 204	30				22	35	29
Härnösands „	937	50	31 636	88				81	102	34
Sollefteå „	716	33	22 830	79				62	82	32
Sundsvalls „	1 813	129	57 194	188				156	199	32
Örnsköldsviks „	1 159	53	34 662	91				95	110	30
Summa	4 905	283	154 526	476						
Jämtlands län.										
Östersunds lasarett	1 118	62	34 766	100				95	114	31
Västerbottens län.										
Skellefteå lasarett	666	34	13 189	43				36	49	20
Umeå „	1 656	62	38 331	102				105	128	23
Summa	2 322	96	51 520	145						
Norrbottnens län.										
Haparanda lasarett	224	9	4 032	26				11	26	18
Luleå „	703	28	25 106	66				69	73	36
Piteå „	360	25	9 575	31				26	38	27
Summa	1 287	62	38 713	123						
För hela riket				98 915	5 368	2 724 143	8 361			

Ann. Se ann. å föreg. uppslag.

¹ Exkl. barnbördsavdelningen samt avdeln. för tuberkulossjuka och avdeln. för barnsjukdomar. — ² Exkl. barnbördsavdelningen. — ³ Exkl. konvalescentavd. och avd. för tuberkulospatienter. — ⁴ Se not till Tab. 9. — ⁵ Inkl. 6 isoleringsplatser. — ⁶ Okats vid årets slut från 33.

Tab. 10. (Forts.) Översikt över antalet intagna, döda, underhållsdagar och sjuksängar å lasarettens olika avdelningar samt å upptagningsanstalterna för sinnessjuka år 1912.

1	2		3	4	5	6	7	8	1	2		3	4	5	6	7	8
	Landstingsområde, sjukvårdsinrättning	Antal patienter under året								döda	Landstingsområde, sjukvårdsinrättning						
B. Avdelningar och upptagningsanstalter för sinnessjuka.																	
Stockholms stad.																	
Sjukhuset vid Långbro †	269	46	212 538	640	581	602	790		Kronobergs län.³								
Provisoriska sinnessjukh. utom sjukh. v. Långbro ²	252	13	20 460	192	56	90	81		Upptagningsanstalten vid Växjö hospital † . . .			11 878	40				
Summa	521	59	219 998	762					Kalmar läns norra landstingsområde.								
Stockholms län.									Västerviks lasarett . . .	18	—	1 513	6	4	8	84	
Upptagningsanstalten vid Ulvsunda †	48	7	8 718	27	26		182		Kalmar läns södra landstingsområde.								
Uppsala län.									Kalmar lasarett	5	—	448	3	1	3	56	
Upptagningsanstalten vid Uppsala hospital † . .			8 083	24					Gottlands län.								
Södermanlands län.									Visby lasarett	4	—	292	2	1	2	73	
Upptagningsanstalten i Nyköping †	27	—	7 161	20	20		265		Blekinge län.³								
Östergötlands län.									Karlskrona lasarett . . .	2	—	792	3	2	3	366	
Vadstena lasarett	31	1	5 921	16	16	18	129		Kristianstads län.								
Norrköpings stad.									Kristianstads lasarett . .	39	1	15 757	46	43	45	404	
Norrköpings sjukhus . .	13	—	791	14	2	5	49		Simrishamns „	—	—	756	3	2	3	—	
Jönköpings län.									Ångelholms „	15	—	1 309	4	4	5	87	
Ulfsparre-Hägerflychtaka lasarettet i Eksjö . . .	93	2	13 808	40	38	41	149		Summa	54	1	17 822	53				
									Malmöhus län.								
									Upptagningsanstalten vid Lunds hospital † . . .	47	3	9 276	28	25	28	197	
									Malmö stad.								
									Allmänna sjukhuset . .	92	8	11 192	34	30	34	122	

Hallands län.																		
Falkenbergs lasarett . . .	17	—	8 628	22	24	26	205											
Varbergs » . . .	—	—	—	2	—	—	—											
Summa	17	—	8 628	24														
Göteborgs län.																		
Göteborgs stad.																		
Uppagningsanst. vid Göteborgs hospital † . . .			23 486	75														
Älvsborgs län.																		
Borås lasarett	3	—	55	3	—	1	18											
Uppagningsanstalten vid Vänersborgs hospital †			10 899	30														
Summa	3	—	10 954	33														
Skaraborgs län.																		
Falköpings lasarett . . .	34	2	8 597	24	24	24	253											
Mariestads »	3	—	1 074	3	3	3	358											
Summa	37	2	9 671	27														
Värmlands län.																		
Uppagningsanstalten vid Kristinehamns hospital †	25	2	7 175	20	20	20	287											
Örebro län.																		
Örebro lasarett	26	1	4 262	12	12		164											
Västmanlands län.																		
Västerås lasarett	32	—	8 960	21	25	27	280											
Kopparbergs län.																		
Falu lasarett ⁴	1	—	598	12	2	14												
Uppagningsanstalten vid Säterers hospital † . . .			416	30														
Summa	1	—	1 014	42														
Gävleborgs län o. Gävle stad.																		
Gävle och Gästriklands lasarett	23	3	4 317	14	12	15	188											
Hudiksvalls lasarett . . .	14	—	4 201	16	12	14	156											
Söderhamns »	46	1	6 593	22	18	22	141											
Summa	80	4	17 422	52														
Västernorrlands län.																		
Härnösands lasarett . . .	2	—	55	4	—	1	28											
Uppagningsanstalten vid Härnösands hospital †			8 515	24														
Summa	2	—	8 570	28														
Jämtlands län.																		
Östersunds lasarett . . .	19	—	4 090	12	11	13	212											
Västerbottens län.																		
Umeå lasarett	45	3	6 472	20	18	23	144											
Norrbottnens län.																		
Haparanda lasarett . . .	—	—	—	1	—	—	—											
Luleå »	4	—	128	3	—	1	32											
Piteå »	—	—	—	2	—	—	—											
Summa	4	—	128	6														
För hela riket	1 259	94	445 468	1 468														
Om de med † betecknade frändragas	843	36	137 323	510														

Ann. Beträffande sinnessjukas vård å försörjningsinrättningar se Tab. 17, litt. F.
† Siffrorna ingå i Tab. 1—15 i K. Styrelsens berättelse, II. — ¹ Intagningar; beträffande intagna patienter, se Styrelsens ber., II, textavd. — ² Katarina sjukhus, avd. för sinnessjuka, samt provisoriska sinnessjukhuset å 82 Hornsgatan, som öppnades omkr. den 1 juli 1912. — ³ Uppagningsanstalten vid Växjö hospital gemensam för Kronobergs och Blekinge län. — ⁴ Under jan. och febr. överflyttades samtliga patienter till hosp. i Säter.

Tab. 10. (Forts.) Översikt över antalet intagna, döda, underhållsdagar och sjuksängar å särskilda lasarettens olika avdelningar samt å upptagningsanstalterna för sinnessjuka år 1912.

1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	6	7	8
Landstingsområde, sjukvårdsinrättning	Antal patienter under året		Underhållsdagar	Antal sjuksängar	Medeltal vårdade för dag	Högsta antalet vårdade för dag	Medel-längd av sjukhusvilsten, dagar	Landstingsområde, sjukvårdsinrättning	Antal patienter under året		Underhållsdagar	Antal sjuksängar	Medeltal vårdade för dag	Högsta antalet vårdade för dag	Medel-längd av sjukhusvilsten, dagar
	in-tagna	döda							in-tagna	döda					
C. Avdelningar för veneriskt sjuka.								Kronobergs län.							
Stockholms stad.								Ljungby lasarett							
Sjukhuset S:t Görän	2 178	11	64 227	291	176	206	29	Växjö	15	—	605	10	—	—	—
Sjukhuset Eira	763	2	20 546	75	61	82	28	Summa	15	—	605	16	2	3	40
Summa	2 941	13	84 773	366				Kalmar läns norra landstingsområde.							
Stockholms län.								Västerviks lasarett							
Sjukhuset Eira	201	1	6 827	17	19	31	34	Summa	6	—	210	12	1	2	35
Uppsala län.								Kalmar läns södra landstingsområde.							
Akademiska sjukhuset i Uppsala	71	—	3 024	95	8	13	43	Kalmar lasarett	4	—	443	8	1	4	74
Södermanlands län.								Oskarshamns							
Eskilstuna lasarett	11	—	399	6	—	2	36	Summa	17	—	879	16	1	4	34
Nyköpings	5	—	78	4	—	2	16	Gottlands län.							
Summa	16	—	477	10				Visby lasarett							
Östergötlands län.								Summa							
Vadstena lasarett	22	—	820	8	2	6	30	Blekinge län.							
Norrköpings stad.								Karlshamn lasarett							
Norrköpings sjukhus	75	—	2 735	18	7	16	33	Karlskrona	15	—	355	6	1	4	24
Jönköpings län.								Summa							
Jönköpings lasarett	28	—	844	14	2	·	30	Kristianstads län.							
								Kristianstads lasarett							
								Ångelholms							
								Summa							
								87							
								—							
								1 267							
								20							

Malmöhus län.													
Lunds lasarett	290	—	8 883	90	24	43	32						
Malmö stad.													
Allmänna sjukhuset	246	—	7 586	24	21	26	31						
Hallands län.													
Halmstads lasarett	26	—	687	8	2	6	26						
Göteborgs och Bohus län.													
Uddevalla lasarett	46	—	1 900	20	5	11	39						
Göteborgs stad.													
Holtermannska sjukhuset	884	2	10 031	83	52	78	22						
Älvsborgs län.													
Borås lasarett	30	—	912	10	2	4	30						
Vänersborgs »	39	—	1 475	8	4	10	38						
Summa	69	—	2 387	18									
Skaraborgs län.													
Lidköpings lasarett	20	—	585	10	2	4	29						
Värmlands län.													
Karlstads lasarett	91	—	3 616	13	10	19	40						
Örebro län.													
Örebro lasarett	58	—	3 193	10	9	.	55						
Västmanlands län.													
Västerås lasarett	97	—	3 416	16	9	18	35						
Kopparbergs län.													
Falu lasarett	50	—	1 918	17				5	7	38			
Gävleborgs län o. Gävle stad.													
Gävle och Gästriklands lasarett	95	—	3 208	22				9	19	34			
Hudiksvalla lasarett	13	—	165	12				—	4	12			
Söderhamns »	5	—	153	11				—	3	30			
Summa	113	—	3 526	45									
Västernorrlands län.													
Backe lasarett	—	—	—	3				—	—	—			
Härnösands »	15	—	395	6				1	5	26			
Sollefteå »	17	—	440	8				1	5	23			
Sundsvalls »	104	—	2 941	12				8	13	26			
Örnsköldsviks »	6	—	236	4				1	2	40			
Summa	142	—	4 012	33									
Jämtlands län.													
Östersunds lasarett	32	—	1 217	12				3	7	38			
Västerbottens län.													
Umeå lasarett	15	—	381	12				1	3	25			
Norrbottnens län.													
Haparanda lasarett	11	—	191	5				—	3	17			
Luleå »	58	—	1 591	8				4	6	27			
Piteå »	4	—	99	4				—	1	25			
Summa	20	—	1 881	17									
För hela riket	3 014	16	167 811	906									

¹ Omfattar även platsantalet å avdelningen för hudsjukdomar (jfr Avd. A, not 2). — ² Jfr Avd. A, not 3.

Tab. 11. Sammanställning av uppgifterna angående lasarettens inkomster år 1912.

1							2							
Inkomster i k r.							Inkomster i k r.							
Landstingsområde (stad), lasarett	Summa	D ä r a v g e n o m					Landstingsområde (stad), lasarett	Summa	D ä r a v g e n o m					
		patient- av- gifter	personl. sjuk- vårds- avgift	anslag av landsting	anslag av kommun	hyror, arrenden, räntemedel			patient- av- gifter	personl. sjuk- vårds- avgift	anslag av landsting	anslag av kommun	hyror, arrenden, räntemedel	
Stockholms stad.							Södermanlands län.							
K. Serafimerlasarettet, inkl. Polikliniken †	484 245	82 842	—	121 859	119 979	38 784	Eskilstuna lasarett	37 256	13 773	—	23 249	—	—	219
Sabbatsbergs sjukhus †	761 335	116 596	—	—	620 359	—	Flens »	60 449	17 148	—	43 970	—	—	342
Sjukhuset St Göran †	409 900	74 153	—	—	335 051	—	Nyköpings »	53 601	20 287	—	32 807	—	—	—
Katarina sjukhus (hela)	124 563	13 829	—	—	110 670	—	Summa	151 306	51 208	—	100 026	—	—	561
Maria sjukhus	202 930	33 581	—	—	168 487	—	Östergötlands län.							
Provisoriska sjukhuset	119 830	5 231	—	—	114 344	—	Finspångs lasarett	32 758	—	7 932	24 800	—	—	26
Barnsjukhuset Simon o. Matilda Sachs minne ⁶	56 751	4 567	—	—	46 504	—	Kisa »	17 795	4 690	—	13 000	—	—	—
Sjukhuset Eira (st. avd.) ⁴ † . .	120 385	—	5 1320	—	8 820	3 237	Länköpings »	99 227	25 635	—	72 504	—	—	745
Sjukhuset vid Långbro ⁶ †	605 652	76 303	—	—	511 159	6 979	Söderköpings »	103 491	21 108	—	81 995	—	—	224
Provis. sinnessjukh. ^{6, 7}	29 759	141	—	—	29 618	—	Vadstena »	82 448	290	26 832	54 830	—	—	—
Summa	2 915 350	407 243	1 320	121 859	2 054 994	49 000	Summa	335 719	51 723	34 764	247 069	—	—	995
Stockholms län.							Norrköpings stad.							
Sjukh. Eira (länets avd.) ⁴ † . . .	46 098	—	—	45 780	—	1 294	Norrköpings sjukhus	98 857	31 998	6 767	58 733	—	—	1 100
Löwenströmska lasarettet	47 213	14 331	—	27 170	—	3 028	Jönköpings län.							
Norrhälje lasarett	36 800	13 546	—	23 183	—	70	Jönköpings lasarett	144 877	38 087	42 171	59 200	—	—	2 816
Södertälje »	43 943	16 740	—	26 480	—	—	Ulfsparre-Hügerflychtska lasarettet i Eksjö	82 447	37 361	—	43 750	—	—	1 268
Östhammars »	28 833	7 937	—	20 449	—	12	Summa	227 324	75 448	42 171	102 950	—	—	4 084
Summa	202 887	52 554	—	143 062	—	4 404	Kronobergs län.							
Uppsala län.							Ijungby lasarett	36 068	8 641	7 698	18 600	—	—	156
Akademiska sjukhuset i Uppsala †	227 230	75 595	21 989	64 913	1 000	15 792	Växjö »	102 106	25 143	22 712	53 930	—	—	319
							Summa	138 174	33 784	30 410	72 530	—	—	475

Kalmar läns norra landstingsområde.						
Västerviks lasarett . . .	99 617	81 889	17 234	50 919	—	60
Kalmar läns södra landstingsområde.						
Borgholms lasarett . . .	33 688	7 202	.	26 210	—	236
Kalmar » . . .	110 745	27 790	.	82 650	—	102
Oskarshamns » o. kurhus	30 017	8 532	.	21 280	—	206
Summa	174 445	43 524	.	130 140	—	544
Gottlands län.						
Visby lasarett †	73 181	24 938	11 698	35 575	—	348
Blekinge län.						
Karlsхамns lasarett . .	90 846	25 330	11 000	53 309	—	375
Karlskrona »	105 249	30 935	14 300	57 508	—	327
Summa	196 095	56 265	25 300	110 817	—	702
Kristianstads län.						
Kristianstads lasarett ¹⁰	144 105	47 811	26 300	68 827	—	506
Simrishamns » . . .	103 356	13 228	7 900	86 398	—	486
Ängelholms »	137 076	20 705	12 500	103 324	—	159
Summa	389 537	81 744	46 700	258 549	—	1 151
Malmöhus län.						
Hälsingborgs lasarett . .	145 753	36 778	.	107 823	—	1 152
Hörby »	52 122	8 753	.	42 300	—	173
Landskrona »	55 656	11 472	.	43 800	—	584
Lunds » ¹⁰	488 575	134 616	73 677	263 700	—	8 880
Trälleborgs »	60 465	13 552	.	46 600	—	—
Ystads »	57 346	12 335	.	44 250	—	308
Summa	859 917	217 506	73 677	548 473	—	10 897
Malmö stad.						
Allmänna sjukhuset † . .	1384 886	144 671	15 000	—	202 696	—
Hallands län.						
Falkenbergs lasarett . .	89 229	—	12 081	77 148	—	—
Halmstads »	74 602	16 430	.	55 642	—	1 922
Varbergs »	61 430	12 241	.	47 183	—	—
Summa	225 261	28 671	12 081	179 973	—	1 922

Göteborgs och Bohus län.						
Kungälv's lasarett	19 837	3 923	.	15 800	—	—
Strömstads »	27 073	2 501	.	24 270	—	29
Uddevalla »	156 558	32 938	.	122 820	—	—
Summa	203 468	39 362	.	162 890	—	29
Göteborgs stad.						
Allm. o. Sahlgrenska sjukhuset	495 452	145 718	—	—	327 088	22 646
Holtermannska sjukhuset	61 135	3 274	16 163	—	40 500	1 198
Summa	556 587	148 992	16 163	—	367 588	23 844
Älvsborgs län.						
Alingsås lasarett	93 596	26 628	13 000	52 510	—	1 458
Borås »	160 670	36 616	22 100	99 015	—	1 428
Vänersborgs »	147 901	34 965	20 000	89 000	—	2 070
Summa	402 167	98 209	55 100	240 525	—	4 956
Skaraborgs län.						
Falköpings lasar., las.avd.	97 597	36 612	.	60 800	—	174
» lasar., avd. f. sinnessj.	24 289	7 737	.	16 550	—	—
Lidköpings lasarett	90 258	30 718	.	59 000	—	459
Mariestads »	80 384	25 010	.	55 000	—	375
Summa	292 528	100 077	.	191 350	—	1 008
Värmlands län.						
Filipstads lasarett	44 971	—	14 023	30 350	—	568
Karlstads »	171 734	66 768	19 096	83 260	—	1 111
Summa	216 705	66 768	33 119	113 610	—	1 679
Örebro län.						
Örebro lasarett.	161 482	71 322	44 165	45 880	—	114
Västmanlands län.						
Köpings lasarett	133 632	7 797	8 504	117 104	—	211
Norbergs »	107 318	12 294	3 809	90 216	—	555
Sala »	61 781	21 501	6 852	31 766	—	470
Västerås »	96 052	32 402	11 008	51 400	—	885
Summa	398 783	73 994	30 173	290 486	—	2 121

Anm. Rörande tuberkulossjukhus, se Tab. 15.

Tab. 11. (Forts.) *Sammanställning av uppgifterna angående lasarettens inkomster år 1912.*

1							2						
Landstingsområde (stad), lasarett							Landstingsområde (stad) lasarett						
Inkomster i kr.							Inkomster i kr.						
D ä r a v g e n o m							D ä r a v g e n o m						
Summa	patient- av- gifter	personl. sjuk- vårds- avgift	anslag av landsting	anslag av kommun	hyror, arrend- den, ränte- medel		Summa.	patient- av- gifter	personl. sjuk- vårds- avgift	anslag av landsting	anslag av kommun	hyror, arrend- den, ränte- medel	
Kopparbergs län.							Sundsvalls lasarett .	137 108	49 556	.	86 121	—	1 032
Falu lasarett .	186 186	53 283	47 500	81 921	—	2 954	Örnköldsviks » .	100 747	28 277	.	71 432	—	486
Mora » .	31 086	6 908	.	24 100	—	58	Summa	428 225	134 556	.	287 651	—	4 130
Smedjebackens » .	71 246	16 503	.	54 615	—	128	Jämtlands län.						
Summa	288 518	76 694	47 500	160 636	—	3 140	Östersunds lasarett . .	110 807	43 324	23 621	42 062	—	1 800
Gävleborgs län o. Gävle stad.							Västerbottens län.						
Gävle o. Gästrik. lasarett	194 407	75 208	19 637	93 404	—	5 447	Skellefteå lasarett . .	38 253	13 587	.	24 500	—	164
Hudiksvalls »	¹³ 185 924	32 553	13 849	69 320	—	2 097	Umeå » . .	110 614	48 312	.	60 500	—	548
Söderhamns »	120 202	34 031	15 858	68 402	—	—	Summa	148 867	61 899	.	85 000	—	712
Summa	450 533	141 792	49 844	231 126	—	7 544	Norrbottens län.						
Västernorrlands län.							Haparanda lasarett . .	15 384	3 580	.	11 700	—	88
Backe lasarett . .	29 714	6 901	.	22 200	—	307	Luleå » . .	99 678	29 326	.	68 481	—	1 835
Härnösands » . .	90 720	28 675	.	60 200	—	1 287	Piteå » . .	28 931	6 980	56	19 500	—	896
Sollefteå » . .	69 936	21 147	.	47 698	—	1 018	Summa	143 993	39 886	56	99 681	—	2 819
							Hela riket †	10 502 449	2 505 136	641 352	4 176 485	2 636 278	145 931
							Egentl. lasarett ¹⁴	9 403 238	2 421 042	641 352	4 176 485	1 859 587	138 952

† Bland inkomster ingår *anslag av staten*: till *Serafimerlasarettet* 120 000 kr., till *Sjukhuset Eira, Stockholms stads och läns sjukhus*, 2 000 kr., till *Akad. sjukhuset i Uppsala* 12 492 kr., till *lasarettet i Visby* 600 kr., till *lasarettet i Lund* kr. 2 642, till *Allmänna sjukhuset i Malmö* kr. 14 103 (tuberkulosavd.), summa 151 837 kr. Beträffande statens bidrag till driftkostnaders täckande å vårdanstalter för tuberkulossjuka, se Tab. 15. — ¹ Sjukvårdsavgift, ej särskilt uppgiven, ingår i anslag av landsting (kommun). — ² Därav 16 800 till polikliniken. — ³ Därav 11 373 för ljusbehandling. — ⁴ Jfr Tab. 12 not 9. — ⁵ Restantier fr. 1910. — ⁶ Se Tab. 15 och 16. — ⁷ Här avses endast 82 Hornsgatan, enur någon uppdelning av inkomster för sinnessjukvården å Katarinas sjukhus ej låter sig göra (se not under Tab. 10, avd. B). — ⁸ Dessutom av besparade medel och överskottsmedel till nybyggnader 105 180 kr. — ⁹ Därav 14 992 kr. av universitetet. — ¹⁰ Inkl. Uptagningsanstaltens anslag av landsting. — ¹¹ Därav förlösningsavgifter 6 385 kr. — ¹² Därav gåva för inköp av radium 8 989 kr. — ¹³ Därav genom försäljning av gamla lasarettet 14 000 kr. och Jakobsberg 4 050 kr. — ¹⁴ Här äro uteslutna, tub.-avd. vid lasarett (se härom Tab. 15), Barnsjukhuset S. o. M. Sachs minne, Sjukhuset vid Långbro, Stockholms prov. sinnessjukhus samt konvalesenthemmet vid Sabbatsbergs sjukhus.

Tab. 12. Sammanställning av uppgifterna angående *lasarettens utgifter* 1912.

9-110139. Kongl. Medicinalstyrelsens ber. för år 1912.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
		U t g i f t e r i k r.												
		D ä r a v f ö r												
Län (stad), lasarett	Summa	avlönin- gar (enl. stat), vi- kariat- ersättn., pensioner	läke- medel (för inre och yttre behand- ling)	för- bands- artik- lar, band- dage	mineral- vatten, vin, is- närings- preparat o. dyl.	instru- ment, appa- rater och hithör. förbr.- art.	kläder, sängklä- der och andra invea- rta- rier, arbetsmat.	patien- ters utspis- ning	annat kosthåll	värme, lyse och hithör. förbruk- nings- art.	tvätt, renhäll- ning, vatten o. hith. förbr.- art.	förbr.- art. inom ekono- mien ¹	fastig- heters under- håll ²	ny-, till- och ombygg- nader
Stockholms stad.														
K. Serafimerlasar. (inkl. Poliklin. ³)	492 492	100 694	31 259	26 035	5 793	29 591	29 661	98 264	64 922	52 570	15 571	1 489	21 543	—
Sabbatsbergs sjukhus	755 102	123 915	27 143	35 529	7 249	38 160	34 489	96 002	83 492	94 048	51 600	—	14 020	4 131 932
Sjukhuset St Göran	410 552	87 493	31 379	12 695	2 067	8 466	18 652	101 327	34 805	39 203	31 537	2 460	23 164	—
Katarina sjukhus (Hela sjukh. ⁵)	94 883	23 917	1 664	595	324	88	3 219	24 855	10 200	10 499	8 875	533	7 795	—
Maria sjukhus	199 440	49 128	10 147	20 778	1 086	495	7 616	31 139	18 135	23 497	15 461	3 320	7 337	—
Provisoriska sjukhuset	114 301	33 068	3 258	765	520	1 082	7 426	20 855	8 303	12 959	10 264	635	10 092	—
Barnsj. S. o. M. Sachs minne ⁶	56 398	13 349	660	1 693	140	322	2 434	9 973	6 961	7 813	8 314	615	1 299	—
Sjukhuset vid Långbro ⁷	606 421	129 649	5 513	2 961	574	1 300	34 902	127 513	75 702	66 816	32 368	5 144	22 776	68 211
Stockholms provis. sinnessjukhus ⁸	29 759	5 399	—	260	17	70	8 396	2 534	2 724	2 046	1 596	511	5 663	—
Sjukhuset Eira ⁹ (stadens avd.) . .	120 385	17 136	2 608	844	543	464	2 604	9 047	3 428	5 020	1 805	825	2 359	71 607
Stockholms län.														
Sjukhuset Eira ⁹ (länets avd.) . . .	46 098	9 168	1 395	451	291	248	1 393	4 840	2 834	2 686	966	441	1 262	20 000
Löwenströmska lasarettet	45 432	7 696	1 556	646	120	135	1 677	10 408	2 310	3 193	2 325	119	4 473	7 159
Norrtilje lasarett	37 631	7 785	3 137	1 986	230	111	2 153	11 160	2 044	4 765	1 939	—	857	—
Södertälje >	47 074	11 673	3 188	2 627	161	1 460	2 113	11 840	3 500	5 491	2 741	769	794	—
Osthammars >	26 476	5 857	1 214	742	168	2 093	1 220	5 970	2 400	2 035	1 116	837	911	1 284
Uppsala län.														
Akademiska sjukhuset i Uppsala	265 275	42 074	12 010	7 588	13 503	3 010	17 773	76 774	34 468	30 056	9 513	—	5 596	—

Ann. Här anföres även siffror för några andra anstalter, såsom barnsjukhus, sinnessjukhus (jfr not 7); rörande tub.-sjukhus, se Tab. 16.

¹ Ej ä andra titlar förda. — ² Inkl. gårds, parkers och vägars underhåll. — ³ 16 800 kr. — ⁴ Inkl. kostnader för stensättning och ändring av värmeledning. — ⁵ Sjukhusets avd. för invärtes sjuka använt såsom sinnessjukhus, se not härom under Tab. 10, avd. B. — ⁶ Se Tab. 15. — ⁷ Jfr Tab. 9, not. — ⁸ Här avse endast sjukhuset 82 Hornsgatan. — ⁹ Stockholms stads och läns sjukhus. Rakenskaperna gemensamma för helja sjukhuset, men här fördelade pro rata parte efter underhållsdagarnas antal.

Tab. 12. (Forts.) Sammanställning av uppgifterna angående lasarettens utgifter 1912.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
	U t g i f t e r i k r.													
	D ä r a v f ö r													
Län (stad), lasarett	Summa.	avlönin- gar (enl. stat), vi- kariat- ersätt- n., pen- sionier	läke- medel (för inre och yttre behand- ling)	för- bands- artik- lar, band- dage	mineral- vatten, vin, is, närings- preparat o. dyl.	instru- ment, appara- ter och hithör. förbr.- art.	kläder, sängklä- der och andra in- ventari- er, ar- betsmat.	patien- ternas utspis- ning	annat kosthåll	värme, lyse och hithör. förbruk- nings- art.	tvätt, renhäll- ning, vatten o. hith. förbr.- art.	förbr.- art. inom ekono- mien ¹	fastig- heters under- håll ²	ny-, till- och om- bygg- nader
Södermanlands län.														
Eskilstuna lasarett	38 300	9 899	1 743	1 333	418	358	1 414	11 062	2 854	4 396	2 658	140	1 174	—
Flens »	67 168	10 775	10 701	1 255	512	1 685	9 341	9 337	3 743	7 358	1 705	1 551	3 860	2 738
Nyköpings »	52 169	10 436	2 965	1 251	1 537	713	2 416	16 457	3 514	6 013	2 049	245	1 705	—
Östergötlands län. (ntom Norrköpings stad)														
Finspångs lasarett	28 566	6 922	1 967	1 816	609	1 069	1 268	6 101	3 258	2 780	1 055	—	274	949
Kisa »	17 400	5 706	1 008	432	170	164	1 078	4 328	1 671	1 701	552	102	163	—
Linköpings »	97 841	24 209	4 190	7 423	4 876	1 156	1 884	25 638	5 080	13 447	2 806	670	5 201	—
Söderköpings »	106 720	16 906	3 863	2 397	249	1 446	3 705	16 565	4 570	8 980	1 913	618	6 729	35 412
Vadstena »	83 532	19 905	2 413	1 250	1 053	615	3 300	22 772	6 291	16 096	1 662	260	3 264	700
Norrköpings stad.														
Norrköpings sjukhus	100 229	26 065	3 543	2 045	3 126	1 797	6 695	21 373	5 628	10 515	10 862	—	5 293	—
Jönköpings län.														
Jönköpings lasarett	127 313	28 100	6 075	8 635	709	3 792	7 482	20 829	16 088	18 041	5 068	367	7 960	653
Ulfspårre-llägersflychtska lasarettet i Eksjö	82 436	18 946	3 126	4 223	303	937	3 807	19 635	6 259	17 262	2 301	239	3 260	—
Kronobergs län.														
Ljungby lasarett	34 834	7 425	1 195	1 958	1 867	1 449	1 941	8 786	1 982	3 769	1 499	1 018	796	—
Växjö »	113 645	22 983	4 057	5 971	5 532	2 120	3 340	19 211	7 471	16 187	2 470	661	16 256	3 792

Kalmar län.															
Borgholms lasarett	39 455	7 954	1 604	1 972	171	745	2 243	4 565	3 900	2 953	2 493	212	1 624	8 080	—
Kalmar »	107 793	24 899	5 178	5 502	719	1 346	4 642	27 363	9 154	13 901	4 090	—	5 634	—	—
Oskarshamns »	31 353	8 142	2 215	1 100	248	898	2 099	8 927	1 501	2 480	1 401	360	1 595	—	—
Västerviks »	94 904	22 959	5 304	3 555	596	1 231	3 657	27 241	9 203	8 549	4 306	616	2 607	—	—
Gotlands län.															
Visby lasarett	81 747	21 992	3 081	4 894	951	817	6 011	14 975	9 740	9 340	2 468	1 140	3 479	965	—
Blekinge län.															
Karlshamns lasarett	93 848	22 723	4 343	3 729	4 947	1 314	5 909	25 676	3	12 338	3 309	191	5 524	1 589	—
Karlskrona »	104 949	23 430	3 984	4 442	5 364	1 215	7 178	30 147	3	12 300	6 397	256	7 097	—	—
Kristianstads län.															
Kristianstads lasarett ⁴	151 919	33 501	5 441	4 610	1 158	4 812	12 807	43 625	9 700	18 102	4 940	—	4 820	2 591	—
Simrishamns »	109 924	15 767	1 640	2 458	544	2 058	3 369	16 614	6 482	10 709	2 564	588	3 291	40 942	—
Angelholms »	109 750	17 347	1 815	2 176	1 875	1 198	6 402	19 580	7 480	11 103	4 457	835	2 219	31 384	—
Malmöhus län.															
(utom Malmö stad)															
Hälsingborgs lasarett	116 355	28 192	4 885	5 613	1 615	1 834	4 506	35 798	12 590	19 481	6 868	5 065	4 014	10 706	—
Hörby »	51 048	13 141	2 402	1 051	1 366	408	2 751	9 909	5 277	7 198	1 908	703	2 995	—	—
Landskrona »	58 269	14 230	2 540	1 420	1 498	953	2 161	10 610	4 836	8 291	2 244	2 539	1 295	4 500	—
Lunds » ⁴	496 670	100 896	21 965	15 108	5 293	2 894	40 488	120 539	47 071	55 875	23 750	14 345	28 973	6 700	—
Trälleborgs »	63 897	14 375	3 594	1 962	697	269	2 035	14 993	3 710	8 555	3 389	—	3 419	3 397	—
Ystads »	57 535	17 490	2 740	1 673	299	329	4 853	13 095	4 205	6 252	1 003	608	3 156	—	—
Malmö stad.															
Allmänna sjukhuset	384 886	92 303	16 288	14 827	11 281	3 016	18 329	95 738	37 826	47 814	7 219	—	9 888	6 934	—
Hallands län.															
Halmstads lasarett	73 746	16 924	5 540	2 724	1 112	1 145	3 314	13 661	8 613	8 342	4 531	2 916	2 633	—	—
Falckenbergs »	84 466	11 553	2 028	269	262	274	1 161	8 554	2 490	3 506	1 761	276	1 029	50 149	—
Varbergs »	68 482	13 958	2 846	2 560	718	1 010	4 401	13 846	4 862	7 615	4 004	4 581	5 761	—	—
Göteborgs och Bohus län.															
(utom Göteborgs stad)															
Kungälvns lasarett	23 213	5 879	1 830	231	179	312	1 789	6 648	1 597	2 116	952	55	1 402	—	—
Strömstads »	29 026	7 335	1 196	1 038	255	245	2 441	5 994	2 202	3 013	1 658	213	985	—	—
Uddevalns »	151 784	42 643	7 223	4 653	1 547	1 701	10 546	34 897	16 591	16 487	2 371	3 500	3 478	—	—

¹ Ej å andra titlar förda. — ² Inkl. gårds, parkers och vägars underhåll. — ³ Utgifter för annat kosthåll ingår under rubriken patienternas utspisning. — ⁴ Här ingå även Upplysningsanstaltens utgifter.

Tab. 12. (Forts.) Sammanställning av uppgifterna angående lasarettens utgifter 1912.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
	U t g i f t e r i k r.													
		D ä r a v f ö r												
Län (stad), lasarett	Summa	avlönin- gar (enl. stat), vi- kariat- ersättn., pensioner	läke- medel (för inre och yttre behand- ling)	för- bands- artik- lar, band- dage	mineral- vatten, vin, is, närings- preparat o. dyl.	instru- ment, appara- ter och hithör- förbr.- art.	kläder, sängklä- der och andra in- ventari- er, ar- betsmat.	paticn- ternas utspis- ning	annat kost- håll	värme, lyse och bithör- förbruk- nings- art.	tvätt, renhäll- ning, vatten o. hith. förbr.- art.	förbr.- art. inom ekono- mien ¹	fastig- heter under- håll ²	ny-, till- och om- bygg- nader
Göteborgs stad.														
Allmänna och Sahlgrenska sjukhuset	464 955	111 326	17 577	15 197	7 492	7 569	29 511	83 817	51 055	32 621	29 009	16 260	22 160	24 877
Holtermannska sjukhuset	58 305	12 345	3 989	3 221	5	5	2 672	10 024	7 154	9 880	1 591	—	632	2 077
Älvsborgs län.														
Alingsås lasarett	92 941	22 586	4 018	6 157	452	1 043	3 337	19 811	9 347	14 126	4 624	365	1 513	2 477
Boris »	150 601	26 191	7 111	8 535	2 042	2 053	7 075	35 112	7 137	20 573	8 890	2 017	21 668	—
Vänersborgs »	147 089	25 652	7 399	7 301	3 241	4 060	3 685	25 671	12 121	16 840	4 072	1 510	10 109	11 842
Skaraborgs län.														
Falköpings lasar., lasarettssavd. . . .	101 107	24 586	4 216	3 610	467	793	7 474	22 235	10 440	15 266	4 489	1 119	2 994	—
» » avd. f. sinnessjuka	23 430	7 380	28	100	—	—	1 354	5 158	2 920	4 440	1 595	—	250	—
Lidköpings »	89 281	20 101	4 498	5 945	735	1 580	3 826	17 747	7 517	9 989	4 313	552	10 034	—
Mariestads »	74 350	20 865	2 476	3 351	468	946	4 667	11 030	5 652	9 537	4 477	—	3 074	5 355
Värmlands län.														
Filipstads lasarett	43 897	9 800	2 020	1 119	143	1 416	1 460	11 554	3 285	7 094	2 184	648	407	—
Karlstads »	169 467	35 771	5 974	9 532	428	1 987	12 856	39 973	12 300	22 508	6 956	738	11 284	—
Örebro län.														
Örebro lasarett	150 606	34 562	5 352	5 328	3 681	3 093	5 580	45 134	4	24 957	5 264	—	7 330	—

Västmanlands län.														
Köpings lasarett	132 256	10 346	1 636	1 783	383	590	1 815	6 430	2 750	7 510	1 436	461	1 051	93 954
Norbergs »	110 450	12 104	2 758	1 056	341	1 039	6 989	7 771	3 000	6 751	1 346	26	1 555	64 330
Sala »	60 404	14 928	2 418	2 653	294	240	1 599	13 060	5 897	10 642	1 176	1 172	1 590	2 070
Västerås »	91 180	26 789	2 146	2 373	183	1 450	4 956	17 927	10 529	15 213	4 349	—	3 866	—
Kopparbergs län.														
Falu lasarett	181 362	39 754	8 467	5 435	1 247	5 692	8 567	453 899 ⁴	—	23 995	5 654	—	7 987	—
Mora »	99 581	12 008	4 228	4 152	771	14 021	24 605	18 596 ⁴	—	15 408	1 030	1 244	749	412
Smedjebackens »	34 676	7 082	1 601	757	112	1 109	2 186	8 656 ⁴	—	3 026	976	100	1 292	5 812
Gävleborgs län.														
Gävle och Gästriklands lasarett	225 655	33 613	6 021	6 525	3 054	1 675	7 410	450 045 ⁴	—	21 664	5 784	441	3 545	78 622
Hudiksvalls »	129 636	21 003	2 751	2 720	843	8 124	5 541	19 728	7 618	8 867	4 128	2 287	5 663	32 615
Söderhamns »	86 476	20 073	3 676	2 059	192	692	4 364	18 242	6 453	13 865	1 879	—	4 718	1 560
Västernorrlands län.														
Bucke lasarett	27 487	7 300	826	1 671	163	723	723	6 034	2 569	3 292	984	1 268	891	—
Härnösands »	90 770	24 069	5 150	1 406	516	1 154	9 046	20 417	5 244	13 268	1 313	2 717	3 692	1 514
Sollefteå »	68 335	11 830	3 137	1 044	822	1 204	4 197	19 358	6 131	9 997	3 905	—	968	2 000
Sundsvalls »	164 650	35 760	7 241	4 279	863	2 714	9 112	42 472	15 720	16 862	4 999	5 526	3 498	12 701
Örnsköldsviks »	92 759	17 038	5 243	2 233	275	1 902	5 545	26 269 ⁴	—	12 173	2 540	—	4 769	6 785
Jämtlands län.														
Östersunds lasarett	107 068	23 455	3 262	4 970	961	2 137	3 549	36 410 ⁴	—	16 191	4 317	3 926	2 237	—
Västerbottens län.														
Skellefteå lasarett	38 473	10 891	2 135	1 703	178	1 143	3 035	8 360	3 200	3 543	896	—	1 127	—
Umeå »	114 919	24 046	5 095	6 287	591	1 969	4 924	28 891	9 923	15 893	3 497	742	3 803	2 948
Norrbottnens län.														
Haparanda lasarett	16 230	6 475	695	279	—	1 012	604	2 561	1 138	902	1 055	163	802	—
Luleå »	99 487	17 346	2 363	1 561	346	1 134	2 044	18 140 ⁴	—	11 027	2 438	3 622	4 488	33 260
Piteå »	24 835	7 840	1 160	1 245	55	136	726	5 998	1 383	2 203	1 383	857	542	—
Hela riket	10 435 529													1 447 876
Egentliga lasarett ⁷	9 335 902													1 379 665

¹ Ej å andra titlar förda. — ² Inkl. gårds, parkers och vägars underhåll. — ³ Inkl. utgifter för mineralvatten, vin, is, näringspreparat o. dyl. samt för instrument och apparater. — ⁴ Utgifter för annat kosthåll ingår under rubriken patienters utspisning. — ⁵ Se not 3. — ⁶ Till nyuppsättning — ⁷ Här äro uteslutna tub.-avd. vid lasarett (se härom Tab. 16), Baronsjukhuset S. o. M. Sachs minne, Sjukh. vid Långbro samt Stockholms provisoriska sinnessjukh., vilka specialanstalter återfinnas annorstädes.

Tab. 13. Sammanställning av uppgifterna från sjukstugorna angående intagna, döda, underhållsdagar, sjuksängar samt inkomster och utgifter för år 1912.

1 Landstingsområde, sjukstuga	2		3	4	5	6	7	8	9-12 Inkomster, kr.				13-15 Utgifter, kr.			
	Antal patienter under året		Underhållsdagar	Antal sjuksängar	Medeltal vårdade för dag	Högsta antalet vårdade för dag	Medel-längd av sjukhusvistelsen, dagar	D ä r a v				Summa	D ä r a v			
	in-tagna	döda						Summa	patient-avgifter	anslag av lands-ting	anslag av kom-mun		Summa	patien-ternas utspis-ning	ny-, till- och om-byggnader ¹	
Stockholms län.																
Sjukstugan i Vaxholm	54	10	1 905	11	5	10	32	6 230	2 035	1 035	3 068	6 243	1 418	708		
Uppsala län.																
Sjukstugan i Enköping	213	17	10 659	23	29	40	50	27 289	18 086	8 000	150	27 358	8 572	—		
» » Lövså bruk	179	9	8 336	15	9	17	18	9 822	2 061	7 600	—	9 911	2 036	—		
Summa	392	26	18 995	43				37 111	20 147	15 600	150	37 269				
Södermanlands län.																
Sjukstugan i Strängnäs	406	27	8 151	24	22	31	20	20 356	6 763	13 300	—	20 045	4 196	1 041		
» » Mariefred	236	14	5 358	16	15	19	23	10 402	4 034	5 950	—	11 071	2 988	—		
» » Trosa	186	6	3 049	12	8	16	16	7 674	2 588	5 000	—	8 870	2 025	426		
Summa	828	47	16 558	52				38 432	13 385	24 250	—	39 986				
Östergötlands län.																
Sjukstugan i Rejmyre	70	4	1 427	10	4	8	20	4 502	713	3 700	—	4 727	785	—		
» » Åtvidaberg	117	7	1 857	8	5	8	16	5 411	1 094	4 000	—	6 131	1 021	601		
Summa	187	11	3 284	18				9 913	1 807	7 700	—	10 858				
Jönköpings län.																
Sjukstugan i Gislaved	124	4	3 721	14	10	17	30	15 642	2 830	12 011	—	15 068	2 609	5 593		
» » Vetlanda	292	11	6 827	24	19	24	23	15 177	4 501	10 522	—	16 940	4 373	—		
» » Sivsjo	123	5	2 873	11	8	13	23	7 602	1 855	5 611	—	7 325	1 913	—		
» » Tranås	110	10	4 068	12	11	15	37	8 244	2 994	5 210	—	8 682	2 355	—		
» » Unnaröd	102	6	2 534	12	7	15	25	6 659	1 456	5 143	—	6 317	1 647	—		
» » Värnamo	352	14	6 175	20	17	24	18	14 379	3 843	10 471	—	14 696	3 985	—		
Summa	1 103	50	26 198	93				67 703	17 479	48 968	—	69 028				

Kronobergs län.														
Sjukstugan i Lenhovda	123	2	3 275	12	9	14	27	6 063	1 803	4 250	—	6 063	1 758	—
» » Tingsryd	109	5	3 502	12	10	18	29	7 531	1 927	5 398	—	7 120	1 578	—
Summa	232	7	6 777	24				13 594	3 730	9 648	—	13 183		
Kalmar läns norra landstingsområde.														
Sjukstugan i Vimmerby	126	10	2 552	12	7	11	20	8 900	1 525	7 275	—	9 249	1 854	271
Kalmar läns södra landstingsområde.														
Sjukstugan i Högsby	78	2	695	4	2	4	9	1 906	385	1 500	—	2 248	455	16
» » Mönsterås	256	11	5 622	14	15	21	21	17 551	—	14 500	—	17 554	5 876	1 522
» » Söderåkra	85	2	1 415	6	4	6	17	3 221	708	2 500	—	3 250	1 066	403
Summa	419	15	7 732	24				22 678	1 093	18 500	—	23 052		
Blekinge län.														
Sjukstugan i Sölvesborg	80	2	1 199	13	3	7	13	3 999	1 330	—	2 109	3 999	1 954	—
Hallands län.														
Sjukstugan i Laholm	134	10	4 296	20	12	20	32	11 053	2 603	8 450	—	9 894	3 450	—
» » Kungsbacka	200	8	4 905	18	14	21	23	11 878	2 734	8 913	—	11 054	2 866	—
Summa	334	18	9 201	38				22 931	5 337	17 363	—	20 948		
Göteborgs och Bohus län.														
Sjukstugan i Mölndal	333	22	10 470	24	29	34	29	30 068	5 733	24 335	—	27 013	7 329	—
Göteborgs stad.														
Majornas sjukhus	233	25	8 911	26	24	31	38	22 041	2 449	—	19 500	24 921	4 115	—
Älvsborgs län.														
Sjukstugan i Billingsfors ¹	88	7	3 324	14	9	15	40	7 287	2 242	4 550	—	7 125	2 080	270
» » Svenljunga ²	144	6	4 481	14	12	16	31	27 873	2 643	16 724	—	29 194	2 922	19 720
» » Trollhättan (tillhör staten)	125	—	2 168	8	6	8	17	5 466	1 084	—	—	5 466	2 271	—
» » Ulricehamn	256	5	6 347	18	17	22	22	15 730	4 874	10 500	—	15 589	3 727	2 734
» » Ämål	150	12	5 356	22	15	23	33	14 306	3 900	10 226	—	14 245	4 017	—
Summa	763	30	21 676	76				70 662	14 743	42 000	—	71 619		

¹ Härj även mindre reparationer. — ² Tillhör landstinget och Billingsfors aktiebolag — ³ Do Svenljunga läkaredistrikt med understöd av landstinget. — ⁴ Därav brandskadecersättning 7 131 kr. — ⁵ Platsantalet i avvaktan på utredning tillsvidare satt till 26.

Tab. 13. (Forts.) *Sammanställning av uppgifterna från sjukstugorna angående intagna, döda, underhållsdagar och sjuksängar samt inkomster och utgifter för år 1912.*

Landstingsområde, sjukstuga	Antal patienter under året		Underhållsdagar	Antal sjuksängar	Medeltal vårdade för dag	Högsta antalet vårdade för dag	Medellängd av sjukhusvistelsen, dagar	Inkomster, kr.				Utgifter, kr.				
	intagna	döda						D ä r a v			Summa	D ä r a v		Summa	patienternas utspisning	ny-, till- och ombyggnader ¹
								patientavgifter	anslag av landsättning	anslag av kommun		patientavgifter	ny-, till- och ombyggnader ¹			
Värmlands län.																
Sjukstugan i Arvika	149	7	3 313	20	9	16	22	11 555	1 974	9 490	—	11 175	2 319	840		
» » Dalby	91	3	2 502	10	7	15	27	3 098	1 431	1 693	—	6 392	1 431	—		
» » Kristinehamn	352	29	8 663	24	24	30	25	24 598	6 641	17 820	—	24 598	6 064	886		
» » Säffle	145	5	2 934	14	8	16	20	7 266	1 666	5 600	—	7 857	1 661	—		
» » Silbodal	102	5	3 004	16	8	16	29	9 837	1 978	7 815	—	9 099	2 103	—		
» » Sunne	127	6	3 757	13	10	14	30	7 542	2 287	5 204	—	7 632	2 512	—		
» » Torsby	76	5	1 469	17	4	13	19	5 208	851	4 290	—	4 836	1 005	—		
» » Uddeholm	203	17	4 237	14	12	16	21	9 592	2 362	7 148	—	7 918	2 169	—		
Summa	1 245	77	29 879	128				78 696	19 190	59 000	—	79 507				
Örebro län.																
Sjukstugan i Askersund	238	12	5 661	23	16	23	16	13 207	5 307	7 900	—	12 509	2 591	—		
» » Grythytted	54	10	1 923	13	5	9	33	6 749	1 991	4 215	500	5 811	—	—		
» » Nora	224	13	7 768	24	21	26	32	17 592	7 875	7 680	1 737	18 249	5 058	—		
» » Ljusnarsberg (Kopparberg)	356	17	8 205	19	22	29	23	13 124	7 972	5 000	—	16 758	3 889	—		
» » Lindesberg	277	18	7 154	21	20	26	26	12 988	6 911	5 000	1 077	14 257	4 625	—		
» » Karlskoga	337	24	6 647	22	18	28	20	19 026	5 690	12 000	930	19 087	4 618	—		
» » Ramsberg	61	4	1 054	6	3	7	17	2 394	940	1 410	—	2 356	—	—		
Summa	1 547	98	38 412	128				85 080	36 686	43 205	4 244	89 027				
Kopparbergs län.																
Sjukstugan i By	180	8	2 520	8	7	12	7	6 475	2 130	4 345	—	6 252	1 502	—		
» » Domnarvet (tillh. bolag)	228	7	3 967	20	11	20	17	313 080	1 689	—	—	13 080	3 794	—		
» » Grängärde	27	—	719	12	2	8	23	3 631	552	3 000	—	3 032	687	—		
» » Grängesberg (tillh. bolag)	161	11	4 052	14	11	15	25	9 435	3 067	3 000	—	9 435	2 131	—		
» » Hedemora	112	7	2 494	14	7	12	20	7 492	1 922	5 502	—	6 386	1 431	—		
» » Husby (Långshyttan)	142	11	2 989	8	8	14	20	7 031	2 452	4 315	250	6 366	1 443	—		
» » Leksand	107	4	2 444	12	7	12	23	5 651	1 795	3 700	—	6 131	1 181	—		

				71	1	2 301	6	6	11	32	3 985	1 683	2 190	—	4 131	944	—
		»	»	108	7	2 689	8	7	12	25	5 663	1 928	3 600	—	6 377	1 626	—
		»	»	154	4	2 562	12	7	12	17	5 447	1 979	3 420	—	5 587	1 470	—
		»	»	217	9	5 283	19	14	20	24	11 226	3 794	—	7 400	11 713	3 440	—
		»	»	84	5	2 552	8	7	11	30	6 101	2 137	3 925	—	5 393	1 523	—
		»	»	34	2	1 036	10	4	6	31	48 560	761	47 000	800	48 304	747	45 000
		»	»	88	4	1 951	13	5	11	22	9 435	1 694	3 000	4 660	6 435	1 162	—
				Summa		1 713	80				143 212	27 583	86 997	13 110	138 622		
Gävleborgs län.																	
		Sjukstugan i	Loos	65	1	883	14	2	9	13	3 408	1 488	—	1 920	4 186	971	1 300
Jämtlands län.																	
		Sjukstugan i	Hede	43	3	785	10	2	6	18	4 057	759	3 184	—	3 567	444	367
		»	»	100	4	1 987	14	5	13	20	7 151	2 124	4 810	—	6 596	2 366	592
		»	»	173	13	4 647	15	13	19	27	10 762	5 065	5 505	—	9 653	3 577	290
		»	»	122	7	2 911	14	8	14	24	6 988	2 557	4 403	—	6 874	1 981	786
				Summa		438	27				28 958	10 505	17 902	—	26 690		
Västerbottens län.																	
		Sjukstugan i	Burträsk	95	2	1 631	8	4	10	17	4 593	1 472	3 100	21	4 062	1 223	—
		»	»	102	4	1 884	8	5	10	19	6 021	1 821	4 200	—	6 386	1 501	—
		»	»	177	8	5 039	13	14	18	29	11 570	4 179	7 250	—	11 048	3 779	—
		»	»	118	—	2 418	10	7	10	21	6 042	2 042	4 000	—	7 614	1 814	—
		»	»	328	7	5 982	18	16	22	19	14 132	5 713	8 200	—	14 879	4 112	—
		»	»	107	4	2 679	10	7	13	25	4 982	1 925	3 000	—	6 475	2 008	—
		»	»	53	5	1 375	8	4	8	23	4 081	1 286	2 760	—	3 746	963	—
		»	»	97	10	3 983	16	11	18	41	8 897	3 787	4 800	—	7 658	2 966	—
				Summa		1 077	40				60 318	22 225	37 310	21	61 868		
Norrbottens län.																	
		Sjukstugan i	Arvidsjaur	42	2	655	7	2	5	16	2 247	697	700	700	2 176	655	—
		»	»	119	13	5 926	20	16	23	28	17 228	6 228	3 000	8 000	17 405	5 545	—
		»	»	35	8	4 746	17	13	19	136	15 999	4 746	1 500	9 675	15 999	5 917	1 066
		»	»	173	5	4 133	17	11	18	22	16 021	—	—	—	16 021	4 178	—
		»	»	114	5	3 522	16	10	19	31	9 036	3 252	2 000	2 976	9 252	2 395	—
		»	»	361	3	4 480	23	12	21	12	15 803	—	—	—	15 803	6 889	1 265
				Summa		844	36				76 334	14 923	7 200	21 351	76 656		
		Summa för hela riket		12 022	632	295 974	1 132				830 268	223 402	468 288	65 493	833 924		85 697

¹ Häri synes ingå även mindre reparationer. — ² Ökat från 17. — ³ Av bolaget kr. 11 391. — ⁴ Öppnades d. 10 mars 1912. — ⁵ Av bolaget 2 009 kr.

Tab. 14. Sammanställning av uppgifterna från *epidemisjukhusen* angående intagna, döda, underhålls-
dagar och sjuksängar samt inkomster och utgifter för år 1912.

Län (stad), epidemisjukhus	Antal patienter under året		Underhållsdagar	Antal sjuksängar	Högsta antalet vårdade för dag	Medel- längd av sjuk- hus- vistel- sen, dagar	Inkomster, kr.				Utgifter, kr.	
	in- tagna	döda					Summa	D ä r a v			Summa	Därv ny-, till- och om- byggnader
								patient- avgifter	anslag av landsting	anslag av kommun		
Stockholms stad.												
Stockholms stads epidemisjukhus	2 890	107	68 413	560	249	24	246 589	30 257	—	215 898	243 016	12 389
Stockholms län.												
Södertälje stads epidemisjukhus	101	7	2 807	37	28	28	8 337	—	—	8 139	6 798	—
Norrälje » epidemisjukstuga	18	—	492	12	7	27	1 503	229	—	1 274	1 503	155
Osthammar » »	3	—	71	5	2	23	—	—	—	—	—	—
Sigtuna » »	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—
Öregrund » »	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—
Djursholms epidemisjukhus	21	—	408	14	5	19	5 951	242	—	5 708	5 951	690
Lidingö » (nytt)	15	—	350	16	7	23	67 830	—	—	—	67 830	64 929
Sundbyberg » (förhurd lokal)	56	1	1 517	15	18	27	5 000	—	—	—	6 138	364
Botkyrka epidemisjukstuga (Tumba)	16	2	510	10	5	32	2 522	550	—	1 972	2 522	406
Bromma » (förhurd lokal)	40	—	1 151	22	9	27	4 584	—	—	—	4 548	252
Danderyds » »	—	—	—	11	—	—	8 400	—	8 400	—	8 400	8 400
Gustavsbergs » (tillh. ensk. bolag)	9	—	317	6	4	35	—	—	—	—	—	—
Herrängs » (» » »)	—	—	—	—	10	—	—	—	—	—	—	—
Huddinge » »	11	1	383	29	8	34	2 050	—	—	2 050	2 050	292
Nacka » »	16	—	481	8	6	30	6 051	97	—	5 954	5 954	407
Nynäshamn » (tillh. ensk. bolag)	9	—	292	32	6	24	2 000	—	—	2 000	2 885	1 310
Skebo » (» » »)	—	—	—	14	—	—	—	—	—	—	—	—
Solna » »	123	2	4 413	23	31	32	16 198	711	—	15 487	16 198	124
Spånga » »	42	2	1 043	5	14	25	4 875	—	—	4 373	4 525	—
Summa	480	15	14 235	276			176 557	1 829	8 400	46 957	135 802	

Uppsala län.												
Uppsala stads epidemisjukhus	510	23	14 133	75	60	28	54 616	2 149	28 887	23 422	54 616	—
Enköpings » »	144	10	3 323	24	21	23	7 084	—	7 084	—	7 084	—
Summa	654	33	17 456	99			61 700	2 149	35 971	23 422	61 700	
Södermanlands län.												
Nyköpings stads epidemisjukhus	192	3	5 847	50	45	31	15 214	83	4 131	11 000	15 207	—
Eskestuna » (gamla epidemisjukhuset)	174	4	4 817	36	35	28	11 336	—	5 152	6 184	11 858	—
Eskestuna » epidemisjukstuga (f. d. Fors kommuns)	44	1	2 404	20	18	55	5 700	—	5 067	633	5 700	—
Torshälla » »	106	1	3 745	21	19	35	9 470	—	9 470	—	7 959	1 704
Strängnäs » »	50	—	1 397	19	15	28	4 022	122	3 900	—	6 106	—
Mariefreds » »	28	1	423	16	9	15	3 707	—	3 707	—	3 561	—
Trosa » »	86	1	2 070	24	14	23	5 670	—	5 670	—	5 520	—
Aspa » »	9	—	399	13	16	16	2 490	—	2 490	—	2 469	—
Björkvik » »	15	—	421	13	6	28	1 470	—	1 470	—	1 522	—
Flens » »	74	4	2 139	20	20	27	7 755	—	7 755	—	7 777	—
Gnesta » »	68	3	1 994	17	16	31	5 905	1 302	4 600	—	5 947	—
Katrineholm » »	46	1	2 491	24	13	43	6 061	4	6 057	—	5 995	—
Malmköpings » »	39	3	1 017	15	12	26	3 770	—	3 770	—	3 770	—
Oxelösund » »	4	—	301	10	5	33	3 238	56	3 182	—	2 801	—
Vingåker » »	27	3	1 068	24	14	27	5 131	28	5 103	—	4 846	—
Summa	962	25	30 533	322			90 939	1 595	71 524	17 817	91 188	
Östergötlands län.												
Linköpings stads epidemisjukhus	550	30	10 823	91	65	20	22 217	—	14 748	7 470	22 217	182
Norrköpings » »	257	10	7 844	98	48	27	28 165	2 251	—	25 146	28 165	—
Söderköpings » »	318	16	12 939	46	64	39	29 513	—	29 400	—	23 979	—
Motala » epidemisjukstuga	29	—	1 045	12	7	36	3 478	—	—	3 478	3 478	—
Skänninge » »	31	1	1 196	10	8	39	3 013	—	3 000	—	2 271	—
Boxholms » » ² (tillh. ensk. bolag)	97	3	2 761	14	20	29	3 409	—	3 409	—	3 399	—
Finspång » » ² (» » »)	38	—	939	12	8	25	4 707	—	4 707	—	3 954	—
Ilorna » »	1	—	14	10	1	14	500	—	500	—	474	—
Kisa » »	80	1	1 846	14	14	23	5 083	—	5 083	—	4 968	—
Kvillinge sockens » ²	25	2	786	16	10	31	2 800	—	2 800	—	2 796	—
Mjölby » »	69	5	1 720	16	16	27	5 500	—	5 500	—	5 419	959
Motala » »	122	6	4 125	33	33	34	9 953	—	9 953	—	9 453	—
Åtvidabergs » »	51	4	1 016	24	15	21	3 063	60	3 000	—	2 973	—
Ödeshögs » »	24	7	574	12	9	24	2 541	—	2 541	—	2 541	655
Östra Eneby » »	16	—	607	20	4	34	3 248	—	3 248	—	3 256	—
Summa	1 708	85	48 265	428			127 190	2 311	87 889	36 094	119 843	

¹ Utgifterna betalas av enskilt bolag. — ² Förhyres av landstinget.

Tab. 14. (Forts.) *Sammanställning av uppgifterna från epidemisjukhusen angående intagna, döda, underhållsdagar och sjuksängar samt inkomster och utgifter för år 1912.*

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Län (stad), epidemisjukhus	Antal patienter under året		Underhållsdagar	Antal sjuksängar	Högsta antalet vårdade för dag	Medel-längd av sjukhusvistelsen, dagar	Inkomster, kr.				Utgifter, kr.	
	in-tagna	döda					Summa	D ä r a v			Summa	Därför ny-, till- och ombyggnader
			patient-avgifter	anslag av landsting	anslag av kommun							
Jönköpings län.												
Jönköpings stads epidemisjukhus	204	4	8 223	60	40	40	20 655	2 340	—	18 315	19 666	—
Ekshj	59	—	3 024	10	34	51	8 872	46	—	8 806	7 851	—
Huskvarna	209	8	6 223	30	30	30	14 352	1 012	—	13 340	14 624	—
Nässjö epidemisjukhus	32	2	780	25	11	24	2 372	199	—	2 833	2 861	—
Tranås epidemisjukstuga	4	1	86	10	2	22	516	88	—	428	516	—
Vetlanda epidemisjukstuga	8	—	131	9	5	16	1 033	16	—	1 017	1 033	—
Summa	516	15	18 467	144			48 400	3 641	—	44 739	46 551	
Kronobergs län.												
Växjö stads epidemisjukstuga	49	3	916	20	8	17	5 059	999	—	4 060	4 001	—
Kalmar län.												
Kalmar stads epidemisjukhus	81	1	2 656	30	41	33	12 600	—	—	12 600	12 459	—
Oskarshamn	30	2	1 037	20	14	35	4 772	—	—	4 715	4 708	1 311
Västerviks	87	2	2 327	28	21	24	6 195	129	—	5 513	6 227	46
Vimmerby epidemisjukstuga	23	—	326	15	7	14	1 378	—	—	1 378	1 378	131
Borgholms	2	—	48	12	1	24	840	—	—	840	840	170
Mönsterås köpings	1	—	37	8	1	.	405	37	—	368	405	—
Summa	224	5	6 431	113			26 190	166	—	25 415	26 017	
Gottlands län.												
Visby stads epidemisjukhus	117	4	4 440	62	59	42	14 003	310	—	13 500	11 883	385
Blekinge län.												
Karlskrona stads epidemisjukhus	97	7	2 227	78	21	22	14 553	1 963	—	12 591	12 590	—
Ronneby epidemisjukstuga	19	—	423	19	4	22	1 950	—	—	1 950	2 335	—
Karlskrona	46	1	789	16	8	17	3 299	262	—	3 022	3 299	—

Jämjöslätt epidemisjukstuga	15	—	231	8	7	15	} 21 427	—	14 555	6 455	1 20 444	}
Lyekeby »	79	2	1 311	12	12	17						
Nättraby »	49	—	779	10	10	16						
Ronneby »	58	2	963	12	16	17						
Bräkne-Hoby »	6	—	74	8	2	12						
Asarum »	61	3	1 357	10	12	22						
Jämshög »	50	5	722	12	10	14						
Sölvesborgs »	36	1	619	12	5	17						
Summa	516	21	9 405	197			41 229	2 225	14 555	24 018	38 608	
Kristianstads län.												
Kristianstads stads epidemisjukstuga	51	1	1 741	22	22	34	9 144	822	—	8 322	9 144	—
Simrishamns »	8	—	81	12	5	10	899	—	—	899	899	—
Åhus köpiings »	9	—	268	12	4	30	769	216	—	553	769	—
Summa	68	1	2 090	46			10 812	1 038	—	9 774	10 812	
Malmöhus län (utom Malmö stad).												
Lunds stads epidemisjukhus	198	4	5 516	36	27	28	9 412	1 811	—	7 601	9 412	—
Landskrona » »	16	—	376	50	5	24	4 007	247	—	3 760	4 007	236
Hälsingborgs » »	235	2	9 709	90	44	41	29 135	1 857	—	27 278	29 135	—
Ystads »	50	—	1 504	40	8	30	7 417	395	—	7 000	6 901	—
Trälleborgs » epidemisjukstuga	113	4	2 376	45	22	24	66 116	296	—	65 900	66 116	54 199
Äslövs » »	19	—	380	9	5	20	1 935	—	—	1 935	1 935	—
Barsbäcks epidemisjukstuga (tillh. ensk. pers.)	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—
Bjuvs » » (tillh. ensk. bol.) ²	28	1	1 200	20	13	43	—	—	—	—	—	—
Brågarps »	1	—	42	4	1	42	702	29	—	372	702	—
Burslövs (Arlövs) epidemisjukhus	98	—	3 186	56	34	32	7 569	—	—	7 569	7 569	—
Dalby epidemisjukstuga	3	—	90	6	3	30	5 679	38	—	5 641	5 679	5 000
Furulunds » » (tillh. ensk. bol.)	12	1	477	20	5	39	1 780	—	—	880	1 730	—
Hörby » » (tillh. ensk. pers.) ³	2	—	18	11	2	9	492	—	—	492	492	—
Kjävlinge » »	40	—	853	11	11	21	2 700	—	700	2 000	1 914	—
V. Klagstorps »	3	—	126	12	3	42	151	—	—	151	151	—
Kroppss » »	14	—	518	5	5	37	1 168	—	—	868	1 402	—
Limhamn » »	24	—	983	14	7	41	3 422	—	—	3 422	3 108	—
Lomma » »	18	—	720	20	8	40	—	—	—	—	—	—
Raus » »	28	1	1 185	16	14	42	8 492	294	—	8 198	6 815	—
Skromberga bruks » » (tillh. ensk. bol.) ²	15	—	424	22	4	28	—	41	—	—	—	—
Svedala » »	28	1	1 117	28	28	40	2 805	—	—	2 805	2 805	—
Väsby » »	15	1	282	10	7	19	—	—	—	—	—	—
Södra Åsums » »	10	1	168	14	2	17	721	—	—	721	721	—
Summa	970	16	31 550	543			153 694	4 988	700	146 613	150 594	

¹ Härav från Sölvesborgs stad 751 kr. — ² Bolaget betalar samtliga kostnader. — ³ Förhyrd av köpiingen.

Tab. 14. (Forts.) *Sammanställning av uppgifterna från epidemisjukhusen angående intagna, döda, underhållsdagar och sjuksängar samt inkomster och utgifter för år 1912.*

1 Län (stad), epidemisjukhus	2 Antal patienter under året		3 döda	4 Under- hålls- dagar	5 Antal sjuk- sängar	6 Högsta antalet vårdade för dag	7 Medel- längd av sjuk- hus- vistel- sen, dagar	8-11 Inkomster, kr.				12-13 Utgifter, kr.		
	in- tagna							Summa	patient- avgifter	anslag av landsting	anslag av kommun	Summa	Därav ny-, till- och om- byggnader	
Malmö stad.														
Malmö stads epidemisjukhus	1 097	51	32 026	200			26	89 697	6 057		82 842	89 697	2 578	
Hallands län.														
Halmstads stads epidemisjukhus	110	4	3 490	175			22	15 737	1 475		14 250	13 964		
Laholms » epidemisjukstuga	20	1	468	12			5	1 463				1 463		
Falkenbergs » »	61	—	1 109	13				5 670				3 499		
Varbergs » »	44	5	984	20			14	4 235	210		3 651	4 227		
Kungsåcka » »	—	—	—	8				75			75	75		
Summa	235	10	6 051	128				27 180	1 685		17 976	23 228		
Göteborgs och Bohus län (utom Göteborgs stad).														
Marstrand's stads epidemisjukstuga	5	—	90	8			1							
Löseviks » »	23	—	771	24			14	3 370	366		3 004	3 370		
Uddevalle » epidemisjukhus	77	1	2 329	40			18	12 366	226		12 125	10 723		
Strömstads » epidemisjukstuga	16	1	341	10			5	1 039	230		764	1 039		
Örgryte epidemisjukhus	346	8		52				18 522	1 084		1 500	18 717		
Summa	467	10	3 531	134				35 297	1 906		17 393	33 849		
Göteborgs stad.														
Göteborgs stads epidemisjukhus	1 791	105	41 901	254	194		23	136 938	13 848		119 366	136 938		
Älvsborgs län.														
Vänersborgs stads epidemisjukstuga	66	2	1 396	25			14	3 973	473		3 501	3 973		
Älvsås » »	43	6	734	18			13	3 135	1 017		2 117	3 135		
Borås » epidemisjukhus	76	4	1 343	34			19	4 740	23		4 717	4 740		
Ulricehamus » epidemisjukstuga	21	—	786	10			7	1 354			1 354	1 355		
Åmåls » »	27	—	1 007	14			16	2 620			2 520	2 621		

Trollhättans epidemisjukhus	238	7	5 702	40	28	24	9 675	—	—	5 500	9 069	—
Lilla Edet epidemisjukstuga	2	—	28	8	1	14	686	—	—	686	686	—
Billingsfors »	37	—	1 839	12	15	45	2 866	282	—	2 564	2 866	—
Svenljunga »	45	—	594	9	10	12	1 986	767	—	1 218	1 986	—
Summa	555	19	13 429	170			31 035	2 562	—	24 177	30 431	—
Skaraborgs län.												
Mariestads stads epidemisjukhus	41	4	835	10	16	22	2 644	644	—	2 000	2 230	100
Lidköping »	80	5	1 149	10	13	14	3 565	572	—	2 993	3 565	32
Skara »	26	3	418	14	5	16	3 258	202	200	2 845	3 257	50
Skövde »	19	—	338	20	5	18	2 147	20	—	2 127	2 147	—
Falköpings » epidemisjukstuga	10	—	273	8	2	27	1 360	90	—	1 270	1 360	9
Tidaholms » epidemisjukhus	34	1	869	20	9	25	1 415	—	—	1 415	1 415	—
Summa	210	13	3 882	82			14 389	1 528	200	12 650	13 974	—
Värmlands län.												
Karlstads stads epidemisjukhus	92	2	3 266	26	23	36	105 576	3 330	—	102 246	103 788	95 000
Kristinehamn » epidemisjukstuga	34	—	1 343	18	14	40	4 863	—	—	3 810	5 023	—
Filipstads »	2	—	30	4	1	15	846	67	—	779	846	—
Arvika »	5	1	121	12	3	24	1 596	—	—	1 596	1 596	—
Säffe »	22	1	300	40	9	14	14 623	326	—	14 197	14 701	12 000
Summa	155	4	5 060	100			127 504	3 723	—	122 628	125 954	—
Örebro län.												
Örebro stads epidemisjukhus	365	11	7 296	80	48	20	29 690	1 277	—	28 403	29 690	—
Askersunds » epidemisjukstuga	2	1	12	6	1	6	33	33	—	—	33	—
Nora »	9	—	380	10	4	42	2 063	—	—	2 063	2 063	—
Lindesbergs »	53	3	1 545	10	13	29	1 566	68	—	1 497	2 196	—
Karlskoga »	37	—	1 081	20	8	29	7 772	—	—	7 772	7 772	4 297
Ijusnarsbergs »	27	2	626	12	7	24	2 339	—	—	2 200	1 843	—
Summa	493	17	10 940	138			43 463	1 878	—	41 935	43 617	—
Västmanlands län.												
Västerås stads epidemisjukhus	557	15	16 549	65	69	29	34 117	—	14 560	18 937	34 116	1 107
Sala »	269	4	9 377	43	44	35	33 978	360	13 819	20 216	19 877	499
Köpings »	228	9	7 106	42	42	31	23 485	—	16 730	6 755	20 427	6 755
Arboga » epidemisjukstuga	68	3	1 162	21	18	17	3 291	507	—	2 784	3 291	357
Heby »	36	—	1 048	12	16	29	3 147	—	3 147	—	3 230	750
Norbergs »	167	8	5 300	18	27	32	6 568	58	6 500	—	6 715	—
Ramnas epidemisjukhus	69	1	3 064	38	31	42	5 000	—	5 000	—	6 290	—
Skintuna (Karleby) epidemisjukstuga	—	—	—	9	—	—	500	—	500	—	404	210
Skinskattebergs »	5	—	110	9	—	22	620	—	620	—	339	—
Oster-Våla »	2	—	34	10	—	17	295	—	295	—	285	—
Summa	1 401	40	43 750	267			111 001	925	61 471	48 692	94 974	—

¹ Inkl. 20 å observationsavd. — ² Användes även såsom sjukstuga.

Tab. 14. (Forts.) Sammanställning av uppgifterna från epidemisjukhusen angående intagna, döda, underhållsdagar och sjuksängar samt inkomster och utgifter för år 1912.

Län (stad), epidemisjukhus	2		3	4	5	6	7	8 9 10 11				12 13	
	Antal patienter under året		Underhållsdagar	Antal sjuksängar	Högsta antalet vårdade för dag	Medellängd av sjukhusvistelsen, dagar	Inkomster, kr.				Utgifter, kr.		
	in-tagna	döda					Summa	D ä r a v			Summa	Därav ny-, till- och ombyggnader	
							patient-avgifter	anslag av landsting	anslag av kommun				
Kopparbergs län.													
Falu stads epidemisjukhus	53	4	509	32	5	10	8 413	406	—	8 008	8 413	—	—
Hedemora » epidemisjukstuga	15	3	164	12	4	11	2 173	28	—	2 141	2 173	—	—
Avesta »	7	—	86	10	2	12	700	—	—	700	950	—	—
Borlänge »	73	2	906	10	10	12	1 341	67	—	1 274	1 341	—	—
Grängärde » (Sunnausjö)	10	—	168	9	6	17	687	—	—	687	687	—	—
Grängesbergs »	12	—	559	10	4	46	1 284	113	—	1 171	1 284	—	—
Ludvika »	7	—	238	8	3	34	1 260	—	—	1 260	1 490	—	—
Mora sockens »	20	2	232	7	3	12	2 790	—	—	2 790	2 790	1 273	—
Smedjebacken »	11	—	459	10	4	42	2 086	132	—	1 954	2 086	—	—
Älvdalens »	2	—	19	5	1	10	618	—	—	618	618	—	—
Summa	210	11	3 340	113			21 352	746	—	20 603	21 832		
Gävleborgs län.													
Gävle stads epidemisjukhus	342	5	11 898	70	59	35	22 178	1 235	—	20 890	24 210	—	—
Söderhamns »	58	1	2 050	36	28	35	12 309	232	—	12 077	12 309	150	—
Hudiksvalls » epidemisjukstuga	15	—	222	12	5	15	477	158	—	—	2 534	—	—
Ljusdals epidemisjukstuga	14	—	377	11	5	27	2 823	333	—	2 490	2 817	812	—
Valbo »	137	1	4 733	28	31	36	10 838	—	5 081	5 081	10 838	—	—
Bergsjö »	34	2	504	6	6	12	2 514	246	1 134	1 134	2 514	—	—
Högbo » (Sandviken; förhyrd hos bolag)	103	1	2 245	20	26	22	4 853	—	—	4 853	4 853	—	—
Hamrånge »	26	2	761	12	6	29	3 921	—	1 960	1 960	3 921	—	—
Summa	729	12	22 850	195			59 913	2 204	8 176	48 485	63 996		
Västernorrlands län.													
Härnösands stads epidemisjukhus	115	4	2 080	23	17	16	7 140	140	—	7 000	7 036	—	—
Sundsvalls »	241	5	4 427	44	29	18	15 492	2 433	—	12 941	15 492	3 049	—
Örnsköldsviks » epidemisjukstuga	11	—	131	10	5	11	1 576	115	—	1 461	984	—	—
Sollefteå »	5	—	72	10	2	14	2 651	111	200	2 340	2 651	—	—
Summa	372	9	6 710	87			26 859	2 799	200	23 742	26 163		

Jämtlands län.												
Östersunds stads epidemisjukhus	27	—	615	24	6	21	4 070	571	—	3 500	4 629	—
Brunflo epidemisjukstuga (Odenslund)	16	1	405	15	6	25	615	264	150	135	2 031	191
Summa	43	1	1 020	39			4 685	835	150	3 635	6 660	
Västerbottens län.												
Umeå stads epidemisjukhus	67	1	1 590	20	22	24	2 317	—	—	2 025	2 761	—
Skellefteå » epidemisjukstuga	10	2	105	10	3	11	500	—	—	500	643	—
Åsele »	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—
Byake »	1	—	—	8	1	—	—	—	—	—	—	—
Summa	78	3	1 695	43			2 817	—	—	2 525	3 404	
Norrbottens län.												
Luleå stads epidemisjukstuga	51	2	1 005	16	18	20	5 794	490	—	5 006	5 794	—
Piteå » »	3	—	67	11	2	22	332	—	—	332	332	—
Haparanda » »	1	—	12	16	1	12	683	—	—	683	1 131	650
Gällivare sockens »	37	2	622	12	11	17	1 745	152	—	1 593	1 745	—
Jukkasjärvi » epidemisjukhus (Kiruna)	135	5	1 885	25	17	14	.	.	—	.	.	—
Piteå » epidemisjukstuga (Öjebyn)	39	6	677	13	7	17	.	.	—	.	.	—
Övertuleå » » (Boden)	32	—	732	16	9	23	4 882	497	—	3 697	4 297	636
Summa	298	15	5 000	109			13 436	1 139	—	11 311	13 299	
Summa för hela riket	17 288	650	453 476	4 869			1 706 672	92 843	289 236	1 206 267	1 667 541	285 201

Anm. Bland utgifter för ny-, till- och ombyggnader synas rätt ofta, särskilt för epidemisjukstugor, ingå kostnader för byggnaders underhåll, reparationer o. d.

Tab. 15. Intagna, döda, underhållsdagar och sjuksängar samt inkomster vid vårdanstalter för tuberkulossjuka år 1912.

1 Anstalt.	2 Antal patienter under året		4 Underhållsdagar	5 Antal sjuksängar	6 Medeltal vårdade för dag	7 Högsta antalet vårdade för dag	8 Medellängd av sjukhusvistelsen	9-15 Inkomster, kr.							
	in-tagna	av-lidna						Däraf genom							
								Summa	patient-av-gifter	stats-anslag till drift	anslag av landsting	anslag av kommun	donationer, gåvor	hyror, arrenden, ränke-medel	
I. Sanatorier tillhörande Konung Oscar II:s jubileumsfond.															
Hessleby, Jönk. l.	331	2	44 848	120	123	125	135	147 827	64 964	200 000	—	—	2 275	31	
Hälshult, Örebro l.	267	.	42 585	124	116	.	159	162 691	61 827		—	—	2 4075	65	
Österåsen, Västern. l.	249	3	39 251	124	107	124	158	157 414	62 759		—	—	2 1595	121	
Summa	847	5	126 684	368				467 932	189 550	200 000	—	—	2 27 945	217	
II. Statsunderstödda anstalter.															
<i>a. Landstings, kommuners och menigheters.</i>															
Söderby sjukhus, Stockholm	771	106	152 730	452	417	459	198	458 112	35 029	15 555	—	404 445	—	—	
S:t Görans tuberkulosavdelning, d:o ¹	461	157	79 921	246	218	244	173	205 557	—	42 456	—	163 101	—	—	
Tuberkulosavdeln. vid Sabbatsbergs sjukhus, d:o ¹	155	32	10 895	32	28	32	67	33 784	3 083	4 392	—	26 309	—	—	
Bröstavdeln. vid Akademiska sjukhuset, ² Uppsala ¹	169	38	15 656	46	43	47	93	38 973	.	7 492	—	.	—	—	
Löwenströmska lasarets tuberkulossjukh., Stockh. l.	153	30	25 687	70	71	72	168	61 023	27 565	12 453	20 000	—	—	597	
Vattholna sanatorium, ⁴ Uppsala l.	59	2	7 932	23	22	25	134	42 217	5 131	3 791	5 200	—	—	—	
Blommenhoy, Nyköpings stad	80	11	10 807	24	28	28	129	19 730	7 730	4 373	5 215	2 412	—	—	
Stratonta, Östergötl. l.	103	2	10 613	30	29	31	103	22 775	5 307	5 283	11 944	—	—	218	
Gotlands l. tuberkulossjukv.-anst. i Föllingbo	71	2	8 453	26	23	24	119	25 092	8 863	3 979	12 250	—	—	—	
Fur, Blek. l.	152	4	17 112	47	47	48	113	43 806	15 737	7 708	19 960	—	—	88	
Allm. sjukhuset i Malmö tuberkulosavd. ¹	182	15	18 665	58	51	58	103	57 862	.	9 314	.	.	.	.	
Malmö stads tuberkulospaviljong	45	14	9 678	27	26	32	215	27 883	4 867	4 583	—	18 416	—	—	
Lunds lasarets tuberkulosavdelning ¹	69	26	6 148	16	17	20	89	18 583	.	2 885	.	.	.	.	
Kungshult, Hälseingsborgs tuberkulossjukhus	96	13	12 907	40	35	40	134	31 437	14 549	5 823	—	9 908	422	280	
Länssan. å Svenshögen, Göteborg. o. Bohus l.	210	10	26 115	82	71	79	124	77 937	29 657	11 916	36 361	—	—	3	
Allm. o. Sahlgrenska sjukhusets tub.-avd., ¹ Göteborg.	356	32	19 732	52	54	60	55	52 290	.	8 885	—	.	.	.	
Hemmet för tuberkulossjuka, Göteborg	113	32	19 796	62	54	62	175	42 768	999	8 220	—	33 550	—	—	
Trollhättans sjukhem för bröstsjuka	27	3	4 321	12	12	13	160	7 777	2 093	2 093	—	3 700	—	—	
Kroppefjälls sanatorium ⁷ , Älvsb. l.	176	7	18 514	51	51	53	105	43 689	16 299	8 827	18 615	—	—	—	
Tuberkulossjukhuset i Arvika ⁹	266	36	29 413	100	80	100	115	63 584	28 762	12 538	21 785	—	—	—	
Örebro stads tuberkulossjukhus (öppnat 1/2 1912)	62	5	6 061	40	40	40	98	15 164	5 703	2 953	—	6 508	—	—	
Lindesbergs tuberkulossjukhus	50	4	8 996	25	25	25	180	23 696	8 096	4 498	11 102	—	—	—	
Skogsfjället, Västmanl. l.	187	22	24 442	70	67	72	131	64 449	26 546	10 005	25 800	—	—	1 689	
Kolbäckas tuberkulossjukatuga, Västn. l.	36	2	4 496	16	16	16	125	9 222	2 757	2 262	1 909	—	—	2 191	

Folkarbo tuberkulosjukhus, Kopparb. l.	95 ¹	11	8 156	29	22	29	86	26 496	6 491	4 078	15 927	—	—	19
Ludvika tuberkulosjukstuga	23	8	4 554	12	12	15	198	14 734	3 514	2 153	4 293	4 746	—	28
Högbö, Kopparb. l.	148	27	24 049	67	66	68	162	84 804	19 239	12 014	53 501	—	—	50
Jonas Selgrens sanatorium, Gävle	70	17	14 389	45	39	45	206	45 196	19 413	6 117	—	19 256	—	—
Sävstaås, Gävle. l.	51	5	5 586	18	15	18	109	13 237	9 974	1 178	—	2 000	—	—
Solliden, Jämtl. l. (tillhör byggnadsförening)	116	10	14 434	40	39	42	124	37 012	15 540	7 183	11 488	—	21 802	—
Summa	4 452	686	619 208	1 858				1 708 880	322 944	235 007	275 850	694 351	22 224	5 163
b. Enskilda vårdanstalter.														
Sanatoriet Bergebo, Kopp. l. (tillhör bolag)	51	7	7 580	24	21	25	149	22 043	5 620	3 379	—	—	6 14 934	—
III. Ej statsunderstödda anstalter.														
a. Landstings, kommuners och menigheters.														
Tuberkulosav. v. Linköpings lasarett	46	19	3 715	17	10	16	81	8 507	—	—	—	—	—	—
Wästra Lidhem, Kronob. l.	40	—	4 988	12	14	—	125	—	—	—	—	—	—	—
Blåkarpas sanatorium, ⁴ Malmöh. l.	51	11	7 936	26	22	26	156	35 656	5 327	—	—	—	30 329	—
Haralds minne (för kvinnor fr. Göteborg), Alingsås Örgryte kommuns tub.-sjukhus, Göteborg. o. Boh. l.	57	7	5 102	17	14	17	90	6 932	—	—	—	6 932	—	—
Bröstavd. v. Sala epidemisjukhus	10	3	1 344	7	4	7	134	1 919	—	—	—	1 470	—	—
Utaned, Västerorr. l.	67	8	7 267	20	20	23	108	21 196	6 704	—	—	—	301	—
Hälsan, ⁵ Antnäs, Norrb. l.	20	5	5 741	20	16	—	287	16 400	1 751	—	—	—	6 14 649	—
Summa	291	53	36 093	131				90 610	13 782	—	14 191	8 402	45 279	—
b. Enskilda vårdanstalter.														
Hamra sanatorium, Stockh. l. (Aktiebolaget Separatör)	87	4	10 596	40	29	35	122	22 971	9 828	—	—	—	6 13 143	—
Vilohemmets för lungsj. sanatorieavd. ⁸ , Eskilstuna Sävsjö	23	5	3 055	9	8	9	133	13 915	1 326	—	6 000	2 025	4 493	71
144	5	21 405	81	58	74	149	149 541	145 761	—	—	—	—	—	—
Romanäs, Jönk. l.	175	5	18 176	59	50	57	104	185 225	167 200	—	—	—	—	3 317
Furuliden, Blek. l.	119	—	16 400	48	45	—	138	—	—	—	—	—	—	—
Sundsholms sanat., Hall. l.	—	—	—	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Barnhemmet Födelsedagen, Rävlanda, Älvsb. l.	—	—	11 094	10	31	42	—	—	—	—	—	—	—	—
Bälteherga sjukhem, Tidaholm (tillh. Vulkans fabr.)	35	3	5 808	18	16	18	166	11 920	743	—	—	—	6 11 178	—
Mogetorp, Örebro l. (Aktiebolaget L. M. Ericsson)	35	—	5 033	17	14	19	144	13 299	12 099	—	—	—	—	700
Grängsbergs sanatorium, Kopp. l.	25	4	3 696	16	10	14	148	11 076	3 202	—	—	—	6 7 874	—
Fredrikskullas tub.-sjukhem, Sandviken, Gävle. l.	46	10	6 724	20	18	20	146	15 735	6 336	—	—	—	6 9 369	—
Sanatoriet Hälsan, Jämtl. l.	—	—	—	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Mörsils sanat., do	127	5	12 645	56	35	50	100	—	—	—	—	—	—	—
Kaptensgårdens sanatorium, Malmberget, Norrb. l.	66	7	9 873	27	26	30	142	29 886	10 783	—	—	—	6 19 103	—
Summa	882	48	124 005	435				453 568	357 278	—	6 000	2 025	45 160	4 088

Ann. Rörande vården av tuberkulossjuka vid försörjningsinrättningar, se Tab. 17, lit. F.

¹ Ingår som del av lasarett i Tab. 9, 11, 12 och 18 a; se även Tab. 16, not 5. — ² Dessutom från jubileumsfonden för samtliga sanatorier 80,000 kr. —

³ Tillhör universitetet. — ⁴ Tillhör länsavd. av Sv. Nationalföreningen mot tuberkulos. — ⁵ Tillhör Sv. Nationalföreningen mot tuberkulos. — ⁶ Tillskott av ägaren. —

⁷ Tillhör Örgryte förening mot tuberkulos; lokalen förhyrd. — ⁸ Ekonomiska siffror arse även Hemmets daghullar (14 patienter med 1 374 dagar). — ⁹ Avsnyddes i slutet av 1911, men började beläggas först d. 19 jan. 1912.

Tab. 16. Utgifter vid vårdanstalter för tuberkulossjuka år 1912.

Anstalt	Summa Kr.	D ä r a v f ö r												
		avlöningar (enl. stat), vika-riater-sättn., pen-sioner	läke-medel (för inre och yttre behandling)	för-bands-artik-lar, ban-dage ³	mine-ral-vatten, vin, is, nä-rings-prepara-t o. dyl. ²	instru-ment, appa-rater och hithör.-förbr.-art. ²	kläder, säng-kläder och andra inven-tarier, arbets-mat. ²	patien-ters utspis-ning	annat kost-håll ⁴	värme, lyse och hithör.-för-bruk-nings-art.	tvätt, renhåll-ning, vatten o. hith.-förbr.-art.	förbr.-art. inom eko-nomi-en ¹	fastig-heters under-håll ²	ny-, till- och om-bygg-nader
I. Sanatorier tillhörande Konung Oscar II:s jubileumsfond.														
Hessleby, Jönk. l.	145 598	27 665	2 358	150	499	4 547	12 179	41 287	15 532	18 679	2 387	592	15 246	—
Hälalult, Örebro l.	140 016	28 186	2 555	.	.	.	16 965	60 587	.	9 139	2 092	.	14 588	—
Österåsen, Västern. l.	162 692	27 654	3 161	.	.	.	11 605	46 625	15 184	23 930	3 010	.	13 568	12 991
Summa	448 306													12 991
II. Statsunderstödda anstalter.														
<i>a. Landstings, kommuners och menigheters.</i>														
Söderby sjukhus, Stockholm	469 510	66 205	13 592	738	609	4 044	22 960	138 161	50 597	58 104	22 917	2 138	26 290	43 824
St Görans tuberkulosavdelning, d:o ⁶	205 557	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Tuberkulosavd. vid Sabbatsbergs sjukhus, d:o ⁶	33 784	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Bröstavd. vid Akademiska sjukhuset, ^{5, 6} Uppsala	38 973	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Löwenströmska lasarets tuberkulossjukh., Stockh. l.	60 636	12 591	1 277	.	.	300	1 885	21 564	5 294	9 234	2 120	602	3 106	.
Vattholma sanatorium, ⁷ Uppsala l.	42 217	7 056	87	34	100	—	13 841	2 781	1 069	529	94	164	43	28 041
Blommenhoy, Nyköpings stad	20 931	3 764	800	.	33	91	769	11 472	.	2 947	675	160	—	—
Stratontia, Östergöt. l.	23 217	4 073	1 059	.	122	—	1 316	9 896	2 310	2 230	707	—	1 041	—
Grotlands l. tuberkulossjukv.-anst. i Pollingbo	26 600	5 327	576	.	85	112	487	9 548	1 910	2 915	1 455	453	1 368	2 125
Fur, Blek. l.	50 426	10 897	1 044	.	.	.	2 228	22 772	.	5 319	960	933	2 578	—
Allm. sjukhusets i Malmö tuberkulosavd. ⁵	57 862	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Malmö stads tuberkulosavdeljoug	27 883	4 850	436	18	60	84	1 980	13 021	.	3 643	409	224	2 764	—
Lunds lasarett tub.-avd. ⁶	18 583	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Kungshult, Hälsingborgs tuberkulossjukh.	31 437	6 810	737	79	104	73	536	11 512	3 345	5 338	627	310	449	—
Länssanät. å Svenshögen, Göteborg. o. Bohus l.	78 368	14 932	1 171	226	280	391	604	26 730	6 392	10 396	1 027	1 208	1 165	10 934
Allm. o. Sahlgrenska sjukhusets tub.-avd., ⁵ Göteborg	52 200	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Hemmet för tuberkulossjuka, Göteborg	42 768	7 620	1 480	1 335	.	.	3 975	11 292	5 314	4 194	3 592	—	2 809	—
Trollhättans sjukhem f. bröstsjuka	8 253	1 652	338	.	.	.	233	4 092	.	410	240	—	1 072	—
Kroppefjälls sanatorium, Älvsb. l.	41 997	8 368	1 041	—	146	—	4 668	15 182	3 453	4 335	594	77	1 488	—
Tuberkulossjukhuset i Arvika ⁸	90 019	20 201	3 218	756	463	—	4 030	32 091	11 420	9 051	1 443	2 376	139	—
Örebro stads tuberkulossjukhus (öppnat 1/3 1912)	15 164	4 294	255	.	.	.	5 346	1 370	2 555	243	—	—	—	—
Lindesbergs tuberkulossjukhus	19 258	3 554	427	.	.	.	766	7 905	1 511	2 616	1 163	241	465	—

Skogsfjället, Västmanl. l.	63 623	12 753	1 709	508	90	—	299	20 441	4 758	14 028	3 710	1 032	1 408	1 005	
Kolbäcks tuberkulossjukstuga, Västmanl. l.	9 995	2 025	220	—	—	—	84	4 081	996	926	555	535	310	—	
Folkarbo tuberkulossjukhus, Kopparb. l.	26 496	4 381	1 383	—	133	99	1 883	9 086	—	2 826	—	—	148	6 271	
Ludvika tuberkulossjukstuga, d:o	12 385	2 262	507	—	—	—	685	5 956	—	1 158	178	—	681	—	
Högho, Kopparb. l.	81 939	15 282	3 283	294	135	6 193	3 649	22 757	6 920	9 526	2 253	597	7 917	—	
Jonas Sellegrens sanatorium, Gävle	45 196	6 573	1 560	—	228	79	1 382	23 040	—	6 066	2 548	260	2 094	—	
Sävsåås, Gävleb. l.	13 583	2 093	326	138	36	46	365	7 463	—	1 433	383	287	664	—	
Solliden, Jämtl. l. (tillh. byggnadsför.)	48 632	5 703	896	—	—	—	1 164	13 160	4 128	5 433	—	—	2 855	13 488	
Summa	1 757 582													105 688	
<i>b. Enskilda vårdanstalter.</i>															
Sanatorium Bergebo, Kopp. l. (tillh. bolag)	22 043	3 592	720	—	65	—	451	5 548	1 571	2 346	1 135	131	1 052	4 527	
<i>III. Ej statsunderstödda anstalter.</i>															
<i>a. Landtätings, kommuners och menigheters.</i>															
Tuberkulospav. v. Linköpings lasarett ⁶	8 507	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Wästra Lidhem, Kronob. l.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Blinkarps sanatorium, ⁷ Malmöh. l.	35 636	2 474	889	—	—	—	—	7 763	1 825	1 135	333	574	—	16 777	
Haralds minne (f. kv. fr. Göteborg), Alingsås	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Örgryte kommuns tub.-sjukhus, Göteborg. o. Boh. l.	6 932	600	309	—	—	—	—	4 803	—	448	—	—	708	—	
Bröstadv. v. Sala epidemisjukhus	1 919	—	—	—	—	—	—	1 048	285	204	202	—	—	—	
Utane, Västernorr. l.	21 196	4 236	949	—	—	1 795	—	9 638	—	1 150	912	—	752	—	
Hälsan ⁹ , Autnäs, Norrb. l.	16 400	7 579	564	—	—	—	—	5 322	—	1 201	477	—	—	—	
Summa	90 610													16 777	
<i>b. Enskilda vårdanstalter.</i>															
Hamra sanatorium, Stockh. (Aktie. Separator)	22 971	4 647	713	—	69	1 389	12 506	—	585	53	—	—	2 048	—	
Vilohemmets för lungsj. sanatorievad, ¹⁰ Eskilstuna	9 886	1 306	332	—	303	—	5 294	—	285	349	—	—	139	821	
Sävsjö	112 920	24 349	2 240	—	—	—	62 040	—	16 315	2 077	—	—	5 898	—	
Rouanäs, Jönk. l.	164 542	32 610	1 538	—	—	5 823	71 817	—	12 475	2 237	938	13 050	—	—	
Furuliden, Blek. l.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Sundsholms sanat., Hall. l.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Barnhemmet Födelsedagen, Rävlanda, Älvsb. l.	8 656	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Bälteberga sjukhem, Tidaholm	11 920	2 444	305	—	—	590	5 925	—	915	666	—	—	200	—	
Mogetorp, Örebro l. (Aktiebol. L. M. Ericsson)	14 596	3 954	403	—	—	718	4 630	2 590	1 085	649	147	—	—	—	
Grängsbergs sanatorium, Kopp. l.	11 076	2 728	177	—	68	—	5 157	—	2 242	326	—	—	—	—	
Fredrikskullens tub.-sjukhem, Sandviken, Gävleb. l.	15 735	3 468	568	—	—	775	6 644	—	2 058	675	—	—	126	—	
Sanatoriet Hälsan, Jämtl. l.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Mörås sanat., d:o	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Kaptensgårdens sanatorium, Malmberget, Norrb. l.	29 886	8 287	1 288	152	226	62	308	7 261	1 750	3 567	2 728	602	1 647	1 164	
Summa	402 188													1 985	

¹ Ej å andra titlar förda. — ² Inkl. gårds, parkers och vägars underhåll. — ³ Ingår, där särskild uppgift saknas, i kol. 4 (eller 5). — ⁴ D:o i kol. 9. — ⁵ Ingår som lasarett eller del därav i 9, 11, 12 och 18 a. Utgifter beräknade efter dagkostnaden för hela sjukhuset. — ⁶ Tillhör Universitetet. — ⁷ Tillhör försänd. av Sv. Nationalföreningen mot tuberkulos. — ⁸ Avsynades i slutet av 1911, men började beläggas först d. 19 jan. 1912. — ⁹ Tillhör Sv. Nationalföreningen mot tuberkulos. — ¹⁰ Ekonomiska siffror avse även kostnaden för Hemmets daghallar (1 374 dagar). — ¹¹ Härav för nyanskaffning av inventarier 3 832 kr.

Tab. 17. Enskilda sjukhus och sjukhem, barsjukhus m. fl. sjukvårdsanstalter angående antalet intagna, döda, underhållsdagar och sjuksängar samt inkomster och utgifter år 1912.

1 Anstalt	2 Antal patienter under året		3 Underhållsdagar	4 Antal sjuksängar	5 Medeltal vårdade för dag	6 Högsta antalet vårdade för dag	7 Medellängd av sjukhusvistelsen, dagar	9 Inkomster, kr.				12 Utgifter, kr.		
	8 in- tagna	av- lidna						Summa	10 Dära v			Summa	13 Dära v	
			patient- avgifter	avkastning av donationer, gå- vomedel	anslag av kommun	Summa	patient- ernas utspisning		ny-, till- och om- byggnader					
A. Enskilda sjukhus och sjukhem.														
<i>a. Stockholm.</i>														
Diakonissanstaltens sjukhus ³	945	50	30 482	100	83	101	32	85 538	74 904	.	—	102 998	19 907	—
Sofahemmet	1 019	42	19 961	68	55	.	20	.	.	.	.	.	.	.
Röda korsets sjukhem	296	13	3 963	18	11	.	13	.	.	.	.	.	.	.
Haldska sjukpensionatet	85	5	1 927	8	5	.	23	.	.	.	.	15 416	.	.
Elin Lindmans sjukhem	62	9	1 281	14	3	.	21	.	.	.	.	.	.	.
Lisa Öhrns sjukhem	254	6	2 878	10	8	.	11	.	.	.	.	22 530	.	.
Dr. G. Gyllings sjukvåning	49	—	355	4	1	.	7	.	.	.	.	4 295	.	.
Syst. S. Anderssons sjukhem	63	5	2 252	9	6	.	36	.	.	.	.	17 725	.	.
Elisabet Olssons sjukhem	19	1	1 050	4	3	.	55	.	.	.	.	.	.	.
Terese Pettersons sjukhem	25	3	1 800	6	5	.	72	.	.	.	.	13 881	.	.
Syster Agdas sjukhem	131	4	1 957	15	5	.	15	.	.	.	.	.	.	.
Sjukhemmet Valhallavägen 107	3	2	1 750	5	5	.	583	.	.	.	.	4 648	.	.
Hemmet för ögonsjuka, Klara V. Kyrkogata 12	159	—	5 830	28	16	.	37	.	.	.	.	.	.	.
Dr. P. Haglunds privatklinik	168	1	2 904	12	8	.	17	.	.	.	.	14 008	.	.
Radiumhem. (Tillh. Sv. cancerförs. stockholmsavd.)	213	1	3 111	18	9	18	15	22 664	10 668	11 996	—	22 211	3 187	—
Dr. Sandmans sjukhem. (Stängt ¹ / ₇ — ¹⁰ / ₉)	133	—	524	4	1	6	4	.	.	.	.	6 623	.	.
Stille-Werners ortoped. kirurg. sjukhem ⁵	26	—	.	9	.	7	.	1 090	.	.	.	3 100	.	.
Summa	3 650	142	82 025	332				109 292	85 572	11 996	—	227 385		
<i>b. Landsorten.</i>														
Dannemora sjukstuga	15	1	94	6	—	3	6	.	.	.	.	.	.	.
Motala verkstads sjukstuga	125	8	1 632	12	5	8	13	6 995	714	7 628	—	6 995	2 509	—
Dr. Carlsons kir. privatklinik, Göteborg	297	12	5 430	19	15	21	18	.	.	.	.	26 266	10 136	—
Dr. Per Neumans gynecolog. privatklinik, d:o	130	2	2 053	10	6	10	15	.	.	.	.	.	.	.
Dr. Lindqvists o. Mannheimers privatklinik, d:o	319	4	8 817	17	24	17	—	27 942	27 942	—	—	27 942	2 615	—
Oskar o. Maria Ekmans sjukhem, ⁶ d:o	507	19	13 351	50	37	51	26	44 289	17 689	—	23 000	42 444	7 622	—
Ögonsjukhuset, d:o	432	1	7 114	40	19	38	16	.	.	.	.	.	.	.
Nydqvist o. Holms sjukstuga, Trollhättan	41	—	861	6	2	5	21	2 158	570	7 1 588	—	2 152	814	—
Ämmebergs sjukhus, ⁷ Örebro l. . . . . (tillh. bolag)	25	1	654	6	2	5	26	.	.	.	.	.	.	.
Heijkensjöldska sjukhuset i Arboga	153	5	1 617	12	5	12	11	3 871	2 581	1 254	—	3 795	1 164	—
Ljusne sjukstuga, Gävle. l. (tillh. bolag)	55	3	1 114	5	3	5	.	.	.	.	.	.	.	.
Holmsunds akt.-bol. sjukstuga för epidem. sjukdomar och lungaot, Västerb. l.	6	—	382	25	1	.	64	.	.	.	.	.	.	.
Summa	2 105	56	48 119	208				85 255	49 496	9 123	23 000	109 594		

B. Vårdanstalter för barn.

a. Barnsjukhus.

Kronprins. Lovisas vårdanst. f. sjuka barn, *Stockh.	1 005	84	34 940	130	95	126	35	303 482	16 963	247 764	26 400	107 984	* 31 475	—
Barnsjukhuset Samaritan, d:o	408	37	13 514	50	37	50	33	37 080	3 979	33 101	—	40 511	* 10 330	—
Barnsjukh. Sim. o. Mat. Sachs minne ¹ , d:o	229	57	16 860	54	46	52	74	56 751	4 567	—	46 504	56 398	9 973	—
S. de C:s barnsjukhem, d:o	12	—	8 362	24	23	24	19 år	62 849	—	50 000	2 000	11 381	* 4 802	—
Lilla hemmet, d:o	7	—	11 030	33	30	33	4-3 år	58 729	—	58 729	—	16 552	4 719	3 135
Malmö barnsjukhus (tillh. Fören. f. barnsjukvård)	171	10	12 944	34	35	38	64	72 076	38	72 038	—	13 700	* 5 339	—
Barnsjukhuset i Lund (avd. av lasaret) ¹	300	37	14 103	44	39	46	47	—	—	—	—	—	—	—
» i Hålsingborg (Fören. f. barnsjukv.)	204	5	5 690	15	16	18	28	4 976	—	4 976	—	6 329	2 472	1 200
Göteborgs barnsjukhus	982	63	35 816	112	98	115	37	101 801	6 474	24 479	70 848	104 631	13 630	15 892
Kronbergs barnsjukhus, Gävle	122	2	3 522	10	10	13	29	8 324	—	8 324	—	8 397	* 2 506	—
Summa	3 440	295	156 781	506				706 068	32 021	499 411	145 752	365 883		

b. Barnhus.

Allmänna Barnhuset i Stockholm { Sjukavdeln. . .	109	10	5 242	44	14	—	48	} 16 559	.	.	—	16 559	.	—
{ Isol.-avdeln. . .	53	3	2 719	18	7	—	51							
Gillbergiska barnhusinrättningen, Uppsala	25	—	5 923	20	16	—	237							
Summa	187	13	13 884	82				79 897	749	61 662	—	35 813		

c. Kustsanatorier.

Kronprinsessan Victorias kustsanatorium, Krist. l.	378	11	52 572	180	144	189	189	*108 355	35 675	—	39 237	105 806	*35 790	6 555
Kustsan. Apelviken* (f. skroful. barn), Hall. l.	177	2	15 760	114	43	114	90	25 200	8 171	—	4 9 326	25 398	* 8 660	—
Kustsjukhuset på Styrso,* Göt. o. Boh. l.	318	6	26 999	78	74	115	92	58 694	15 069	—	¹⁰ 19 675	51 722	16 087	—
Margaretahemmet (f. tuberk.-sjuka barn från Stockholm), Hedemora	62	—	29 290	80	80	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	935	19	124 621	452				192 249	58 915	—	68 238	182 426		

C. Upptagningsanstalter för hastigt insjuknade.

Vid Sabbatsbergs sjukhus, Stockholm	1 035	—	1 628	12	4	—	2	10 705	—	—	10 705	10 705	816	5 163
» Maria » »	834	—	1 882	10	5	10	2	6 767	—	—	6 768	6 768	1 291	—
Summa	1 869	—	3 510	22				17 473	—	—	17 473	17 473		

D. Konvalescenthem.

I. Dannströms konvalescenthem, Stockholm	375	—	7 191	60	20	—	19	12 540	—	—	—	12 540	—	—
Alb. o. Hulda Pålssons konvalescenthem, d:o	227	—	7 052	30	19	—	31	13 567	—	—	—	13 567	—	—
Konv.-hemmet Stortorp, Södertörns villastad ¹¹	112	1	7 532	11 33	21	—	67	41 881	9 122	32 654	—	—	—	—
Allm. o. Sahlgrenska sjukhusets konvalescentavdeln. ¹²	735	2	11 793	40	32	45	16	—	—	—	—	—	—	—
Summa	1 449	3	33 568	163				67 988	9 122	32 654	—	26 107		

E. Anstalter för vanföra.

Vanförestalten 59 och 61 Grevtureg, Stockholm	24	—	—	24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» v. Sätters hospital*	196	1	21 348	58	76	105	109	50 968	2 500	—	—	47 964	21 348	—
Provis. vanförestalt v. Västerviks hosp.*	230	2	22 722	62	75	124	100	50 332	1 744	—	—	50 332	10 184	—
Göteborgs vanförestalt	98	—	5 368	35	15	35	55	—	3 744	—	—	—	3 471	—

¹ Ingår i Tab. 9, 11 och 12. — ² Inkl. personalens kosthåll. — ³ Uti ekonomiska siffror även inbegripet anstaltens sjukhem (jfr G. Sjukhem). — ⁴ Av landsting. — ⁵ Öppnades d. 6 sept. 1912. — ⁶ Sjukhuset tillhör Örgryte kommun. — ⁷ Kostnaderna bestridas av bolaget. — ⁸ Anslag av staten med 22 731 kr. — ⁹ I egentliga sanatoriet 96 platser. — ¹⁰ Därav av landsting 4 671 kr. — ¹¹ Förut vid Malmskillnadsg. 41 B, Stockholm, med 15 platser; de nya lokalerna öppnades den 1 juni 1912; uppgifterna avse hela året. — ¹² Ekonomiska siffror ingår i Tab. 11 och 12.

Tab. 17. (Forts.) Enskilda sjukhus och sjukhem, barnsjukhus m. fl. sjukvårdsanstalter utgående antalet intagna, döda, underhållsdagar och sjuksängar samt inkomster och utgifter år 1912.

Anstalt	Antal patienter under året		Underhållsdagar	Antal sjuksängar	Medeltal vårdade för dag	Högeta antalet vårdade för dag	Medel-längd av sjukvistelsen, dagar	Inkomster, kr.				Utgifter, kr.		
	in-tagna	avlidna						Summa	D ä r a v			Summa	D ä r a v	
			patient-avgifter	avkastning av donationer, gåvomedel	anslag av kommun	patienternas utspisning	ny-, till- och ombyggnader							
F. Sjukhus vid försörjningsinrättningar.														
Stockholmsstads försörjnings- inrättning med filialer	2 832	647	360 986	1 049	986	1 200	127	543 801	6 697	—	537 103	543 801	115 874	28 769
Uppsala stads försörjningsinr. (Invaliden)	94	61	148 954	387	407	413	4 3 år	241 375	2 574	—	238 801	241 375	56 536	14 031
Linköpings stads försörjningsinr. Lungotsavd.	59	32	29 553	103	81	84	1 4 år	36 386	—	—	36 386	36 386	15 769	—
Norrköpings stads försörjningsinr. Karlakrona försörjningsinrättning	15	8	14 222	36	39	42	2 6 år							
Malmö försörjningsinrättning	46	19	3 715	17	10	16	80	—	—	—	—	—	—	—
Landskrona sjukhem	361	67	39 182	143	107	126	108	41 306	4 002	—	37 304	41 306	15 497	—
Anstalten Gibraltar i Göteborg	140	10	26 380	92	72	92	187	27 500	1 137	—	26 363	27 500	10 538	—
Uddevalle stads försörjningsinrättning	66	36	31 060	128	85	100	171	20 088	—	—	20 088	20 088	8 852	—
Borås stads försörjningsinrättning	506	97	97 925	320	273	294	191	62 211	—	—	62 211	62 211	40 639	—
Landskrona sjukhem	481	42	30 475	100	83	96	63	29 117	18 461	—	10 656	29 117	13 185	—
Anstalten Gibraltar i Göteborg	883	76	114 761	316	314	340	288	311 875	—	—	311 875	311 875	99 403	6 385
Uddevalle stads försörjningsinrättning	271	8	133 302	409	364	393	331							
Borås stads försörjningsinrättning	253	72	41 781	141	114	143	83	—	—	—	—	—	—	—
Karlstads stads försörjningsinr. (Klaraberg)	51	27	10 019	28	27	28	371	10 058	—	—	10 058	10 058	5 010	10 500
Örebro stads försörjningsinrättning	57	17	18 150	58	50	56	318	17 817	2 925	—	14 891	17 817	9 075	—
Västerås stads fattiggård (Karlslund)	71	26	17 955	52	49	54	153	—	—	—	—	—	—	—
Falu stads försörjningsinrättning	29	5	7 271	21	23	27	155	—	—	—	—	—	—	—
Gävle försörjningsinrättning	93	30	37 411	106	102	106	192	31 357	—	—	31 357	31 357	9 696	—
Söderhamns försörjningsinrättning	36	21	12 046	37	33	37	169	—	—	—	—	—	—	—
Sundsvalls försörjningsinrättning	45	19	7 771	29	21	28	109	5 995	328	—	5 670	5 995	3 805	—
Östersunds försörjningsinrättning	110	28	8 156	25	22	—	74	—	—	—	—	—	—	—
Summa ⁴	6 651	1 401	1 241 256	3 767	—	—	—	1 411 389	44 551	—	1 366 839	1 411 389	—	—
Därv & särsk. lungotsavdelningar ⁴	828	96	52 767	179	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa ⁴	520	87	322 858	924	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
G. Sjukhem (vårdanst. f. obotl. sjuka).														
Stockholms sjukhem i Stockholm	41	41	71 959	212	197	212	4 8 år	378 055	90 900	282 155	—	211 593	86 711	—
Stockholms sjukhem i Skärn	20	4	7 691	22	21	22	1 1 år							

Diakonissanstalts sjukhem ³	6	5	7 863	22	20	22	3-8 år	—	—	—	—	—	—	—	
Södermanlands läns sjukhem i Flen	11	10	11 789	33	32	33	2-9 år	45 367	5 672	33 234	—	12 944	4 447	—	
Östergötlands sjukhem i Linköping	5	8	11 723	32	31	32	6-4 år	12 707	6 665	905	—	12 707	4 841	—	
John och Matilda Lennings sjukhem i Norrköping	12	12	26 739	75	73	75	6-1 år	43 442	18 442	25 000	—	43 202	13 820	—	
Karlskrona sjukhem	5	6	13 281	41	36	38	7-3 år	33 002	11 128	21 874	—	19 027	3 9610	—	
Hemmet för obotligt sjuka i Lund	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Uddevala sjukhem	2	2	3 942	11	11	11	5-4 år	—	—	—	—	—	—	—	
Göteborgs	23	16	30 313	84	83	84	5-9 år	76 086	8 067	67 916	—	49 217	20 728	—	
Skaraborgs läns sjukhem i Skövde	13	9	15 136	46	41	46	1 år	21 131	15 572	3 500	* 2 000	21 131	11 251	598	
Adolf Grapes sjukhem i Gävle	4	4	7 035	21	19	20	0-8 år	45 686	6 022	39 665	—	15 419	2 7 905	—	
Summa	142	117	206 971	599				655 426	162 470	474 249	2 000	426 575			
H. Barnbördshus.															
<i>a. Allmänna.</i>															
Allm. barnbördshuset, Stockholm *	1 235	—	10 157	30	28	33	8	44 920	—	—	—	* 50 193	5 079	—	
Södra » » *	4 425	10	42 932	100	117	164	10	140 883	48 376	—	87 471	136 914	* 7 603	—	
Barnbördshuset Pro Patria i Stockholm	498	—	5 976	24	16	24	12	45 089	22 049	21 198	—	28 751	* 10 386	—	
Akadem. sjukh. i Uppsala barnbördsavdelning ¹	729	1	6 867	18	19	28	9	—	—	—	—	—	—	—	
Gust. Westmans barnbördshus, Linköping	277	—	2 950	16	9	16	11	12 727	9 082	—	3 646	12 727	4 909	—	
Barnbördshuset i Norrköping	506	2	5 354	18	15	23	10	18 757	4 657	—	14 100	17 951	2 784	—	
» » Karlskrona	218	—	2 216	10	6	11	10	10 774	2 494	—	8 281	10 790	1 926	—	
» » Lund ¹	872	2	8 833	22	24	30	10	—	—	—	—	—	—	—	
» » Malmö ¹	988	2	9 008	31	25	33	9	—	—	—	—	—	—	—	
» » Göteborg *	1 617	11	18 830	95	51	82	11	64 367	32 570	—	28 000	70 443	* 19 000	—	
» » Gävle	451	1	4 734	18	13	23	11	16 408	7 693	—	8 715	15 560	5 769	—	
Summa	11 816	29	117 857	382				353 925	126 921	21 198	150 213	343 329			
<i>b. Privata.</i>															
Stockholms privata förlossningshem	134	1	1 470	12	4	12	11	35 132	35 132	—	—	32 307	* 10 879	—	
Elin Lindmans » Stockholm	140	—	1 934	8	5	—	14	—	—	—	—	—	—	—	
Göteborgs privata » Molinsg. 7	146	—	2 299	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Summa	420	1	5 703	20				35 132	35 132			32 307			
J. Asyl för spetsläska.*															
Järvsö sjukhus	4	3	11 314	45	31	36	290	30 613	—	—	—	27 400	* 8 565	8 250	
K. Alkoholisthem.*															
Stockholms alkoholisthem, Eolshäll	30	—	4 887	19	13	18	18	36 855	18 355	10 000	—	31 956	* 13 064	—	
Berga vårdhem, Stockholms l.	25	1	7 712	22	21	22	310	19 166	5 537	—	—	18 167	9 850	7 6149	
Alkoholistanstalten å Kurön, d:o ⁶	29	—	5 564	20	15	20	360	46 675	4 833	—	—	53 377	9 243	18 868	
Kuranstalten Sans Souci, Uppsala	30	—	5 482	18	15	18	183	22 302	15 302	—	—	17 599	* 8 408	9 937	
Strängnäs stifts alkoholisthem, Hårnö	15	—	4 149	15	11	14	263	15 172	3 375	—	—	16 372	* 3 207	3 219	
Stiftelsen Solvik å Styrso, Göt. o. Boh l.	21	—	3 599	17	10	16	171	12 107	3 657	—	—	12 772	5 172	—	
Floda kolonien, Jämtlands l.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Summa	150	1	31 393	111				152 277	51 059	10 000	—	150 243			

* Ut i inkomstsumman ingår *anslag av staten* till driftkostnader:

Krouprins. Lovisas vårdanst. för sj. barn	900 kr.	Södra barnbördshuset i Stockholm	5 000 kr.	Alkoholisthemmet vid Kurön	7 500 kr.
Kustsjukhuset på Styrso	12 926 »	Barnbördshuset i Göteborg	2 286 »	Sans Souci	7 000 »
Kustsanatoriet å Apelviken	7 278 »	Järvsö sjukhus	30 250 »	Solvik å Styrso	6 000 »
Allm. barnbördshuset i Stockholm	24 853 »	Alkoholisthemmet Eolshäll	8 500 »	Strängnäs stifts alkoholisthem	8 750 »
Prov. värföranst. vid Västerviks hosp.	48 164 »	Berga	8 650 »	Floda koloni	5 000 »
» » Säters	48 248 »				

¹ Ingår som del av lasarett i Tab. 9, 11 och 12. — ² Här i ämbetsregistret personalens kosthäll. — ³ Se not 3 å föreg. uppslag. — ⁴ För de anstalter som lämnat särskilda uppgifter härom. — ⁵ Öppnades d. 10 jan. 1912. — ⁶ Dessutom nybyggnadskostnad å ca 1 040 000 kr., fördelad på flera år: de nya lokalerna togos i bruk omkr. d. 1 1913. — ⁷ Inkl. för anläggning av trädgård. — ⁸ Av landsting.

Tab. 18 a. Å lasarett, sjukstugor och epidemisjukhus *intagna sjukdomsfall* ävensom *avlidna* år 1912.

1	2	3				4				1	2	3				4			
		Under året										Under året							
		intagna		avlidna		intagna		avlidna				intagna		avlidna		intagna		avlidna	
m.		kv.		m.		kv.		m.		kv.		m.		kv.					
I. Bildningsfel och medfödda sjukdomar.																			
	Syphilis		41	42	7	2													
	Spina bifida		7	10	1	—													
	Cataracta		8	7	—	—													
	Labium leporinum		62	27	—	—													
	Palatoschisis		59	40	—	—													
	Hernia inguinalis		266	23	1	1													
	> umbilicalis		11	9	—	1													
	Atresia ani		13	3	—	1													
	Ectopia vesicae urinae		4	—	—	—													
	Phimosi		254	—	—	—													
	Hypospadias		17	—	—	—													
	Epispadias		5	2	—	—			25	Meningitis cerebrospin. epid.	9	8	5	4					
	Kryptorchismus		93	—	—	—			26	Tetanus	22	10	10	3					
	Hymen imperforatum		—	3	—	—			28	Pustula maligna	6	—	—	—					
	Atresia vaginae		—	7	—	—													
	Luxatio femoris		6	53	—	—													
	Pea varus vel varo-equinus		62	25	—	—													
	Syndactylia		9	3	—	—													
	Digitus supernumerarius		8	2	—	—			32	Tuberculosis ¹	4 380	4 111	504	393					
	Teleangiectasia		6	3	—	—													
	Debilitas congenita		5	—	5	—													
II. Älderdoms-sjukdomar.																			
1	Marasmus senilis		92	76	52	35													
2	Gangrena senilis		147	71	28	26													
III. Akuta infektions-sjukdomar.																			
3	Variola		2	1	—	—													
4	Varicellæ		98	78	—	—			33	Syphilis acquisita ¹	929	696	7	3					
5	Morbilli		371	306	8	16													
6	Scarlatina		2 487	2 912	42	41			34	Lepra	2	—	—	—					
7	Rubeola		82	111	—	—			35	Febris intermittens	1	2	—	—					
8	Typhus exanthematicus		—	—	—	—			36	Actinomyces	72	25	1	1					
10	Febris		38	35	—	—													
11	Febris typhoides		428	431	44	37													
	Paratyphus		32	41	—	1													
12	Dysenteria		2	2	1	—													
13	Cholera asiatica		—	—	—	—			37	Arthritis vera	27	10	—	—					
14	Cholera nostras		—	1	—	1			38	Scrophulosi	22	21	1	—					
15	Parotitis epidemica		74	38	1	1			39	Rachitis	27	24	—	1					
16	Influenza epidemica		190	153	1	1			40	Scorbutus	7	3	1	1					
17	Pertussis		89	97	—	3			41	Chlorosis. Anæmia	184	742	2	2					
18	Diphtheria. Croup		3 017	3 778	126	103			42	Morbus macul. Werthoffi. Purpura	38	20	2	2					
20	Erysipelas		323	319	27	20			43	Leuchæmia. Pseudoleuch.	67	47	12	9					
21	Pyæmia. Septicæmia		293	169	136	75			44	Anæmia pernicioosa progres.	68	79	15	21					
22	Sepsis puerperalis		—	162	—	49			45	Hæmophilia	20	9	1	—					
23	Ulcus molle		360	64	—	—				Hæmoglobinuria	5	1	—	—					
24	Gonorrhœa ¹		2 407	1 339	4	—				Lipomatosis	21	20	—	—					
	Urethritis gonorrhœica ac.		1 319	461	—	—													

Ann. Se ann. å tabellens sista sida.

¹ Samtliga fall.

1	2	3 4 5 6				1	2	3 4 5 6			
		Under året						Under året			
		intagna		avlidna				intagna		avlidna	
*	Sjukdom	m.	kv.	m.	kv.	*	Sjukdom	m.	kv.	m.	kv.
	VI. Kroniska förgiftningssjukdomar.					87	Morbus Basedowi	10	260	1	20
						89	Myxœdema	3	9	1	—
47	Phosphorismus ¹	8	2	—	1		Andra sjukd. i nervsyst.	77	106	3	3
	Necrosis ossium	—	—	—	—		IX. Ögonsjukdomar.				
48	Arcenicismus	7	12	—	—	97	Conjunctivitis catarrhalis	120	71	—	—
49	Plumbismus	3	1	—	—		> phlyctænulosa	131	203	—	—
50	Mercurialismus	6	31	—	—		> trachomatosa	25	52	—	—
51	Narcotismus ¹	18	3	1	—	98	Keratitis	300	261	—	—
	Morphinismus	13	3	1	—	99	Ulcus corneæ serpens	358	158	—	—
	Cocainismus	—	—	—	—	101	Leucoma adhærens	41	26	—	—
	Nicotinismus	9	—	—	—	104	Episcleritis. Scleritis	19	43	—	—
52	Alcoholismus ¹	1 412	92	46	4	105	Iritis. Cyclitis	213	124	—	—
	Dipsomania	23	4	—	—	106	Ophthalmia sympathica	6	—	—	—
	Delirium tremens	671	21	8	—	107	Chorioiditis	38	42	—	—
	Epilepsia potatorum	94	2	1	—	108	Glaucoma	88	72	—	—
	Neuritis alcoholica	53	7	—	—	110	Cataracta	278	304	—	—
	Hæmorrhagia cerebri	8	2	1	2	113	Retinitis pigmentosa	8	5	—	—
	Cor adiposum. Arterioscler.	53	8	10	1	114	Amotio retinae	20	9	—	—
	Gastritis	63	5	—	—	120	Panophthalmitis	81	23	—	—
	Cirrhosis hepatis	60	3	17	1	123	Strabismus	61	75	—	—
	Nephritis	93	3	9	—	129	Daercyoeystitis	182	204	—	—
	VII. Sinnessjukdomar.						X. Öronsjukdomar.				
54-57	Insania simplex	307	392	2	5	138	Otitis media ¹	1 048	965	32	15
58	Dementia paralytica	17	2	2	1		> cum osteitide	685	668	23	9
59	Insania epileptica	8	4	—	2		Otitis externa	9	21	2	—
60	Idiotia	21	9	—	—		XI. Cirkulationsorganens sjukdomar.				
	VIII. Nervsystemets sjukdomar.					62,63	Hæmorrhagia cerebri et meningum. Hemiplegia ²	305	295	85	83
64	Encephalitis. Abscessus cer.	39	27	16	16	143	Pericarditis. Endocarditis	278	209	48	38
65	Meningitis cerebrialis	112	57	57	33	144	Cor adiposum ²	89	77	15	9
67	Paralysis glosso-labio-laryng.	8	7	—	2	145	Vitium organicum cordis	1 177	1 230	190	200
68	Myelitis et meningitis spinal.	58	30	9	5	146	Affectio cordis nervosæ	34	28	—	—
69	Tabes dorsalis	48	16	1	1	147	Endarteritis. Arterioscleros. ²	745	338	100	46
70	Sclerosis disseminata	23	23	—	—	148	Aneurysma	22	15	—	—
71	Poliomyelitis anterior acuta	1 110	942	93	67	149	Varix	1 018	632	1	—
72	Atrophia muscularis progress.	19	11	1	—	150	Phlebitis. Periphlebitis	1	9	—	—
	Syringomyelia	4	—	—	—	151	Thrombosis. Embolia	289	463	23	33
74	Neuritis. Polyneuritis ²	91	61	—	—	152	Lymphangitis	151	76	—	—
75	Neuralgia trigemini	96	82	—	—	153	Lymphadenitis	235	156	—	—
	> ischiadica	558	223	—	—	154	XII. Andningsorganens sjukdomar.				
76	Paralysis facialis	30	48	—	—		Morbi cav. nas. et cav. acces.	455	452	2	3
	> radialis	20	12	—	—		nas.	142	106	—	—
78	Mogigraphia	6	1	—	—		Laryngo-tracheitis	12	27	1	—
79	Epilepsia	149	102	2	2	156	Oedema laryng. Oedemaglott.	1 039	758	35	22
80	Eclampsia	1	66	—	10	157	Pleuritis	26	7	1	3
82	Choren	63	118	—	1	158	Pneumothorax	616	449	15	8
84	Hysteria	76	481	—	—	159	Bronchitis acuta	515	341	5	4
86	Neurasthenia	724	231	—	—	160	> chronica	—	—	—	—
	Neurosis traumatica	42	11	—	—	161					
88	Diabetes mellitus	264	177	37	26	162					
	> insipidus	7	8	—	—						

¹ Samtliga fall. — ² På alkoholism eller syfilis beroende fall upptagas ej här.

1	2	3				4				1	2	3				4			
		Under året				Under året						Under året							
		intagna		avlidna		intagna		avlidna				intagna		avlidna		intagna		avlidna	
m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.				
164	Hyperæmia et oedema pulm.	21	26	1	—	211	Retentio urinæ	1076	29	1	—								
166	Pneumonia acuta	1485	780	238	175	212	Fistula urinaria	39	2	—	—								
	Bronchopneumonia	344	273	68	51	214	Uræmia	6	5	2	2								
168	Gangræna pulmonum	57	23	20	6	215	Phimosis	48	—	—	—								
169	Emphysema pulmonum	280	91	5	1	216	Epididymitis. Orchitis	129	—	—	—								
170	Asthma	115	71	1	—	217	Hydro-, Hæmato-, Pyocele	578	1	—	—								
	XIII. Matsmältningsorganens sjukdomar.					218	Spermatorrhoea	10	—	—	—								
						219	Morbus Addisonii	4	2	2	—								
							Andra sjukd. i könsorg.	118	80	3	2								
172	Stomatitis	2	7	—	—		XV. Kvinnliga könsorganens sjukdomar.												
174	Angina tonsillaris	859	1010	1	4	220	Vulvitis. Kolpitis. Vaginitis	—	53	—	—								
	Hypertrophia tons. Veget. aden.	202	190	—	—	222	Metricitis. Endometritis	—	1582	—	—								
177	Gastritis acuta	215	244	1	3	223	Flexio et versio uteri	—	68	—	—								
	» chronica ¹	580	602	—	—	224	Salpingo-oophoritis	—	633	—	4								
178	Ulcus ventriculi vel duodeni	1054	1575	68	72	225	Parametritis, Pelveoperitonitis	—	438	—	5								
180	Neuroses ventriculi	194	328	1	—	226	Abortus. Hæmorrhag. post abortum	—	1302	—	1								
179	Dilatatio ventriculi	39	29	2	—	227	231 Hæmorrhagia post partum	—	126	—	2								
181	Enteritis et Colitis acuta	341	294	8	10	228	232 Mola hydatidosa	—	22	—	3								
	» » » chronica	175	153	—	4	233	233 Graviditas extrauterina	—	252	—	—								
182	Typhlitis, peri- et paratyphlitis	4691	4791	161	110	236	236 Hæmatocele retro-uterina	—	18	—	—								
183	Neuroses intestin. Obstipatio	210	288	—	2	234	234 Placenta prævia	—	76	—	2								
184	Ileus. Volvulus. Invaginatio	346	185	89	37	235	235 Ruptura uteri	—	13	—	4								
185	Hernia non incarcerata	3204	1018	6	3	236	236 Fistula urogenitalis	—	15	—	—								
	» » » incarcerata	384	466	40	61	237	» rectovaginalis	—	6	—	—								
186	Fistula intestin. Anus præternat.	38	23	—	2	238	Prolapsus uteri et vaginæ	—	457	—	3								
188	Periproctitis et Fistula ani	315	114	1	—		Pelvis justo minor	—	52	—	1								
189	Prolapsus ani vel recti	35	36	1	—		Ruptura perinœi completa	—	31	—	—								
190	Fissura et contractura ani	106	85	—	—		Mastitis	—	395	—	—								
192	Helminthiasis	107	212	—	—		Polypus urethrae, uteri	—	34	—	—								
193	Peritonitis	666	631	63	90		XVI. Rörseleorganens och bensystemets sjukdomar.												
194	Icterus catarrhalis	141	133	—	2	239	Myitis acuta	378	209	—	—								
195	Cholelithiasis	238	745	14	36		» chronica	349	283	—	—								
196	Hepatitis, Abscessus hepatis	33	37	14	3	240	Tendovaginitis	299	192	—	—								
197	Cirrhosis hepatis ¹	77	40	21	15	241	241 Burisit. Hygroma	391	280	—	—								
	Pancreatitis	21	17	6	7	242	Scoliosis. Kyphosis	22	44	1	—								
	XIV. Urinorganens och manliga könsorganens sjukdomar.						Genu valgum	17	4	1	—								
199	Nephritis acuta	347	433	21	18		Pes varus vel varo-æquinus	32	23	—	—								
	» » » chronica ¹	821	675	117	90		» planus	47	36	—	—								
	Pyelitis. Pyelonephrit. Pyonephros	196	414	60	11	243	Synovitis. Arthrosis	469	257	2	—								
	Abscessus para- et perinephriticus	17	9	—	2	244	Rheumatismus articularis acutus	869	730	2	—								
201	Lithiasis renalis	193	107	2	2		Rheumatismus articularis chron.	446	489	—	—								
202	Ren mobilis	2	92	—	—		245 Arthritis deformans	103	106	—	—								
203	Cystitis ² acuta	212	434	1	—		246 Anchylosis	46	29	—	—								
	» » » chronica	443	236	8	2		247 Pseudarthrosis	12	6	—	—								
204	Lithiasis vesicalis	79	8	2	—		248 Corpus mobile in articulo	59	9	—	—								
205	Neuroses vesicæ urinariæ	23	26	2	—		249 Osteomyelitis. Osteitis. Periorchitis	915	552	20	8								
207	Hypertrophia prostatæ	1497	—	57	—		250 Necrosis	87	65	—	—								
209	Urethritis	4	6	—	—														
210	Stricture urethæ	59	—	—	—														

¹ På alkoholism eller syfilis beroende fall upptagas ej här. — ² På droppel beroende fall upptagas ej här.

TAB. 18 a. (Forts.) Å LASARETT ETC. INTAGNA SJUKDOMSFALL ÄVEN SOM AVLIDNA. 157

1	2	3				4	5	6	1	2	3				4	5	6
		Under året									Under året						
		intagna		avlidna							intagna		avlidna				
m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.										
	XVII. Hudsjukdomar och sjukdomar i bindväven.								XVIII. Svinster.								
252	Erythema multiforme et nodosum	54	152	—	—			274	Adenoma	27	130	—	—				
253	Urticaria	11	14	—	—			275	Angioma	46	97	—	—				
254	Herpes zoster	58	65	—	—			276	Cancer ¹	1 769	1 876	386	331				
255	Psoriasis	159	83	—	—				› linguae	46	30	1	4				
257	Eczema	879	843	—	—				› ventriculi	983	390	220	143				
258	Prurigo	9	5	—	—				› recti	142	127	35	28				
259	Acne. Acne rosacea	36	26	—	—				› genitalium	77	415	24	47				
260	Sycosis	62	1	—	—			278	› mammae	—	452	—	21				
263	Impetigo	18	14	—	—			279	› alior. organ.	244	280	106	88				
264	Favus	6	8	—	—			280	Kystoma ovarii	84	607	—	8				
265	Trichophytia. Herpes tonsurans	33	21	—	—			282	Fibroma	52	63	—	—				
266	Scabies	791	465	—	—			283	Lipoma	55	109	—	—				
	Lichen ruber	6	5	—	—			284	Lymphoma	59	54	—	1				
268	Phlegmone. Abscessus	2 222	1 362	10	8			288	Myoma uteri	—	696	—	14				
269	Furuncululus	189	97	—	—			288	Papilloma	36	75	—	1				
270	Carbunculus	199	66	—	3			289	Sarcoma	246	233	47	32				
271	Ulcus	463	506	—	—			290	Struma	53	427	—	2				
272	Gangraena	89	58	6	3			292	Tumor cerebri	95	96	28	34				
									› abdominis	55	79	4	9				

Anm. 1. Om en patient varit intagen för flera sjukdomar, upptages han i denna tabell för var och en av dessa. — Ingen upptages såsom död mer än på ett ställe. — En person, som intagits flera gånger för samma sjukdom, upptages i denna tabell endast en gång, för såvitt det ej kan anses, att personen för varje gång ånyo ådragit sig sjukdomen.

Anm. 2. I denna tabell ingå de i Tab. 9, 10, 13 och 14 upptagna sjukvårdsinrättningarna med undantag av följande: Barnsjukhuset Simon och Matilda Sachs minne. Upptagningsanstalterna för sinnessjuka i Stockholm och Ulvsunda samt vid hospitalen, vidare barubördsavdelningarna vid sjukhusen i Uppsala, Lund och Malmö (se härom textavd.) samt barnsjukhuset i Lund. Däremot ingå tuberkulossjukhus samt tuberkulosavdelningar vid lasarett i denna tabell.

Fall av skador och akuta förgiftningar å lasarett och sjukstugor upptagas i Tab. 21 a och 21 b.

* Siffrorna hänvisa till sjukdomsnotenklaturen enl. Med.-styrs cirk. d. 28 dec. 1891.

¹ Samtliga fall.

Tab. 18 b. Å enskilda sjukhus och barnsjukhus *intagna sjukdomsfall* ävensom *döda* år 1912.

1	2	3 4 5 6				1	2	3 4 5 6			
		Under året						Under året			
		intagna		avlidna				intagna		avlidna	
	Sjukdom	m. kv.	m. kv.		Sjukdom	m. kv.	m. kv.				
	I. Bildningsfel och medfödda sjukdomar.										
	Debilitas congenita	16	11	4	—	26	Pustula maligna	1	—	—	—
	Syphilis	5	9	2	3	28	Meningitis cerebrospinalis epidem.	1	—	1	—
	Spina bifida	1	1	—	1		IV. Kroniska infektions-				
	Cataracta	—	1	—	—	32	sjukdomar.				
	Labium leporinum	1	1	1	—		Tuberculosis ¹	305	342	56	65
	Palatoschisis	4	5	—	—		» pulmonum	98	92	16	15
	Vitium cordis cong.	2	3	—	1		» cerebri et meningum	27	36	21	29
	Hernia inguinalis	17	10	—	—		» ossium et articulationum	92	110	4	5
	» umbilicalis	16	4	—	—		» cntis. Lupus vulgaris	3	3	—	—
	Atrophia neonat.	17	11	3	1		» glandularum lymph.	66	97	—	—
	Atresia ani	—	—	—	—		» apparatus urogenitalis	2	16	—	3
	» ilei congenita	—	—	—	—		» laryngis	4	2	2	—
	Phimosi	15	—	—	—		» peritonei	20	16	1	2
	Hypospadias	2	—	—	—		» intestinorum	8	6	—	—
	Kryptorchismus	4	—	—	—		» miliaris acuta, universalis	12	9	12	9
	Luxatio femoris	7	16	—	—		» organor. alior.	—	2	—	2
	Pes varus vel varo-equinus	18	5	—	—	33	Syphilis acquisita ¹	3	2	—	—
	Syndactylia	1	1	—	—		» Cerebralis vel med. spin.	2	—	—	—
	Digitus supernumerarius	—	—	—	—	35	Febriß intermittens	—	2	—	—
							Actinomycoß	2	—	—	—
	II. Älderdomssjukdomar.						V. Konstitutionella				
1	Marasmus senilis	2	5	1	4	37	sjukdomar.				
2	Gangræna senilis	5	—	1	—		Arthritis vera	4	—	—	—
						38	Scrophulosi	24	25	—	—
	III. Akuta infektions-					39	Rachitiß	163	102	4	—
	sjukdomar.					40	Scorbutus	2	1	—	—
3	Variola	3	7	—	—	41	Chlorosisi. Anæmia	52	93	—	—
4	Varicellæ	96	72	—	—	42	Morbus macul. Werlhofii. Purpura	5	4	—	—
5	Morbilli	4	1	—	—	43	Leuchæmia. Pseudoleuchæmia	—	4	—	—
6	Scarlatina	23	20	—	—	44	Anæmia perniciosâ progressivâ	1	8	—	3
11	Febriß typhoides	11	5	3	—	45	Hæmophiliâ	3	—	—	—
14	Cholera infantum	13	3	4	2	46	Lipomatosis	2	2	—	—
15	Parotitiß epidemica	3	2	—	—		Atrophia	—	—	—	—
16	Influenza epidemica	14	7	—	—		VI. Kroniska förgiftnings-				
17	Pertussis	32	28	—	—		sjukdomar.				
18	Diphtheria. Croup	42	32	4	2	48	Arcenismus	2	1	—	—
20	Erysipelâ	20	26	3	4	49	Plumbismus	—	—	—	—
21	Pyæmia. Septicæmia	31	29	21	20	51	Narcotismus ¹	—	—	—	—
22	Sepsis puerperalis	—	5	—	1		» Morphinismus	—	—	—	—
23	Ulcus molle	1	—	—	—	52	Alcoholismus ¹	16	3	—	—
24	Gonorrhoea ¹	9	12	—	—		Delirium tremens	7	—	—	—
	Urethritiß gonorrhoeica acuta	3	1	—	—		Hæmorrhagiâ cerebri	—	—	—	—
	Cystitiß gonorrhoeica	4	1	—	—		Neuritiß alcoholica	2	1	—	—
	Epididymitiß	4	—	—	—		Cirrrosis hepatis	1	—	—	—
	Prostatitiß	—	—	—	—		Nephritiß	2	—	—	—
	Strictura urethræ	—	—	—	—						
	Kolpitiß, Vulvitiß, Bartholin. gonorrhoeica	—	10	—	—		VII. Sinnessjukdomar.				
	Endomet., Salpiug., Peritonit. gonorrhoeica	—	1	—	—	54	Insaniâ simplex	3	6	—	—
	Conjunctivitiß gonorrhoeica	—	—	—	—	57	Dementiâ paralytica	—	—	—	—
	Lymphadenitiß	—	—	—	—	58	Insaniâ epileptica	—	—	—	—
	Rheumatismus	2	2	—	—	59	Idiotiâ	9	7	—	—
25	Tetanus	4	1	—	—	60					

¹ Samtliga fall.

1	2	3 4 5 6				1	2	3 4 5 6			
		Under året						Under året			
		intagna		avlidna				intagna		avlidna	
m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.				
VIII. Nervsystemets sjukdomar.											
62)	Hæmorrhagia cerebri et meningum. Hemiplegia ¹	13	6	5	2	150	Varix	43	46	—	—
63)	Encephalitis. Abscessus cerebri	—	5	—	3	152	Thrombosis. Embolia	7	5	2	—
66)	Meningitis cerebri	12	5	10	3	153	Lymphangitis	6	8	—	—
64	Myelitis et meningitis spinalis	3	—	2	—	154	Lymphadenitis	36	29	—	—
68	Sclerosis disseminata	3	1	—	—	XII. Andningsorganens sjukdomar.					
70	Poliomyelitis anterior acuta	42	34	9	5	156)	Morbi cav. nas. et cav. acces. nas.	122	88	—	—
71	Atrophia muscularis progressiva	1	—	—	—	157)	Laryngo-tracheitis	37	24	—	—
72	Paralysis agitans	1	—	—	—	158	Pleuritis	112	66	5	1
74	Neuritis. Polyneuritis ²	8	4	1	—	160	Pneumothorax	—	2	—	—
75	Neuralgia trigemini	6	3	—	—	161	Bronchitis acuta	181	127	6	2
77	» ischiadica	18	7	—	—	162	» chronica	46	19	5	—
76	Paralysis facialis	1	—	—	—	164	Hyperæmia et oedema pulmonum	1	1	—	—
79	» radialis	1	—	—	—	166	Pneumonia acuta	163	122	22	15
80	Epilepsia	6	10	—	—	167	Bronchopneumonia	72	68	22	6
82	Eclampsia	4	9	—	1	168	Pneumonia chron.	3	1	—	—
84	Hyperemesis gravidarum	—	1	—	—	169	Gangrena pulmonum	3	1	2	1
86	Chorea	12	38	—	—	170	Abscessus pulmonum	—	2	—	1
88	Hysteria	3	24	—	—	174	Emphysema pulmonum	8	1	—	—
86	Neurasthenia	52	55	—	—	177	Asthma	2	9	—	—
88	Neurosis traumatica	—	—	—	—	XIII. Matmältningsorganens sjukdomar.					
87	Diabetes mellitus	22	5	6	1	174	Angina tonsillar.	50	56	—	—
87	Morbus Basedow.	2	11	—	1	177	Hypertrophia tons. Veget. aden.	66	36	—	—
89	Myxœdema	3	4	—	—	178	Gastritis acuta	22	13	—	—
89	Hydrocephalus	9	2	—	—	178	» chronica ¹	24	23	—	—
89	Ataxia hereditaria	—	1	—	1	178	Ulcus ventriculi vel duodeni	42	82	7	9
IX. Ögonsjukdomar.											
96	Pterygium	2	—	—	—	179	Dilatatio ventriculi	4	6	—	—
97	Conjunctivitis catarrhalis	22	11	—	—	180	Neuroses ventriculi, dyspepsia	114	79	—	—
98	» phlyctænulosa	29	47	—	—	181	Enteritis et Colitis acuta	119	76	4	3
98	Keratitis	16	7	—	—	181	» chronica	56	43	—	—
99	Ulcus cornæ serpens	6	1	—	—	182	Typhlitis, peri- et paratyphlitis	187	242	2	6
105)	Iritis. Cyclitis	5	1	—	—	183	Neuroses intestinales. Obstipatio	3	5	—	—
106)	Ophthalmia sympathica	—	1	—	—	184	Ileus. Volvulus. Invaginatio	12	8	2	1
107	Glaucoma	5	11	—	—	185	Hernia non incarcerata	103	56	—	—
109	Cataracta	16	19	—	—	185	» incarcerata	6	8	—	—
110	Amotio retineæ	—	2	—	—	186	Fistula intestin. Anus præternat	6	5	—	—
114	Strabismus	3	2	—	—	188	Periproctitis et Fistula ani	29	29	—	—
123	Daeryocystitis	3	5	—	—	189	Prolapsus ani vel recti	22	19	—	—
129	Stenosis canal. lacrym.	—	3	—	—	192	Helminthiasis	20	49	—	—
131		—	—	—	—	193	Peritonitis	32	54	6	9
X. Öronsjukdomar.											
138	Otitis media ²	243	179	—	—	194	Icterus catarrhalis	19	26	—	—
	» cum osteitide processus mastoidei	46	35	—	—	195	Cholelithiasis	12	46	—	3
XI. Cirkulationsorganens sjukdomar.											
143)	Pericarditis. Endocarditis	34	17	6	2	196	Hepatitis, Abscessus hepatis	15	3	4	—
144)	Cor adiposum ¹	4	2	—	—	197	Cirrhosis hepatis	3	1	1	—
145	Vitium organicum cordis	56	122	9	19	198	Pancreatitis	1	—	—	—
147	Affectiones cordis nervosæ	1	5	—	—	198	Stenosis pylori	3	2	—	—
148	Enderarteritis. Arteriosclerosis ¹	16	16	—	—	XIV. Urinorganens och manliga könsorganens sjukdomar.					
149	Aneurysma	2	—	1	—	199	Nephritis acuta	47	50	1	—
						199	» chronica ¹	28	19	5	2
							Pyelitis. Pyelonephrit. Pyonephros	24	28	4	3
							Hydronephrosis	—	1	—	—
							Abscessus para- et perinephriticus	6	1	—	—

¹ På alkoholism eller syfilis beroende fall upptagas ej här. — ² Samtliga fall.

1	2				3	4	5	6	1	2				3	4	5	6	
	*	Sjukdom	Under året							*	Sjukdom	Under året						
			intagna	avlidna								intagna	avlidna					
		m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	
201	Lithiasis renalis	20	15	—	—			243	Synovitis. Arthroitit	19	16	—	—					
203	Cystitis ¹ acuta	3	19	—	1			244	Rheumatismus articularis acutus .	82	81	—	—					
	> chronica	15	12	1	—				> chronicus	22	18	—	—					
204	Lithiasis vesicalis	16	3	—	—			245	Arthritis deformans	4	5	—	—					
205	Neuroses vesicae urinae	3	1	—	—			246	Anchylosis	5	4	—	—					
207	Hypertrophia prostatae	52	1	—	—			248	Corpus mobile in articulo	—	2	—	—					
210	Stricture urethrae	8	—	—	—			249	Osteomyelitis. Osteitis. Periostitis	25	24	—	—					
211	Retentio urinae	17	—	—	—			XVII. Hudsjukdomar och sjukdomar i bindväfen.										
212	Fistula urinaria	6	—	—	—			252	Erythema multiforme et nodosum	16	20	—	—					
214	Uraemia	1	—	—	—			253	Urticaria	7	6	—	—					
217	Hydro-, Haemato-, Pyocoele	38	1	—	—			254	Herpes zoster	8	4	—	—					
219	Haematuria	4	3	—	—			255	Psoriasis	6	5	—	—					
	XV. Kvinnliga könsorganens sjukdomar.									257	Eczema	192	165	—	—			
220	Vaginitis	—	17	—	—			265	Trichophytia. Herpes tonsurans	1	—	—	—					
222	Metritis. Endometritis	—	187	—	—			266	Scabies	16	12	—	—					
223	Flexio et versio uteri	—	9	—	—				Pemphigus	1	—	—	—					
	Prolapsus uteri et vaginae	—	59	—	—			268	Phlegmone. Abscessus	121	69	—	—					
226}	Parametritis, Pelveoperitonitis	—	46	—	—			269	Furunculus	52	32	—	—					
227}	Salpingitis. Oophoritis	—	88	—	—			270	Carbunculus	12	3	—	—					
228	Haematocele retro-uterina	—	—	—	—			271	Ulcus	19	9	—	—					
229}	Abortus. Haemorrhag. post abor-	—	—	—	—			272	Gangraena	12	4	—	—					
230}	tum	—	76	—	2			XVIII. Svalster.										
231	Haemorrhagia post partum	—	8	—	—			274	Adenoma	—	18	—	—					
232	Mola hydatidosa	—	6	—	—			275	Angioma	12	15	—	—					
233	Graviditas extrauterina	—	14	—	—			276	Cancer ²	72	175	16	26					
234	Placenta praevia	—	9	—	1				> linguae	—	1	—	—					
235	Ruptura uteri	—	7	—	2				> ventriculi	32	32	5	6					
236	Fistula urogenitalis	—	3	—	—				> recti	9	13	—	—					
237	> rectovaginalis	—	2	—	—				> genitalium virilium	5	—	—	—					
	Retentio placenta	—	1	—	—				> > feminarum	—	86	—	9					
	Ruptura perinei completa	—	5	—	—				> mammae	—	63	—	3					
	Mastitis	—	22	—	—				> organorum aliorum	16	19	11	8					
	XVI. Rörelseorganens och bensystemets sjukdomar.									278	Kystoma ovarii	—	64	—	—			
239	Myitis acuta	46	9	—	—			279	Fibroma	—	8	—	—					
	> chronica	20	3	—	—			282	Lipoma	1	9	—	—					
240	Tendovaginitis	9	4	—	—			283	Lymphoma	9	13	—	—					
241	Bursitis. Hygroma	16	15	—	—			284	Myoma uteri	—	124	—	1					
242	Scoliosis. Kyphosis	1	1	—	—			289	Sarcoma	9	20	—	1					
	Genu valgum	1	—	—	—			290	Struma	2	29	—	—					
	Pes varus vel varo-equinus	7	6	—	—			292	Tumor cerebri	2	2	1	1					
	> planus	7	2	—	—				> abdominis	3	1	—	—					
									> mammae	—	2	—	—					

Ann. 1. Om en patient varit intagen för flera sjukdomar, upptages han i denna tabell för var och en av dessa sjukdomar. — Ingen upptages såsom död mer än på ett ställe. — En person, som intagits flera gånger för samma sjukdom, upptages i denna tabell endast en gång, för såvitt det ej kan anses, att personen för varje gång ånyo ådragit sig sjukdomen. — Skador och akuta förgiftningar upptages ej här.

Ann. 2. I denna tabell ingå följande sjukvårdsinrätt.: Diakonissanstaltens sjukhus, Sofiahemmet, Lisa Öhrns sjukhem, Sjukhemmet Vallung, 10, Motala verkstads sjukhem, dr Carlssons kir. privatklinik, dr Neumanns privatklinik, Nydqvist o. Holms sjukstuga, Heijkenskjöldska sjukhuset i Arboga, Ljusne sjukstuga, Holmsunds akt.-bol. vilohem, Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn, Barnsjukhuset Samariten, S. de C:s barnsjukhem, barnsjukhusen i Malmö, Hålsingborg, Lund och Göteborg, Kronbergs barnsjukhus, Allmänna Barnhuset samt Gillbergska barnhusinrättningen.

* Siffrorna hänvisa till sjukdomsnomenklaturen enl. K. Med.-styr:s cirk. d. 28 dec. 1891.

¹ På dröppel beroende fall upptages ej här. — ² Samtliga fall.

Tab. 18 c. Å sjukhus vid försörjningsinrättningar samt vårdanstalter för obotligt sjuka *intagna sjukdomsfall* ävensom *döda* år 1912.

1	2	3 4 5 6				1	2	3 4 5 6			
		Under året						Under året			
		Intagna	Döda					Intagna	Döda		
*	Sjukdom	m. kv.	m. kv.		*	Sjukdom	m. kv.	m. kv.			
	I. Ålderdomssjukdomar.					72	Atrophia muscularis progressiva	5	2	1	1
1	Marasmus senilis	141	186	42	67	74	Neuritis. Polyneuritis ²	8	3	—	—
2	Gangräna senilis	11	6	1	7	75	Neuralgia ichtiada	36	7	—	—
	II. Akuta infektions-					79	Epilepsia	19	17	—	—
	sjukdomar.					82	Chorea	2	1	—	1
11	Febris typhoides	2	1	—	—	84	Hysteria	1	28	—	—
16	Influenza epidemica	9	11	—	—	86	Neurasthenia	77	88	—	—
20	Erysipelas	13	12	2	3	88	Diabetes mellitus	17	17	4	—
21	Pyæmia, septicæmia	1	—	1	1						
	III. Kroniska infektions-										
	sjukdomar.										
32	Tuberculosis ¹	658	262	203	103	143}	Pericarditis. Endocarditis. Myo-	119	92	25	32
	» pulmonum	517	203	186	92	144}	carditis. Vitium organicum cordis	93	124	18	35
	» cerebri et meningum	2	3	2	3	148	Endarteritis. Arteriosclerosis ²	292	182	25	46
	» ossium et articulationum	42	16	5	4	150	Varix	57	29	1	—
	» cutis. Lupus vulgaris	2	—	2	—						
	» glandularum lymph.	10	3	—	—						
	» apparatus urogenitalis	7	—	1	—						
	» laryngis	36	13	—	—	160	Pleuritis	31	16	4	1
	» peritonei	7	8	1	2	162	Bronchitis chronica	261	198	24	13
	» intestinorum	34	32	4	1	166	Pneumonia acuta	39	17	20	14
	» miliaris acuta, universalis	2	1	2	1	169	Bronchopneumonia	28	39	17	17
33	Syphilis acquisita ¹	48	15	4	2		Emphysema pulmonum	97	25	5	3
	Syphilis cerebrialis vel med. spin.	17	9	4	2						
	IV. Kroniska förgiftnings-										
	sjukdomar.										
52	Alcoholismus ¹	385	56	5	3	177	Gastritis chronica ²	54	25	—	—
	Dipsomania	9	4	1	—	178	Ulcus ventriculi vel duodeni	14	13	1	—
	Delirium tremens	59	3	—	1	181	Enteritis et Colitis acuta	30	13	1	2
	Epilepsia potatorum	15	—	—	—	193	» chronica	25	13	2	2
	Neuritis alcoholica	40	5	—	—		Peritonitis	1	2	—	1
	Hæmorrhagia cerebri	1	2	—	2						
	Cor adiposum. Arteriosclerosis	11	1	3	—						
	Gastritis	21	1	—	—	199	Nephritis chronica ²	86	74	17	19
	Cirrhosis hepatis	5	1	1	—	203	Cystitis chronica	45	31	4	2
	Nephritis	10	2	—	—	207	Hypertrophia prostate	18	—	1	—
	V. Sinnessjukdomar.										
54	Insania simplex	112	162	—	—						
57	Dementia paralytica	5	5	1	—	244	Rheumatismus articularis chron.	142	112	—	1
58	Insania epileptica	11	9	—	—	245	Arthritis deformans	97	38	—	2
60	Idiotia	23	14	—	—						
	VI. Nervsystemets					276	Cancer¹	103	147	62	92
	sjukdomar.						» lingue	5	1	3	—
62	Hæmorrhagia cerebri et menin-	105	124	28	61		» ventriculi	46	21	41	23
63	gum. Hemiplegia ²	13	11	3	—		» recti	9	9	5	5
66	Encephalitis. Abscessus cerebri	2	1	2	1		» genitalium	4	44	2	33
64	Meningitis cerebrialis	13	4	1	2	278	» mammæ	—	18	—	14
65	Myelitis et meningitis spinalis	22	9	2	2	284	» aliorum organorum	18	33	11	17
68	Tabes dorsalis	5	3	—	—	289	Myoma uteri	—	8	—	3
69	Sclerosis disseminata	4	1	—	—	289	Sarcoma	5	6	3	6
70	Poliomyel. anter. ac.	4	1	—	—	292	Tumor cerebri	6	2	6	2

Ann. 1. Se ann. 1 å föreg. sida.

Ann. 2. I denna tabell ingå av de i Tab. 17 under litt. F och G upptagna anstalterna Försörjningsinrättningarna i Stockholm, Uppsala och Malmö, Landskrona sjukhem, anstalten Gibraltar i Göteborg, Försörjningsinrättningarna i Borås, Örebro, Västerås, Gävle och Söderhamn, vidare Stockholms sjukhem med filial i Skurn, Södermanlands läns, Göteborgs och Adolf Grapes sjukhem.

* Siffrorna hänvisa till sjukdomsnomenklaturen enl. K. Med.-styrs: cirk. d. 23 dec. 1891.

¹ Samtliga fall. — ² På alkoholism eller syfilis beroende fall upptagas ej här.

Tab. 19. Översikt för år 1912 över de å lasaretten för smittsamma könssjukdomar intagna, med hänsyn till kön, civilstånd och ålder samt sättet för smittans överförande.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
S j u k d o m	Genom köns- u m g ä n g e s m i t t a d e .												Smittade på annat sätt än ge- nom köns- u m g ä n g e	
	Summa	Civilstånd		Å l d e r .										
		Ogift	Gift	Under 10 år	10—15 år ¹	15—20 år	20—25 år	25—30 år	30—40 år	40—50 år	50—60 år	Över 60 år		
Syphilis recens .	män	492	450	32	3	—	60	171	135	72	21	18	2	4
	ej prost. kvinnor .	207	191	16	5	—	62	85	27	19	4	4	1	4
	prost. kvinnor . .	60	57	3	—	—	6	31	9	7	5	1	1	—
	Summa	749	698	51	8	—	128	287	171	98	30	23	4	8
Gonorrhoea acuta	män	1564	1501	63	10	1	221	686	391	189	44	18	4	9
	ej prost. kvinnor .	462	426	36	78	4	140	132	60	40	5	3	—	58
	prost. kvinnor . .	656	619	37	—	—	139	244	134	78	47	13	1	—
	Summa	2682	2546	136	88	5	500	1062	585	307	96	34	5	67
Ulcus molle . .	män	428	408	20	—	—	41	167	123	70	18	8	1	—
	ej prost. kvinnor .	24	24	—	—	—	1	7	12	3	1	—	—	—
	prost. kvinnor . .	43	39	4	—	—	7	8	11	12	4	1	—	—
	Summa	495	471	24	—	—	1	55	187	137	83	22	9	1

¹ Från och med 10 år intill 15 år o. s. v.

Tab. 20. Översikt för år 1912 över de å lasaretten för smittsamma
 könssjukdomar intagna, med hänsyn till smittningsort.

1 L ä n (s t a d). st. = städer; ld. = landsbygd.	2 Syphilis recens.				3 Gonorrhœa acuta.				4 Ulcus molle.			
	Män.	Ej kv. prost.	Prost. kv.	Summa.	Män.	Ej kv. prost.	Prost. kv.	Summa.	Män.	Ej kv. prost.	Prost. kv.	Summa.
Stockholms stad	162	83	49	294	574	184	639	1397	234	10	37	281
Stockholms län	2	—	—	2	6	3	—	9	—	—	—	—
Uppsala län	5	4	—	9	24	20	—	44	5	—	—	5
Södermanlands län	5	1	—	6	21	5	—	26	1	1	—	2
Östergötlands län	1	—	—	1	9	3	—	12	—	—	—	—
Jönköpings län	—	2	—	2	1	2	—	3	—	—	—	—
Kronobergs län	—	—	—	—	1	1	—	2	—	—	—	—
Kalmar län	8	11	—	19	22	9	2	33	3	—	1	4
Gottlands län	1	1	—	2	7	3	—	10	—	2	—	2
Blekinge län	6	1	—	7	17	4	—	21	—	—	—	—
Kristianstads län	—	—	—	—	3	3	—	6	—	—	—	—
Malmöhus län	1	1	—	2	1	1	—	2	—	—	—	—
Hallands län	1	1	—	2	2	—	—	2	—	—	—	—
Göteborgs stad	2	2	—	4	6	2	—	8	1	—	—	1
Göteb. och Bohus län utom Göteborgs stad	1	—	—	1	2	—	—	2	—	—	—	—
Älvsborgs län	1	—	—	1	5	4	—	9	—	—	—	—
Skaraborgs län	1	2	—	3	2	1	—	3	1	—	—	1
Värmlands län	1	—	—	1	2	1	—	3	—	1	—	1
Örebro län	—	—	—	—	9	2	—	11	—	—	—	—
Västmanlands län	7	3	—	10	23	9	—	32	3	—	—	3
Kopparbergs län	1	1	—	2	12	3	—	15	—	—	—	—
Gävleborgs län	1	1	—	2	4	2	—	6	—	—	—	—
Västernorrlands län	2	—	—	2	3	—	—	3	—	—	—	—
Jämtlands län	1	—	—	1	17	5	—	22	1	—	—	1
Västerbottens län	2	7	—	9	6	4	—	10	1	—	—	1
Norrbottnens län	1	1	—	2	7	3	—	10	—	—	—	—
Norge	1	1	—	2	4	2	—	6	—	—	—	—
Danmark	2	—	—	2	17	5	—	22	—	—	—	—
Finland	1	—	—	1	6	4	—	10	—	—	—	—
Andra länder	5	5	—	10	16	4	—	20	3	1	—	3
Obekant	19	11	7	37	33	6	1	40	3	—	1	4
	8	2	—	10	27	7	—	34	1	—	—	1
	1	4	—	5	7	3	—	10	—	—	—	—
	1	1	—	2	1	—	—	1	1	—	—	1
	1	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—
	4	1	—	5	5	2	—	7	—	—	—	—
	10	1	—	11	15	6	—	21	7	—	—	7
	22	—	—	22	41	2	—	43	9	—	—	9
	—	1	—	1	3	—	—	3	—	—	—	—
	6	2	—	8	32	3	—	35	11	—	—	11
	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
	1	1	—	2	7	—	—	7	2	—	—	2
	1	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—
	79	2	—	81	161	1	—	162	72	—	—	72
	25	5	1	31	63	8	2	73	15	2	—	17
Summa	482	207	60	749	1564	462	636	2662	428	24	43	495

Tab. 21. Översikt över operationer, utförda å patienter intagna å civila sjukhus år 1912.

Operation	Lasa- rett	Sjuk- stugor	En- skilda sjukhus	Operation	Lasa- rett	Sjuk- stugor	En- skilda sjukhus
I. Operationer å ben.				15. Tenotomi och myotomi . . .			
1. Amputation.				16. Operationer för klumpfot . . .	50	7	11
a) å överarm	27	3	—	17. Operation å senskidor	57	—	52
b) å underarm	33	4	1	18. Andra operationer å ledgångar, senor och senskidor.	413	56	18
c) å lår	166	4	—	»Briseement forcé»	54	5	4
d) å underben	133	13	2	Redresement	49	8	32
e) å hand, fot (fingerar och tår)	419	103	12	Operation för crispatura tendinum	17	3	—
2. Resektion.				Operation för hygroma vel bursittis	486	53	15
a) å överkåk	36	—	—	Artrorafi	16	5	1
b) å underkåk	38	1	1	Senplastik	27	—	15
c) å revben	81	6	1	Jodoform-glycerin-injektion	87	1	—
d) å andra ben	79	5	2	Utskrapning i olika leder	32	3	6
3. Osteotomi och uppmejsling av ben	584	51	10	Övriga	3	—	—
4. Sequestrotomi	307	21	10	III. Operation å kärl- och nervsystemet.			
5. Osteoklas	32	—	3	19. Ligatur i kontinuiteten av arter	39	5	—
6. Bensöm	447	11	8	20. Operation för aneurysma . . .	3	—	—
7. Operation för pseudarthrosis	7	—	—	21. » » varices	923	28	32
8. Trepanation	152	7	1	» » tromboflebitis	53	1	4
9. Andra operationer å ben.				22. Nervsom	23	—	1
Reamputation	20	4	—	23. Nervresektion	11	1	1
Utskrapning av ben	437	31	30	24. Nervtänjning och neurolysis .	48	—	1
Osteoplastik	15	5	—	Frläggning av nerv	1	—	—
Bortmejsling av exostos	59	3	1	25. Operation för spina bifida . .	8	—	3
Operation f. fractura compl.	105	5	1	27. Hjärnoperationer	42	2	1
Övriga	2	—	—	28. Andra operationer å kärl- och nervsystemet.			
II. Operationer å ledgångar, senor och senskidor.				Lumbalpunktion	65	—	2
10. Exartikulation.				IV. Plastiska operationer.			
a) i skulderled	3	—	—	29. Å läppen.			
b) i armbågsled	5	—	—	Harläppsoperation	88	1	6
c) i handled	4	1	—	Plastisk operation	17	—	—
d) i höftled	9	—	—	30. Å gommen.			
e) i knäled	14	—	1	Uranoplastik	58	2	3
f) i fotled och fot	—	6	—	Stafylorafi	4	—	—
Pirogoff's	12	—	1	31. Å näsan.			
Lisfranc's	5	—	—	Plastisk operation	12	1	2
Chopard's	2	—	—	32. Å andra delar av ansiktet . .	33	1	1
g) i mellanhands- och mel- lanfots- samt finger- och tåleder	410	69	19	33. Å hals, bål och extremiteter.			
h) i andra leder	3	—	—	Operation för syndactylia . .	18	1	1
11. Resektion eller artrektomi.				Lambåtransplantation	37	3	2
a) i skulderled	8	—	—	Transplantation efter Thiersch	242	20	2
b) i armbågsled	17	—	2	Plastiska operationer, ej spec.	84	5	3
c) i handled	13	—	1	V. Exstirpation av lymf- körtlar och tumörer.			
d) i höftled	43	1	3	34. Exstirpation av lymfkörtlar .	1 753	152	107
e) i knäled	74	6	9	35. Exstirpation av tumörer.			
f) i fotled	27	2	1	a) cancer	424	34	26
g) i mellanhands- och mel- lanfots- samt finger- och tåleder	65	2	1				
h) i andra leder	18	—	1				
12. Artrotomi och ledpunktion .	638	64	52				
13. Reposition av luxationer . .	261	46	28				
14. Sen- och muskelsöm	435	76	8				

TAB. 21. (Forts.) OPERATIONER, UTFÖRDA Å PATIENTER INTAGNA Å CIVILA SJUKHUS. 165

Operation	Lasarett	Sjukstugor	Enskilda sjukhus	Operation	Lasarett	Sjukstugor	Enskilda sjukhus
b) sarcoma	112	4	6	65. Kolecystoenterostomi	8	—	—
c) cysta	392	29	26	Splenektomi	16	—	1
d) adenoma	47	9	2	66. Nefrotomi	60	—	7
e) angioma	117	2	13	Friläggning av njure och ureter	19	—	—
f) lymphangioma	16	—	1	Provincision	11	—	—
g) papilloma	47	4	2	67. Nefrektomi	130	1	21
h) fibroma	109	7	4	68. Nefrorafi	32	—	1
i) lipoma	191	11	12	69. Tarmsöm	89	1	2
k) chondroma	9	1	—	70. Tarmresektion	208	4	16
l) osteoma	7	2	—	71. Operation för perityphlitis vel appendicitis	7573	329	609
m) andra svulster	130	15	17	72. Operation för anläggande av tarm Anastomos och anus præternaturalis	348	6	34
VI. Operationer å huvud och hals.				74. Operation för anus præternaturalis	40	—	—
36. Amputation av tungan	19	—	11	75. Bräckoperationer	4787	231	172
37. Tonsillotomi	334	18	39	76. Operation för mastitis	246	25	16
38. Operation för epulis	24	4	—	77. Incision för abscesser i bukorganen	162	9	11
39. » » ranula	9	—	2	VIII. Operationer å bäckenorganen och manliga genitalia.			
40. » » polypus nasi	85	8	6	78. Operation för fistula ani	330	13	43
41. » » » naso-pharyngealis	7	1	—	79. » » hæmorrhoides	490	20	40
42. » » » vegetations adenoides	249	15	28	80. Amputation, resektion, extirpation av ändtarmen	77	1	6
44. Trakeotomi för difteri och croup	17	2	1	81. Blåstäck	18	5	1
45. Trakeotomi för andra orsaker	31	1	1	82. Blåsnitt: a) Sectio alta	189	4	20
46. Laryngofissur	9	—	—	b) Sectio mediana	6	—	1
47. Laryngosutur. Sutar av trachea	4	1	—	Andra operationer å blåsan	6	—	2
48. Extirpation av larynx	8	—	—	83. Stenkrossning	8	—	3
49. Extirpation, resektion, enukleation av struma	467	3	27	84. Operation för blåsektopi	1	—	—
50. Faryngotomi	83	9	—	85. » » hypo- och epispadi	27	—	2
51. Oesophagotomi, oesophagectomi	5	—	—	86. Inre uretrotomi	16	1	1
52. Operation för empyema sinus frontalis, sinus maxillaris	376	3	78	87. Yttre uretrotomi	21	1	—
Operation för angina Ludowici	31	7	2	88. Uretrektomi	—	—	—
» » fistula colli congenita	6	1	1	89. Dilatation av urinröret	12	2	1
» » rhinitis hypertrophica	140	7	122	Uretroplastik, Uretrorafi	15	—	1
» » deformitas septi narium	62	1	32	90. Penisamputation	10	1	—
VII. Operationer å bröst och buk.				91. Operation för phimosis	290	30	23
53. Amputation av bröstkörtel	430	15	62	92. » » hydrocele testis vel funiculi spermatici	441	39	21
54. Torakocentes	497	72	18	Operation för spermatocele	26	2	—
55. Torakotomi med revbensresektion	307	32	22	» » varicocele	143	6	6
56. Torakoplastik	19	—	—	94. Extirpation av testis	240	8	19
57. Paracentesis abdominalis	287	39	12	Resektion av epididymis	11	—	—
58. Laparotomi	1172	48	53	95. Operation för fissura et contractura ani	247	10	24
59. Gastrotomi	62	2	18	» » atresia ani	17	—	—
60. Gastrotomi	70	—	2	» » prolapsus ani vel recti	39	2	13
61. Gastrektomi	151	—	22	Resektion av vas deferens	14	1	—
Pylorusresektion	69	—	3	Prostatektomi	179	1	7
62. Gastroenterostomi	566	9	78	Operation för ectopia testis	51	2	6
63. Kolecystotomi-stomi	118	5	3	» » abscessus periurethralis	42	1	9
Koledochotomi	15	—	1	» » polypus recti	23	1	7
64. Kolecystektomi	299	3	41	» » » urethre	18	2	4

Operation	Lasa- rett	Sjuk- stugor	En- skilda sjukhus	Operation	Lasa- rett	Sjuk- stugor	En- skilda sjukhus
IX. Gynekologiska operationer.				123. Operation för entropium och trichiasis	13	1	—
96. Operation för hæmatokolpos, hæmatometra	2	4	1	124. Blefaroplastik	10	—	—
97. Operation för hæmatoma vulvæ et vaginæ	2	1	1	125. Bowman's operation	291	73	7
98. Perineorafi	59	2	19	Extirpation av tårnsäcken	140	—	7
99. Prolapsoperationer	285	10	43	Operation för chalazion	34	3	1
100. Operation för fistula vesicovaginalis	9	—	1	» » pterygium	17	—	3
101. Operation för fistula rectovaginalis	2	—	—	» » symblepharon	9	—	—
102. Cervix-discision	13	15	1	130. » » ptosis	6	—	—
103. Cervix-excision	42	1	—	131. Skrapning av hornhinnan	17	8	—
104. Emmets' operation för fissura oris uteri	10	—	—	132. Galvanokaustik	190	25	3
105. Abrasion av uterus-slemhinnan. Abortoperation	1 781	228	304	133. Semisch's operation	23	3	1
106. Abrasion av maligna svulster i uterus	1	—	—	134. Paracentes av hornhinnan	23	5	1
107. Operation för polypus uteri	92	16	7	135. Tatuering av hornhinnan	3	—	—
108. Enukleation av uterussmyomgenom vagina	70	2	25	137. Operation för staphyloma	7	—	—
109. Myotomi medelst laparotomi	30	—	9	138. Sklerotomi	51	—	1
110. Operation för inversio uteri	1	—	—	139. Iridektomi	152	—	19
111. Operation för retroflexio uteri	26	—	1	140. Iridotomi	10	—	—
112. Vaginal uterus-exstirpation	19	4	1	141. Prolapsavklippning	58	2	1
113. Supracervikal uterus-exstirpation	302	—	72	142. Starrextraktion	343	3	7
114. Total uterus-exstirpation medelst laparotomi	152	3	29	Evakuering för cataracta Capsulotomi för cataracta	63	—	2
115. Salpingotomi, Salpingektomi, Salpingo-oophorektomi	337	3	44	Starrdiscision	207	—	5
116. Ovariotomi	453	7	93	144. Enukleation av bulben	235	10	4
118. Kejsarsnitt, Vaginalt kejsarsnitt	26	1	1	145. Exenteration av bulben	44	—	9
119. Operation för graviditas extrauterina	137	5	16	146. Exenteration av ögonhålan	13	—	—
» » ruptura uteri	—	—	—	147. Operation för strabismus	87	—	4
120. » » pelveoperitonitis, parametritis	96	2	4	148. Expression för conjunctivitis trachomatosa	17	—	1
Operation för hæmatocele retrouterina	—	—	—	Magnetextraktion	49	—	1
Framkallande av abort	37	—	17	Extraktion av främmande kropp	25	—	1
Förlossningsoperationer:				Linsextraktion för luxatio lentis	1	—	—
Framkallande av för tidig börd	38	6	19	Transfixion för glaucoma	2	—	—
Perforation av huvud, styckning	16	1	2				
Vändning och extraktion	39	8	2	XI. Öronoperationer.			
Tångförlossning	59	6	6	150. Operation för polypus meatus auditorii	20	1	8
Mannellt avlägsnande av placenta	40	4	14	151. Paracentes av trumhinnan	164	11	59
				153. Öppnande av cellulæ mastoideæ med bioperationer	1 079	46	201
X. Ögonoperationer.							
121. Kantplastik	17	—	1	XII. Operationer, som ej kunnat hänföras till ovanstående huvudavdelningar.			
122. Operation för ectropium	20	1	1	Operation för hudtuberkulos	54	4	1
				» » lupus vulgaris	6	1	—
				» » tuberkulösa abscesser	499	14	4
				» » actinomyces	76	3	12
				» » carbunculus	584	21	7
				Exeision av antrax	—	—	1
				Extraktion av främmande kropp	324	17	17
				Operation för inväxt nagel	171	28	17

Å epidemisjukhusen hava under året utförts följande operationer: Intubation 144 fall. Trakeotomi 42 fall. Trepanation av proc. mast. 7 fall.

Tab. 22 a. Översikt över å lasarett och sjukstugor intagna fall av skador och förgiftningar med hänsyn till skadans natur och påföljd år 1912.

Skadans natur	Under året intagna			Skadans påföljd		
	m.	kv.	Summa	Döden	Kvarstående men	Övergående
Sår utan komplikationer (vulnus)	1 777	271	2 048	3	23	2 022
Kontusioner (contusio)	685	115	803	3	48	752
Inträngd främmande kropp	1	1	2	—	—	2
Varbildning i följd av inträngd kropp, skada å huden eller subkutana bindväven (sepsis)	729	194	923	24	76	823
Ledvrickning (distorsio, luxatio)	583	161	744	—	66	678
Utgytning i led (synovitis traumat., hæmarthrosis)	230	49	279	—	9	270
Öppnande av större leder (vulnus perforans)	112	13	125	2	16	107
Benbrott, enkelt ¹ (fractura simplex)	2 891	1 137	4 028	33	387	3 608
» » komplicerat ¹ (fractura complicata)	491	63	554	20	133	401
Avskärning av muskel, sena, nerv	321	46	367	2	77	288
Skada å större kärl	21	4	25	2	1	22
Krossning, avhuggning, avslitning (amputatio traumatica, laceratio)						
av 1—2 fingrar	377	32	409	—	340	69
av 3—5 fingrar, hand	235	13	248	1	217	30
av arm	57	2	59	1	50	8
av tår eller fot	107	6	113	1	67	45
av ben	51	8	59	9	28	22
av andra kroppsdelar	52	5	57	2	6	49
Förbränning (combustio) av fingrar, hand	60	24	84	—	11	73
» » » ansikte	105	35	140	5	7	128
» » » andra kroppsdelar	202	99	301	44	14	243
Förfrysning (congelatio) av fingrar	19	1	20	1	8	11
» » » tår, fot	98	10	108	2	37	69
» » » andra kroppsdelar	14	5	19	3	2	14
Öppnande av bukhålan (vulnus perforans)	9	2	11	2	—	9
Skada å magsäck eller tarm (vulnus perforans, ruptura)	62	5	67	30	—	37
Skada å lever, mjälte, njure, urinblåsa, urinrör	80	5	85	10	5	70
Öppnande av lung- eller hjärtsäck (vulnus perforans)	35	2	37	6	1	30
Skada å struphuvud eller luftstrupe	21	3	24	9	1	14
Hjärnskakning (commotio cerebri)	200	37	237	7	9	221
Brott å hjärnskälens botten (fractura baseos cranii)	163	15	178	35	20	123
Direkt skada å hjärna eller ryggmärg	102	12	114	53	26	35
Slag å ögat (contusio oculi)	154	14	168	—	72	96
Skada å hornhinnan	238	18	256	—	133	123
Främmande kropp inträngd i ögat	223	26	249	—	210	39
Övriga skador å ögat	68	17	85	—	65	20
Skottskada	35	4	39	5	7	27
Förgiftning med syror eller alkalier	14	9	23	7	1	15
» » metallsalter	1	3	4	—	1	3
» » sublimat	11	17	28	6	—	22
» » fosfor	1	—	1	—	—	1
» » arsenik	4	9	13	1	4	8
» » lysol, karbolsyra, kreolin	3	3	6	2	1	3
» » alkohol	11	2	13	—	—	13
» » morfin, opium	24	13	37	1	1	35
» » atropin	3	—	3	—	—	3
» » antipyrin, veronal, trional, sulfonal, chloral	4	9	13	—	1	12
» » fotogen, benzin, terpentin	5	2	7	—	1	6
» » kolos, lysgas	9	5	14	—	—	14
Ormbett	47	20	67	2	—	65
Övriga skador	128	40	168	1	11	156
Summa	10 876	2 586	13 462	335	2 193	10 934

Anm. Fall, i vilka flera av de här anförda skadorna samtidigt förekomma, upptagas under den rubrik, som motsvarar den viktigaste eller svåraste skadan. — Såväl olycksfall som skador genom annans vållande eller självmordsförsök upptagas i denna tabell. — Rubriceringen efter skadans påföljd eger rum vid utskrivningen. — Summan intagna och summan utskrivna behöva ej stämma med varandra.

¹ Brott å hjärnskälens botten upptagas ej här.

Tab. 22 b. Översikt över å lasarett och sjukstugor intagna fall av skador och förgiftningar, fördelade efter skadans tillkomstsätt år 1912.

1 Skadans tillkomstsätt	2 Under året intagna		3 Skadans påföljd		
	m.	kv.	döden	kvarstående men	övergående
<i>A. Olycksfall i yrkesarbete.</i>					
Vid hanterandet av yxa	596	10	3	70	533
» » » lie	57	11	—	8	60
» » » andra verktyg	200	6	1	50	155
» ångmaskiner	29	—	1	6	22
» transmissioner	34	1	1	10	24
» elektriska motorer och ledningar	24	3	1	4	22
» hissar och lyftkranar	41	2	—	4	39
» arbetsmaskiner inom jordbruket					
tröskverk	167	24	6	88	97
hackelsemaskin	59	7	—	33	33
andra maskiner	114	8	—	50	72
» arbetsmaskiner inom					
gruvindustrien	69	—	2	21	46
stenindustrien	141	—	3	53	85
malmförädlingsindustrien	55	—	2	21	32
metallindustrien	190	2	2	63	127
varv och skeppsbyggeri	13	—	—	2	11
träindustrien { cirkelsåg	188	—	2	117	69
{ andra maskiner	170	1	1	74	96
textilindustrien	28	11	3	14	22
närings- och njutningsämnesindustrien	28	2	1	10	19
pappersindustrien	52	3	2	16	37
kemisk-tekniska industrien	20	—	—	5	15
andra industrier	96	13	1	35	73
Genom fall från stege, avsats, ställning; genom halkning, nedstörtande föremål, ras					
vid jordbruksarbete	477	66	14	48	431
» byggnadsarbete	473	4	9	43	425
i gruvor	158	1	1	26	132
inom träindustrien	289	—	2	28	259
» andra industrier	450	19	7	33	429
Genom inträngande föremål, såsom träflisor, spikar, glasskärvor	436	59	4	133	338
Vid körning	548	26	21	49	504
Genom slag, stöt eller bett av djur	445	118	32	49	482
» beröring med hett vatten, ånga	60	27	6	—	81
» beröring med smält eller het metall, glas m. m.	48	4	5	6	41
» beröring med syror eller alkalier	20	3	3	3	17
» förgiftning	17	5	1	2	19
» bränning i kolmala	4	2	2	—	4
» förfrysning vid skogsarbete o. d.	10	—	—	6	4
» sprängskott	84	—	2	37	45
Vid hanterandet av dynamit eller andra explosiva ämnen	54	2	4	21	31
» militärtjänst, tjänstgöring vid poliskår, brandkår	16	—	1	3	12
» järnvägstrafiken	220	2	10	37	175
Vid sjöfarten	277	1	4	39	235
Övriga	25	4	3	5	21
Summa	6 432	447	163	1 342	5 424

Anm. Se anm. till Tab. 22 a.

TAB. 22 b. (Forts.) ÖVERSIKT ÖVER OLYCKSFALL I OCH UTOM YRKESARBETE. 169

1 Skadans tillkomstsätt	2	3	4	5	6	
	Under året intagna		Skadans påföljd			
	m.	kv.	döden	kvarstående men	övergående	
B. Olycksfall utom yrkesarbete.						
Vid hushållsgöromål	256	741	16	141	840	
Under resa						
på järnväg, spårvagn, automobil	33	13	4	7	35	
på fartyg	6	4	1	1	8	
åkning	258	112	11	26	333	
Vid sport och gymnastik						
gymnastik	75	5	1	—	79	
jakt						
fskottskada	204	13	7	68	142	
annan skada	10	—	—	3	7	
fiske	11	1	—	—	12	
velocipedåkning	219	35	1	16	237	
ridning	46	7	—	2	51	
skridsko-, skidåkning o. d.	109	34	2	6	135	
badning	—	—	—	—	—	
lek	1 241	332	24	212	1 337	
Vid slagsmål och överfall	283	33	7	34	275	
Under rusets inflytande	345	9	5	44	305	
I följd av sjukdom (epilepsi, svimning m. m.)	61	48	12	12	85	
» » skadliga födoämnen	4	4	—	1	7	
» » överkörning	111	50	4	17	140	
» » vådaskott	47	4	4	13	34	
Genom fall, halkning, nedstörtande föremål, ras	701	549	23	184	1 043	
» inträngande föremål	13	11	1	2	21	
» hanterande av skarpa föremål	19	4	—	9	14	
» beröring med hett vatten o. d., ånga	19	14	—	1	32	
» » » syror, alkalier	7	4	3	1	7	
» » » explosiva ämnen	13	3	3	10	3	
» medicin	10	11	2	6	13	
» slag, stöt eller bett av djur	22	15	1	3	33	
Vid eldsvåda	9	2	2	2	7	
Övriga	130	49	8	20	151	
	Summa	4 262	2 107	142	841	5 386
C. Självmodersförsök.						
Med skärande vapen	54	10	9	3	52	
» skjutvapen	48	3	12	5	34	
» sprängskott	—	—	—	—	—	
» hängning, kvävning	2	1	3	—	—	
» dränkning	2	1	—	—	3	
» förgiftning	22	17	6	1	32	
» nedstörtande från höjd	2	—	—	—	2	
» combustio	—	—	—	—	—	
» krossning	—	—	—	—	—	
» slag av tillhyggen	2	—	—	1	1	
Genom att svälja vassa föremål	—	—	—	—	—	
	Summa	132	32	30	10	124
	Summa summarum	10 876	2 586	335	2 193	10 934

Anm. Se anm. till Tab. 22 a.

Tab. 23. Sammanställning av uppgifter angående antalet *kurgäster vid hälsobrunnar, bad- och kallvattenkuranstalter* år 1912.

	Antal inskrivna kurgäster.	därav fri- patienter.		Antal inskrivna kurgäster.	därav fri- patienter.
<i>Stockholms län.</i>			<i>Hallands län.</i>		
Färusund	400	—	Särö	555	5
Nynäs	56	3	Varberg	2 492	67
Saltsjöbaden	900	—	<i>Göteborgs och Bohus län.</i>		
Södertälje	1 088	29	Fiskebäckskil	863	—
Osthammar	407	37	Gräbbestad	96	13
<i>Södermanlands län.</i>			Gustavsberg	301	79
Bie	187	80	Ljungkile	406	3
<i>Östergötlands län.</i>			Lyeckorna	554	—
Borg	629	8	Lysekil	1 695	194
Medevi	1 035	6	Marstrand	2 168	104
Söderköping	1 256	3	Stenungsön	381	16
<i>Jönköpings län.</i>			Strömstad	596	48
Götarp	187	4	<i>Älvsborgs län.</i>		
Holsby	366	9	Helsjön	221	9
Lannaskede	486	—	Hultafors	·	·
Tranås	853	8	Rostock	·	·
<i>Kronobergs län.</i>			Torhult	·	·
Grännaforsa	240	—	Ulricehamn	1 203	9
Ryd	892	43	<i>Skaraborgs län.</i>		
<i>Kalmar län.</i>			Djursåtra	387	51
Borgholm	1 083	11	Hjo	438	16
Källvik	262	—	Lunds brunn	947	30
Nybro	540	—	Mösseberg	868	—
Södra Vi	267	—	<i>Värmlands län.</i>		
<i>Gottlands län.</i>			Kalhyttan	·	·
Visby	·	·	Skagersbrunn	410	28
<i>Blekinge län.</i>			Vämlands Eda	208	—
Kristinopel	125	—	<i>Örebro län.</i>		
Ronneby	2 138	188	Loka	624	69
Tulseboda	626	23	Porla	802	38
Vägga	132	—	<i>Västmanlands län.</i>		
<i>Kristianstads län.</i>			Johannisdal	294	17
Båstad	1 515	45	Såtra	829	43
Malen	648	56	<i>Kopparbergs län.</i>		
Tyringe	368	—	Toftan	·	·
<i>Malmöhus län.</i>			<i>Jämtlands län.</i>		
Hälsan	300	110	Bydalen	·	·
Ramlösa	1 035	—	Fjällnäs	117	—
Ystads saltsjöbad	·	·	Månsta	·	·
			Ragunda	·	·
			Storlien	400	—
			Ytterån	·	·

Tab. 24. Veterinärernas antal och fördelning inom varje län vid slutet av år 1912.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
L ä n	Militärveterinärer	Landsveterinärer	Stads- och skärlandsveterinärer	Stulleveterinärer	Distriktsveterinärer	Enskilda legitimerade veterinärer	Privatveterinären, ej legitimerade	Summa	Ökning (+) eller minskning (-)
Stockholms stad ¹	8	—	8	—	—	34	—	50	+ 4
Stockholms län	—	1	—	—	10	2	1	14	- 1
Uppsala d:o	2	1	—	—	5	2	—	10	- 1
Södermanlands d:o	—	1	1	—	⁴ 11	2	1	16	+ 1
Östergötlands d:o	1	1	1	—	13	5	2	23	+ 1
Jönköpings d:o	^{3, 6} 3	1	—	—	6	1	2	13	+ 1
Kronobergs d:o	—	1	—	—	3	—	—	4	—
Kalmar d:o	—	2	—	—	⁵ 13	1	—	16	- 1
Gottlands d:o	1	1	—	—	2	—	—	4	—
Blekinge d:o	—	1	—	—	4	—	—	5	—
Kristianstads d:o	2	1	—	—	⁴ 10	6	1	20	- 4
Malmöhus d:o	7	1	5	1	16	24	2	56	+ 3
Hallands d:o	—	1	—	—	5	4	—	10	—
Göteborgs och Bohus d:o	2	1	3	—	7	6	2	21	+ 2
Älvsborgs län	—	1	—	—	9	—	5	18	+ 1
Skaraborgs d:o ¹	³ 3	1	—	—	⁴ 6	5	8	23	+ 2
Värmlands d:o	—	2	1	—	⁵ 12	2	3	20	+ 2
Örebro d:o	1	1	—	—	11	4	—	17	—
Västmanlands d:o	1	1	—	1	6	4	—	13	—
Kopparbergs d:o	—	2	—	—	11	1	2	16	- 1
Gävleborgs d:o	—	2	1	—	6	—	—	9	—
Västernorrlands d:o	² 1	2	—	—	⁴ 6	1	—	10	—
Jämtlands d:o	2	2	—	—	⁴ 7	—	—	11	+ 2
Västerbottens d:o	1	2	—	—	3	—	—	6	—
Norrbottnens d:o	—	1	—	—	⁴ 2	2	—	5	+ 1
Summa	35	31	20	2	184	106	32	410	+ 12

¹ Jämte lärarna vid veterinärinstitutet och föreståndaren för veterinärrättningen i Skara. — ² Tillika distriktsveterinär. — ³ En tillika distriktsveterinär. — ⁴ Därav en ej legitimerad. — ⁵ Därav två ej legitimerade. — ⁶ En vistas i Teheran, Persien.

Tab. 25. Av veterinärer verkställda tjänsteresor för hämmande av sjukdomar bland husdjuren, år 1912.

L ä n	T j ä n s t e r e s o r f ö r										Utbetalt under år 1912 för veterinärernas tjänsteresor och förrättningar ²	
	Vårdning och nedslaktning av kor, som lidit av inverterberklus	Misstänka sjukdomsfall	Rödsjuka hos svin	Sträpst och stinsjuka	Prasbränd ¹	Miltbrand ¹	Smittsam mul- och klövsjuka	Undersökningar & marknadsplatser in ansl av mul- o. klövsjuka	Summa resor	Kronor	öre	
												9
Stockholms stad	—	—	—	—	2	7	—	—	9	35	88	
Stockholms län	—	—	—	—	4	21	—	16	56	900	93	
Uppsala d:o	—	—	—	—	—	14	—	3	28	768	63	
Södermanlands d:o	—	—	—	—	2	50	—	14	66	1549	68	
Östergötlands d:o	11	—	—	—	2	73	3	12	118	3094	88	
Jönköpings d:o	—	—	—	—	9	15	—	—	25	726	22	
Kronobergs d:o	—	—	—	—	10	10	—	3	24	634	08	
Kalmar d:o	—	—	—	—	28	25	—	5	80	1821	50	
Gottlands d:o	—	—	—	—	18	4	—	—	22	382	36	
Blekinge d:o	28	—	—	—	10	10	—	7	56	1236	95	
Kristianstads d:o	86	46	—	—	6	57	19	3	251	5542	36	
Malmöhus d:o	193	107	—	—	2	98	—	34	537	17236	72	
Hallands d:o	124	—	—	—	2	17	3	—	150	1825	90	
Göteborgs och Bohus d:o	15	—	—	—	—	—	—	—	17	187	35	
Älvsborgs d:o	—	—	—	—	23	1	4	—	31	1224	61	
Skaraborgs d:o	—	—	—	—	30	—	6	—	40	1100	98	
Värmlands d:o	—	—	—	—	42	—	3	—	59	1794	64	
Örebro d:o	—	—	—	—	22	—	9	—	37	883	63	
Västmanlands d:o	—	—	—	—	36	—	—	—	41	1244	35	
Kopparbergs d:o	—	—	—	—	13	—	—	—	14	616	75	
Gävleborgs d:o	—	—	—	—	8	—	—	—	8	274	83	
Västernorrlands d:o	—	—	—	—	9	3	—	—	13	501	68	
Jämtlands d:o	—	—	—	—	1	—	—	2	5	166	28	
Västerbottens d:o	—	—	—	—	6	—	—	—	10	489	56	
Norrbottnens d:o	—	—	—	—	8	—	—	—	9	930	83	
Summa	457	153	616	82	90	9	93	206	1706	45 171	58	

¹ Till varje av sjukdom smittad gård har i allmänhet företagits minst tvenne resor, den senare för att konstatera, att sjukdomen upphört. — ² I denna summa äro även kostnaderna för desinfektionsmedel kr. 7 749 91 (4 772 95) inbegripna. — ³ Tre för elakartad katarralfeber. — ⁴ En för misstänkt mul- och klövsjuka. — ⁵ Tjugonio för misstänkt mul- och klövsjuka.

Tab. 26. Översikt över befintliga apoteksinrättningars antal och natur inom varje län år 1912.

1	2	3	4	5	6	7	8
Läge	Apotek med						Summa
	personligt privilegium				Fili- al- apotek	Me- di- ka- ments- förråd	
	allt- ifrån anlägg- ningen	efter inlösen av amor- terings- fond	summa	intill år 1921 säljbart privi- legium			
Stockholms stad	12	14	26	—	—	—	26
Stockholms län	¹ 7	5	12	—	—	² 5	17
Uppsala >	5	3	8	—	—	—	8
Södermanlands >	8	5	13	—	—	2	15
Östergötlands >	³ 11	7	18	—	1	2	21
Jönköpings >	7	5	12	—	—	1	13
Kronobergs >	7	2	9	—	—	1	10
Kalmar >	6	8	14	—	—	1	15
Gottlands >	3	—	3	—	—	1	4
Blekinge >	2	4	6	1	—	—	7
Kristianstads >	8	2	10	2	—	—	12
Malmö stad	3	1	4	1	—	—	5
Malmöhus län (utom Malmö)	14	3	17	2	—	1	20
Hallands län	2	4	6	1	—	—	7
Göteborgs stad	9	3	12	—	—	—	12
Göteborgs och Bohus län (ntom Göteborg)	8	4	12	—	—	2	14
Älvsborgs län	8	6	14	—	—	3	17
Skaraborgs >	6	5	11	1	—	—	12
Värmlands >	9	4	13	—	—	3	16
Örebro >	9	4	13	—	1	2	16
Västmanlands >	6	4	10	1	—	2	13
Kopparbergs >	7	3	10	1	—	8	19
Gävleborgs >	11	2	13	1	2	1	17
Västernorrlands >	10	3	13	1	—	1	15
Jämtlands >	9	1	10	—	—	2	12
Västerbottens >	7	2	9	—	1	3	13
Norrbottnens >	10	3	13	—	—	2	15
Summa	204	107	311	12	5	43	371

Anm. Å tabellen upptagas endast avsynade och godkända apotek.

¹ Därav apoteket i Drottningholm disponerat av Riksmarskalken. — ² Under år 1912 medicamentsförrådet i Nynäshamn nytillkommet. — ³ Under år 1912 apoteket Hjorten i Norrköping nytillkommet.